

Bilaga 3 Verksamheten i förvaltningsform (nämnder) och bolagsform

Innehållsförteckning

Driftsredovisning.....	3
Verksamhet i förvaltningsform – nämnder.....	3
Ekonomisk översikt över kommunens nämnder	3
Kommunfullmäktige.....	4
Valnämnden.....	5
Kommunrevisionen.....	8
Kommunstyrelsen.....	8
Arbetsmarknadsnämnden	17
Gatu- och samhällsmiljönämnden.....	23
Idrotts- och fritidsnämnden	28
Kulturnämnden	37
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	44
Namngivningsnämnden.....	52
Omsorgsnämnden	54
Plan- och byggnadsnämnden.....	61
Räddningsnämnden	74
Socialnämnden.....	78
Utbildningsnämnden.....	87
Äldrenämnden	98
Överförmyndarnämnden	106
Verksamhet i bolagsform.....	112
Uppsala stadshus AB.....	112
Destination Uppsala AB	114
Uppsalahem AB	116
Uppsala bostadsförmedling AB	119
Uppsala kommun arenor och fastigheter AB.....	121
Uppsala kommuns fastighets AB.....	124
Uppsala kommun skolfastigheter AB	125
Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB.....	128
Uppsala konsert och kongress AB	130
Uppsala parkering AB	132
Uppsala stadshus holding AB	135
Uppsala stadshus holding 2 AB.....	135
Uppsala stadsteater AB	136
Uppsala vatten och avfall AB.....	138

Driftsredovisning

Verksamhet i förvaltningsform – nämnder

Följande avsnitt beskriver utvecklingen inom nämndernas verksamhet. En översikt över statusen för nämndernas arbete med fullmäktiges mål och uppdrag finns i bilaga 1. I varje nämndavsnitt presenteras statusen för kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden. Det handlar förutom om uppdrag från Mål och budget 2023–2025 om kvarvarande uppdrag från tidigare Mål och budget och om tillkommande uppdrag som kommunfullmäktige givit nämnden vid annat tillfälle än Mål och budget. Bedömningen av nämndens bidrag till fokusmålen baseras på både kommunfullmäktiges uppdrag och övrig verksamhet som nämnden bedriver.

I redovisningen hänvisas ibland till jämförbara kommuner. Om inget annat sägs handlar det om kommunerna i jämförelsenätverket R9 där förutom Uppsala också Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Linköping, Norrköping, Södertälje, Västerås och Örebro ingår. För den som är intresserad går det att hitta genomsnittliga resultat för R9-kommunerna i databasen Kolada på www.kolada.se genom att uppge Resultatnätverket R9 i sökningen av kommun.

Ekonomisk översikt över kommunens nämnder

Belopp i miljoner kronor	Intäkter exkl. kommunbidrag	Total kostnad	Netto-kostnad	Kommunbidrag	Resultat 2023	Budget 2023
Kommunfullmäktige	0	-14	-14	16	1	0
Valnämnden	0	-2	-2	2	0	0
Kommunrevisionen	0	-7	-7	8	1	0
Kommunstyrelsen	2 748	-3 957	-1 209	661	-548	0
<i>varav kommunledningskontoret</i>	<i>2 563</i>	<i>-2 971</i>	<i>-408</i>	<i>482</i>	<i>74</i>	<i>0</i>
<i>varav stadsbyggnadsförvaltningen</i>	<i>185</i>	<i>-986</i>	<i>-801</i>	<i>179</i>	<i>-622</i>	<i>0</i>
Arbetsmarknadsnämnden	250	-1 044	-794	861	67	0
Gatu- och samhällsmiljönämnden	234	-847	-613	565	-48	0
Idrotts- och fritidsnämnden	68	-464	-396	398	2	0
Kulturnämnden	54	-503	-449	449	0	0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	54	-87	-32	32	0	0
Namngivningsnämnden	0	-2	-2	2	0	0
Omsorgsnämnden	282	-2 245	-1 964	1 984	20	0
Plan- och byggnadsnämnden	92	-184	-92	87	-6	0
Räddningsnämnden	83	-278	-195	196	1	0
Socialnämnden	107	-1 022	-915	912	-3	0
Utbildningsnämnden	1 015	-7 062	-6 047	6 090	43	0
Äldrenämnden	629	-2 843	-2 214	2 231	17	0
Överförmyndarnämnden	15	-37	-22	22	0	0
Finansförvaltningen	18 555	-17 882	-	-	672	145
Totalt kommunen juridisk person					222	145

Tabell 1. Intäkter, kostnader och resultat per nämnd.

Belopp i miljoner kronor	Budget 2023	Investerat 2023	Extern finan- siering	Netto- investerat	Investerat 2022
Kommunfullmäktige	0	0		0	0
Valnämnden	0	0		0	0
Kommunrevisionen	0	0		0	0
Kommunstyrelsen	1 109	520	-66	454	1 039
<i>varav kommunledningskontoret</i>	<i>188</i>	<i>54</i>		<i>54</i>	<i>132</i>
<i>varav stadsbyggnadsförvaltningen</i>	<i>921</i>	<i>466</i>	<i>-66</i>	<i>400</i>	<i>907</i>
Arbetsmarknadsnämnden	3	0		0	3
Gatu- och samhällsmiljönämnden	472	417	-14	403	337
Idrotts- och fritidsnämnden	25	12		12	8
Kulturnämnden	38	25		25	26
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0	0		0	0
Namngivningsnämnden	0	0		0	0
Omsorgsnämnden	2	2		2	0
Plan- och byggnadsnämnden	0	0		0	0
Socialnämnden	2	0		0	0
Räddningsnämnden	17	16		16	14
Utbildningsnämnden	53	42		42	27
Äldrenämnden	17	7		7	13
Överförmyndarnämnden	0	0		0	0
Totalt Uppsala kommun nämnder	1 737	1 042	-80	962	1 466

Tabell 2. Investeringar per nämnd.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen såsom mål och riktlinjer för verksamheten, budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor, nämndernas organisation och verksamhetsformer, val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar samt val av revisorer. Kommunfullmäktige beslutar också om årsredovisning och ansvarsfrihet.

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	12,7	1,4	-10,6	0,0
Kommunledning och gemensam verksamhet	3,1	0,0	-3,0	0,0
Nämnden totalt	15,8	1,4	-13,6	0,0

Tabell 3. Kommunfullmäktige, kommunbidrag och resultat.

Kommunfullmäktiges resultat för 2023 var ett överskott på 1,4 miljoner kronor. Helårsprognos per augusti var ett nollresultat. Arvodeskostnader var något lägre än budgeterat, bland annat ställdes kommunfullmäktige i mars in. Arvoden och kringkostnader för genomförd politikerutbildning blev också lägre än budgeterat. Även övriga administrationskostnader för kommunfullmäktige var lägre än budgeterat och bidrog till överskottet.

Valnämnden

Valnämnden ansvarar för val i enlighet med bestämmelserna i vallagen, kommunallagen samt lagen om kommunala folkomröstningar eller liknande förfaranden. Det innebär att Uppsala valnämnd är lokal valmyndighet och bland annat utser och utbildar röstmottagare, beslutar om vallokaler, arrangerar förtidsröstning och svarar för den preliminära räkningen av rösterna på valkvällen.

Viktiga händelser under året

Under 2023 har nämnden arbetat med utvärdering av valet till riksdag, kommun- och regionfullmäktige 2022 samt förberett inför val till Europaparlamentet som ska genomföras i juni 2024.

I oktober 2023 beslutade kommunfullmäktige att genomföra en folkomröstning som ett led i revideringen av kommunens översiktsplan. Folkomröstningen ska genomföras samtidigt med valet till Europaparlamentet i juni 2024. Valnämnden tog i augusti beslut kring folkomröstningens genomförande, beslutet låg till grund för det beslut som kommunfullmäktige tog.

Arbetet med att förbereda för valet till Europaparlamentet påbörjades under hösten 2023. De flesta av valnämndens åtgärder påbörjades i samband med att detta arbete inleddes. Utvärderingen och erfarenheterna från valet 2022 låg till grund för detta arbete. Syftet var att identifiera framgångsfaktorer och utvecklingsområden som underlag för att fortsätta utveckla nämndens processer inför nästkommande val.

Arbete med att stärka kontinuiteten och kunskapen i nämndens processer pågår. Under året har nämnden säkerställt budgetutrymme för att utöka nämndens strategiska stöd i förvaltningen. I och med detta har en valsamordnare rekryterats. Arbetet med att skapa förutsättningar för ökad samverkan inom den kommunala organisationen kring genomförandet av val har påbörjats. Tillsammans med kommunikation har nämnden säkerställt en ökad bemanning inför och under valet.

Under 2018 tog riksdagen beslut om förändringar av Vallagen vilka trädde i kraft i januari 2019. En viktig förändring var ett krav på att platsen där valsedlarna läggs ut ska vara avskärmd vilket tillämpades första gången vid genomförandet av Europaparlamentsvalet 2019. Lagstiftningen för ökat skydd av valhemligheten ställer höga krav på nämnden att finna ändamålsenliga och tillgänglighetsanpassade vallokaler och lokaler för förtidsröstning.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	1,7	0,1	1,4	0,0
Nämnden totalt	1,7	0,1	1,4	0,0

Tabell 4. Valnämnden, kommunbidrag och resultat.

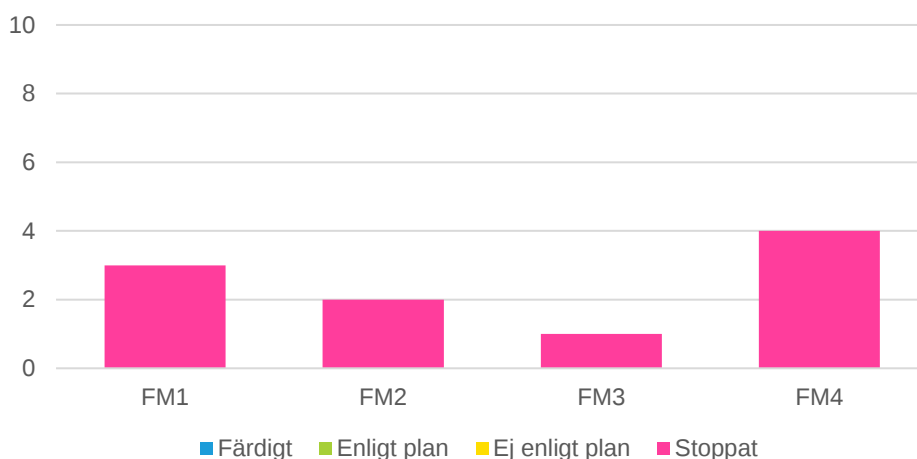
Valnämndens resultat för 2023 var ett överskott på 0,1 miljoner kronor. En viss eftersläpning av kostnader för valet 2022, såsom ersättning till röstmottagare och administrationskostnader, belastade resultatet i början av året. Under hösten påbörjades starten av valarbetet inför EU-valets genomförande 2024 vilket innebar

kostnader som belastade året. De ökade kostnaderna balanserades av att en valsamordnare som tillsattes under hösten var budgeterad för helåret.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Valnämnden har ett avgränsat uppdrag att genomföra val, det medför att nämndens möjlighet att bidra till kommunfullmäktiges fokusmål är begränsat. Valnämnden har i arbetet med att konkretisera Mål och budget 2023–2025 övervägt samtliga mål och uppdrag riktade till nämnden. Nämnden bedömer att den inte har haft möjlighet att genomföra kommunfullmäktiges uppdrag inom ramen för sitt ansvarsområde under 2023.

Förutom uppdragen från kommunfullmäktige har valnämnden arbetat med tre nämndmål under fokusmål 1 och två tillkommande uppdrag från kommunstyrelsen som anses vara klara under fokusmål 4.

Figur 1. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden har exempelvis:

- påbörjat uppbyggnad av en stabil organisation genom anställning av en valsamordnare som kommer att arbeta med nämndens frågor även mellan valens genomförande
- genomfört projektanställningar av lokal- och logistikansvariga inför genomförandet av val till Europaparlamentet och folkomröstning 2024
- säkrat kommunikationsresurser för att säkerställa informationen inför och under valen 2024
- påbörjat arbetet med uppbokning av vallokaler och lokaler för förtidsröstning inför valen 2024.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Bemanning och organisation av valnämndens kansli ses kontinuerligt över för att anpassas till aktuell verksamhet. Det innebär bland annat att bemanningen anpassas till om det är valår eller inte. Valnämndens kansli skulle behöva vara bemannat även

under mellanvalsåren för att bibehålla kontinuitet inom verksamheten när valen nu sker med tätare intervall under kommande år. Det allmänna läget i Sverige och risken för bland annat yttre påverkanskampanjer och eventuella extraval medför även detta att nämndens kansli behöver ha en viss bemanning även under mellanvalsår. En valsamordnare har nu anställts men ytterligare förstärkning skulle behövas för att bygga en robust valorganisation.

Framtida utmaningar

Under 2024 ska val till Europaparlamentet genomföras och i samband med detta val har Uppsala kommun beslutat att även genomföra en folkomröstning.

Under hösten 2023 påbörjades arbetet med att genomföra val till Europaparlamentet och folkomröstning den 9 juni 2024. Bokning av vallokaler och lokaler för förtidsröstning påbörjades parallellt med att nämndens kansli succesivt bemannats. Vid början av 2024 kommer nämndens kansli i princip vara fullt bemannat för att under våren arbeta med valens genomförande i juni 2024.

De största utmaningar som nämnden ser inför genomförandet av valen 2024 är att finna ändamålsenliga vallokaler och lokaler för förtidsröstning. Nämnden ser också en utmaning med att rekrytera röstmottagare då valets genomförande sker under en långhelg i juni.

Under 2022 genomfördes allmänna val och nämndens analys av genomförandet kommer ligga till grund för genomförande av kommande val.

Lagstiftningen för ökat skydd av valhemligheten ställer höga krav på nämnden att finna ändamålsenliga och tillgänglighetsanpassade vallokaler och lokaler för förtidsröstning. Utvärderingen av de lokaler som användes 2022 ligger till grund för den kommande inventeringen av lokaler inför genomförandet av Europaparlamentsvalet 2024.

Vid valet i september 2022 uppstod köbildning under delar av dagen vid vissa lokaler och de troliga orsakerna till köerna har analyserats och kommer ligga till grund för att finna åtgärder för att förbättra inför kommande val. Det var inte bara i Uppsala kommun som det bildades köer vid valet 2022 utan detta uppstod i stora delar av landet.

Den nya lagstiftningen som innebär avskärmade valsedlar har särskilt följts upp och beskrivs. Valmyndigheten har erfarit att 2022 års val har präglats av problem som har förutspåtts i förväg från valadministrationen, centralt, regionalt och lokalt. Valmyndigheten ser ett valsystem i stort behov av förändringar och i en betydligt snabbare takt än vad som skett hittills, där förbättringsmöjligheter tas tillvara innan problem uppstår och lagstiftning ändras och underhålls regelbundet. Behoven har framförts under ett antal år och utmaningarna blir större för varje val, vilket påverkar säkerheten i valgenomförandet och riskerar att långsiktigt minska förtroendet för detsamma.

Den ökade polariseringen inom flera områden i samhället påverkar förutsättningarna för att genomföra demokratiska val. Ojämligheten i levnadsvillkor ökar, både mellan individer och mellan olika bostadsområden. Inkomstskillnaderna växer liksom skillnaderna i sysselsättning och hälsa. Samhällsklimatet upplevs som allt hårdare. Lokalt kan detta ta sig uttryck i form av social oro och en ökad närvaro av icke-demokratiska krafter och metoder.

Kommunrevisionen

Den kommunala revisionen är ett lokalt demokratiskt kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet som bedrivs i kommuner och regioner samt att pröva ansvarstagandet. Den kommunala revisionen granskar på fullmäktiges uppdrag och revisorerna biträds av sakkunniga yrkesrevisorer. Tillsammans prövar de om verksamheten är ändamålsenlig och effektiv, om styrningen är tillräcklig och om räkenskaperna är rättvisande. Revisionen lämnar förslag till fullmäktige i frågan om ansvarsfrihet för styrelser och nämnder.

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	8,1	1,2	-6,9	0,2
Nämnden totalt	8,1	1,2	-6,9	0,2

Tabell 5. Kommunrevisionen, kommunbidrag och resultat.

Kommunrevisionens resultat för 2023 var ett överskott på 1,2 miljoner kronor. Avvikelsen förklaras främst av lägre konsultkostnader men även lägre sammanträdeskostnader och lägre kostnader för kompetensutveckling.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar arbetet med kommunens verksamhet och ekonomi, följer upp och rapporterar till kommunfullmäktige och samordnar verksamheten mellan kommunens nämnder. Kommunstyrelsen har även uppsiktsplikt över övriga nämnders verksamhet, inklusive de gemensamma nämndernas och de kommunala bolagens verksamhet. Kommunstyrelsen bereder ärenden inför kommunfullmäktige och ansvarar för att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen leder planering och utveckling, följer upp och analyserar inom strategiskt viktiga politiska områden som exempelvis social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet inkluderande det näringslivspolitiska arbetet. Som kommunens arbetsgivar nämnd ansvarar kommunstyrelsen för den kommunövergripande arbetsgivarpolitiken som utgår från likabehandling, rättssäkerhet, demokrati och medskapande. Kommunstyrelsen är också arkivmyndighet med ett övergripande ansvar för kommunens arkivfrågor. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för kommunens ekonomi, IT, arbetsgivarfrågor, kommunikation, upphandling, lokalförsörjning, mark och exploatering, landsbygdsfrågor, samt kris och beredskap. Kommunstyrelsen leder och utvecklar även gemensam service inom områdena måltid, städ, transporter och kundservice.

För att utveckla en modern och effektiv förvaltning har Uppsala kommun en centraliserad stabsorganisation som leder och stödjer nämnder och bolag.

Viktiga händelser under året

Från midsommar och några månader framåt skedde ett stort antal våldsdåd i form av skjutningar och sprängningar, vilka skördade flera dödsoffer och bidrog till ökad otrygghet såväl bland kommunens anställda som invånare. I takt med det eskalerade av våldet ökade även trycket på kommunen och kommunledningskontorets ledningsplan aktiverades för att tydligare hålla ihop arbetet.

I december 2023 beslutade kommunstyrelsen om en ny samverkansöverenskommelse mellan kommunen och polisen, samt om nya föreskrifter för Uppsala Kommuns lokala brottsförebyggande råd. Detta har gjorts i syfte att öka samverkan mellan de lokala aktörerna för att jobba trygghetsskapande och brottsförebyggande.

Polisen meddelade under året att de inte längre klassar Gottsunda/Valsätra som ett särskilt utsatt område. Det klassas nu som ett riskområde vilket är en lägre grad av utsatthet. Kommunen fortsätter dock sitt långsiktiga arbete för att inte ha några utsatta områden.

Uppsala kommun tilldelades Svenska Jämställdhetspriset 2023 som delas ut årligen av Forum Jämställdhet. Kommunen får priset för sitt systematiska och mångåriga arbete med att ta jämställdhet från strategisk till operativ nivå.

Uppsala kommun har tillsammans med Uppsala vatten och avfall AB, Uppsalahem AB och STUNS (samarbete mellan universiteten i Uppsala, näringsliv och offentliga organisationer) fått 16 miljoner kronor av EU:s satsning NetZeroCities. Pengarna går bland annat till att aktivera en koldioxidbudget. Kommunen har utsetts till pilotkommun inom ramen för EU:s mission för 100 klimatneutrala och smarta städer. Kommunstyrelsen har även inrättat en särskild miljö- och klimatberedning.

Samarbetet med Fossilfritt Sverige om att driva klimatfrågan genom att bygga en klimatpositiv stadsdel har gått in i nästa fas. En tävling har under året genomförts i Rosendal etapp 4 med tuffare klimatkrav än vad som tidigare ställts i Sverige. Responsen från byggaktörer har varit mycket positiv och intresset från bransch och andra kommuner har varit stort.

Under året har ett flertal markförsäljningar och markanvisningar gjorts i olika områden i Uppsala. Trots de oroliga tiderna är det positivt att många aktörer uttrycker att de vill fortsätta utveckla fastigheter i Uppsalaområdet.

Den fysiska lokalen för Innovationslabbet är färdigställd och är en plats för kommunkoncernen att samverka kring utmaningar, men även för innovationsträffar och coachning. I Innovationslabbet ges även möjlighet att testa nya lösningar för ett hållbart Uppsala.

Kommunen har under året startat upp tre nya branschråd kopplat till upphandling för Livsmedel, Fordon och Transport samt Vård och Omsorg. Ungefär 90 leverantörer deltog och fler leverantörer har anmält intresse för att ansluta sig.

Kommunstyrelsen har beslutat att godkänna och skicka in ansökan till Kulturrådet för att bli europeisk kulturhuvudstad 2029.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	49	-7	13	-6
Infrastruktur, skydd m.m	367	-584	-274	-586
Fritid och kultur	2	0	0	0
Flyktingmottagande	0	3	9	2
Affärsverksamhet	0	-6	11	4
Kommunledning och gemensam verksamhet	242	45	-4	78
Nämnden totalt	661	-548	-245	-508

Tabell 6. Kommunstyrelsen, kommunbidrag och resultat.

Kommunstyrelsens resultat för 2023 var ett underskott på 548 miljoner kronor. I jämförelse med helårsprognosen som lämnades per augusti ökade underskottet med 40 miljoner kronor.

Underskottet fanns framför allt inom verksamhetsområde infrastruktur, skydd m.m och förklaras i huvudsak av två större avvikelser. Kommunen har under året tecknat medfinansieringsavtal med Trafikverket gällande kommande utbyggnad av statlig infrastruktur inom Järnvägsplanen (fyrspårutbyggnad) och trafikplats Fullerö. Den andra förklaringen till underskott är uteblivna markförsäljningsintäkter på grund av avstannat läge på marknaden för försäljning av exploateringsmark.

Överskott fanns inom kommunledning och gemensam verksamhet och förklaras bland annat av icke budgeterade intäkter från försäljning av bostadsrätter inom fastighetsverksamheten. Även IT-verksamheten visade överskott, bland annat genom lägre kostnader för licenser och avtal. Kommunstyrelsens medel till förfogande ska endast nyttjas undantagsvis och har inte använts under året.

Kommunstyrelsen har fattat beslut om ett antal åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans över tid inom exploateringsverksamheten (KS 14 juni 2023 §137). De beslutade åtgärderna är bland annat att implementera en mer aktiv projektportföljhantering som omfattar prioritering mellan framdriften av gamla kontra nya projekt, utifrån en begränsad efterfrågan. Åtgärderna inkluderar även att exploateringsekonomi ska ges en större vikt i portföljbalanseringen samt att andelen projekt för verksamhetsmark utökas.

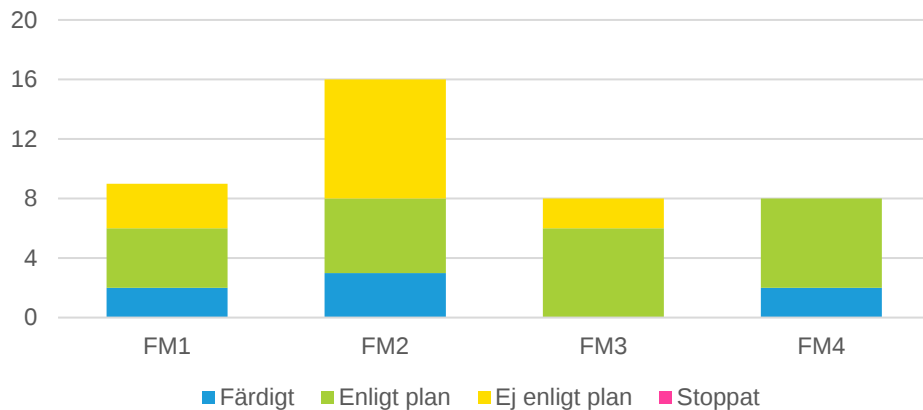
Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	1 109	520	1 035	629
Extern finansiering	-433	-66	-13	-102

Tabell 7. Kommunstyrelsen, investeringar.

Kommunstyrelsens investeringsutgifter för 2023 budgeterades till 1 109 miljoner kronor. Av de budgeterade investeringsutgifterna avsåg 433 miljoner kronor anläggningar i exploateringsverksamheten som enligt budget finansieras med exploateringsersättningar. Under året upparbetades 520 miljoner kronor där de största utgifterna utgjordes av strategiska markförvärv, utbyggnad inom exploateringsområden samt fastighetsunderhåll. Årets externa finansiering uppgick till 66 miljoner kronor. En överföring till 2024 med 80 miljoner kronor av investeringsramen begärs avseende strategiska markförvärv som fördröjts.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen har blivit färdig med sju av kommunfullmäktiges 41 uppdrag under året. 21 uppdrag pågår enligt plan. 13 uppdrag är försenade.

Figur 2. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms kommunstyrelsen ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Kommunstyrelsen arbetar för att effektivisera administrationen i syfte att säkerställa en resurseffektiv verksamhet.

Under året har kommunstyrelsen bland annat:

- tagit fram en modell för hur nämnder och bolag ska rapportera åtgärder som vidtagits för att minska och effektivisera administrationen för att minska kostnader och tid för administrativa arbetsuppgifter
- fattat beslut om ett antal åtgärder för att säkerställa en ekonomi i balans över tid inom exploateringsverksamheten, exempelvis genom en mer aktiv projektportföljhantering
- beslutat om en riktlinje för koncerngemensam beredning och prioritering av investeringar. Avsikten är att stärka kommunkoncernens styrning av investeringar och kostnadsutveckling, kopplat till kommunkoncernens finansiella mål
- en modell för en snabbriktig finansieringsform har tagits fram för att stimulera innovation. Det är i form av en Idécheck som kommunkoncernens verksamheter kan ansöka om för att testa nya arbetsätt och lösningar
- tagit fram ett ramverk för hållbarhetslänkade obligationer som kopplar samman två av kommunens klimatmål med kommunens finansiering. Genom ramverket har kommunen under året gett ut tre obligationer om totalt 900 miljoner kronor. Detta kan potentiellt ge lägre räntekostnader och förbättra kommunens tillgång till kapitalmarknad.

Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Kommunstyrelsen samordnar kommunens arbete med att utveckla företagsservice och näringslivsarbete för att Uppsalas näringsliv ska kunna fortsätta att utvecklas.

Under året har bland annat:

- kommunstyrelsen samordnat arbetet med integration och etablering av flyktingar från Ukraina. Av dem som är i arbetsför ålder har 50 procent kommit ut i egen försörjning
- eventet Drömarbetsstaden arrangerats för första gången med uppåt 2 500 besökare. Syftet med Drömarbetsstaden är att lyfta fram och synliggöra arbetstagare och arbetsgivare i och omkring Uppsala Län
- kommunkoncernens etableringsfunktion i dialog med fastighetsägare i Uppsala startat ett etableringsnätverk. Det är ett öppet nätverk för alla Uppsalas fastighetsägare med fokus på företagsetableringar inom industri, labb och kontor
- arbetshubben The Local Hub i Björklinge invigts. Det är en ny mötes- och arbetsplats i Björklinge som kan minska antalet bilresor till andra orter samtidigt som det främjar näringslivet på landsbygden. Tillsammans med utveckling av servicepunkter på landsbygden skapar det bättre förutsättningar för fler att både bo, arbeta och verka i lokalsamhället.

Fokusbild 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

Kommunstyrelsen bidrar till att stärka kommunkoncernens kapacitet att driva klimatomställningen genom stärkt samverkan inom kommunkoncernen och långsiktiga klimatsatsningar.

Under året har bland annat:

- arbetet med att öka återanvändning av massor och stenmaterial utvecklats, bland annat genom användandet av en depå för sten och anläggningsmaterial i kommunala projekt. Uppsala bygglogistikcentrum har även kompletterats med en tjänst för nytt överblivet byggmaterial
- ett kommuntäckande kartunderlag som visar markens förmåga att binda eller släppa ut kol, samt ett kartlager över mängd inbunden kol i marken, har tagits fram
- kommunens interna återbrukssystem för möbler och andra produkter utvecklats. Möbler som kan återbrukas läggs in i kommunens inköpssystem och antalet verksamheter som bokar återbrukade möbler ökar
- en kartberättelse och vägledning för ekosystemtjänster tagits fram. Kartverket är ett kommuninternt verktyg för att viktiga ekosystemtjänster ska tas tillvara eller förstärkas i planprocessen samt inom drift- och förvaltning.

Fokusbild 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Kommunstyrelsen bedriver ett systematiskt och långsiktigt trygghets- och säkerhetsarbete i nära samverkan med civilsamhälle, näringsliv och myndigheter.

Under året har kommunstyrelsen bland annat:

- beslutat om en ny samverkansöverenskommelse mellan kommunen och polisen, samt om nya föreskrifter för Uppsala kommuns lokala brottsförebyggande råd. Detta har gjorts i syfte att öka samverkan mellan de lokala aktörerna för att jobba trygghetsskapande och brottsförebyggande samt minska brottsligheten i kommunen
- i centrala Uppsala finns nu 38 kameror uppsatta och kommunen har utvecklat en god samverkan med polisens bildanalysgrupp där kommunen och polisen gemensamt identifierar behov av utökad kamerabevakning i kommunen.

- Kommunen har nyligen blivit beviljat kamerabevakningstillstånd där AI-baserad anonymiseringsteknik lagts som krav i tillståndet
- organisationen kring arbetsmetoden GVI (Group violence intervention), med representanter från Uppsala kommun, polis och kriminalvården, har utvecklats
 - etablerat Musikparken i Gottsunda i samverkan med unga tjejer 12–16 år boende från området.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete

Arbetet med EST (Effektiv samordning för trygghet), en metod för att öka tryggheten i det offentliga rummet utifrån en kunskapsbaserad och systematisk modell, har utökats och idag finns det cirka 250 rapportörer. Ett flertal styrdokument har beslutats under året vilket skapar förutsättningar för fortsatt framdrift inom området.

Krisberedskap och civilt försvar

Arbetet med krigsorganisation har lämnats in från respektive förvaltning och bolag och kommer att tas till beslut under första halvåret 2024. Stort fokus har varit på att ta fram och besluta om de lagstadgade styrande dokumenten för kommunen. Risk- och sårbarhetsanalys, program för krisberedskap och civilt försvar samt utbildnings- och övningsplan är beslutade. Kommunens övergripande ledningsplan är reviderad och förväntas beslutas i kommunfullmäktige i februari 2024.

Kommunstyrelsen är utbildad och övad i sin roll som krisledningsnämnd och ledning under höjd beredskap. På fler håll inom kommunstyrelsen har övningar skett bland annat har kommunikationsverksamheten övat sin krisledningsorganisation och prövat de nyligen framtagna planerna för kriskommunikation. Kommunen har även deltagit i regionala och nationella övningar.

Arbetet med livsmedelsberedskap och kontinuitetshantering har fortsatt under året och måltidsverksamheten är väl förberedd att hantera kriser och störningar i verksamheten. Beredskapsarbetet har fått stor spridning och respons inom Sverige.

Kommunen har aktivt och regelbundet samverkat med externa aktörer inom planeringen för civilt försvar.

Klimatomställning

Förflyttningar görs i rätt riktning, men med nuvarande takt kommer inte målet att nås. Efter en kraftig utsläppsminskning mellan 2019 och 2020, ökade utsläppen i Uppsala kommungeografi igen med cirka fyra procent mellan 2020 och 2021. Den data som hittills finns tillgänglig för 2022 visar att utsläppen från uppvärmning minskade, medan utsläppen från Uppsalabornas flygresor ökade. För att åstadkomma större utsläppsminskningar behöver kapaciteten att driva klimatomställningen utvecklas.

Arbete med att aktivera en koldioxidbudget för den egna verksamheten och kommunen som geografiskt område pågår. Flera insatser görs även för att stödja omställningen till förnybar energiförsörjning. Under hösten har en förstudie för att ta fram en klimatinvesteringsplan inletts. Genom prioritering, samordning och ökat fokus på extern finansiering har kommunstyrelsen lyckats bibehålla leveransnivåer och

skapa förutsättningar för andra verksamheter att växla upp sitt arbete relaterat till bland annat klimatet.

Fastighet

Inom fastighetsområdet har en tydlig effektivisering av arbetet skett och antalet hyresavtal som går till inkasso har minskat. Detta dels genom ett riktat projekt för att säkra rätt hyresgäster i kommunstyrelsens lägenhetsbestånd, dels att ansvaret för säkra hyresbetalningar har tagits över från socialnämnden. I november 2023 uppnådde kommunen det lägsta beloppet någonsin i obetalda hyror.

Under 2023 implementerades ett nytt fastighetssystem. Ett tidskrävande arbete som har lagt grunden för en strukturerad process vid inhyrning/uthyrning, förvaltning och avslut av kontrakt. Fastighetssystemet har lagt grunden för ett välfungerande underhållsarbete. Nya rutiner har också tagits fram för ekonomihantering som har lett till en mer effektiv administration och fakturahantering. Uppdaterade rutiner har införts för en kontinuerlig uppföljning av budget, vilket säkerställer en ekonomi i balans och underlättar prioriteringar utifrån verksamhetens behov.

Mark- och exploatering

Under året har mycket fokus legat på utredning och utveckling av portföljhanteringen bland annat utifrån behovet av en ekonomi i balans över tid för exploateringsverksamheten. Det har innefattat framtagande av förbättrade verktyg och modeller för att göra ekonomiska prognoser för pågående exploateringsprojekt, bedömningar av framtida marknadsdjup och balansering av olika typer av projekt i portföljen.

Arbete har även genomförts kopplat till styrning, planering och uppföljning av exploateringsprojekten där nya mallar och nya rutiner för uppföljning tagits fram och förtydliganden i styrdokument gjorts. Målsättningen är att uppnå en mer riskbaserad och proaktiv projektstyrning där fokus ligger på tidig hantering av riskerade avvikelser snarare än på omfattande rapportering av redan inträffade avvikelser. Under året har även utveckling pågått kopplat till digitala verktyg och processer exempelvis kopplat till ett nytt fastighetssystem och användandet av GIS-verktyg i större utsträckning.

Digitalisering

Fokus inom digitalisering har under året varit att öka takten i digitaliseringsarbetet, för ökad automation av administrativa processer och för att säkerställa att den digitala utvecklingen tar höjd för digital inkludering samt förhindrar cyberangrepp och informationsläckage.

Inom programmet för en obruten digital samhällsbyggnadsprocess har en integrationsplattform för digital självservice för Uppsala kommuns invånare och företagare tagits fram. Plattformen kommer bli en central komponent för att kunna tillhandahålla de digitala tjänster som krävs för att stödja en sammanhållen medborgarservice.

Attraktiv arbetsgivare

Rekryteringsprocessen i kommunen har utvecklats gällande effektivitet och kvalitet ur ett digitalt perspektiv samt för att möta lagkrav inom området. Detta i syfte att möta det framtida behovet av rekrytering och bemanning. Rekryterande chefer behöver nu

bara använda ett system när de ska starta en rekrytering. Det har medfört ett enklare digitalt arbete med högre kvalitet och snabbare hantering av kravprofil och annonsering. I samband med förändringen lanserades även den nya e-utbildningen gällande rekrytering. Ett coachande stöd för rekryterande chefer har etablerats och fler chefer väljer att få stöd under rekryteringsprocessen.

En funktion för chefsstöd och HR-service har utvecklats under året. Här återfinns flera funktioner kopplat till rekrytering och annonsering, men även till utbildningsproduktion och kursadministration, processer för anställning av studentmedarbetare och efterfrågan på praktikanter samt arbetet med förtjänsttecken och medaljmiddag.

I syfte att möta dagens och morgondagens krav och behov av olika kompetenser och specialister har löneverksamheten utvecklats. Ett antal manuella processer har datoriserat eller digitaliserats vilket underlättar för användarna i förvaltningarna.

Hållbar ekonomistyrning

Bolagen utgör en väsentlig del av kommunkoncernens ekonomi och verksamhet och bolagens ekonomiska utveckling har stor betydelse för kommunens samlade ekonomi. Ambitionen är att öka koncernstyrningsfrågor samtidigt som lagstiftning, myndighetskrav och allmänhetens förväntningar på information ökar. Särskilt kan framhållas samarbetet med att ta fram en hållbarhetslänkad obligation. Detta samarbete lägger en bra grund för det fortsatta arbetet med att integrera hållbarhetsperspektiv i ekonomistyrningen såsom koldioxidbudget och klimatinvesteringsplaner.

Mycket fokus under året har legat på uppdraget att frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att effektivisera administrationen och minska den administrativa belastningen. Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar arbetet med kommunens verksamhet och ekonomi.

Upphandling

Ett nytt arbetssätt för avtalsuppföljning har tagits i bruk 2023 vilket gett mycket goda effekter som kommer verksamheterna till gagn. Dels genom att följa upp fakturerade priser och kräva in återbetalning där felaktiga priser tagits ut. Dels genom att titta på den potentiella besparingen om verksamheterna beställer de varor och tjänster som är upphandlade. Kopplat till detta arbete har informationsinsatser genomförts hos olika verksamheter där ett förbättrat utfall kan ses. Utbildning och mallar för direktupphandling har tagits fram som kommer att släppas i början på 2024.

Under 2023 har olika leverantörsträffar arrangerats, bland annat en fysisk leverantörsträff som lockade 300 leverantörer. Träffen var uppskattad av både leverantörer och de verksamheter som deltog. Under hösten arrangerades även en informationsträff för sociala företag för att kommunen ska få vetskap kring vilka branscher och områden för upphandling som är av intresse för de sociala företagen.

Framtida utmaningar

En stor utmaning är att nå de uppsatta miljömålen och ett hållbart klimat. Inte minst för att det nuvarande ekonomiska läget gör att det är svårt att hålla takten i arbetet. Att implementera koldioxidbudget är en av utmaningarna inom området. Transporter är ett av Uppsalas största utsläppsområden och genom att reduktionsplikten förändras

kommer förmodligen utsläppen för transporter öka från 2024. Klimatanpassningsåtgärder, som exempelvis mark för att hantera mer nederbörd och skyfall, behöver prioriteras.

Uppsala är fortfarande en allt för segregerad kommun och trygghetsarbetet behöver fortsätta med full kraft.

Områdena krisberedskap och civilt försvar kommer att växa kraftigt under de närmaste åren, utifrån signaler från omvärlden och regeringen. Det framtida Natomedlemskapet kommer också att föra in hittills okända faktorer för kommunen exempelvis rörande värdlandsstöd.

För att stärka IT-säkerheten under ökade hot behövs informations- och IT-säkerhet fortsatt vara i fokus. Detta genom utökad kunskap till användare, systematik i hantering och tekniskt skydd samt attityder som kan motverka IT-säkerheten exempelvis motstånd till användning av privat e-legitimation.

Kommunens ekonomiska marginaler minskar genom en försämrad konjunktur med vikande skatteunderlag samtidigt som trycket på infrastrukturinvesteringar är stora och räntenivåerna relativt höga. Det finns krav på administrativ effektivisering samtidigt med ökade krav på leveranser.

Det osäkra världsläget med höga räntor och bränslepriser, hög inflation och låg efterfrågan kommer att påverka exploateringsverksamheten under närmast kommande år med färre försäljningar och en lägre byggtakt. Samtidigt planeras det för och finns inom kommunen ett behov av en fortsatt hög utbyggnadstakt.

Artskyddsfrågor får en ökande påverkan. När Uppsala växer behöver ofta skogsmark och i vissa fall jordbruksmark tas i anspråk och ofta påverkas då hotade arter. Kommunen behöver därför utveckla systematik för att säkerställa kunskap om arter, att påverkan på biologisk mångfald minimeras och att kompensationsåtgärder vidtas.

Kompetensbrist är en utmaning inom flera verksamhetsområden, inte minst i konkurrens med andra kommuner, regioner och privata aktörer. Bibehållande av befintlig kompetens utgör en viktig faktor för kompetensförsörjningen. Det krävs även kompetensutveckling inom nya områden såsom AI och desinformation. Förutsättningarna för bemanning påverkades i grunden av förändringarna i lagen om anställningsskydd (LAS) som trädde i kraft i oktober 2022.

Det finns utmaningar med att förbereda och genomföra val till Europaparlamentet och folkomröstning i juni 2024 samt att tillvarata resultatet av folkomröstning om framtida utvecklingen Uppsala kommun.

Det är en fortsatt utmaning i att möta behovet av LSS-bostäder (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Marknadsaktörerna har svårt att få ihop kalkylerna för fristående LSS-bostäder, varför möjligheterna till gruppboende i hyresfastigheter kommer att få ett större fokus.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden är kommunens arbetslöshetsnämnd och ansvarar för arbetsmarknadsinsatser. I sitt ansvar som utbildningsnämnd ansvarar arbetsmarknadsnämnden för kommunal vuxenutbildning och fullgör kommunens ansvar inom etableringen i genomförandet av samhällsorientering för nyanlända. Ansvaret som socialnämnd omfattar ansvar för ekonomiskt bistånd, ansvar för kommunens mottagande av nyanlända och övriga etableringsinsatser. Nämnden ansvarar därutöver för konsumentrådgivning samt budget- och skuldrådgivning och nämnden företräder kommunen i Samordningsförbundet Uppsala län.

Viktiga händelser under året

Omvärld

Världsläget har varit och är en utmaning för kommunen på grund av pågående konflikter och kriser. För nämnden har det emellertid även inneburit satsningar och nytänkande genom att nämnden från och med juni 2023 erbjuder svenskundervisning för personer från Ukraina med uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet.

Gottsunda-Valsätra klassificerades i många år som ett särskilt utsatt område av Polismyndigheten. Sedan november 2023 anses området inte längre vara särskilt utsatt utan klassas som riskområde. Det är ett resultat av många aktörers arbete, bland annat nämndens etablering av ett Utbildnings- och jobbcenter.

Regeringen beslutade inför 2023 att begränsa Sveriges mottagande av asylsökande och kvotflyktingar. För nämndens del har det inneburit en betydande minskning av antalet nyanlända som anvisas till kommunen enligt bosättningslagen.

Förstärkt arbete mot felaktiga utbetalningar och otillåten påverkan

Arbetet med felaktiga utbetalningar är ett prioriterat område både nationellt och lokalt i Uppsala kommun. Höstens våldsspiral i Sverige och Uppsala påverkar till viss del även nämndens verksamheter. Nämnden möter personer som är påverkade av vad som sker men också medarbetare är drabbade och kan känna oro.

Överenskommelse med Arbetsförmedlingen överspelad

Den lokala överenskommelsen som tecknades med Arbetsförmedlingen i december 2022 tydliggjorde ansvarsfördelningen mellan stat och Uppsala Kommun. På grund av oklarheter gällande vilka individer som parterna kan samverka kring så har intentionerna i överenskommelsen inte kunnat uppfyllas och den är därför inte längre giltig. Det gäller framför allt bristande samverkan rörande personer som uppstår ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet. Från nämndens sida önskas mer konkreta och operativa inslag i överenskommelsen för att nå önskad effekt. En icke fungerande samverkan riskerar att leda till att klienters inträde på arbetsmarknaden fördröjs samt att fler individer fastnar i utanförskap.

Satsning på barn och unga

Nämnden har förstärkt sitt stöd till barn och unga. En barnrättssamordnare har anställts inom socialtjänst – ekonomiskt bistånd med uppgift att verka för att fler barn i hushåll som uppstår ekonomiskt bistånd får möjlighet att delta i konstruktiva

aktiviteter. Nämnden har fortsatt sitt arbete med feriejobb vilket ger ungdomar en tidig kontakt med arbetslivet. Alla sökande elever som slutar årskurs 9 har erbjudits jobb under sommarperioden. Under året har antalet barnfamiljer med ekonomiskt bistånd minskat och i december 2023 levde drygt 200 färre barn i familjer med ekonomiskt bistånd jämfört med ett år tidigare.

Plan för 1000 fler Uppsalabor i egen försörjning

Arbetsmarknadsnämnden har antagit ett nämndmål att andelen biståndsmottagare ska minska och inte överstiga en procent vid mandatperiodens slut. För att nå målet har nämnden under 2023 antagit Plan för 1000 fler Uppsalabor i egen försörjning.

Antalet vuxna biståndsmottagare i Uppsala har under året minskat med drygt 400 personer och i slutet av året var drygt 3000 personer aktuella inom ekonomiskt bistånd. Andelen vuxna biståndsmottagare per månad har därmed också minskat från ett genomsnitt för året på 1,6 procent 2022 till 1,4 procent år 2023.

Innovation

Förvaltningen har gjort en stor satsning för att höja innovationsförmågan och en mätning visar att innovationsförmågan i förvaltningen är god. Exempel på förvaltningens arbete med innovation är idéslussen som under året har fått in rekordmånga idéer (83 st) under 2023. Nämnden har även beviljats projektmedel från Vinnova för att utveckla arbetet med AI (artificiell intelligens).

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m	7	0	0	0
Fritid och kultur	2	0	0	0
Kommunal vuxenutbildning	195	21	39	25
Ekonomiskt bistånd	441	36	28	30
Flyktningmottagande	0	6	12	5
Arbetsmarknadsåtgärder	214	4	-16	0
Nämnden totalt	861	67	63	60

Tabell 8. Arbetsmarknadsnämnden, kommunbidrag och resultat.

Arbetsmarknadsnämndens resultat för 2023 var ett överskott på 67 miljoner kronor som dels berodde på lägre försörjningsstöds kostnader jämfört med budget, dels på högre statsbidrag än budgeterat.

Vuxenutbildningen visade ett överskott på 21 miljoner kronor, på grund av högre intäkter från statsbidrag än budgeterat samt lägre kostnader för externa utförare på grund av färre antal elever.

Verksamheterna ekonomiskt bistånd/flyktning visade totalt ett överskott på 42 miljoner kronor, främst på grund av lägre kostnader för försörjningsstöd. Färre hushåll än förväntat har behövt ekonomiskt bistånd vilket tillsammans med satsningen på arbetsmarknadsanställningar har gett en positiv påverkan på kostnaden för utbetalat ekonomiskt bistånd.

Arbetsmarknadsåtgärder uppvisade ett överskott på 4 miljoner kronor. Överskottet berodde dels på att anställningarna har startat senare under året jämfört med budget dels på en högre medfinansiering från Arbetsförmedlingen än beräknat.

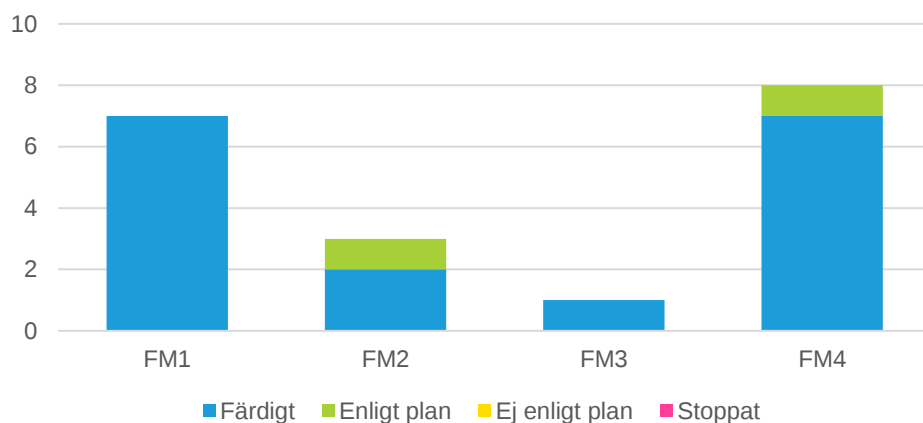
Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	3	0,2	3	1

Tabell 9. Arbetsmarknadsnämnden, investeringar.

Arbetsmarknadsnämnden hade för 2023 en budget på 3 miljoner kronor för investeringar och utfallet uppgick till 0,2 miljoner kronor avseende verksamhetsinventarier.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Arbetsmarknadsnämnden har blivit färdig med 17 av 19 uppdrag. Två uppdrag pågår enligt plan.

Figur 3. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Följande är några av nämndens goda resultat i arbetet med att bidra till uppfyllande av fokusmålen 2023:

- nämnden ligger i framkant vad gäller automatisering och digitalisering (fokusmål 1)
- vuxenutbildningen bidrar till kompetensförsörjningen genom språkstödande insatser inom barn- och fritidsutbildningen och språkstödjade resurser inom äldreomsorgen (fokusmål 1)
- strukturerat samarbete med näringsliv och näringslivsenheten har etablerats (fokusmål 2)
- utökat områdesarbete och uppsökande verksamhet i samarbete med familjecentral och öppen förskola (fokusmål 4)
- kostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd under året är lägre än under 2022 och färre Uppsalabor uppbär ekonomiskt bistånd (fokusmål 1, 2 och 4).

Viktiga avvikelser under 2023:

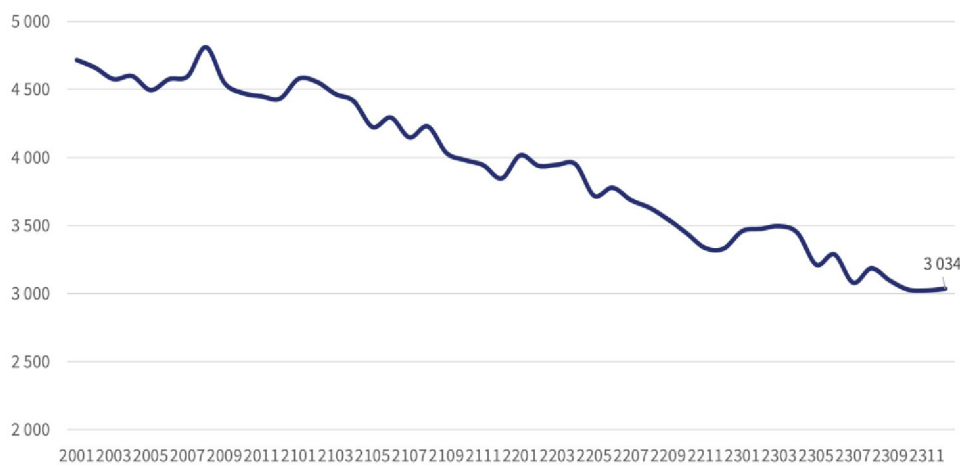
- nämnden anser att intentionerna i överenskommelsen mellan kommunen och Arbetsförmedlingen om åtgärder för arbetslösa biståndsmottagare inte har

uppfyllts och den är därför inte längre giltig. En dialog med myndigheten pågår och från nämndens sida önskas mer konkreta och operativa inslag i överenskommelsen för att nå önskad effekt.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Socialtjänst – ekonomiskt bistånd

Den positiva utvecklingen med minskande ärendevolymer har fortsatt under året. I december 2023 var 3034 vuxna Uppsalabor i behov av ekonomiskt bistånd vilket är cirka 400 färre vuxna än ett år tidigare. Minskningen av hushåll har framför allt skett i gruppen som har arbetslöshet som orsak till ekonomiskt bistånd. Utvecklingen i Uppsala är i linje med eller bättre än utvecklingen i jämförelsekommunerna.

Figur 4. Ekonomiskt bistånd, antal vuxna biståndsmottagare i Uppsala kommun per månad, 2020–2023. Källa: Socialstyrelsens månadsstatistik.

Nämnden strävar efter ett jämställt arbetsmarknadsinträde och prioriterar kvinnor, främst ensamstående kvinnor med barn, vid tilldelning av arbetsmarknadsanställning. Detta mot bakgrund av att det är fler män än kvinnor som lämnar ekonomiskt bistånd för arbete eller studier.

Socialtjänst - ekonomiskt bistånd har inrättat en ny enhet, samordning för arbete, för att säkerställa att biståndsmottagare som deltar i Arbetsförmedlingens program har en ändamålsenlig arbetsmarknadsplanering, att individen snabbt erbjuds stöd till studier och att fler erbjuds arbetsmarknadsanställning.

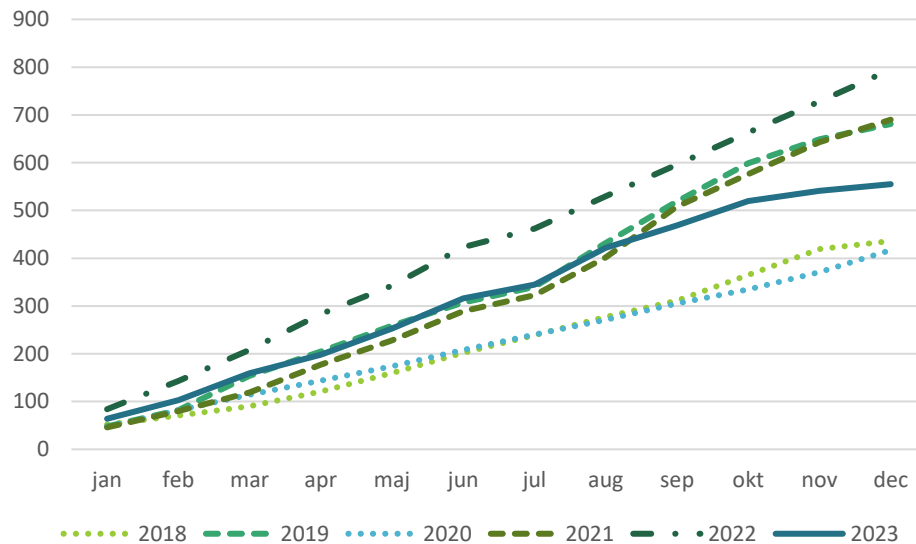
Socialtjänst - ekonomiskt bistånd har också fortsatt arbetet med digitalisering och automatisering. Genom e-ansökan och automatisering av vissa kontrollfunktioner ("robot") har tid frigjorts för socialsekreterare att kunna arbeta mer kvalitativt. Verksamheten har under året ökat antalet fysiska besök och uppdaterat fler utredningar. Genom individuell planering och personliga möten stöttar avdelningen den enskilde till egen försörjning.

Arbetsmarknad

Nämndens arbetsmarknadsinsatser syftar till att stödja individer till arbete eller studier. Verksamheten coachar arbets sökande mot egen försörjning genom ett nära och individanpassat stöd. En ny enhet inom arbetsmarknadsverksamheten arbetar

med individer som uppbär ekonomiskt bistånd, inte erhåller något stöd från Arbetsförmedlingen och har behov av kommunala arbetsmarknadsinsatser.

Inom arbetsmarknadsverksamheten avslutades 555 personer till arbete eller studier under 2023 (varav 258 kvinnor och 297 män). Det var cirka en tredjedel färre positiva avslut än under 2022. Minskningen beror på färre biståndsmottagare med orsak arbetslöshet samt att ekonomiskt bistånd numer ansvarar för de biståndsmottagare som är inskrivna på Arbetsförmedlingen.

Figur 5. Antalet deltagare vid nämndens arbetsmarknadsverksamhet som avslutats till arbete eller studier, ackumulerat över året (2019–2023). Källa: Procapita/Lifecare.

Konsument Uppsala har förstärkt sin verksamhet och har under 2023 noterat ett fortsatt stort behov av såväl budget- och skuldrådgivning som konsumentvägledning. Ärenden har ändrat karaktär som en konsekvens av inflation, höjda räntor och stigande el- och bränslepriser och delvis nya målgrupper har sökt hjälp med sin privatekonomi.

Vuxenutbildning

En stor del av grunduppdraget inom vuxenutbildningen handlar om samverkan med andra nämnder, myndigheter och kommuner. Under året har förberedelserna för lagändringen gällande Regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning pågått vilken berör vuxenutbildningens grunduppdrag. Bakgrunden till förändringen är ett nationellt behov av att anpassa utbudet av gymnasial utbildning inom ungdomsgymnasiet och vuxenutbildningen till elevers efterfrågan och arbetsmarknadens behov.

Trenden sedan 2020 med en minskning av antalet elever inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt sfi har avstannat. Elevantalet under 2023 var ungefär på samma, lägre nivå som under 2022. Samtidigt har det under hösten tillkommit elever från Ukraina, främst inom sfi.

Under 2023 har en sfi-lärare varit kopplad till varje praktisk verksamhet. Praktisk verksamhet arbetar till stor del enligt metoder och arbetssätt från det nu implementerade projektet Kommunikativ svenska. Exempel på aktiviteter är arbetsplatsinformation (API) på lätt svenska, samtalsgrupper och utnyttjande av en språkstödande mobilapp.

Framtida utmaningar

Inflation och kostnadsökningar

En osäkerhet om den framtida ekonomiska utvecklingen. Risk för ökat ärendetal på grund av svårigheter att få ekonomin att gå ihop. De som redan idag står längre från arbetsmarknaden får än svårare att finna ett arbete, vilket leder till att individer och familjer riskerar att bli kvar en längre tid i nämndens insatser i väntan på en egen försörjning. Kommunens kostnader för utbetalt bistånd riskerar att öka i takt med att hushållens kostnader ökar. Riksnormen, som tillsammans med kostnader för exempelvis hyra och el, avgör nivån på det ekonomiska biståndet har höjts med närmare nio procent för 2024.

Möta kompetensbehoven

Matchningsproblematiken på arbetsmarknaden är ett fortsatt problem. Nämnden har i egen och extern regi ett stort utbud av utbildningar mot bristyrken. En utmaning för nämnden är det uppsökande arbetet inom vuxenutbildningen för att motivera fler invånare till studier och fylla utbildningsplatserna inom nämndens yrkesutbildningar.

Jämställt arbetsmarknadsinträde

En fortsatt framtida utmaning är den ojämställdhet som existerar på arbetsmarknaden och som visar sig i att fler utrikesfödda män än utrikesfödda kvinnor under senare tid har lämnat arbetslöshet och nått egen försörjning. Nämnden behöver därför arbeta med aktiva åtgärder för att ett jämställt arbetsmarknadsinträde med fokus på utrikesfödda kvinnor.

Säkerhetsrisker

Ökad digitalisering kan leda till ökad risk för att förvaltningen utsätts för välfärdsbrottslighet och IT-attacker. Det kan också leda till ökad risk för brott mot informationssäkerhet om medarbetare inte ges rätt förutsättningar och utbildning i hanteringen av exempelvis AI.

Otillåten påverkan

Otillåten påverkan är försök av individer eller grupper att påverka myndighetsutövningen. En ökning av fenomenet i samhället kan konstateras och verksamheten kommer att behöva utveckla sin motståndskraft, dels genom interna rutiner, utbildning och kompetensutveckling, dels genom samverkan med andra myndigheter så som till exempel polismyndigheten.

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Gatu- och samhällsmiljönämnden ansvarar för planering, byggande, drift och underhåll av gator, torg, parker, parkering, hamn, gång- och cykelvägar samt kommunala trafikanläggningar. Nämnden ansvarar även för kommunens naturreservat, övriga friluftsområden, friluftsbad och anlagda vattenområden. Inom nämndens område finns även ansvaret för färdtjänst, riksfärdtjänst och trafikfrågor.

Viktiga händelser under året

Det har varit ett stort behov av vinterväghållning under året. Det kom mycket snö i mars och i november vilket är ovanligt. Även under december kom det mycket snö och var kallt. Mot bakgrund av månadsuppföljningen i mars och delårsuppföljningen i april beslutade nämnden om åtgärder för att minska kostnaderna med 18 miljoner kronor och som en åtgärd ersattes sopsaltning av gång- och cykelvägar med konventionell vinterväghållning med plogning och sandning under oktober, november och december. Nämnden har under hösten ingått i ett nytt avtal med nya entreprenörer för vinterväghållning vilket påverkade utförandet av de första insatserna under hösten.

De åtgärder som vidtagits har till del lett till att de ambitionsnivåer som medborgare vant sig vid inte kunnat behållas för vissa drift- och skötselinsatser.

Arbetet för spårvägen har under året övergått till genomförandefas vilket innebär att nämnden allokerat mer resurser till projektet. Det handlar om ledningsflyttar och om utredningsarbeten. Den planerade stadsutvecklingen innebär att 252 hektar av cinnoberbaggens nuvarande livsmiljöer ska exploateras och behöver kompenseras med omkring 400 hektar tillskapad livsmiljö i kommunen. För kommande skogsförvaltning innebär det att 400 hektar ska förvaltas på ett sätt som är gynnsamt för cinnoberbaggen.

Gängkriminaliteteten har lett till ökad otrygghet. Nämnden bidrar i kommunens trygghetsskapande arbete genom investeringar i allmän plats och genom att vara på plats i den löpande driftverksamheten.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 2023/08
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m	498	-33	-48	-20
Färdtjänst/Riksfärdtjänst	63	-14	-6	-13
Affärsverksamhet	2	-1	-4	-1
Nämnden totalt	565	-48	-59	-34

Tabell 10. Gatu- och samhällsmiljönämnden, kommunbidrag och resultat.

Gatu- och samhällsmiljönämndens resultat för 2023 var ett underskott på 48 miljoner kronor. Avvikelsen förklaras främst av två större avvikelser, kostnaden för vinterväghållning var 41 miljoner kronor högre än budget och transportkostnaderna för färdtjänst var 15 miljoner kronor högre än budget på grund av högre resandevolymer och förändrad ersättningsmodell efter upphandling av taxiresor i slutet av 2022.

Helårsprognosen per augusti beräknades till ett underskott om 34 miljoner kronor med ett prognos säkerhetsspann på 5 miljoner kronor främst kopplad till väderpåverkande kostnader såsom ökade vinterväghållningskostnader.

Under våren 2023 beslutade nämnden om åtgärdsplaner för att möta de ökade vinterväghållningskostnaderna och transportkostnaderna för färdtjänst samt även för de extra kostnader som nämnden hade för att omhänderta förorenade massor vid uppförandet av Tullgarnsbron. Nämnden genomförde besparingar om 18 miljoner kronor. Åtgärderna som genomfördes var vakanshållning och färre visstidsanställningar, sänkt ambitionsnivå gällande renhållning, klottersanering, trafikplanering och vägunderhåll. Under oktober, november och december sopsaltades inte gång- och cykelvägar utan de plogades och sandades i stället. Inom park och friluftsområdet sänktes ambitionsnivån för siktröjningar, parkskötsel och skötsel av naturreservaten. Nämnden bromsade under året återplantering av träd och renovering av lekytor.

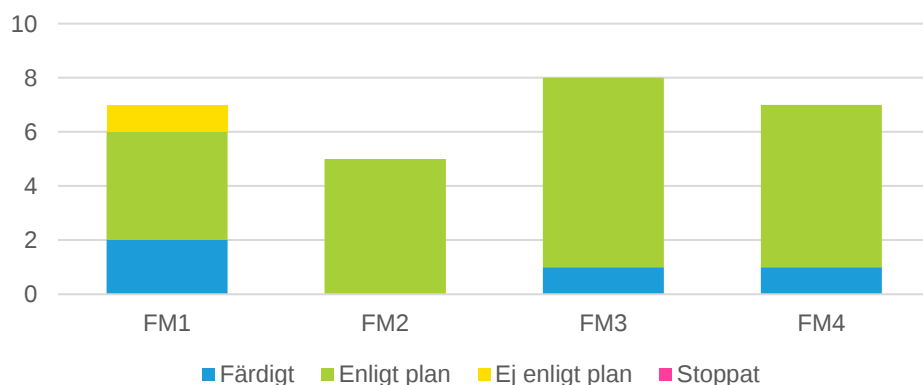
Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	472	417	337	416
Extern finansiering	0	-14	-5	-10

Tabell 11. Gatu- och samhällsmiljönämnden, kommunbidrag och resultat.

Gatu- och samhällsmiljönämndens upparbetad investeringsvolym för året var 407 miljoner kronor. Utfallet var 64 miljoner kronor högre än 2022. Årets största projekt vara uppförandet av Tullgarnsbron som förväntas slutföras under 2024. Nämnden aktiverade anläggningstillgångar för 469 miljoner kronor vilket omfattade projekt som tagits i drift under året och där upparbetning skett under året eller sträckt sig över flera år. Av aktiverad volym härrörde 334 miljoner kronor från nämndens färdigställda investeringsprojekt och resterande 135 miljoner kronor från projekt som färdigställdes inom exploateringsverksamheten. Största aktiverade projekt var Slevan Sävnerbergs väg i anslutning till Tullgarnsbron samt upprustningen av Stora torget.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Gatu- och samhällsmiljönämnden har blivit färdig med fyra av 27 uppdrag. 22 uppdrag pågår enligt plan. Ett uppdrag är försenat.

Figur 6. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden redovisar en god måluppfyllelse för 2023, fokusmål 2 och 4 bedöms vara helt uppfyllda och fokusmål 3 i hög grad uppfyllt. Fokusmål 1 bedöms inte vara uppfyllt vilket orsakats av nämndens underskott för 2023.

Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Fokusmålet bedöms inte vara uppfyllt. Nämnden redovisar för helåret ett underskott om 48 miljoner kronor. Underskottet förklaras främst av två större avvikelser, kostnaden för vinterväghållning är 41 miljoner kronor högre än budget och transportkostnaderna för färdtjänst är 15 miljoner kronor högre än budget.

Under 2023 beslutade nämnden om åtgärdsplaner för att möta de ökade kostnaderna för vinterväghållningen och transportkostnader för färdtjänst, men även för de kostnader nämnden hade för sanering inom projektet Tullgarnsbron. Nämnden har genomfört besparingar om 18 miljoner kronor. Åtgärderna som genomförts är vakanshållning och lägre tillsättning av visstidsanställningar. Övriga åtgärder som nämnden har vidtagit är sänkt ambitionsnivå gällande renhållning, klotteranering, trafikplanering och vägunderhåll. Under oktober och november har nämnden minskat insatserna för sopsaltning på gång och cykelvägar och i stället sandat vid halka.

Nämnden har utfört omkring 500 000 samhällsbetalda personresor under året vilket är högre jämfört med tidigare år då antalet resor varit omkring 400 000.

Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Fokusmålet bedöms vara helt uppfyllt baserat på att uppdrag och åtgärder genomförs som planerat. I projektverksamheten prioriteras projekt som bidrar till att öka liv och rörelse på en plats. Med mer liv och rörelse ökar både trygghet och affärsmöjligheterna för företagare. Nämnden har haft tät dialog med Citysamverkan i många olika frågor, exempelvis angående utvecklingen av trafikmiljön kring Tullgarnsbron. Citysamverkan bevakar företagares och fastighetsägares behov och är därför en viktig samarbetspartner.

Nämnden bidrar även till fokusmålet genom att vara den första arbetsgivaren för många medborgare som har svårt att hitta arbete på arbetsmarknaden samt för ungdomar som har sitt första feriearbete.

Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

Fokusmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt eftersom majoriteten av beslutade uppdrag och åtgärder löper enligt plan. Nämnden har tagit fram en strategi för masshantering för utvecklingen i de sydöstra stadsdelarna där beräkningar visar att det kommer krävas omkring 800 000 tunga lastbilstransporter för att möjliggöra utvecklingen. Andra långsiktiga insatser handlar om hur nämnden styr investeringar på allmän plats utifrån vilka perspektiv som investeringarna ger effekt på. Ett exempel är Tullgarnsbron som byggdes färdigt under 2023. Bron kommer minska genomfartstrafiken i centrala Uppsala. Under året har nämnden löpande i verksamheten arbetat för att minska energianvändningen, öka den biologiska mångfalden genom att öka andelen ängsytor bekämpat invasiva arter och arbetat för att öka andelen hållbart resande.

Cykelfrämjandet har utsett Uppsala till näst bästa cykelfrämjarkommun efter Helsingborg. Poängsättningen görs utifrån kategorier som infrastrukturinvesteringar,

infrastrukturåtgärder, cykelpolitik och uppföljning och mätning av organisatoriska åtgärder.

Fokusbild 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Fokusbildet bedöms vara helt uppfyllt utifrån att genomförandet av uppdrag och åtgärder löper enligt plan. Nämnden gör investeringar för att öka tryggheten på utvalda platser i kommunen, till exempel har Brantingstorg rustats upp utifrån trygghetsperspektivet. Vid skötsel av offentlig miljö prioriteras insatserna till de platser som upplevs mindre trygga. Det handlar exempelvis om frekvensen av renhållningsinsatser i olika bostadsområden.

Exempel på vad nämnden gjort under året

- Upphandlingen av digitalt system för grävstillstånd och trafikordningsplaner är klar. Systemet implementeras under 2024 och medför att processen blir transparentare och enklare. Det blir tydligare för medborgare och företagare vilka förväntningar kommunen har på handlingar som ska lämnas in.
- Omkring 500 000 samhällsbetalda resor har genomförts med en hög kundnöjdhet.
- Potthål och vägskador har lagats på omkring 1100 platser i Uppsala under 2023, cirka 5900 felanmälningar och synpunkter har hanterats.
- Stora torget färdigställdes under året. Den nya utformningen ger mer yta för uteserveringar. Ytan för uteserveringar är drygt 600 kvadratmeter jämfört med drygt 300 kvadratmeter innan torget byggdes om.
- Sommargatorna och sommartorgen på Kungsängstorg och Vaksalatorg ökar försäljningsmöjligheterna för företagare på platsen.
- Nämnden har upphandlat varor och tjänster för omkring 735 miljoner kronor (leverantörstrohet 94 procent) vilket indikerar vilken stor aktör den är på marknaden i Uppsala kommun.
- Genom att återanvända material som gatsten i projektverksamheten har utsläppen av koldioxid minskat. Ett exempel är Stora torget där återanvändandet av granithällar och gatsten lett till minskade utsläpp om 226 ton koldioxidekvivalenter för projektet jämfört med om ny sten hade använts.
- Smart masshantering för att minska utsläppen från tunga fordon som transporterar de massor som uppstår vid infrastrukturprojekt. Ett exempel är när nämnden byggt infrastruktur i Skölsta. Genom att återanvända massorna på plats har nämnden minskat utsläpp från omkring 5000 lastbilstransporter mellan Skölsta och Björklinge.
- färdigställandet av Tullgarnsbron. Bron möjliggör genomförandet av innerstadsstrategin och kommer minska utsläppen från biltrafik i de centrala delarna av Uppsala. Projektet innefattar också byggandet av infrastruktur för hållbara resesätt till bron. Bron är hållbarhetscertifierad utifrån hållbarhetsprogrammet CEEQUAL.
- För att motverka förluster av biologisk mångfald och skydda hotade arter har nämnden ökat andelen ängsytor i de centrala och nordöstra skötselområdena från fyra till åtta hektar.
- Under året har nämnden tagit fram förslag till Riktlinjer för träd. Riktlinjerna har varit ute på gemensam beredning inom kommunen och dialog har förts med externa parter. Riktlinjerna är viktiga för att öka krontäckningen i Uppsala stad. Effekterna är att på sikt öka stadens resiliens mot extremt väder genom att träden minskar påverkan från kraftiga regn och extrem hetta.

- För att säkra god tillgång till natur och parker i Uppsala har nämnden fortsatt investera i Gränbyparken. I bostadsområdena runt parken bor flest barn i Uppsala, därför är parken en viktig plats i Uppsala tätort. Parken kommer färdigställas 2024.
- Byggandet av parker i Uppsala och i tätorter på landsbygden. Några exempel är Nåntuna parken, ombyggnationen av Fredriksbergsparken i Ekeby/Flogsta och Bärumparken i Flogsta.
- 3500 belysningsarmaturer har bytts ut till LED belysning. De flesta armaturerna har bytts ut i Vattholma, Storvreta, Almunge, Ramstalund, Vänge och Jumkil. Den nya armaturen sprider ljuset bättre och ökar därmed tryggheten samtidigt som de är mer energieffektiva.
- Under sommaren har omkring 300 ungdomar feriearbetat inom nämndens verksamhet.

Viktiga avvikelser under 2023:

- Det är fortsatta utmaningar att öka antalet pendlarparkeringar i kommunen. Nämnden saknar markåtkomst för några av de planerade pendlarparkeringarna vilket försvårar arbetet. Nämnden arbetar för att hitta alternativa platser alternativt överenskommelser med markägarna.
- Den utmanande ekonomin har medfört att delar av kärnverksamhet inte kunnat utföras enligt planerade ambitionsnivåer. Det har under året påverkat bland annat renhållningsinsatser, vinterväghållningsarbetet och andra drift- och skötselåtgärder.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Kvalitetsnivåerna för drift och underhåll har ökat successivt under tidigare år vilket lett till höga förväntningar på nämndens verksamhet hos många medborgare. Förväntningarna har varit svåra att uppfylla sett till att besparingsåtgärder varit nödvändiga att genomföra för att minska underskottet.

Utvecklingen av grunduppdraget går i linje med styrningen i Mål och budget. Den allmänna platsmarken som nämnden förvaltar ökar allteftersom Uppsala kommun växer. Fler parker, gator och naturreservat ska skötas. Fler medborgare i Uppsala gör också att användningen av allmän platsmark ökar och leder till ökat behov av underhållsåtgärder.

Nämnden når till del önskad effekt avseende klimatpåverkan utifrån målet om att minska utsläppen med 12–14 procent årligen. Samhällsbyggande leder till koldioxidutsläpp. Nämnden arbetar för att testa nya metoder för att hålla koldioxidutsläppen nere. För att ta ytterligare steg i att minska utsläppen av koldioxid från infrastrukturprojekt ser nämnden att kommunen har ett behov av plats för masshantering.

Klimatkalkyler används i projekten för att ta beslut som håller utsläppen av koldioxid så låga som möjligt. Nämnden återanvänder material eftersom det leder till att koldioxidutsläppen och kostnaderna minskar. Investeringar i drift- och underhållsverksamhet görs för att bidra till låga utsläpp, exempelvis i små eldrivna maskiner som lövblåsar och att nämndens tyngre fordon byggts om till euro 6 klassning.

Uppsala är snart i genomförandefasen för de stora samhällsbyggnadsprojekten sydöstra staden och utbyggnad av spårvägen. Projekten är resurskrävande både i planerings- och genomförandefasen.

Utvecklingen av grunduppdraget fokuserar på minskad klimatpåverkan och på klimatanpassning. Med Riktlinjer för träd säkras trädens plats i Uppsala, vilket är viktigt utifrån perspektivet att de bidrar till en grönare och attraktivare stadsmiljö men också för trädens kvaliteter att motverka effekterna av skyfall och extrem värme.

Kommunen har tagit fram tydliga strukturer för hur trygghetsarbetet ska bedrivas. Nämnden har en utförande roll i arbetet utifrån sitt uppdrag att förvalta och utveckla allmän plats.

Framtida utmaningar

Omvärldshändelser som kriget i Ukraina kommer även fortsättningsvis leda till utmaningar för nämnden med högre kostnader för drift och underhåll kommande år vilket påverkar genomförandet av nämndens uppdrag. Kommunens utveckling med ökat tryck på allmän plats och natur- och rekreationsområden ökar underhållsbehovet. Det finns också risk för att lågkonjunkturen minskar nämndens intäkter för markupplåtelse för byggetableringar om bostadsbyggandet minskar.

Det finns risk för att de besparingsåtgärder nämnden gjorde 2023 medför en underhållsskuld som ger ökade kostnader senare.

Kriget i Gaza bidrar till ökande polarisering i samhället som kan komma att kräva fler trygghetsinsatser från nämnden.

Eftersom klimatförändringarna leder till ökad nederbörd och extremvärme behöver samhällsbyggandet minska effekterna av detta. Det kan krävas ombyggnationer av parker för att fördröja vatten så att inte Fyrisån svämmar över. Trädens krontäckning behöver öka på prioriterade platser för att naturligt minska temperaturerna lokalt. Ökade temperaturer leder också till ökad risk för fler invasiva arter som är ett stort hot mot den biologisk mångfalden. Klimatförändringarna gör också att det blir svårare att prognostisera och styra på exempelvis vinterväghållning. Det gör det svårt att prognostisera kostnader vilket kan leda till att det är nödvändigt att plötsligt styra om verksamheten vilket kan leda till negativ påverkan på annan verksamhet inom nämndens ansvarsområde.

Det finns en utmaning i att säkra livsmiljöer för cinnoberbaggen i och med att Uppsala växer. Kommunen behöver säkra nya livsmiljöer för arten och underhålla dessa.

Idrotts- och fritidsnämnden

Idrotts- och fritidsnämnden ansvarar för att främja folkhälsa genom att göra det möjligt att idrotta och ha en aktiv fritid i livets alla skeden. Nämnden ger föreningslivet möjlighet att bedriva idrotts- och fritidsverksamhet för barn, ungdomar och äldre genom föreningsbidrag. Nämnden ansvarar även för att tillgodose behovet av lokaler och anläggningar för barn- och ungdomsidrott liksom bredd-, elit- och paraidrott samt fritidsverksamhet. Nämnden hanterar upplåtelse av inhyrda och egenägda lokaler och anläggningar för idrotts- och fritidsverksamhet. Samverkan sker med föreningar och andra aktörer inom nämndens ansvarsområde som en del i arbetet med att forma och upprätthålla riktlinjer och mål för föreningsstöd inom nämndens ansvarsområde.

Viktiga händelser under året

Nya förvaltningen kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen (KIF)

Nämnden har genomfört en omorganisation som trädde i kraft 1 januari 2023. Den nya organisationen innebär att nämndens verksamhet har bytt förvaltning och gemensamt med kulturnämndens förvaltning bildat kultur-, - idrotts- och fritidsförvaltningen. Den nya förvaltningen innebär närmare samverkan i nämndernas målområden inom barn och ungas fria tid, föreningsverksamhet, upplevelse och evenemang.

Långsiktig kompetensförsörjningsplan

En långsiktig kompetensförsörjningsplan har tagits fram och antagits av nämnden vilken ska ge goda förutsättningar för genomförandet av utredningar, utvecklingsarbeten likväl som fokusmål och nämndens grunduppdrag.

Uppsala Summer zone blev pep-park

Under sommaren invigdes kommunens första pep-park av Carolina Klüft. För att bli en pep-park måste vissa kriterier uppfyllas och godkännas av Generation Pep. Parken ska bland annat vara kostnadsfri, uppmuntra till lek, rörelse och motion med syfte att utveckla kondition, balans/styrka och koordination.

Överenskommelser mellan kommun och föreningar

I december förlängdes överenskommelserna med föreningarna Fyrisgården och Uppsala KFUK-KFUM, vilka syftar till att skapa bra förutsättningar för barn och unga att utvecklas till sin fulla potential oavsett rådande omständigheter. Att ge personer med funktionsnedsättning förutsättning att ha en aktiv och meningsfull fritid, samt främja gemenskap mellan människor och därmed motverka ofrivillig ensamhet.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Fritid och kultur	396	2	0	0
Nämnden totalt	398	2	0	0

Tabell 12. Idrotts- och fritidsnämnden, kommunbidrag och resultat.

Idrotts- och fritidsnämndens resultat 2023 var ett överskott på 2 miljoner kronor.

Markeringsavgifter för uthyrning av lokaler till skolor och föreningsliv avvek negativt med 1 miljon kronor i förhållande till budget. Det berodde främst på färre bokningar än bedömt från utbildningsförvaltningen. Bokningar från föreningar har däremot varit något fler än budget vilket tillsammans med något högre hyresintäkter gav en utjämnande effekt.

Verksamhetens kostnader var lägre än budget. Det är främst hyreskostnader som var lägre än budget till följd av nya lokaler som försenats. Även kapitalkostnaderna var lägre än budget på grund av lägre investeringar än förväntat.

Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	25	12	8	18

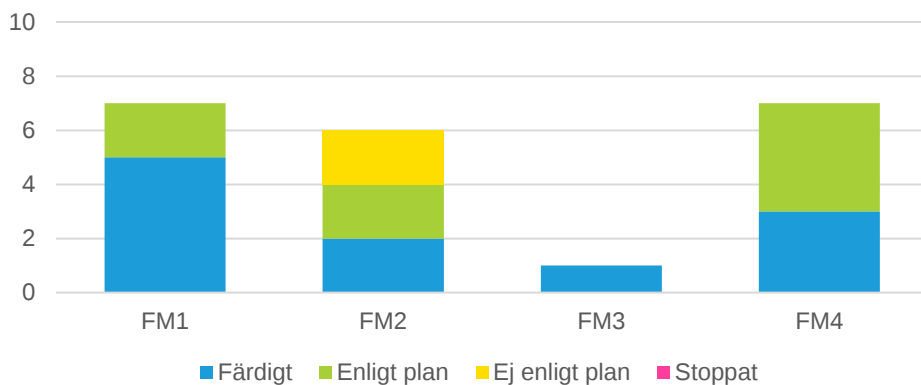
Tabell 13. Idrotts- och fritidsnämnden, investeringar.

Nämndens investeringsram för året uppgick till 25 miljoner kronor. Av investeringsramen har 12 miljoner kronor tagits i anspråk under 2023. Det avser främst byte till digitala låssystem i idrottshallar, ljudanläggningar och investeringar i elljusspår.

Avvikelsen mot budget beror till stor del på att arbetet med att byta till digitala låssystem i idrottshallarna har fördröjts. Även investering i Fålhagens elljusspår har försenats. Både projekten fortsätter under 2024 och nämnden begär en överföring av investeringsramen med 2 miljoner kronor till 2024.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Idrotts- och fritidsnämnden har blivit färdig med elva av 21 uppdrag. Åtta uppdrag pågår enligt plan. Två uppdrag är försenade jämfört med ursprunglig plan.

Figur 7. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden redovisar en god måluppfyllelse för 2023 där två fokusmål bedöms vara helt uppfyllda och två i hög grad uppfyllda. Under 2023 har förvaltningen arbetat med att uppfylla idrotts- och fritidsnämndens grunduppdrag vilket inkluderar hälsofrämjande och långsiktig planering för idrotts- och fritidsaktiviteter.

Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Nämnden arbetar systematiskt och digitaliserat och kan därmed säkra en stark ekonomi. Omvärldsbevakning och riskbedömning bidrar till att förbättra och säkra nämndens ekonomiska hållbarhet. På så sätt kan nämnden bättre förutspå och därmed minska akuta ekonomiska situationer. Till exempel var nämnden under hösten och vinter 2022/2023 förberedd på de skenande elpriserna och kunde inom budgetram ge extra el-stöd till föreningar med egna anläggningar.

Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Nämnden har stärkt Uppsalas position såväl internationellt som nationellt genom att inspirera i hur en stad/kommun kan skapa en aktivitetsyta likt Uppsala Summer zone. På Uppsala konsert och kongress var i våras den världsomfattande dagen "Rörelse i urbana miljöer" där Summer zone var en inspirerande plats. Under hösten fick nämnden möjlighet att inspirera övriga kommuner i Sverige genom företagare på Abilitypartners dag "Framtidens idrotts- och fritidsanläggningar". Därutöver har nämnden lyckats inspirera och bjuda hit den brittiska arkitekten Mike Lawless från Sport of England.

Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

Nämnden beslutade under året om ett nytt styrande dokument för standardiserade idrottshallar som bidrar till en positiv klimatpåverkan. Det innebär att företag som anlitas för upprättande av byggnader för idrott måste uppfylla minimum miljöbyggnad silver, vilket innebär att de byggs med låg energianvändning och god inommiljö.

Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Nämnden bidrar löpande till fokusmålet utifrån att tyngdpunkten i nämndens grunduppdrag kan sorteras in under målområdet utifrån egna målinriktningar; jämställdhet, inkludering, moderna föreningar engagerar och livslångt idrottande vilket bidrar för Uppsalaborna att utöva idrott och fysisk aktivitet och därmed stärkt möjlighet till ökad folkhälsa.

Under 2023 har nämnden arbetat för att främja jämställdhet inom elitidrotten genom att betala ut jämställdhetsbidrag till elitföreningar. Nämnden har också bidragit till en mer inkluderande kommun genom att erbjuda aktiviteter som Uppsala Summer zone, som under sommaren aktiverade 41 000 besökare i alla åldrar. Därtill har nämnden samarbetat med föreningar som erbjudit paraiddrott och öppna aktiviteter genom hållbarhetsbidrag-CSR och gratis sommarlov.

Genom de två föreningsdialoger som nämnden genomfört har nämnden bidragit till att främja ett gott samarbete med kommunens föreningsliv. Föreningsdialogerna under 2023 har haft temaområdena; Få barn och unga i rörelse nu och hela livet samt Tillgängligt och tryggt. Sammanlagt deltog ett 60-tal föreningar. Folkhälsa och högre livskvalitet bidrar nämnden till genom att ge alla möjlighet oavsett ålder och funktion att vara fysiskt aktiva. Ett exempel är träffpunktensdag på Uppsala Summer Zone där 200 seniorer i åldern 65+ aktiverade sig med allt från gåfotboll till dans och Qigong.

Utredningar och omvärldsbevakning

Nämnden satte 2017 målet att bli Sveriges bästa idrottskommun och har i rankingen klättrat från 14:e till 5:e plats. I kategorin som jämställd idrottskommun tog Uppsala stolt hem 3:e platsen 2019. Rankingen i Sveriges bästa idrottskommun pausades i samband med pandemin fram till i höstas. Nämnden är med i rankingen som främsta idrottskommun 2023/2024.

I arbetet med att uppnå målet samt i nämndens andra strategiska uppdrag har ett flertal utredningar och/eller behovsbeskrivningar tagits fram:

- behovsbeskrivning för utredning om konstgräsplan i Årsta
- behovsbeskrivning för utredning om behov av inomhusanläggning för skateidrotten

- behovsbeskrivning för idrottshall i Björklinge
- behovsbeskrivning för idrottsytor på Fyrishov
- behovsbeskrivning för ny BMX-bana i Gränby
- utredning Ekebydalen konstgräsplaner
- utredning Gamla Uppsala IP konstgräsplan.

Alla utredningar/behovsbeskrivningar ligger till grund för kommande verksamhetsplan och framtida planering för Uppsala som idrottsstad.

Nedan följer några exempel på vad nämnden gjort under året:

- Fördelning av föreningsbidrag till 179 föreningar. Genom föreningsbidrag bidrar nämnden till en mer aktiv och hälsosam livsstil, särskilt för barn och unga 5–25 år samt äldre 60+.
- Elljusspår Gränbyparken bidrar till att öka tillgängligheten till motion i sin närmiljö. Det främjar hälsa och välbefinnande likväl som det bidrar till ökad trygghet genom belysning och att det blir mer rörelse i området.
- Invigt Uppsala Danspaviljong vilken utgör ett välkommet nytillskott för staden genom att erbjuda en plats för dans- och motionsaktiviteter. Danspaviljongen främjar inte bara hälsosamma livsstilar, utan bidrar även till att skapa ett mer dynamiskt Uppsala.
- Uppsala Summer zon slog rekord med 41 000 besökare och har invigts som pep-park.
- Stärkt Uppsalas position som internationell aktör genom att inspirerat den brittiske arkitekten Mike Lawless i hur en stad/kommun kan planera för spontanaktivitetsyta genom satsningen på Uppsala Summer zone. Mike gästade Uppsala kommun med en inspirerande föreläsning, därtill ska nämnden under 2024 vara referenskommun till Sport of England.
- Implementerat det ”nya” uppgraderade bokning- och bidragssystemet vilket effektiviserar för handläggare likväl som föreningar.

Avvikelser från nämndens planering 2023:

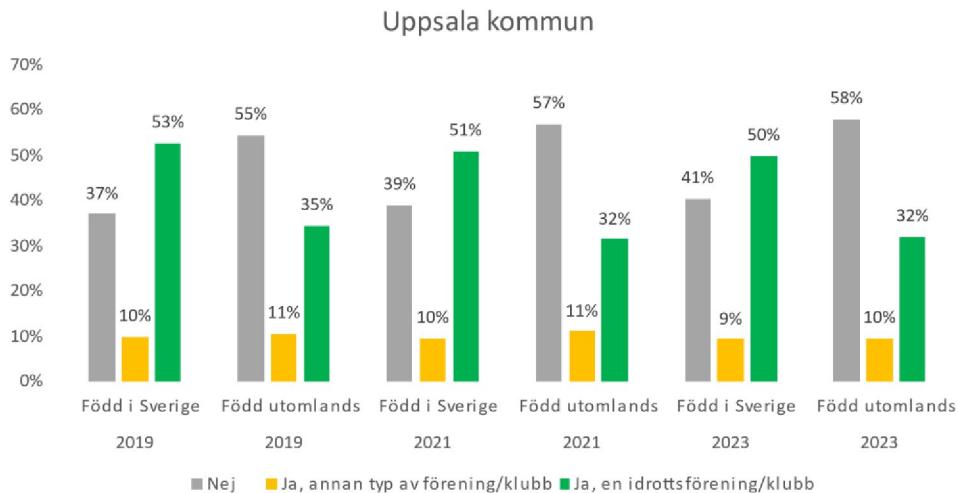
- beslut att samtliga nämnder höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt är försenat. Nämndens åtgärd är att tillsätta en ansvarig person som ska leda arbetet under 2024 (fokusmål 4).

Utveckling av grunduppdraget över tid

Utvecklingen av grunduppdraget går i linje med styrningen i Mål och budget.

Fysisk aktivitet och känsla av delaktighet är två faktorer som påverkar vår hälsa positivt och bidrar till ökat välbefinnande. Genom att skapa samhälleliga förutsättningar som stimulerar och inbjuder till fysisk aktivitet, skapas det sociala sammanhang som bidrar till en förbättrad fysisk och psykisk hälsa.

Nämnden arbetar kontinuerligt med att öka möjligheten till en aktiv och hälsosam fritid oavsett ålder, men särskilt barn och ungas delaktighet i föreningslivet och inte minst inom idrotten. Det finns flera olika faktorer som påverkar om den unge är delaktig i en idrottsförening eller inte, såsom härkomst, ekonomi eller funktion. Ett sätt för nämnden att få en lägesbild av ungdomars delaktighet är att ta del av resultatet i Liv hälsa ung. Det är Uppsala läns gemensamma enkätundersökning som genomförs vartannat år i årskurs 7, 9 och årskurs 2 på gymnasiet där eleverna får besvara olika frågor, där en fråga är om de är med i en idrottsförening eller annan typ av förening.

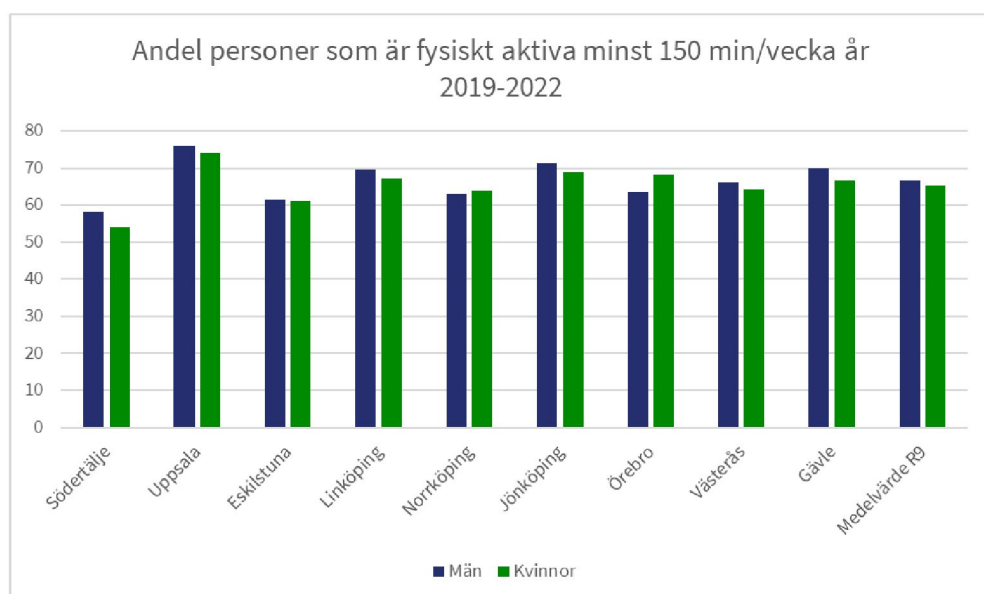

Figur 8. Andel av 12 849 ungdomar i Uppsala som svarat om de är med i en idrottsförening eller ej, om de är födda i Sverige eller ej. Källa: Regionens enkät Liv hälsa ung.

Riksidrottsförbundet (RF) har genomfört en undersökning utifrån Regionala statistikområden (RegSo) för att identifiera idrottssvaga områden. I Uppsala är det Gränby, Gottsunda, Valsätra och södra Bäcklösa som har identifierats som idrottssvaga områden. Resultatet från denna undersökning tillsammans med resultatet från Liv hälsa ung ger nämnden bra underlag om vilka grupper som står längst ifrån idrotten och vilka bostadsområden som ses som idrottssvaga.

Under 2023 har nämnden tillsammans med föreningar erbjudit öppna och kostnadsfria idrottsaktiviteter såsom exempelvis nattfotboll, Onside och Gameplan. Dessa aktiviteter bidrar till delaktighet, minskad segregation och är en viktig del i det trygghetsskapande arbetet.

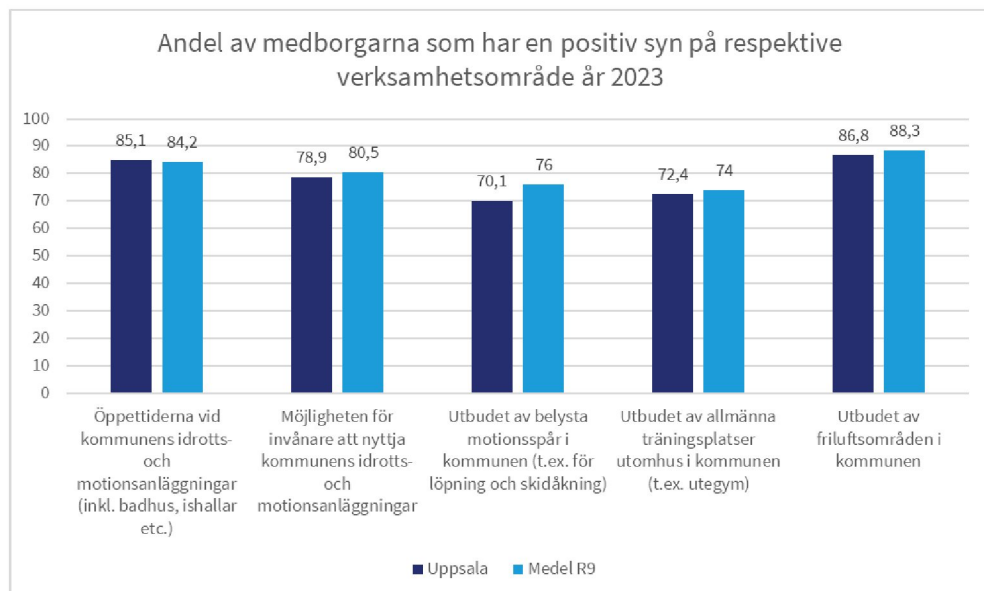
I analysarbetet ingår det även att jämföra med andra kommuner. Uppsala kommun använder genomsnittet för R9-kommunerna om det inte finns skäl att välja andra kommuner.

Figur 9. Andel fysiskt aktiva (150 min/vecka) efter Region, Fysisk aktivitet, Andel, Kön och År. Källa: Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät.

Mellan 2019–2022 uppgav 75,8 procent av männen och 74,1 procent av kvinnorna i Uppsala att de var fysiskt aktiva minst 150 minuter per vecka. Det är en ökning mot den senaste mätperioden mellan 2018–2021 där samma siffror var 73 procent för män respektive 72 procent för kvinnor.

Det är emellertid svårt att analysera i detalj vad det är som ligger bakom ökningen, huruvida det handlar om ändrade rörelsevanor efter pandemin, fortsatt utbyggnad av anläggningar för både spontanidrott och organiserad idrott eller om det för att kommunens invånare har en hög utbildningsnivå.

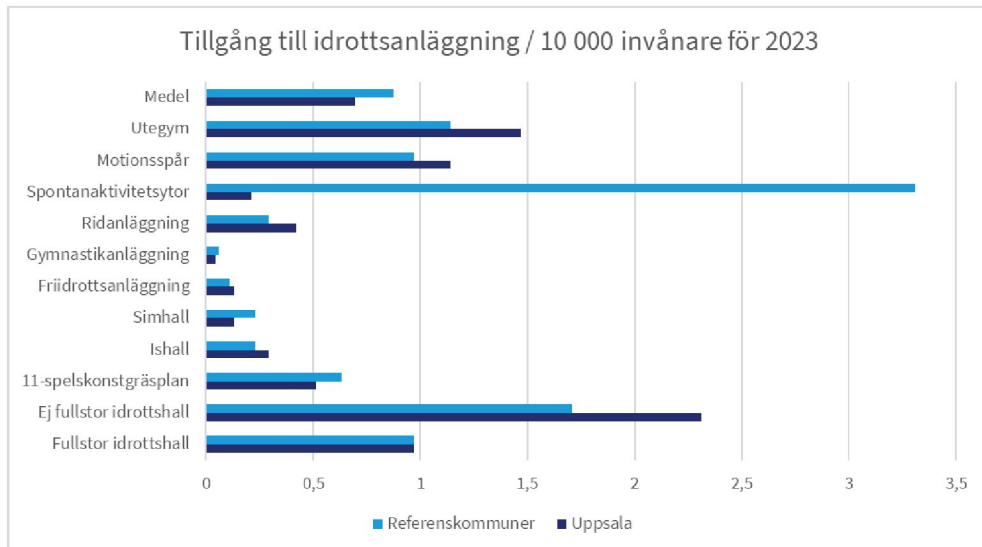

Figur 10. Medborgarnas syn på idrott, motion och friluftsliv i Uppsala kommun och R9-kommunerna. Andel som har en positiv syn omfattar alla personer som svarat att respektive verksamhet är ganska bra eller mycket bra. Källa: SCB:s medborgarundersökning år 2023.

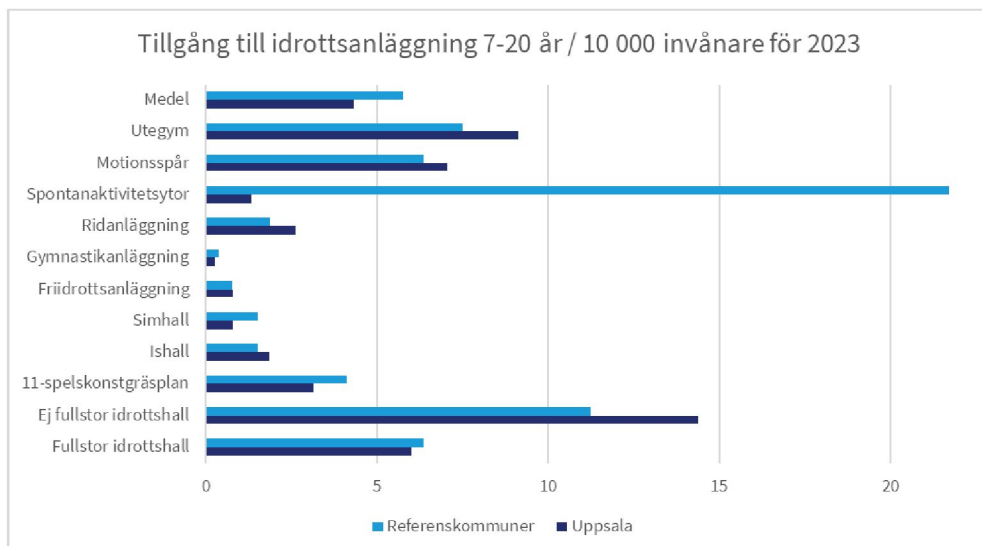
Andelen av Uppsala kommuns invånare som har en positiv syn kring möjligheten att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar och utbudet av allmänna träningsplatser utomhus i kommunen, har sedan 2021 års mätning ökat.

Däremot har andelen av Uppsala kommuns invånare som har en positiv syn kring öppettiderna vid kommunens idrotts- och motionsanläggningar sjunkit något, detsamma gäller utbudet av belysta motionsspår i Uppsala kommun. Den generella trenden visar att Uppsala kommuns invånare har en mindre positiv syn på tillgången till kommunens anläggningar jämfört med R9-kommunerna.

Sammanfattningsvis går det fortsatt att konstatera att Uppsala kommuns invånare generellt sett har en något mer positiv syn på möjlighet till organiserad idrott, än vad de har till möjligheten till spontanidrott.

Figur 11. Tillgång till idrottsanläggning per 10 000 invånare. Referenskommuner: Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Karlstad, Linköping, Gävle, Jönköping, Eskilstuna, Sundsvall och Umeå.

Figur 12. Tillgång till idrottsanläggning 7-20 år per 10 000 invånare. Referenskommuner: Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Karlstad, Linköping, Gävle, Jönköping, Eskilstuna, Sundsvall och Umeå.

Jämförelse mellan Uppsala kommuns och referenskommunernas (Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Karlstad, Linköping, Gävle, Jönköping, Eskilstuna, Sundsvall och Umeå) anläggningsbestånd visar till skillnad mot figur 3 att tillgången till spontanidrott i form av utegym och motionsspår är god, särskilt för barn och unga mellan 7-20 års ålder.

För organiserad idrott sticker särskilt tillgången till idrottshallar, ishallar, friidrottsanläggningar och ridanläggningar ut i positiv bemärkelse. Gällande 11-spelskonstgräsplan, simhallar och gymnastikhallar ligger Uppsala kommun efter snittet över referenskommunerna. Kommunen har i lokalförsörjningsplanen flertalet investeringar över planperioden för både 11-spelskonstgräsplaner och simanläggningar vilket över tid kommer skapa möjligheter för fler av kommunens invånare att ha god tillgång till idrottsanläggningar.

Framtida utmaningar

Komma in tidigt och få utrymme i planprocesser

Nämnden är en viktig del av kommunens planprocesser för att kunna säkerställa att utvecklingen av idrotts- och fritidsanläggningar får utrymme, så att kommunen uppfyller de behov som finns i samhället. Detta bidrar till att skapa en mer inkluderande och meningsfull fritidsmiljö för uppsalaborna, likväl som det ökar möjligheterna för idrottsföreningarna att växa.

Social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet

Kostnader som uppstår i nämndens verksamhet utgör till nästan 80 procent fasta kostnader såsom lokal- och hyreskostnader samt driftavtalskostnader till föreningar och Uppsala kommun arenor och fastigheter AB. Att möta årliga effektiviseringskraven med kostnadsbesparingar är därmed utmanande för nämnden. Delar av nämndens verksamheter påverkas av olika väder (värme och snö), inte minst extremväder vilket kan äventyra exempelvis resurser för el och vatten likväl som nämndens ekonomi.

En utredning för att se över nämndens nuvarande uthyrningsmodell av idrottshallar för att minska sårbarheten och beroendet av utbildningsnämndens bokningar pågår och kommer fortgå under 2024.

För att få fler barn och unga i fysisk aktivitet och delaktiga i idrotts- och fritidsföreningar är det viktigt att skapa trygga och inkluderande miljöer, där alla barn och ungdomar ges lika möjligheter och rättigheter. I Uppsala liksom andra kommuner finns det områden som är idrottssvaga, vilket kan bero på exempelvis socioekonomiska förhållanden, bristande kunskap om idrottens betydelse eller bristande tillgång till anläggningar.

Att öppna upp och erbjuda spontanidrott som inte organiseras leder inte till att fler blir fysiskt aktiva eller delaktiga i föreningar. Därför behövs det fler organiserade spontanidrottstillfällen, tillfällen som föreningar i samverkan med kommunen bedriver öppna sporthallar, mini aktivitets zone eller liknande. För att ro detta i hamn behöver nämnden medel och budgetera för minskade markeringsavgiftsintäkter samt beräkna på eventuella bidrag för föreningar som kan bedriva öppna aktiviteter. Nämnden behöver även samverka med RF-SISU Uppland inom arbetet Idrottsklivet, vilket är ett regeringsuppdrag som syftar till att få fler personer, främst barn och unga, som bor i angivna områden att delta i föreningsledd idrott. Det innebär också att öka antalet idrottsföreningar och ungdomsledare i de angivna områdena.

Fritidsbanken är en viktig aktör, de möjliggör genom utlåning till jämlikhet, mer aktivitet och bidrar till hållbarhet genom den cirkulära ekonomin. För att Fritidsbanken ska fungera på ett optimalt sätt, växa och utvecklas, samt för att följa de direktiv som Fritidsbanken Sverige har på huvudmän som bedriver lokala fritidsbanker, behövs en utredning göras.

Förändrat säkerhetsläge i samhället

Det förändrade säkerhetsläget i samhället, utifrån krig, höjd terrorhotnivå och kriminalitet skapar behov av ett utökat säkerhetstänkande kring idrott och idrottsevenemang. Även föreningar har vittnat om oroligheter i och kring anläggningar där de bedriver ordinarie verksamhet. Därför är den sociala oron i samhället även i

framtiden en utmaning för nämndens verksamheter. Lokalsamverkan likväl som samverkan mellan fritid och föreningsliv behöver förstärkas.

Kulturnämnden

Kulturnämnden ansvarar för kommunens kultur- och konstverksamhet, kulturarvsfrågor, kultur-, natur- och fritidsverksamhet för barn och unga, samt genomförande av kommunens officiella nationaldagsfirande och medborgarskapsceremoni.

Nämnden är huvudman för kommunens folkbiblioteksverksamhet, kulturhus, museer, kulturscener, kulturskola, allaktivitetshus, fritidsgårdar, öppen fritidsverksamhet och naturskola.

Nämnden fördelar bidrag till det professionella fria kulturlivet, lokal kultur och amatörkultur, studieförbundsverksamhet, nationella minoriteters föreningar, viss verksamhet inom det finska förvaltningsområdet, lokalhållande organisationer, utveckling av allmänna samlingslokaler, samt kultur- och fritidsverksamhet för barn och unga.

Nämnden fördelar stipendier inom kultur- och konstområdet, samt beslutar om kommunens fristadsstipendiat. Nämnden ansvarar också för kommunens konstnärliga gestaltungsprojekt, konstinköp och konstsamlingar.

Viktiga händelser under året

Utveckling av verksamheter

Arbetet för att Uppsala ska bli europeisk kulturhuvudstad år 2029 gick under året in i en ny fas med att färdigställa ansökan och inlämning till Kulturrådet. Arbetet med ansökan om att bli europeisk kulturhuvudstad är en viktig språngbräda inför revideringen av det kulturpolitiska programmet.

Antalet besökare till Uppsala konstmuseum uppgick till nytt rekord, med 125 000 fysiska besökare under 2023. Detta är effekter av ett långsiktigt arbete med ökad tillgänglighet, både i verksamhet, program, lokaler, information och marknadsföring. Samtidigt utvecklades och konkretiserades arbetet med innehåll, teman och utställningskoncept för Uppsala slottshistoriska. En förstudie har inletts för att utreda förutsättningarna för att etablera Biotopia som en informationshub om klimat- och hållbarhetsfrågor, för alla i Uppsala.

Genom att följa antagen utvecklingsplan har kulturskolan ökat såväl antal elevplatser, som platser i El Sistema. Uppsala kulturskola har under året också kunnat genomföra ett stort antal konserter och föreställningar.

Antal fysiska och digitala besökare på bibliotek, samt antal lån av medier har ökat jämfört med föregående år. Enbart stadsbiblioteket har drygt en halv miljon fysiska besök under året. Kvinnor och flickor lånar betydligt fler medier på Uppsalas bibliotek.

Under 2023 ökade antalet anmälda barn till fritidsklubb. Mer riktade verksamheter som till exempel Grand har nått fler besökare, och är en uppskattad arena för underrepresenterade grupper. Som ett led i att öka antalet aktiva barn och ungdomar har Fritid Uppsala haft en fortsatt betydande roll i att arrangera Uppsala Summer Zone under sommaren 2023. Antalet besökare för 2023 blev 41 000 personer.

Organisationsförnyelse

För att göra Uppsala till en ännu mer attraktiv kommun att leva och verka i samt att nämnden kan välkomna ännu fler besökare till sina verksamheter, finns det sedan 1 januari 2023 en ny förvaltningsstruktur. Under det här året har en del tid lagts på att lära känna de olika verksamheterna, se likheter och skillnader mellan kultur, idrott och fritid. Nästa år kommer samverkan utvecklas ytterligare och tas till nästa nivå.

Bibliotek Uppsala genomförde en genomlysning av biblioteksverksamheten, vilken presenterades för kulturnämnden i maj 2023. Avdelningen fick i uppdrag att återkomma med konkreta förslag till besparingar. Två sparförslag förbereddes under 2023, nedläggning av folkbiblioteket i Vänge samt åtgärden att ingen ersättningslokal kommer att erbjudas under Eriksbergsskolans renovering.

Uppsala Kulturskolas utvecklingsresa följer antagen utvecklingsplan för 2022–2024. Under 2023 har ett arbete påbörjats för att ta fram visioner för kulturskola 2030.

Fritid Uppsala har under året genomfört en genomlysning av avdelningen med fokus på verksamhetens förutsättningar, processer, mål och utmaningar. Slutresultatet blev ett förslag på en ny organisation för ökad möjlighet till styrning och ledning samt att möjliggöra för stöd till lärande och utveckling. Den nya organisationen beslutades under hösten 2023.

Den snabba teknologiska utvecklingen förändrar omvärlden

Tekniken, med AI som exponent, utvecklas snabbt inom många olika områden, och berör i hög grad kulturområdet. Omvärlden förändras och därmed måste även kulturnämnden undersöka vidare vilka möjligheter som finns med den snabba teknikutvecklingen. Utvecklingen behöver följas såväl utifrån hur tekniken påverkar kulturlivet som hur den kan nyttjas för att underlätta i det dagliga arbetet. Inom kulturnämndens verksamheter har ett flertal nya digitala system upphandlats och implementerats under året.

Samhällsutveckling påverkar nämndens verksamheter

Det försämrade säkerhetsläget i samhället, utifrån krig och oroligheter i omvärlden, höjd terrorhotnivå och (gäng)kriminalitet har kastat en mörk skugga över Uppsala. En del av nämndens verksamheter har sett våldet på nära håll. Den pågående våldsspiralen påverkade bland annat fritidsgårdar, och inte minst Gottsunda fritidsgård som höll stängt under några veckor i augusti innan ett stegvis öppnande. På grund av den sociala oron infördes också till exempel aktivitetsöppet i Sävja kulturhus och bibliotekets öppettider anpassades för att säkerställa en trygg verksamhet både för besökare och medarbetare. Ökat våld och hot i samhället skapar ett behov av ett utökat säkerhetstänkande kring evenemang.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Fritid och kultur	411	3	5	6
Öppen fritidsverksamhet	36	-3	0	-3
Nämnden totalt	449	0	6	2

Tabell 14. Kulturnämnden, kommunbidrag och resultat.

Kulturnämndens resultat 2023 var ett nollresultat i linje med budget. Prognosen per augusti var ett överskott om 2 miljoner kronor, bland annat till följd av förskjutna lokalprojekt. Under hösten beslutade nämnden om extra utbetalning av bidrag till externa aktörer. Därtill har en oförutsedd utrangering av anläggningstillgångar genomförts efter inventering.

Stigande inflation och social oro i vissa områden har medfört ökade kostnader under året, vilket kunnat pareras inom budget.

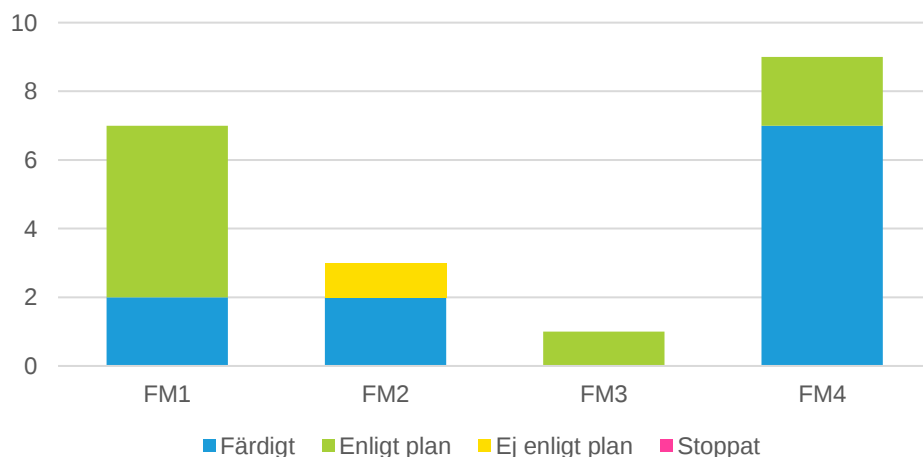
Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	38	25	26	30

Tabell 15. Kulturnämnden, investeringar.

Av investeringsbudgeten om 38 miljoner kronor har 25 miljoner kronor tagits i anspråk varav 17 miljoner kronor för offentlig konst. Outnyttjade investeringsmedel förklaras främst av förskjutna lokal- och investeringsprojekt.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Kulturnämnden har blivit färdig med elva av 20 uppdrag. Åtta uppdrag pågår enligt plan och ett är försenat.

Figur 13. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Kulturnämnden bedömer att samtliga kommunfullmäktiges fokusmål i hög grad är uppfyllda för 2023. Förvaltningen har arbetat med att uppfylla kulturnämndens grunduppdrag samt den långsiktiga kulturpolitiska inriktningen i enlighet med verksamhetsplanen. Bland annat har nämnden arbetat med följande uppdrag som bidrar till kommunfullmäktiges fyra fokusmål.

Effektivisera administrationen och minska administrativa belastningen

Kulturnämnden arbetar med att tydliggöra processer samt effektivisera och minska administrationen inom alla verksamheter. Arbetet bedrivs bland annat genom att se över hur digitala hjälpmedel kan nyttjas på bästa sätt, se över relevanta stödfunktioner, samordna administrativa processer, använda gemensam kompetens samt chefs- och ledarskapsutbildning. Under åren har till exempel implementeringen påbörjats av ett nytt system för bidrag och bokning. När förvaltningen öppnar ansökningsomgången för 2025 i augusti 2024 kommer det att ske genom det nya kommungemensamma digitala systemet. Förarbetet inför upphandlingen av nytt biljett- och bokningssystem för bland annat Reginateatern, Biotopia och Uppsala konstmuseum inleddes 2023. Arbetet har också påbörjats med förvaltningens digitala färdplan, med målet att presentera en färdig plan att fatta beslut om i september 2024.

Utveckling av nämndens verksamheter

En genomlysning av Fritid Uppsala och biblioteksverksamheten slutfördes under året. Genomlysningen av Fritid Uppsalas verksamhet resulterade i en kartbild av såväl nuläge som önskat läge med fokus på tillgänglighet och resurseffektivitet. En ny organisation kommer att realiseras under 2024.

Under året genomfördes även en genomlysning av biblioteksverksamheten, vilken presenterades för kulturnämnden i maj 2023. Genomlysningen innehöll en nulägesbeskrivning av verksamheten samt jämförelsen med andra kommuners verksamheter. Genomlysningen innehöll även olika scenarier inför framtiden beroende på kommande ekonomiska förutsättningar.

En utredning kring Reginateatern har genomförts med fokus på framtida inriktning utifrån kulturpolitiskt uppdrag och ekonomisk modell. Förslaget presenterades i december. Under året har arbetet med innehåll, teman och utställningskoncept för Uppsala slotthistoriska utvecklats och konkretiserats.

Uppsala kulturskola har följt antagen utvecklingsplan för att tillmötesgå den stora efterfrågan genom att utöka antalet kursplatser. Mellan 2021 och 2023 ökade antalet elevplatser från 3185 till 3458. Under 2023 har, som skrivit ovan, ett arbete påbörjats för att ta fram visioner för kulturskola 2030.

Ansökan om att bli europeisk kulturhuvudstad 2029

I december 2023 fattade kommunstyrelsen beslutet att godkänna ansökan om att bli europeisk kulturhuvudstad 2029 och att lämna in den till Kulturrådet. Visionen i ansökan är inte bara konstnärlig, utan beskriver en kulturprocess som bygger upp nya strukturer och nätverk i Uppsalaregionen. Målet är att stärka kultur och engagemang på en lång rad fler platser i regionen, involvera fler och omfamna fler delar av samhället. Ansökan har därför utarbetats genom ett brett samarbete inom Uppsala kommun som organisation.

Uppsving antal besökare till nämndens verksamheter

Under 2023 har nämnden kunnat välkomna fler besökare till sina olika verksamheter. Antalet besökare till Uppsala konstmuseum nådde ett nytt rekord, med över 125 000 fysiska och knappt 330 000 digitala besökare. Biotopia har registrerat över 50 000 fysiska besökare, och antalet skolenheter som besökte verksamheten ökade. Dessutom har antalet deltagare i fritidsklubbar ökat, och antalet besök på bibliotek har överstigit 2 miljoner fysiska besök under ett år, vilket också är en ökning jämfört med 2022. På bibliotek lånades under 2023 också fler medier.

Stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer

Kulturnämnden skapar förutsättningar för en meningsfull och innehållsrik fritid, ökad trygghet och psykiskt välmående genom förebyggande och främjande arbete med barn, ungdomar och unga vuxna i fokus. Dessa insatser, som sker i samarbete med andra kommunala verksamheter, myndigheter och civilsamhället, är därmed en viktig del i kommunens arbete för ett tryggt Uppsala. Förebyggande och främjande arbete bedrivs för att öka psykisk hälsa, bryta segregationen och snabba på integrationen. Nedan presenteras ett axplock av insatser:

- Allaktivitetshuset i Gränby och Gottsunda har arbetat med att implementera, utveckla och erbjuda aktiviteter utifrån områdets behov och önskemål. Arbetet sker i samverkan med civilsamhället och olika föreningar samt med flera nämnder inom Uppsala kommun.
- Under året erbjöd nämnden kostnadsfria lovaktiviteter till barn och unga under sport-, påsk-, sommar-, höst-, och jullovet.
- Som en arena på Bandstolsvägen i Gottsunda är Återfika en mötesplats i området. Återfika startades 2022 och har under året utvärderats. Resultatet visar på båda utmaningar och framgångar. Återfika har blivit en viktig mötesplats för de boende i området.
- Nämnden har arbetat med uppsökande biblioteksverksamhet för äldre som har svårt att ta sig till fysiska bibliotek och kulturhus. En extra satsning på det ökade behovet av tjänsten Boken kommer har gjorts och digitala träffar har anordnats för äldre.
- Uppsala kulturskola har erbjudit undervisning i form av avgiftsbelagda kurser under terminstid, samt avgiftsfria lov- och helgkurser. Kulturskolan har vidare bedrivit El Sistema-undervisning under och i direkt anslutning till skoldagen. Kulturskolan har aktivt spridit information om verksamheten med hjälp av Kulturskolan kommer, öppet hus, hemsida, sociala medier och annonsering.

Fastighetsrelaterade frågor

Under 2023 har flera stora fastighetsrelaterade frågor hanterats som i sin tur påverkat verksamheternas möjlighet att bedriva sitt arbete. För Fritid Uppsala har det i några fall lett till mer funktionella lokaler, vilket i sin tur påverkat kvaliteten på innehåll samt antal deltagare positivt. I några fall har verksamheter dock tvingats till evakuering till mindre lämpade lokaler vilket påverkat till det negativa.

Under 2023 har två nya fritidsgårdar startats upp, Lindbackens och Ramstas fritidsgård. Förberedelse för en ny 4H-gård på Linnés Sävja påbörjades samt startades en utredning om möjlighet till ytterligare en 4H-gård i södra Uppsala.

Frågan om att samnyttja lokaler har blivit alltmer aktuell, utifrån ett tufft ekonomiskt läge, och kommer att ha stort fokus under 2024 och framåt. Löpande förs också en

dialog med kommunledningskontoret om behoven inom näringslivet samt kopplat till konkreta etableringsfrågor inom den kulturella och kreativa näringen.

Bidrag till Uppsalas arbete med klimatomställning

En förstudie har inletts för att utreda förutsättningarna för att etablera Biotopia som en informationshub för alla i Uppsala om klimat- och hållbarhetsfrågor. Naturskolan kompletterar skolans undervisning genom aktivitetsbaserad undervisning på plats i naturen. Kultur och natur i skolan erbjuder kultur- och naturupplevelser för elever på alla stadier i Uppsalas skolor och förskolor. Ett hållbarhetsverktyg har – med stöd från kommunens innovationscheckar – utvecklats som beräknar klimatbelastning vid produktion av nya konstverk.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Antalet besök på bibliotek, både fysiska och digitala, samt antalet lån av medier har ökat jämfört med föregående år och motsvarar siffror från år 2019, det vill säga året innan pandemin. Jämfört med andra kommuner ligger Uppsala bra till sett till aktiva låntagare. Flickor läser mer än pojkar. Bibliotek Uppsala har ett kontinuerligt pågående läsförmedlande arbete för att stärka pojkars tillgång till litteratur och läsning. Syftet är att öka pojkars läslust och läsförmåga och stärka jämställdheten. Indirekt förväntas satsningen även bidra positivt till pojkars skolresultat.

Under 2023 ökade antalet anmälda barn till fritidsklubb. Antalet anmälda barn ser dock mycket olika ut mellan olika fritidsklubbar och geografiska områden. I områden med socioekonomiska utmaningar är till exempel antalet anmälda barn lägre än i övriga områden. Kontinuitet, stabilitet, kompetens samt varierat utbud påverkar antalet barn i positiv riktning. Statistiken för öppen verksamhet visar på lika eller färre flickor i flera av verksamheter. Allaktivitetshuset och Grand här däremot ökat målfyllnaden. De riktade verksamheterna på Grand har nått fler besökare och är en uppskattad arena för underrepresenterade grupper.

Uppsala kulturskola kan påvisa en positiv trend över tid gällande antal antagna elever. Mellan 2021 och 2022 återgick antal elever i grupperna i gruppundervisningsämnen, körer och orkester till normalantal efter pandemin. Ökningen av antalet antagna i frivillig kulturskola beror på att fler elever har kunnat antas i till exempel piano i grupp, fiol, gitarr och teater. Mellan 2022 och 2023 har kostnaden per elev ökat med 677 kr. Anledningen är de stora kostnadsökningar som skett under 2023 samt det minskade statliga stödet. I jämförelse med städer som Eskilstuna, Gävle, Västerås och Örebro är det bara i Västerås kostnaden för kulturskola kr/invånare är lägre än i Uppsala. I jämförelsen mellan de fem städerna når Uppsala näst flest deltagare i målgruppsåldern trots att tre av kommunerna avsätter mer resurser/invånare till kulturskoleverksamhet.

Avdelningen Konst och kulturarv där verksamheterna Uppsala konstmuseum, den offentliga konsten, Reginateatern, Biotopia, Naturskolan och Kultur och natur i skolan återfinns bedriver en kostnadseffektiv verksamhet där verksamheterna sammanlagt under ett år når fler än Uppsalas invånare.

Framtida utmaningar

Växande kommun med växande behov

Uppsalas befolkning har växt med nära 60 000 personer de senaste 20 åren och förväntas öka till cirka 320 000 fram till år 2050. En växande kommun kräver ett utökat utbud av infrastruktur för kultur och fritid. Behovet av lokaler för bibliotek, allaktivitetshus, fritidsklubbar, fritidsgårdar och kulturskolan kommer öka kommande åren. Kulturnämnden arbetar för att öppna nya fritidsgårdar i Lindbacken, Ramsta och Rosendal men också till exempel en ny 4H-gård i Linnés Sävja. Under 2024 öppnas ett nytt bibliotek i Rosendal.

Uppsalas invånare har generellt sett ett bra välmående men det finns skillnader i hälsa kopplat till inkomst, kön, funktionsförmåga och bostadsområde. Fritid och kultur utgör en starkt bidragande faktor för folkhälsa och livskvalitet. Ett starkt och fritt kulturliv är en förutsättning för ett variationsrikt och levande kulturutbud och därmed en aktiv och meningsfull fritid i livets alla skeden. Allt färre barn och unga uppger dock att de mår bra. Många äldre lider av ofrivillig ensamhet och psykisk ohälsa.

Förändrat säkerhetsläge i samhället

Det förändrade säkerhetsläget i samhället, med hänsyn till krig och oroligheter i omvärlden, höjd terrorhotnivå och ökad kriminalitet, skapar behov av ett förstärkt säkerhetstänkande kring kulturverksamhet, särskilt vid större evenemang. Detta kräver fortsatt hänsynstagande både i budget och tidsplanering. Det förändrade säkerhetsläget och dess påverkan på nämndens verksamheter utgör en utmaning även framöver. Samarbetet lokalt, särskilt i områden som till exempel Gottsunda, Gränby, Stenhagen och Sävja, behöver stärkas.

Ett tufft ekonomiskt läge

Under 2023 präglades världsekonomin av stigande priser och ränteökningar som syftade till att få kontroll över den skenande inflationen. Detta ekonomiska läge påverkar inte minst förutsättningarna för nämndens verksamheter, och det kan förväntas att fler föredrar avgiftsfria aktiviteter. Mot bakgrund av koncernens omfattande investeringsbehov och det utmanande ekonomiska läget krävs samtidigt tydliga prioriteringar, både av investeringar och driftskostnader. Därtill behöver nämnder och bolag fortsätta arbetet med resultatförstärkande åtgärder, bland annat genom innovation, digitalisering samt implementering av nya arbetssätt och teknik. En digital färdplan för förvaltningen måste synliggöra vilka tekniska behov som finns, på kort och lång sikt, för att kunna möta framtiden verksamhet utifrån användarnas behov.

Samnyttjandet av lokaler

Nämnden fortsätter att utveckla infrastrukturen inom kultur- och fritidsverksamhet i enlighet med nämndens antagna lokalförsörjningsplan. Samarbeten med andra kommunala verksamheter till exempel idrott och äldreomsorg, är viktiga i det sammanhanget. Även samarbetet med det fria kulturlivet. En kartläggning ska göras av kommunens nuvarande hantering av lokaler för kultur- och fritidsaktiviteter. Nämnden har en viktig roll här för att se till att trygga kulturella och kreativa näringar samt kulturföreningarnas behov av lokaler.

Stärkt fokus på klimatomställning och klimatanpassning

Uppsala ska vara en klimatneutral välfärdskommun 2030 och klimatpositiv 2050. Minskningen av växthusgasutsläpp i Uppsala ska vara 10–14 procent per år till 2030. Kommande åren behöver kommunen utveckla det aktiva och systematiska arbetet med att minska växthusgasutsläppen och med att anpassa Uppsala till ett förändrat klimat. Under året kommer till exempel Biotopia att utvecklas som en HUB för klimatfrågor för Uppsalabor.

Europeisk kulturhuvudstad 2029

I processen med att ta fram en ansökan till att bli europeisk kulturhuvudstad så har projektledningen varit i nära dialog med 14 europeiska städer direkt kopplat till ansökan, projektet är också aktiva i nätverk som Eurocities Culture Forum, Culture. Kulturhuvudstadsåret skapar därmed unika anledningar för Uppsala att bjuda in andra, svenska som europeiska, städer till erfarenhetsutbyte och nätverksbyggande.

Regional, nationell och internationell samverkan

Kulturnämnden måste ha som ambition att öka sin aktivitet i regionala, nationella och internationella nätverk då stora möjliga synergier ses kopplat bland annat till kulturhuvudstadsåret. Uppsala kommuns internationella strategi håller på att processas och kommer att beslutas innan sommaren.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämnden svarar för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen, livsmedelslagen, alkohollagen, spellagen, lagen om tobak och liknande produkter, lagen om tobaksfria nikotinprodukter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel, lagen om sprängämnesprekursorer samt för den kommunala lantmäterimyndigheten. Arbetet bedrivs genom tillsyn, tillståndsprövning, kontroll och förrättningar. Nämnden arbetar också förebyggande genom att sprida information, ge råd och anvisningar.

Viktiga händelser under året

På grund av förändrad lagstiftning genomförde nämndens livsmedelskontroll en omställning av grunden för hur arbetet bedrivs. Nämnden beslutade om ny riskklass för mer än 1 700 verksamheter. Riskklassen avgör hur ofta en verksamhet ska ha kontroll. Nämnden påbörjade också införande av efterhandsdebitering av livsmedelskontroll. Från och med 2024 kommer all livsmedelskontroll att debiteras i efterhand, i stället för att verksamheterna betalar en årlig avgift.

Nämnden fortsatte att utveckla sin beredskap för allvarlig störning och höjd beredskap. Nämnden tog fram förslag på krigsorganisation, beslutade kontinuitetsplaner för verksamhetssystemen och övade på att använda dem samt genomförde mognadsdialog om informationssäkerhet.

Vissa delar av nämndens verksamhet påverkades av konjunkturen. Antalet inkomna ansökningar om enskilt avlopp minskade markant, liksom antalet bygglovsremisser. Däremot har nämnden kunnat genomföra tillsyn och kontroll, och tillsynen av små avlopp har kunnat öka när det inte kommit in lika många ansökningar att handlägga.

Antalet ärenden om installation av bergvärme var högt, vilket kan kopplas till höga energipriser.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	2	0,0	-0,4	0,1
Infrastruktur, skydd m.m	31	0,1	0,4	0,0
Nämnden totalt	32	0,1	0,0	0,0

Tabell 16. Miljö- och hälsoskyddsnämnden, kommunbidrag och resultat.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens resultat 2023 var ett överskott på 0,1 miljoner kronor.

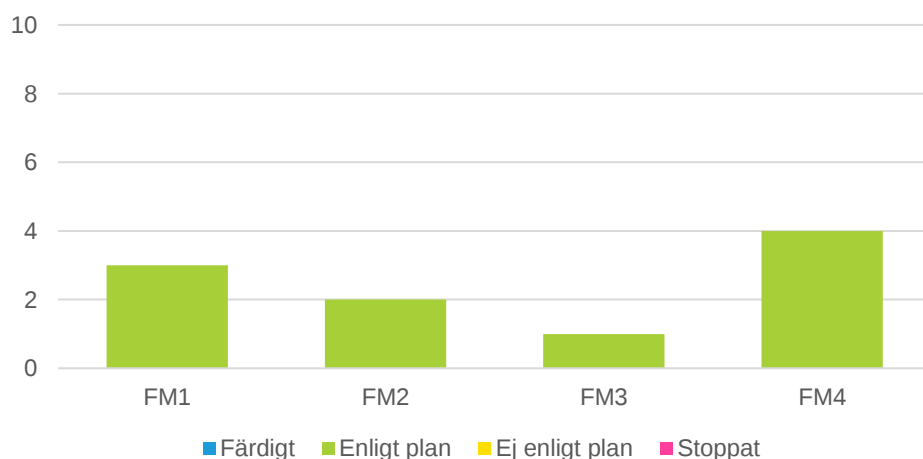
Årets intäkter var drygt 54 miljoner kronor vilket var 3 miljoner kronor lägre än budget. Nämndens kostnader var knappt 87 miljoner kronor vilket var 3 miljoner kronor lägre än budget. Den lägre omslutningen förklaras främst av lägre personalkostnader till följd av vakanser som medförde lägre intäkter från förrättningar och tillsyn.

Eftersom den tillsyn som fakturerades under året genom årliga avgifter inte kunde utföras fullt ut, uppstod en ny tillsynsskuld. Nämndens sammantagna tillsynsskuld minskade dock från 2,1 miljoner kronor till 1,6 miljoner under räkenskapsåret 2023. Tillsynen kom i gång bra under första delen av året med en hög takt av utförda inspektioner. Personalförändringar medförde dock att avdelningarna för hälsoskydd och miljöskydd inte kunde genomföra tillsynsplanen för 2023 i dess helhet.

Antalet inkommande ansökningar om tillstånd till enskilt avlopp var betydligt färre än tidigare år. Det kom in 315 ansökningar, vilket var 144 färre än förra året. Orsaken var framför allt minskat byggande på landsbygden. Minskningen kompensades under 2023 genom att mer tillsyn utfördes.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tio uppdrag från kommunfullmäktige varav samtliga pågår enligt plan.

Figur 14. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden bedömer att fokusmål 1 är helt uppfyllt och fokusmål 2, 3 och 4 i hög grad uppfyllda under 2023. Nämnden hade viss personalomsättning vilket ledde till något lägre bemanning än planerat på helår samt att tid behövde läggas på att lära upp nyanställd personal. Därför kunde inte all planerad tillsyn genomföras under 2023 och väntetiden för handläggning av lantmäteriförrättningar ökade. Under hösten genomfördes rekryteringar för att kunna genomföra tillsyn som inte kunde genomföras 2023 och för att minska väntetiderna för lantmäteriförrättningar under kommande år.

Nedan följer en sammanfattning av hur nämnden arbetar med respektive fokusmål samt några exempel på vad nämnden gjort.

Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

För att genomföra kommunfullmäktiges uppdrag i mål och budget arbetade nämnden med att effektivisera nämndens administration, bland annat genom digitalisering. Nämnden arbetade också med att stärka kompetensförsörjningen och att främja ett hållbart arbetsliv.

- Sju nya e-tjänster publicerades (rapportering köldmedia, omklassning livsmedelsanläggning, anmäla/ändra hälsoskyddsverksamhet, anmäla kompostering, skicka in utförandeintyg VA samt rapportera klagomål eller matförgiftning).
- Nämnden började använda en tillsynsapplikation för att kunna dokumentera tillsyn digitalt i fält.
- Alla anställda vid miljöförvaltningen samlades under två dagar för fortbildning och samtal dels om hur verksamheten kan arbeta på ett hållbart sätt i en digital arbetsmiljö, dels om bemötande och reaktioner hos människor.

Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb

Inom grunduppdraget arbetade kommunala lantmäterimyndigheten med att genomföra lantmäteriförrättningar. Korrekt fastighetsbildning är bland annat en förutsättning bland annat för utveckling av staden. Nämnden bidrog även med sin kompetens inom lantmäteri samt miljö- och hälsoskydd i stadsbyggnadsprocessen, vid bygglovsansökningar samt vid framtagande av kommunala planer och program.

För att genomföra kommunfullmäktiges uppdrag i mål och budget arbetade nämnden med att ge en rådgivande, rättssäker och effektiv företagsservice och med digitala tjänster, klarspråk och information anpassad utifrån målgrupperna. Nämnden deltog i ett stort antal nätverk och samarbeten, både regionalt och nationellt.

- Lantmäterimyndigheten arbetade i ett nationellt projekt med digitalisering av befintliga detaljplaner, vilket bland annat kan leda till effektivare handläggning av bygglov.
- Förvaltningens personal har spetskompetens i många frågor och anlitas därför för att tala i flera sammanhang, bland annat vid nationella konferenser om legionella, små avlopp respektive uppföljningsverktyget Qlik, vid länsträffar och kommunala samarbetsforum samt i kurser som hålls av Uppsala universitet och SLU.

- Nämnden ordnade en träff för gräventreprenörer som anlägger små avlopp. Syftet var att berätta om nya e-tjänster och vad en komplett ansökan ska innehålla så att gräventreprenörerna kan ge sina kunder god service.

Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

Inom grunduppdraget arbetade nämnden med tillsyn och prövning av bland annat små avlopp, naturreservat, strandskydd, miljöfarliga verksamheter, PFAS, kemikalier, förorenade områden, avfallshantering och luftkvalitet. Nämnden bidrar på så sätt till minskade utsläpp till mark, luft och vatten.

För att genomföra kommunfullmäktiges uppdrag i mål och budget arbetade nämnden med att bedriva tillsyn av miljöfarliga verksamheters energianvändning och energibesparande åtgärder. Nämnden fortsatte även att hålla nere sin egen energianvändning.

- Energitillsyn utfördes vid 107 verksamheter, bland annat laboratorier, fordonsvårdsverksamheter och lantbruk. Av dessa arbetade 67 med energibesparande åtgärder och 12 hade en energikartläggning.
- Tillsyn av PFAS-förorenade områden genomfördes med fokus på spridning av PFAS i mark och vatten från bland annat brandövningsplatser,
- Nämnden påbörjade strandskyddstillsyn längs strandpromenaden i Vårdsätra och vid Skarholmen.
- För att hjälpa privatpersoner att minska spridning av miljö- och hälsoskadliga ämnen genomfördes två större informationsinsatser – ”Elda rätt i din eldstad” och ”Tvätta inte bilen på gatan”.

Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Inom grunduppdraget arbetade nämnden med att främja en god och jämlik hälsa genom livsmedelskontroll och tillsyn av bland annat inomhusmiljöer, verksamheter med risk för spridning av smittor, offentliga bad, alkoholservering och tobaksförsäljning. Nämndens tillsyn och kontroll har särskilt fokus på känsliga grupper som barn och äldre.

- Nämnden genomförde uppsökande tillsyn för första gången igen efter pandemin. Områden valdes utifrån kommunens sociala kompass. Vid besöken kontrollerades ventilation, temperatur, fukt och mögel. Besöken syftar till att bidra till en god och jämlik hälsa och uppskattades av de boende.

För att genomföra kommunfullmäktiges uppdrag i mål och budget arbetade nämnden bland annat med att stärka sin beredskap samt myndighetssamverkan mot misstänkt illegal verksamhet.

- Nämnden genomförde 147 kontrollköp av tobaks- och nikotinprodukter, för att se att legitimation kontrolleras hos yngre köpare. Tillsynen visade att en tredjedel av butikerna inte kontrollerade legitimation.
- I samverkan med andra kommuner tog miljöförvaltningen fram en gemensam provtagningsplan för att artbestämma kött på serveringsställen och genomförde sedan provtagning. Provtagningen visade inte på några avvikelser i Uppsala kommun.
- Personal utsedd att arbeta vid allvarlig störning övade på att arbeta analogt för att säkerställa att nämndens verksamhet kan fortsätta även om datorer och telefoner slagits ut.

- I samverkan med andra myndigheter genomförde nämnden en ny sorts tillsyn som innebar att avfallstransporter stoppades och kontrollerades. Vid första tillsynstillfället hade 82 procent av transportererna brister i sin dokumentation, vid tredje tillsynstillfället hade andelen avvikelser sjunkit till 30 procent. Genom korrekt dokumentation motverkas att avfall används som inkomstkälla inom kriminell verksamhet.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Under 2023 hanterade nämnden för första gången mer än 10 000 ärenden sammantaget inom livsmedelskontroll och tillsyn enligt miljöbalken. Ett normalår ligger antalet ärenden inom dess områden runt 8 000.

Omfattningen av nämndens uppdrag har ökat under flera år. Under 2023 övertog nämnden ansvar från Transportstyrelsen för tillsyn enligt lagen om åtgärd mot förorening från fartyg. Tidigare år har bland annat ansvar för kontroll enligt marknadskontrollförordningen tillkommit. Nya ansvarsområden innebär dels att nämnden behöver sätta sig in i vad som gäller enligt den aktuella lagstiftningen, dels att nämnden behöver ta fram formalia som nya taxor och reviderad delegationsordning för att kunna bedriva tillsynen.

Nämnden kunde under 2023 ersättningsrekrytera för den personal som slutat, även om det uppstått kortare vakanser som gett ett personalunderskott på helår. En utmaning för nämnden är att det nationellt råder brist på utbildade miljö- och hälsoskyddsinspektörer samt erfarna förrättningslantmätare.

Nämnden samverkade aktivt med andra kommuner och myndigheter. Samverkan är en viktig del både i inspektörers kompetensutveckling, effektivisering av tillsyn och kontroll samt för rättssäkra bedömningar oberoende av kommun.

Nämnden har god kostnadskontroll och redovisade ett litet överskott. Ungefär två tredjedelar av verksamheten är avgiftsfinansierad och är därmed basen i verksamheten.

Huvuddelen av nämndens grunduppdrag är direkt riktat till företag och organisationer och en mindre del till privatpersoner. Proportionerna ser olika ut för nämndens olika avdelningar. I slutänden syftar dock huvuddelen till att skydda och värna miljö, människor och särskilt känsliga grupper som barn och äldre. Av nämndens verksamhetsområden sker framför allt tillsyn av strandskydd och naturreservat, arbetet med enskilda avlopp och lantmäteriförrättningar på landsbygden.

Nämndens verksamhet är till stor del förebyggande och det är därför svårt att kvantifiera effekten och mätetalen blir ofta i stället indirekta över utförd mängd arbete.

Delar av nämndens grunduppdrag i siffror 2023:

- 1 900 inspektioner utifrån miljöbalken av miljöfarliga verksamheter, hälsoskydd och enskilda avlopp
- 365 tillstånd för enskilt avlopp
- granskning av 624 analysresultat inom ramen för tillsyn på strandbad och bassängbad samt inom smittspårning
- granskning av 604 radon- och fastighetsuppgifter i radonärenden
- granskning av nära 400 rapporter om läckagekontroll på köldmediaanläggningar
- 1 530 livsmedelskontroller

- riskklassning av mer än 1 700 livsmedelsverksamheter
- tillsyn av samtliga 477 tillståndshavare (serveringstillstånd och tobak)
- 276 tillsynsbesök gällande serveringstillstånd
- 105 tillsynsbesök på detaljhandel (tobak, folköl och receptfria läkemedel) och 147 kontrollköp
- 207 lantmäteriförrättningar.

Framtida utmaningar

Prioriterade strategiska områden

Förvaltningen har sex identifierade strategiska utvecklingsområden:

1. **Kompetensförsörjning:** Nämndens arbetsområde blir mer och mer komplext i form av ny lagstiftning som kräver specialistkompetens samtidigt som det inom flera av nämndens ansvarsområden utbildas för få personer. Att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare som lyckas rekrytera och behålla medarbetare är därför mycket viktigt.
2. **Samarbete och samverkan:** Samarbete och samverkan är nödvändigt för att nämnden ska få genomslag i sina frågor. För att nå mer effekt i tillsynen och arbeta mer proaktivt vill förvaltningen öka sitt samarbete med andra förvaltningar i kommunen men också samverka med andra myndigheter och miljösamverkan.
3. **Service och bemötande:** Förvaltningen ska ha en hög tillgänglighet och väl fungerande digitala tjänster som möter invånare och företagares behov, också när staden och landsbygden växer och demografin förändras. Nämnden arbetar opartiskt, enhetligt och rättssäkert men är samtidigt flexibel och anpassar sin service utifrån den vi möter.
4. **Hållbara och effektiva arbetsätt:** Förvaltningen fortsätter arbetet med att se över och utveckla planeringsmodellen för den avgiftsfinansierade tillsynen och kontrollen. Förvaltningens medarbetare ska ha en hållbar arbetssituation med en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Förvaltningen behöver fortsätta utvecklingen av sin styrning och uppföljning för att kunna möta de ökade kraven på effektivisering. Förvaltningen arbetar systematiskt för att säkerställa att verksamheten bedrivs enligt fastställda riktlinjer och för att skapa ordning och reda bland styrdokument och rutiner.
5. **Effektiv och verkningsfull tillsyn, kontroll och förrättningar:** Förvaltningen fortsätter arbetet med att prioritera tillsyn och kontroll utifrån var den gör mest nytta och skillnad. Tillsynen och kontrollen utvecklas ständigt för att öka effekten av nämndens arbete.
6. **Beredskap i en föränderlig omvärld:** Nämnden behöver vara redo att möta förändrade behov och ha såväl kapacitet och arbetsätt som möjliggör för nämnden att ta sig an nya ansvarsområden i en föränderlig omvärld. För att ytterligare förstärka förvaltningens beredskap inför eventuella kommande kriser med till exempel värme, torka, utsläpp och översvämningar kommer förvaltningen upprätthålla den operativa beredskapsorganisationen och fortsätta arbeta med krisövningar. Nämnden arbetar också med att ta fram en organisation för höjd beredskap.

Lagändringar

Exempel på ständiga utmaningar för nämndens tillsynsverksamhet är ny lagstiftning, väntan på ny lagstiftning och annonsering av lagändringar som försenas (föreskrifter och EU-direktiv). Ofta finns inte heller tillsynsvägledning från tillsynsvägledande myndigheter att tillgå när ny lagstiftning träder i kraft. Nämnden behöver vara redo att hantera förändringar och ha kapacitet och arbetssätt som möjliggör för nämnden att genomföra sitt uppdrag i en föränderlig omvärld.

Exempel på aktuella lagstiftningsförändringar är efterhandsdebitering och ny riskklassning av livsmedelsverksamheter, regelverk för material i kontakt med livsmedel, avfallshantering i fritidsbåtshamnar och marknadskontroll av kemiska produkter och varor.

Uppsalas tillväxt och nyttjande av natur och miljö

Uppsala växer och det finns ett stort behov av nya bostäder och lokaler. Samtidigt behöver kommunen möta utmaningar kring luftkvalitet och buller och stärka och bevara hälsosamma och attraktiva livsmiljöer. Dessutom ska klimatutsläpp och annan miljöpåverkan minska. Att stärka ekosystemtjänster, anpassa oss till ett förändrat klimat och värna utemiljöns kvaliteter samtidigt som staden förtätas är nyckelfrågor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i stadsbyggnadsprocessen genom miljögranskning av detaljplaner och program. En väl fungerande samverkan i planprocessen är central när Uppsala växer. För att uppnå ambitionerna i kommunens klimat- och miljöarbete är det viktigt att nämndens kunskap och synpunkter tas tillvara tidigt i stadsbyggnadsprocessen.

Förorenade områden

För att uppnå nationella miljömål, stödja samhällsplaneringen och en hållbar samhällsutveckling behöver arbetet med förorenade områden stärkas. Tillsynsområdet är ett fokusområde i den nationella strategin för miljöbalkstillsynen 2022–2025. Nämnden bedriver ett viktigt arbete genom att identifiera ansvariga för förorenade områden, förelägga om markundersökningar och slutligen efterbehandling.

Högfluorerande ämnen (PFAS) i mark och grundvatten

Uppsala har problem med högfluorerade ämnen (PFAS) i grundvatten, dricksvatten, ytvatten och mark. PFAS är en grupp svårnedbrytbara och miljöfarliga ämnen som finns i bland annat impregneringsmedel och brandskum och som tidigare hittats i relativt höga halter i det kommunala dricksvattnet. Problemet med PFAS-föroreningar ställer höga krav på att nämnden följer med i kunskapsutvecklingen och bedömningar över hur föroreningarna kan hanteras.

Dricksvattnet behöver säkerställas

Uppsala- och Vattholmaåsarna utgör en av Sveriges viktigaste grundvattenförekomster. Den förser stora delar av befolkningen i kommunen med dricksvatten. Utmaningen i Uppsala är att den grundvattenförande åsen passerar rakt igenom staden med miljöstörande verksamheter som påverkar grundvattenkvaliteten. Att säkerställa nuvarande och framtida dricksvattentäkter är överordnat i stort sett all annan planering och riskbedömningar utifrån riktlinjer som rör dricksvatten kommer

att styra mycket av nämndens tillsyn framöver. Stora delar av Uppsala stad är vattenskyddsområde och därför krävs dispens från vattenskyddsföreskrifterna vid byggnationer. Här gör nämnden ett viktigt arbete som remissinstans för länsstyrelsen som fattar besluten.

Behov av arbete mot social oro och illegal verksamhet för ökad trygghet

Trygghet och tillit är viktiga grundförutsättningar för samhället. Det är viktigt att nämnden samverkar med andra aktörer i kommunen, andra kommuner och andra myndigheter för att bidra till att Uppsala ska vara en trygg kommun att verka och leva i. Nämnden ser behov av ökad samverkan med andra myndigheter genom till exempel myndighetsgemensam tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet samt genom att kunna dela information med andra kommuner och myndigheter. Genom samverkan kan nämnden bidra till rättvisa villkor för företagande och motverka illegal verksamhet. Arbetet genomförs i samband med nämndens ordinarie tillsyn och kontroll.

Energitillsyn för att minska verksamheters klimatpåverkan

Nämnden träffar många olika verksamheter inom ramen för sin tillsyn enligt miljöbalken och kan genom sin energitillsyn bidra till minskad klimatpåverkan. Nämnden kommer att fortsätta utveckla sitt arbete med att bidra till minskad klimatpåverkan genom tillsyn av energihushållning och energieffektivisering enligt Naturvårdsverkets strategi för miljöbalkstillsyn för fokusområdet energihushållning.

Skyddade områden

Antalet naturreservat har snabbt ökat i kommunen. Nämndens uppdrag är att bedriva tillsyn och pröva olika åtgärder och arrangemang som bedrivs i dessa reservat. Behovet av samverkan med andra inom kommunen och rådgivning till arrangörer och invånare har ökat och förväntas öka med ökat antal naturreservat.

De stränder som finns vid Uppsalas sjöar och vattendrag är viktiga för allmänheten och för att växt- och djurliv inte ska påverkas negativt på grund av ökad exploatering. Det är ytterst viktigt ur ett rättssäkerhetsperspektiv att tillsyn av strandskydd utövas, men det är få kommuner som bedriver planerad strandskyddstillsyn. Tack vare riktade kommunala medel kan nämnden nu bedriva planerad tillsyn.

Många enskilda avlopp – arbete mot övergödning

Kommunen har ett betydande antal enskilda avlopp, cirka 12 000, vilket är mycket jämfört med andra svenska kommuner. Dessa avlopp kan bidra till övergödning och utsläpp av olika smittämnen.

Havs- och vattenmyndigheten har publicerat ny vägledning som beskriver hur tillsyn på enskilda avlopp bör utföras och hur avloppen ska registreras. Nämnden planerar för att börja med riskbaserad tillsyn enligt den aktuella vägledningen under de kommande åren. Det kommer att krävas omfattande arbete med att omorganisera tillsynen och hitta effektiva metoder för att genomföra den. Den nya vägledningen innebär en markant ökning av tillsyn på enskilda avlopp. Tills vidare arbetar nämnden enligt sin tidigare tillsynsplan, eftersom den nuvarande tillsynen bedöms som långsiktig och effektiv.

När det gäller tillväxt och nybyggnation på landsbygden har nämnden en viktig roll i att ge en inriktning i framför allt avlopps- och dricksvattenfrågor, varför en väl fungerande samverkan i bygglovsprocessen är viktig.

Namngivningsnämnden

Namngivningsnämnden har till uppgift att besluta om namn på kvarter, gator, bostadsområden, vägar, broar och allmänna platser.

Viktiga händelser under året

Nämnden har genomfört dialog med medborgare i Sävja och Bergsbrunna om kommande namnsättning i de sydöstra stadsdelarna.

Inga Löwdins plats invigdes den 26 september med tal, prova på-orientering och fika. Omkring 130–150 personer besökte invigningen.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 2023/08
Politisk verksamhet	0,5	0,0	0,1	0,0
Infrastruktur, skydd m.m	1,5	0,0	0,0	0,0
Nämnden totalt	2,0	0,0	0,1	0,0

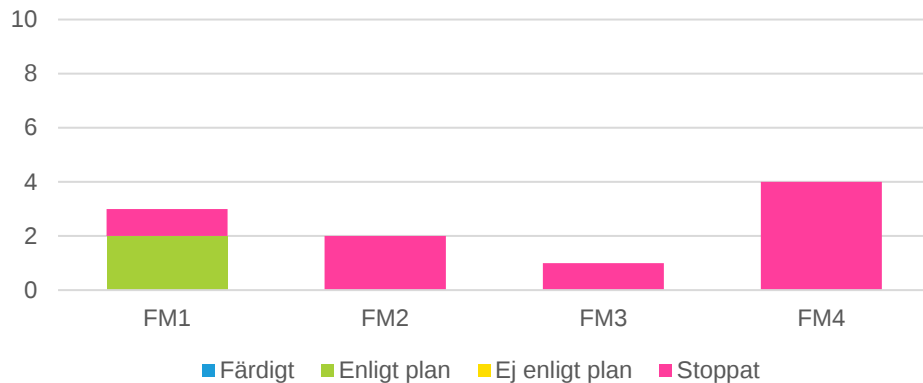
Tabell 17. Namngivningsnämnden, kommunbidrag och resultat.

Namngivningsnämndens resultat för 2023 var 0,0 miljoner kronor. Inga avvikelser finns att rapportera för året.

Nämndens budget täckte kostnader kopplade till den politiska verksamheten som beslutades för kommunhelheten gällande arvodesnivåer och nämndens sammansättning samt handläggarsöd motsvarande en tjänst på 80 procent.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Av kommunfullmäktiges 10 uppdrag till namngivningsnämnden pågår två uppdrag enligt plan. Åtta uppdrag kommer inte att genomföras på grund av att de inte omfattas av nämndens verksamhetsområde.

Figur 15. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden ligger i fas med namngivningen i förhållande till detaljplanearbetet. Dagens namngivning blir en del av vårt framtida kulturarv och bidrar till del av vår identitet.

Nämndens arbete står för en kvalitativ namngivningsverksamhet över tid. Uppsala är unikt som har en speciell nämnd för detta.

- Nämnden kommer att fortsätta utveckla samarbetet med föreningslivet och medborgare för ökad delaktighet.
- Flerfaldigt många män har genom tiderna hedrats med namn på gator och platser. Nämnden arbetar för att lyfta fram kvinnorna för att minska snedfördelningen.
- Medborgardialog i Sävja har genomförts under året. Utöver det har nämnden alltid en treveckorsperiod då namnförslagen ställs ut på uppsala.se för att ge invånarna möjlighet att lämna in synpunkter.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Nämnden följer utvecklingen inom sitt verksamhetsområde utifrån nyckeltal knutna till processerna inom nämndens ansvar.

Namn inom detaljplan för del av Kvarteret Fyrislund och detaljplan för Ramsta-Lund 10:1 har antagits. Namn på fyra gång- och cykelvägar samt två bryggstråk har antagits.

Nämnden har beslutat om jämförelsevis få namn under 2023 vilket beror endast på att det inte varit fler detaljplaner där namn behövts. Antal ärenden har varit på en liknande nivå jämfört tidigare år men antalet namn per ärende har varit få.

Nyckeltal		Källa	Jämförelse 2022
Antal memorialnamn varav kvinnonamn	3 av 3	Egen uppföljning	0 av 0
Antal namngivna gång- och cykelvägar	6	Egen uppföljning	0
Antal namngivna parker	2	Egen uppföljning	-
Antal fastställda namn	30	Egen uppföljning	49
Antal medborgarsynpunkter på namnförslag	3	Egen uppföljning	-

Tabell 18. Valnämndens nyckeltal 2023. Källa: Egen uppföljning.

Framtida utmaningar

Nämnden kommer under 2024 och framåt fortsätta att arbeta för invånarnas delaktighet och att nå nya grupper.

Det är viktigt att säkra kompetensförsörjningen inom verksamheten.

Nämnden ska säkra ett hållbart arbetssätt enligt riktlinjer och rutiner för verksamheten. Namngivningsarbetet ska både värna befintliga namn och progressivt arbeta för att låta namnen spegla mångfald och jämlikhet.

Omsorgsnämnden

Omsorgsnämnden ansvarar för omsorg, service och viss sysselsättning inom socialpsykiatri och verksamheter enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) oavsett ålder. Vidare ansvarar nämnden för service, vård och omsorg enligt socialtjänstlagen (SoL) i ordinärt och särskilt boende för personer upp till 65 år som har behov av sådana insatser på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom. Nämnden ansvarar även för uppgifter enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Omsorgsnämndens hälso- och sjukvårdsansvar avser personer som fyllt 17 år och inträder där vårdbehovet uppgår till mer än 14 dagar och om personen utifrån sina förutsättningar har svårigheter att ta sig till en mottagning. För insats av arbetsterapeut har nämnden ansvar från första dagen.

Viktiga händelser under året

En ny metod - SPIS- har tagits fram och använts med gott resultat. SPIS står för samordnad planering av individuellt stöd. SPIS används när ordinarie samverkan inte fungerat och flera förvaltningar/verksamheter (arbetsmarknadsförvaltningen, socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen, vård- och omsorgsförvaltningen) har individärenden som behöver lösas gemensamt.

Flera initiativ har genomförts för att stärka brukares och medarbetares digitala kompetens, bland annat genom utbildning, kurser och supportstugor. Insatser sker även genom tillgängliggörande av digitala verktyg på socialpsykiatriboenden, träffpunkter och inom personlig assistans, samt genom samverkan med Region Uppsala.

Med anledning av det förändrade omvärldsläget har nämndens verksamheter i egen regi under året arbetat med kris- och beredskapsfrågor. Alla verksamheter har tagit fram kontinuitetshanteringsplaner för att bättre kunna hantera incidenter och kriser. Initiativ har tagits för att involvera nämndens externa utförare i arbetet.

Nämnden har vidareutvecklat arbetet mot välfärdsbrottslighet genom ett ökat samarbete med bland andra Skatteverket, Polisen, Uppsalahem, Försäkringskassan och överförmyndarförvaltningen. För att motverka välfärdsbrottslighet och för att upptäcka om nämndens medel utnyttjas av utförare för egen vinning har nämndens processer, rutiner och instruktioner utvecklats.

Steg har tagits för att utveckla nämndens förmåga till att nyttja statistik för verksamhetsutveckling och uppföljning. Flera team har satts samman i vård- och omsorgsförvaltningen för att få fram kvalitetssäkrade underlag. Enheten för digital verksamhetsutveckling har givits i uppdrag att förbättra möjligheterna ytterligare till statistikuttag framöver.

Vård och omsorgsförvaltningen har arbetat med att förstärka genomslagskraften av nämndens verksamhetsplan genom införandet av en förvaltningsplan och avdelningsplaner. Dessa tydliggör ansvarsfördelning och konkretiserar hur nämndens åtgärder ska genomföras.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	3	0	0	0
Vård och omsorg äldre (SoL och HSL)	91	12	8	22
Vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning	1 890	8	12	-20
varav öppna insatser	35	-8	-9	-11
varav insatser enligt SoL och HSL	364	17	19	8
varav insatser enligt LSS	1 491	-1	1	-16
Nämnden totalt	1 984	20	19	2

Tabell 19. Omsorgsnämnden, kommunbidrag och resultat.

Omsorgsnämndens resultat för 2023 var ett överskott på totalt 20 miljoner kronor vilket var i paritet med 2022 års resultat. Överskottet motsvarade en procent av nämndens totala budgetram. Årets resultat var högre än prognosen per augusti som indikerade ett överskott om 2 miljoner kronor.

Bidragande till överskottet var både något högre intäkter än budgeterat och lägre kostnader inom några av nämndens största verksamhetsområden. Nämnden erhöll omkring 8 miljoner kronor högre intäkter från statliga ersättningar bland annat elstöd och medel kopplade till Nära vård. Volymerna inom personlig assistans var lägre än budgeterat, motsvarande 20 miljoner kronor medan volymerna inom daglig verksamhet och hjälpmedelsverksamheten var högre än budget.

Personalkostnaderna var omkring 9 miljoner kronor lägre än budget på grund av ej tillsatta tjänster inom staben samt lägre bemanning inom korttidsverksamheten i egen regi på grund av lägre beläggning än budgeterat. Svårigheterna att anställa legitimerad personal har fortsatt och kostnaderna för inhyrd personal var därför högre än budgeterat. Kostnaderna för bland annat material, hjälpmedel och livsmedel har varit högre än budgeterat och betydligt högre än föregående år då priserna ökat till följd av den stigande inflationen.

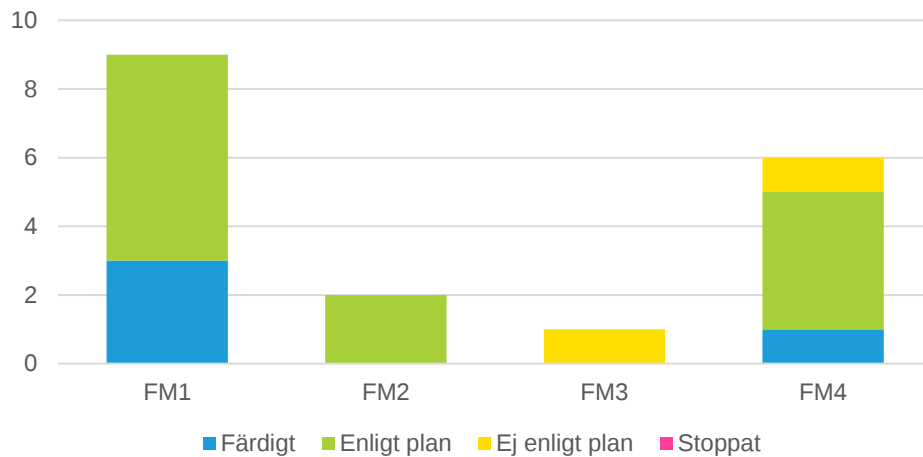
Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	2	2	0	2

Tabell 20. Omsorgsnämnden, investeringar.

Nämndens investeringar uppgick till drygt två miljoner kronor att jämföra med investeringsramens 2 miljoner kronor. Ombyggnation av två korttidsplatser till en LSS-lägenhet har genomförts.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Omsorgsnämnden har blivit färdig med fyra av 18 uppdrag under året. Tolv uppdrag pågår enligt plan och två är försenade.

Figur 16. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Nämndens åtgärder bedöms i hög grad svara mot utmaningarna att värna välfärden i kommunen och leverera en god och säker vård och omsorg, på såväl kort som lång sikt. Särskilt viktiga fokusområden där omfattande utvecklingsarbete pågår finns inom innovationer och digitalisering, kompetensförsörjning och omställning mot en effektiv och nära vård.

Indikator	Totalt	Nuvärde		Jämförvärde föregående år ¹	Jämförvärde liknande kommuner ²	Mål-sättning
		Kvinnor	Män			
Merkostnad (mnkr) för inhyrd legitimerad personal 2023	5	-	-	6	-	Minska
Andel (%) inhyrd personal av legitimerad grundbemanning 2023	16	-	-	15	-	Minska
Antal inhyrd legitimerad personal (årsarbetare) 2023	7	-	-	7	-	Minska
Korttidsfrånvaro % bland nämndens medarbetare (jan-okt 2023)	3,45	3,58	3,15	4,21	-	Minska
Långtidsfrånvaro % bland nämndens medarbetare (jan-okt 2023)	4,17	4,81	2,7	4,16	-	Minska

Tabell 21. Omsorgsnämndens indikatorer till fokusmål 1 2023. Källa: Egen uppföljning.

Nämnden har för 2023 uppfyllt målet om en budget i balans.

¹ Värde för Uppsala kommun föregående år

² Övägt medel för liknande kommuner (Västerås, Linköping, Örebro, Norrköping, Helsingborg, Lund, Umeå)

Arbetet med att minska behovet av inhyrd personal har fortsatt under året. Utmaningen är komplex och läget fortsatt utmanande då konkurrensen om legitimerad personal är mycket hög, såväl lokalt, regionalt som nationellt. Som framgår av tabell 1 så har endast marginella förändringar skett av situationen jämfört med föregående år gällande såväl kostnader för som andel/antal inhyrd legitimerad personal. Det finns dock tecken på att trenden vänt under den andra halvan av året och att antalet vakanser inom legitimerad personal vänt tydligt nedåt.

Ett stort antal utbildningsåtgärder har genomförts riktat till nämndens medarbetare under året. Insatserna har genomförts brett och inom flera områden för såväl egen regins medarbetare, myndighetsutövande personal, legitimerad personal, chefspersoner och andra medarbetare.

Jämfört med 2022 så har korttidsfrånvaron bland nämndens medarbetare sjunkit markant. Minskningen har varit allra tydligast bland kvinnor, vilket också inneburit att skillnaden i korttidsfrånvaro mellan könen minskat kraftigt. För långtidsfrånvaron så har utvecklingen tvärtom varit oförändrad samtidigt som den stora skillnaden mellan könen har kvarstått.

Under året har utvecklingsarbetet fortsatt inom nämndens verksamheter för att utveckla arbetssätten kopplat till digitala lösningar ytterligare. Nämnden har fortsatt sin fokusflyttning från tekniska lösningar och leverantörer till att se att digitalisering är en naturlig del av verksamhetsutvecklingen och styrs av nämndens kärnprocesser i stället för dess systemstöd. Arbetet har medfört att initiativ har kunnat samordnas och kopplas ihop, så att resurser används mer effektivt. Det har också bidragit till att digital utveckling utgår från verksamheternas behov, mål och önskade resultat, med brukarens behov i centrum.

En rad aktiviteter har genomförts utifrån såväl brukar- som medarbetarperspektiv, för att maximera arbetets genomslagskraft. Det handlar exempelvis om:

- Pågående utvärdering av projektet Funk-IT inom socialpsykiatri och personligt stöd. Insatser har också gjorts för att öka den digitala kunskapen hos medarbetare genom bland annat supportstugor som är öppna för nämndens samtliga medarbetare.
- Pågående översyn av digitalisering av hantering av habiliteringsersättning och närvarotid, med målet att minska administration och öka delaktighet. Andra initiativ inom detta verksamhetsområde inkluderar utveckling av digital verksamhetsplanering, kvalitetssäkrad dokumentation, och skapande av digitala akter för alla brukare.
- Pågående breddinförande inom områdena digital tillsyn och digitala inköp för nämndens brukare.

Utvecklingen av samverkan med berörda nämnder och Region Uppsala pågår inom flera områden och med olika målgrupper. För berörda nämnder pågår den övergripande samordningen främst inom mål och budgets uppdrag 8 (Åstadkomma en omställning mot en effektiv och nära vård med fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser). För samverkan med Region Uppsala pågår arbetet inom ramen för forum inom HSVO-organisationen.

Kommunen och Region Uppsala har som mål att 2030 etablera vårdcentrum, vilket innebär viss koncentration av vården för personer med komplexa behov eller behov som kräver något högre vårdnivå.

Genomförandepiloten vårdcentrum Uppsala på kort sikt har avslutats och övergått i förvaltning. Utfallet visade att arbetsätt, processer och flöden som tagits fram och

prövats inom genomförandepiloten kan bidra till att de övergripande effektmålen nära, effektiv samt förebyggande och hälsofrämjande kan nås.

Fokusmål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

För att bidra och öka takten i klimatställningen för att minska växthusutsläppen och nå målet om en fossilfri välfärdskommun arbetar verksamheterna inom olika områden. Exempel på aktiviteter som sker är optimering av fordonsflottan, miljöombudsutbildningar samt arbete med att minska mängden fossil plast i nämndens verksamheter. Krav i förfrågningsunderlag gällande fossilfria transporter finns och utförare förväntas följa den ökade takten i klimatomställningen.

Behov finns att öka takten i omställningen för att fullt ut bidra till kommunens miljömål och minska nämndens miljöpåverkan. Under kommande år tillkommer fler indikatorer och åtgärder i nämndens verksamhetsplan för att möjliggöra en ökning i omställningstakten.

Indikator	Nuvärde		Jämförvärde föregående år ³	Jämförvärde liknande kommuner ⁴	Mål-sättning	
	Totalt	Kvinnor				Män
Andel % använd förnybar energi vid transporter inom nämndens egna verksamheter (jan-nov)	94	-	-	91	-	100
Andel % ekologisk mat i nämndens egna verksamheter (jan-nov)	43	-	-	48	-	100
Klimatpåverkan av inköpta livsmedel, CO2ekvivalenter per kilo inköpt livsmedel	1,57	-	-	1,54	-	Minska
Andel % inköp av engångsplast i nämndens verksamheter som består av återvunnen eller förnybar plast	8	-	-	-	-	Öka

Tabell 22. Omsorgsnämndens indikatorer till fokusmål 3 2023. Källa: Egen uppföljning.

Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

För individens psykiska hälsa och samhällets ekonomi är strategiska, förebyggande och tidiga insatser i samverkan av största vikt. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv kan förebyggande arbete vara god ekonomisk hushållning med resurser och därmed bidra till hållbarhet.

Ett viktigt fokusområde för nämnden för att bidra till måluppfyllelse rör därför främjandet av den psykisk hälsan för nämndens målgrupper. Detta inkluderar inte minst insatser för att motverka ofrivillig ensamhet och isolering, hot och våld, missbruk samt suicidpreventiva insatser. Tidiga insatser gentemot barn och unga är också ett prioriterat område. Under 2023 så har särskilt fokus varit på att utveckla de sociala nämndernas samverkan för att säkerställa rätt insatser till barn och unga i behov av stöd.

Löpande avtalsuppföljning sker inom alla områden med ökat fokus på välfärdsbrott. Nya metoder är framtagna för att upptäcka och inleda samtal med utförare gällande misstänkta felaktigheter.

³ Värde för Uppsala kommun föregående år

⁴ Övägt medel för liknande kommuner (Västerås, Linköping, Örebro, Norrköping, Helsingborg, Lund, Umeå)

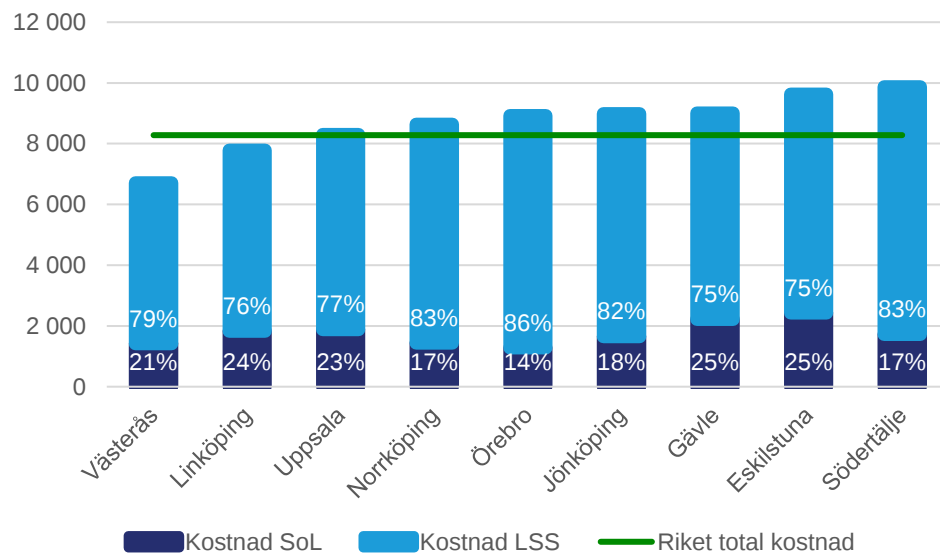
Särskild verksamhet/funktioner för granskning och kontroll är inrättad och är organiserad och samnyttjas med äldrenämnden. Detta minskar administrationen och ökar möjligheten till att tillsätta resurser på rätt aktivitet för att motverka välfärdsbrott.

Under 2023 så har arbetet fokuserat på:

- samverkan med andra funktioner inom vård- och omsorgsförvaltningen för olika stickprovskontroller gällande på korrekta utbetalningar
- samordning av sakgranskning av fakturor för flera externa leverantörer
- kunskaphöjning kopplat till välfärdsbrott på de båda myndigheterna för omsorgsnämnden och äldrenämnden, till andra delar av förvaltningen och även i kommunövergripande forum
- att utveckla rutiner för en ökad kontroll av utförandet av insatser genom exempelvis oanmälda hembesök inom personlig assistans, rutin kring ansvarsfördelning när det upptäcks att kommunanställds arbetstid krockar med annan arbetsgivare med mera
- att djupgranska kostnadsredovisningar för de som anställer sina egna assistenter.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Nedan visas den totala kostnaden för insatser inom funktionsnedsättning per invånare 2022. Statistik för 2023 finns ännu inte tillgänglig.

Figur 17. Kostnad funktionsnedsättning totalt (SoL, LSS, SFB), kr/invånare 2022.

Uppsala hade 2022 en total kostnad som var på samma nivå som riket i stort, cirka 8 000 kr per invånare. Av kostnaden utgjorde 77 procent LSS och 23 procent SoL. Samtidigt hade de flesta andra kommuner i resultatnätverket R9 en högre total kostnad per invånare än Uppsala. Samtliga av de kommuner som hade högre kostnad än Uppsala är bidragstagare i LSS-utjämnningen, med undantag för Eskilstuna.

Framtida utmaningar

Bostad med särskild service LSS 9:9

Bostad med särskild service LSS 9:9 omfattar personer från 18 år och uppåt. År 2033 bedöms behovet vara drygt 900 platser. Under samma period finns planerade åtgärder som ökar kapaciteten till cirka 800 platser, exklusive förändringar i antal ramplatser. Utredningar pågår för att hitta lösningar för att tillgodose underskottet och komma i balans. Det finns därtill en rad faktorer som kan påverka prognosen. Det kan exempelvis ske större förändringar mellan åren i antalet personer som flyttar eller avlider. En annan faktor som kan påverka prognosen är lagförändringar.

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Konkurrensen om utbildad personal inom vård- och omsorgssektorn förväntas fortsätta öka framöver, inte minst som en följd av ökande pensionsavgångar. Utmaningarna är extra stora när det gäller chefer och legitimerad personal.

Brist på legitimerad personal riskerar i yttersta fall att få negativa konsekvenser för nämndens möjligheter att bedriva en säker vård. En särskild utmaning utgörs av den höga andelen inhyrd personal som medför omfattande merkostnader (50–100 procent) jämfört med tillsvidareanställd legitimerad personal. De bemanningsföretag som är arbetsgivare till den inhyrda personalen erbjuder väsentligt högre lön än kommunen. Detta samtidigt som den inhyrda personalen i lägre utsträckning behöver utföra vissa administrativa uppgifter än den legitimerade personalen som har kommunen som arbetsgivare. Sammantaget innebär detta en utmaning för kommunen som attraktiv arbetsgivare. En hög andel inhyrd personal riskerar även att medföra negativa effekter för kvaliteten och tryggheten i vården på grund av en lägre grad av personalkontinuitet.

Sammantaget skapar detta ett betydande ökat behov av chefsrekrytering inom de närmaste åren, såväl inom omsorgsnämndens verksamheter som inom kommunen som helhet. Kommunen behöver arbeta på alla fronter för att säkerställa kompetensförsörjningen för yrkesgruppen. Det handlar dels om att möjliggöra chefskarriär inom den egna organisationen och få chefstalanger att vilja och kunna växa i rollen. Dessutom behövs insatser för att säkerställa att kommunen kan behålla chefer i högre utsträckning.

Lagförändringar

En ny socialtjänstlag kommer troligen 2025, det innebär bland annat att tidiga insatser kan ges utan behovsprövning och att fler öppna insatser möjliggörs. För att genomföra arbetet i de satsningar som utredningen föreslår kommer socialtjänsten behöva utveckla nya arbetssätt och metoder.

Lagändringen statliga huvudmannaskapet för personlig assistans föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Kostnader för handläggning och administration kommer nämnden att bära under hela 2026 och eventuellt längre, trots att nämnden inte erhåller ersättning för detta.

Plan- och byggnadsnämnden

Plan- och byggnadsnämnden ansvarar för beslut och rådgivning enligt plan- och bygglagen, inklusive de lagar och andra föreskrifter som hör till denna lag, med undantag för översiktsplanering. Andra lagar och föreskrifter är exempelvis plan- och byggförordningen och Boverkets byggregler. Plan- och byggnadsnämnden planerar för, och ger förslag till, inrättande av områdesskydd såsom natur- och kulturresevat. Nämnden har också ansvar för uppgifter enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Viktiga händelser under året

Lägre konjunktur och osäkert världsläge

Den vikande byggkonjunkturen har haft en direkt påverkan på nämndens verksamhet under året 2023. En ihållande låg takt på byggandet påverkar hur mycket nytta nämndens verksamhet kan göra för Uppsalaborna genom bygglovgivning och närliggande processer.

Tydlig utbyggnadsinriktning

Utvecklingen av Uppsala genom bland annat fyrspårsavtalet med fyra spår till Stockholm, utveckling av spårväg inom kommunen och utveckling av en ny stadsdel ger en tydlig riktning för nämndens ansvar.

Anpassad organisation

Inom nämndens verksamhet har en vikande efterfrågan inom bygglov, inspektion och dit hörande stödverksamheter krävt omställningar under året. Under sista delen av året förbereds en justerad organisation och en minskning av personal under 2024. Målet är att ta tillvara de digitala verktyg som implementerats, effektivisera de administrativa processerna och minska ”glapp” inom verksamhetens processer.

Stor planproduktion och avvaktande byggstarter

Efterfrågan på nämndens planproduktion har varit fortsatt hög och sett till storlek på beslut har planintäkterna varit i storleksordningen dubbelt så stor som för två år sedan. Stora beslut som är viktiga för Uppsala kommun är ärenden som Ubbo, Gunsta, kapacitetsstark kollektivtrafik, Flogstaskolan och Flustret.

Produktionen inom nämndens verksamhet har också gjort förflyttningar inom social hållbarhet. Nämndens verksamhet har länge arbetat för en positiv utveckling i Gottsunda och under 2023 konstaterades det att Gottsunda inte längre listas som ett särskilt utsatt område enligt Polisens definitioner.

Ökat fokus på klimat och näringsliv

Klimatomställningen blir tydliggjord i nya klimatbedömningsverktyg i handläggning och rådgivning.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m	50	-11	-5	-5
Vård och omsorg/bostadsanpassningar	34	6	9	5
Nämnden totalt	87	-6	4	0

Tabell 23. Plan- och byggnadsnämnden, kommunbidrag och resultat.

Plan- och byggnadsnämndens resultat 2023 var ett underskott på 6 miljoner kronor jämfört med ett överskott på 4 miljoner kronor föregående år. Helårsprognosen per augusti var ett nollresultat med ett prognososäkerhetsspann på 8 miljoner kronor främst kopplad till osäkerheten rörande förskjutningar av detaljplaneintäkter.

En avstannad byggkonjunktur under 2023 påverkade intäkterna för bygglov och nybyggnadskartor. Antalet inkomna bygglovsärenden på helår har minskat med 21 procent jämfört med föregående år, både avseende stora och små bygglovsärenden för nybyggnation av bostäder.

Det var ett högt tryck på planverksamheten under 2023 med en stor efterfrågan av planläggning främst från kommunstyrelsens exploateringsverksamhet. Trots ett rekordår var intäkterna 13 miljoner kronor lägre än budget vilket beror på att beslut om några större detaljplaner förskjutits över årsskiftet.

Under 2023 tog nämnden fram en åtgärdsplan för att uppnå budget i balans för att möta en minskad efterfrågan på bygglov. Nämndens kostnader minskade under året med 14 miljoner kronor jämfört med budget. Det är främst genom minskade personalkostnader. Lägre kostnader för utbetalda bostadsanpassningsbidrag har också påverkat resultatet positivt.

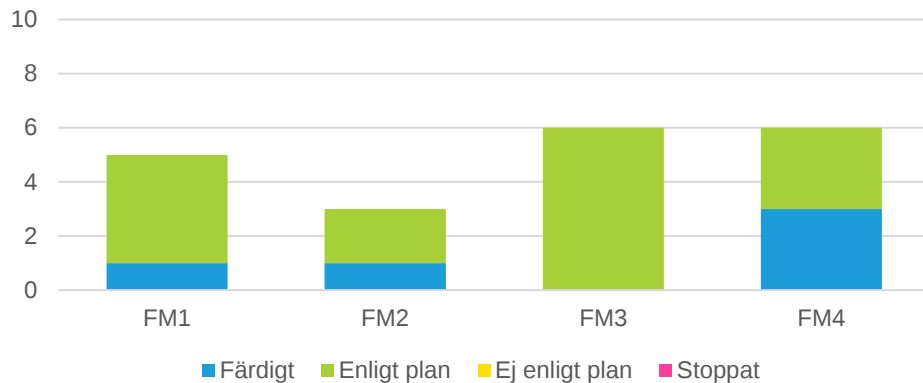
Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	0,4	0,0	0,0	0,4

Tabell 24. Plan- och byggnadsnämnden, investeringar.

Nämndens totala investeringsram uppgick till 0,4 miljoner kronor. Inget av detta togs i anspråk under året.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Plan- och byggnadsnämnden har blivit färdig med fem av 20 uppdrag. 15 uppdrag pågår enligt plan.

Figur 18. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden bedömer att fokusmål 2 och 3 har uppfyllts helt under 2023 och att fokusmål 1 och 4 har uppfyllts i hög grad. Nedan presenteras några exempel som har bidragit till måluppfyllelsen.

- Frigöra tid och resurser till kärnverksamheten. Nämnden har infört automatiserade funktioner, till exempel automatiska påminnelser till byggaktörer som saknar slutbesked, automatisk sammanställning och remittering av ärenden till brandförsvaret och automatisk funktion för identifiering av ärenden som kan avslutas, i handlägningsprocessen. Automatiseringen effektiviserar verksamheten och kommer att fortsätta.
- Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta samt förenkla företagets vardag. Kommunens första detaljplan i överensstämmelse med Boverkets föreskrifter har blivit antagen och uppladdad på den nationella geodataplattformen. Målet med plattformen är att tillhandahålla nationellt standardiserade grunddata som kan användas i olika samhällsprocesser. Arbetet är ett ytterligare steg i kommunens resa mot en obruten digital samhällsbyggnadsprocess.
- Tidiga dialoger. Nämnden har planerat och medverkat vid flertalet tidiga dialoger, bland annat inom Uppsnack som hållits på flera orter och i staden. Effekten av Uppsnack Björklinge har exempelvis stärkt en näringslivsaktör att satsa på sin idé om att utveckla centrum med cirka 150 bostäder och lokaler, när de såg att idén låg i linje med resultatet i dialogen.
- Öka takten i klimatomställningen. Under året har ett klimatanalysverktyg använts för bedömningen av klimatpåverkan och övervägande av olika utvecklingsalternativ i pågående planering i flera områden. Kommunen har också utvecklat verktyg för att anpassa sig till klimatförändringar, inklusive hantering av skyfall och kartläggning av översvämningsområden längs Fyrisån.
- Motverka förluster av biologisk mångfald och skydda hotade arter. En fördjupad kunskap om den fridlysta arten Cinnoberbagge har utvecklats för att ta hänsyn till den i stadsutvecklingsprojekt. En skötselplan för kommunala skogspartier har påbörjats för att gynna arten och möjliggöra dispens från artskyddsförordningen. Naturdatabasen har uppdaterats för att undvika överprövade planer och satsa på biologisk mångfald.
- Bildande av naturreservat för Röboåsen-Tunåsen. I den kommunala översiktsplanen har området Röboåsen och Tunåsen markerats som en del av ett grönt stråk och dagvattenstråk för att bevara natur, främja biologisk

mångfald och tillgängliggöra kulturmiljöer. Naturreservat har bildats för att säkerställa tätortsnära natur och friluftsområden med höga naturvärden.

- Planläggning som ökar tryggheten. Genom plan- och byggnadsnämndens arbete med planläggning av kvarteret Gymnastiken och Flustret bidrar nämnden till att vända den idag otrygga baksidan mot Stadsträdgården till en aktiv framsida, samt att skapa en tydlig parkentré och koppling mellan Svandammen och Stadsträdgården genom ett nytt torg.
- Försenade detaljplaner. Konjunkturläget har förskjutit stadsutvecklingen i Gottsunda vilket minskar nämndens planintäkter 2023. Även utvecklingen i Gunsta är framskjuten i tid, där detaljplanearbetet för cirka 500 bostäder har påverkats av olösta vattenfrågor. Denna förskjutning har konsekvenser för måluppfyllelsen av bostäder enligt antagna detaljplaner och påverkar även nämndens intäkter.
- Avmattning av byggmarknaden. Under 2023 har nämndens bygglovsverksamhet minskat på grund av den avmattade byggkonjunkturen. De personella resurserna har anpassats till ärendevolymen. Under 2023 inkom 18 procent färre lov än 2022 och 38 procent färre än 2021. I antalet beviljade bostäder är nedgången 40 procent jämfört med 2022 och ner 68 procent jämfört med 2021.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Plan- och byggnadsnämnden bidrar till att kommunens invånare får en hållbar livsmiljö i enlighet med kommunfullmäktiges översiktsplan och Mål och budget.

Nämnden underlättar för invånare och företag som vill bygga nytt, bygga till eller bygga om inom ramen för vad lagar och regler tillåter. På så sätt utvecklas bostäder, lokaler, parker, gator, torg och naturområden i linje med politikens målsättningar. Här är nämndens främsta verktyg detaljplanering och bygglov med tillhörande administration och analysstöd. Nämnden har också i uppgift att hålla den officiella grundkartan för Uppsala kommun aktuell (primärkartan).

Nämnden strävar även efter att den samhällsbyggnad som redan finns håller den kvalitet som behövs. Här är ett av nämndens verktyg bostadsanpassningsbidrag för den som behöver anpassa sin bostad till en funktionsnedsättning. Ett annat verktyg är tillsyn av exempelvis olagliga byggen, ovårdade tomter, lekplatser, ventilation och hissar. Nämnden har även en energi- och klimatrådgivning som riktar sig till invånare, företag och andra organisationer och som arbetar för samtliga av länets kommuner.

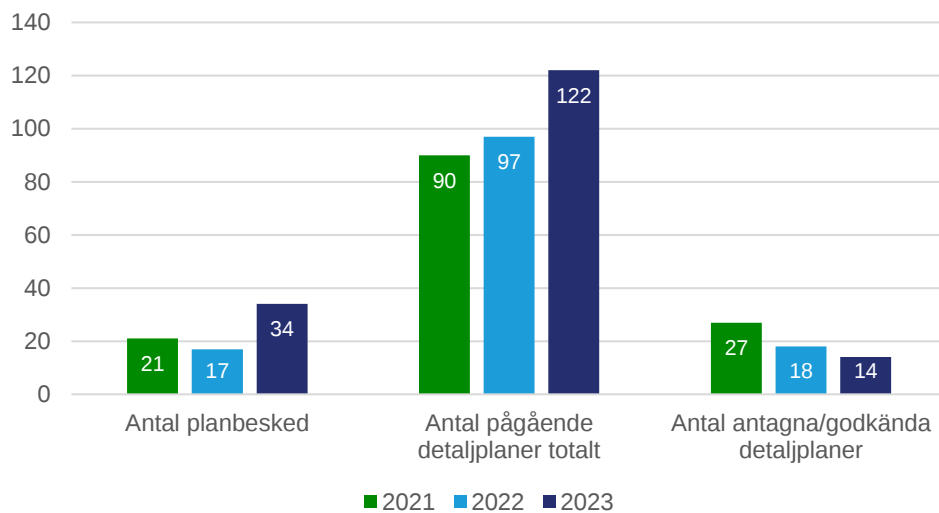
Under det senaste årtiondet har intresset för att bygga nytt i Uppsala kommun varit större än i jämförbara kommuner. Samtidigt har kraven på kvalitet i samhällsbyggandet ökat, inte minst krav på kvaliteter som bidrar till en ökad hållbarhet eller som rör digitalisering och service. Det har lett till att nämndens verksamheter har utvecklat sina arbetssätt parallellt med att hantera ett stort ärendetryck.

Trycket på grunduppdraget varierar över tid eftersom mycket av nämndens verksamhet är beroende av en utvecklingstakt. Verksamheten har ett ansvar att vara redo att leverera snabbt på en ändrad volymmängd inom grunduppdraget och att alltid bibehålla rätt kvalitet och servicenivå. Det leder till att nämndens verksamhet har utvecklat strategier att ställa om för att möta en variation i efterfrågan.

Nämnden följer löpande utveckling inom lagstiftning som kan ändra grunduppdraget och där utveckling går snabbt, exempelvis inom klimatområdet i relation till rådgivning och byggande.

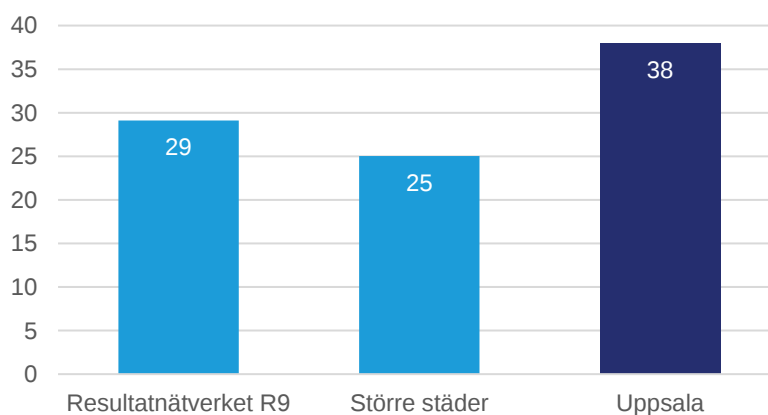
Ärendemängd

Uppsala har en hög tillväxt jämfört med många andra delar av Sverige och det byggs mycket i Uppsala. Nämnden bidrar till tillväxten genom att se till att ta fram detaljplaner som gör det möjligt att bygga bostäder och verksamhetslokaler. De senaste tre åren har antalet detaljplaner ökat samtidigt som antalet antagna planer har minskat. En orsak till det är att detaljplanerna under senare år har blivit större och mer komplexa som en följd av starkare politisk styrning över samhällsutvecklingen på både nationell och lokal nivå.

Figur 19. Antal detaljplaner i olika skeden i Uppsala 2021–2023. Källa: Egen uppföljning.

Sedan 2021 finns jämförbar statistik för hur många beslut kommuner har fattat om att anta en detaljplan under de senaste två åren. Där framgår att Uppsala ligger högt jämfört med liknande kommuner. Uppsala ligger i nivå med storstäderna Stockholm och Göteborg och ligger högre än Malmö.

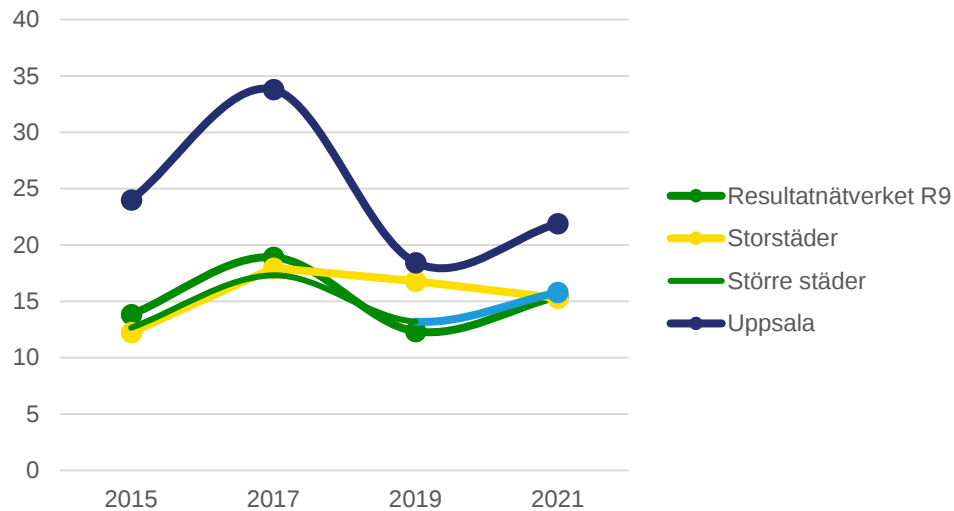

Figur 20. Antal beslut om antagande av detaljplan som fattats i kommunen de senaste två åren i jämförelse med kommungruppen Större städer och Resultatnätverket R9. Gäller senaste tillgängliga statistiken som avser 2020–2021. Källa: Kolada (N07928).

Den höga mängden detaljplaner har bidragit till att Uppsala har en jämförelsevis stor mängd bostäder i planberedskap, det vill säga hur många bostäder som kan byggas

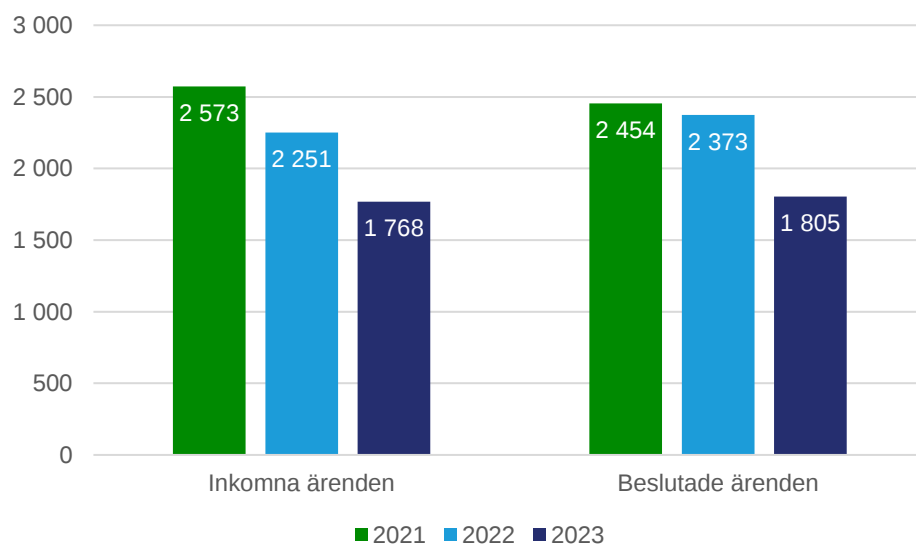
med stöd av gällande detaljplaner. Under senare år har Uppsala haft en planberedskap som har varit bland de högsta i landet med hänsyn till befolkningens storlek.

Den höga takten i byggandet märks även för bygglov. Fram till lågkonjunkturen hade Uppsala bland de absolut högsta nivåerna i landet på antalet bostäder som fått bygglov i förhållande till befolkningens storlek.

Figur 21. Antal bostäder som beviljats bygglov under de senaste två åren per 1000 invånare i Uppsala jämfört med liknande kommuner i resultatnätverket R9, kommungruppen större städer och kommungruppen storstäder. Källa: Kolada (N07925).

I och med lågkonjunkturen har byggandet stannat av i hela landet. Antalet nya ärenden i Uppsala har minskat med cirka 20 procent sedan 2022 och 30 procent sedan 2021. Antalet beslutade ärenden har minskat med cirka 25 procent jämfört med nivåerna för 2021 och 2022.

Figur 22. Antal inkomna och beslutade ärenden inom bygglov för åren 2021-2023. Källa: Egen uppföljning.

De ärenden som minskat i antal har en tonvikt på större ärenden som innehåller fler bostäder och större verksamhetslokaler. Jämfört med 2021 har antalet

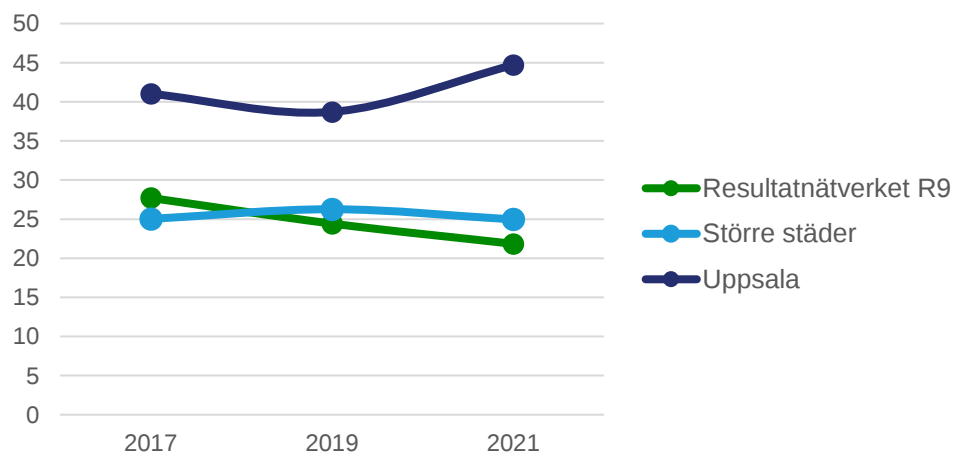
- bostäder i beviljade bygglov minskat med 68 procent
- kvadratmeter arbetsplatser i beviljade bygglov minskat med 87 procent
- kvadratmeter skolplatser i beviljade bygglov minskat med 90 procent.

Ungefär en fjärdedel av arbetet med att ta fram geografisk information handlar om att ge stöd till bygglov och detaljplaner. I samband med att ärendemängden för bygglov har varierat har även behovet av bygglovs stöd från geodata varierat. Ärendemängden för geodata har därför minskat från en ovanligt hög nivå under 2021 på drygt 1 100 ärenden till drygt 400 ärenden för 2023 när det gäller stöd till bygglov och detaljplaner. Oavsett ärendemängd har geodata under de senaste tre åren avslutat ärenden i ungefär samma takt som nya ärenden har kommit in. Vid sidan av stödet till detaljplaner, bygglov och allmänhet har verksamheten arbetat med grunduppgiften att hålla kartor aktuella och att delta i utvecklingsarbetet att skapa en obruten digital samhällsbyggnadsprocess.

Ledtider

Under året kom en första nationell jämförelse av ledtider inom detaljplaner och bygglov. Rapporten saknar uppgifter från Uppsala när det gäller bygglov, men för detaljplaner framgår att Uppsala har haft en av de högsta produktionstakterna när det gäller påbörjade bostäder i flerbostadshus i förhållande till befolkningens storlek. Det framgår också att Uppsala har haft förhållandevis långa ledtider. En orsak till det är att Uppsala sedan några år har börjat göra större detaljplaner än tidigare och än vad många andra kommuner gör. Det handlar främst om samhällsbyggnadsprojekt som kommunen leder på kommunalt ägd mark, exempelvis i Östra Salabacke, Rosendal och Ulleråker. En geografiskt stor och mer komplex detaljplan tar längre tid än en mindre, mer avgränsad plan. Uppsala kommun har arbetat med en stark politisk förankring av samhällsbyggnadsprojekt vilket i sin tur kan leda till relativt sett längre ledtider. Det ger samtidigt en mer demokratiskt förankrad process för samhällsbyggnadsprojekten i kommunen.

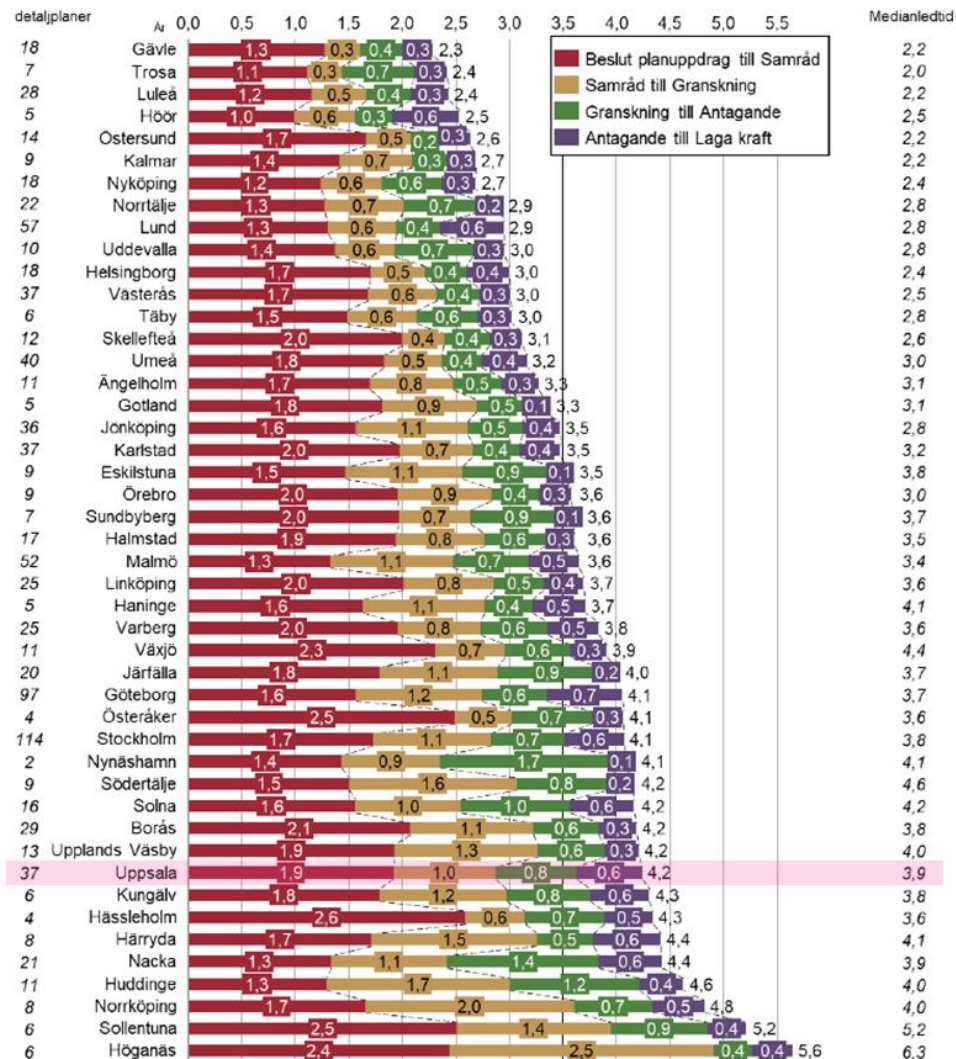
Ytterligare en av de saker som leder till längre ledtider är överklaganden. Överklaganden leder till längre tid mellan antagande av en detaljplan till dess att den har vunnit laga kraft. Uppsala har jämförelsevis lång ledtid i det steget. I kommuner med en högutbildad befolkning är det generellt sett vanligare med överklaganden. Annan nationell statistik bekräftar att Uppsala har en hög andel detaljplaner som överklagas.

Figur 23. Andel överklagade detaljplaner för Uppsala under de senaste två åren i jämförelse med kommungruppen större städer och resultatnätverket R9. Källa: Kolada (N07928).

Nämnden arbetar tillsammans med kommunstyrelsen samhällsbyggande verksamheter för att öka delaktigheten för kommuninvånarna i tidiga skeden av samhällsbyggnandet. Det förväntas även minska mängden överklaganden.

Nedanstående diagram visar ledtider totalt och för olika steg inom detaljplaneprocessen.

Figur 24. Genomsnittlig ledtid i antal år i detaljplaneprocesser för flerbostadshus med minst fem bostäder som vunnit laga kraft 2015–2022. Inkluderar endast detaljplaner med fullständig information, dvs där alla behövda datum funnits med. Källa: Nationellt Ledtidsindex.

Ledtidsindex blir ett sätt att bidra till utveckling av nämndens verksamhet. Vid jämförelser mellan Gävle som ligger i topp och Uppsalas verksamheter så finns likheter i kompetens och organisering som kan ge genomslag i Uppsala åren som kommer. Det handlar bland annat om att ha miljökompetens direkt knuten till huvudprocessen, att arbeta för att inte ha en ”plankö”. Där finns också jämförelser som förklarar varför det finns skillnader exempelvis storlek och komplexitet på planers avgränsning både i geografi och i antal berörda aktörer.

Sett till alla ärenden har den genomsnittliga handläggningstiden för bygglov sjunkit under senare år och är 3,4 veckor. Den förbättrade handläggningstiden märks även sett till att andelen av ärendena som håller sig inom de lagstadgade 10 veckorna har ökat. År 2023 avslutades 97 procent av ärendena inom 10 veckor.

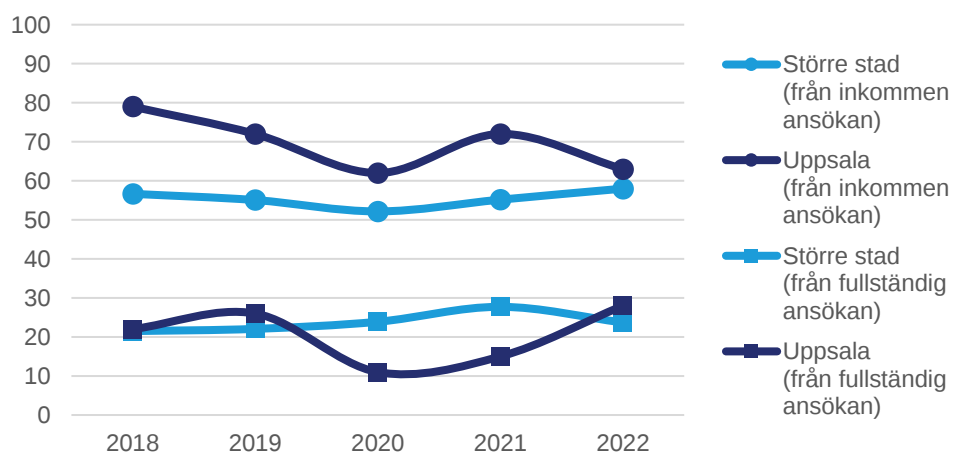
Den förkortade handläggningstiden gynnar inte bara de invånare och företag som söker bygglov, utan även den kommunala ekonomin. När handläggningstiderna överstiger 10 veckor för bygglov och fyra veckor för byggnmälan sänks den avgift som den som ansöker behöver betala. År 2021 innebar sänkningen en minskad intäkt till

nämnden på 2,7 miljoner kronor. På grund av kortare handläggningstider var motsvarande minskning av intäkterna 2022 en miljon kronor och 2023 enbart 0,1 miljon kronor.

De kortare ledtiderna förklaras till en del av att antalet ärenden har minskat på grund av lågkonjunkturen. Samtidigt har verksamheten haft fokus på att förkorta handläggningstiderna och ändra sina arbetssätt. E-tjänster har bidragit till fler fullständiga ansökningar. Nytt ärendehanteringssystem har effektiviserat handläggningen och ett nytt arbetssätt för att fördela ärenden bidrar till mindre administration och bättre matchning mellan ärenden och handläggare.

På nationell nivå finns möjlighet att jämföra handläggningstiderna för bygglov för en viss typ av ärenden, nämligen nybyggnad av en- och tvåbostadshus varierar över tid. Den tid det tar från att ansökan har kommit in till beslut har generellt sett sjunkit under de senaste åren och ligger nu nära genomsnittet för större städer.

Flera av dessa ansökningar är inte tillräckligt fullständiga för att de ska gå att handlägga. Därför finns även ett mått som handlar om den tid det tar från och med att ansökan är fullständig. Här har Uppsala under de senaste fem åren i genomsnitt haft kortare handläggningstider än kommungruppen större städer. Däremot har handläggningstiderna kring de här ärendena ökat något under 2022 och ligger något högre än kommungruppen större städer.

Figur 25. Handläggningstider i antal dagar för bygglov för nybyggnad av en- och tvåbostadshus. Utveckling över tid jämfört med större städer. Källa: Kolada (U00810 och U00811).

Hållbarhet och kvalitet

Sedan Förenta Nationerna antog Agenda 2030 år 2015 har hållbarhetsarbetet professionaliserats. Nämndens verksamheter har successivt ökat sin hållbarhetskompetens och integrerat hållbarhetsperspektiv i sina arbetssätt.

Nya kvaliteter har steg för steg byggts in i handläggningen. Exempelvis tar detaljplaner och bygglov numera regelmässigt hänsyn till friytor för barn vid förskolor och skolor för att stimulera barns lek och fysiska utveckling.

Detaljplaneverksamheten har börjat använda ett klimatverktyg för att bedöma klimatpåverkan för olika vägval som kan göras i detaljplaner. Klimatverktyget ger vägledning för hur detaljplaner kan utformas för att begränsa klimatpåverkan, till exempel genom att utgå från befintliga markförhållanden och att skapa möjlighet för olika byggnadstyper och mobilitetsåtgärder. Som ett komplement till den ”hårdare” styrningen i myndighetsutövningen har nämndens verksamheter börjat ta fram

informationsmaterial med konkreta sätt som byggföretag kan använda för att vara mer klimatsmarta.

Detaljplaneverksamheten utgår alltmer från kunskap om teman inom större geografiska områden snarare än från varje detaljplans mer avgränsade geografi. Den samlade kunskapen om exempelvis artrikedom eller grundvatten inom större geografiska områden gör det lättare att ta nödvändiga hänsyn till hållbarhetsperspektiv tidigt i arbetet med detaljplaner. Arbetssättet minskar också behovet av att skapa ny kunskap i varje detaljplaneprojekt.

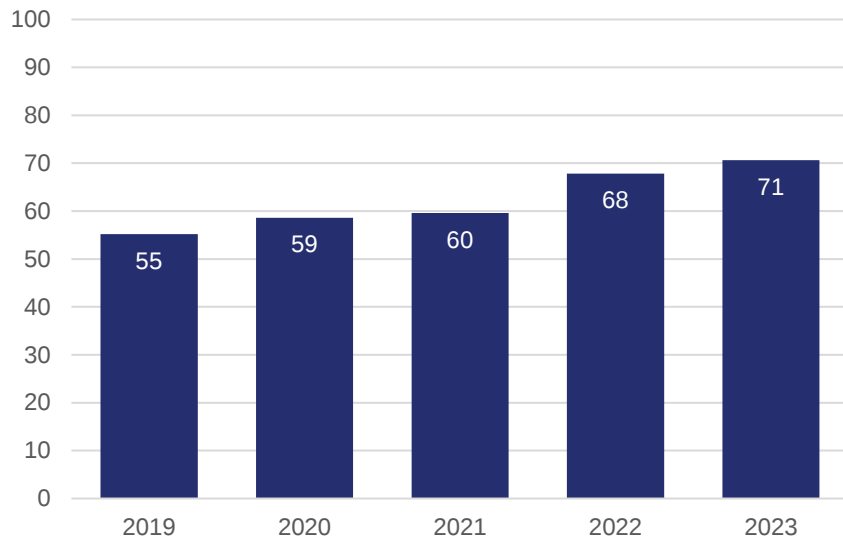
Sedan några år tillbaka ger nämnden ett särskilt stöd i tidiga skeden av detaljplaneprocessen. I anslutning till det ingår företrädare för nämndens verksamheter även i ett inomkommunalt samarbete för att underlätta för företag att utvecklas och etablera sig i Uppsala på både kort och lång sikt. Under 2023 har etableringsfunktionen byggt upp ett nätverk av fastighetsägare som kan och vill ta emot företag som är intresserade av att etablera sig i Uppsala.

I planläggningens tidiga skeden hjälper nämnden både rena fastighetsutvecklare och verksamhetsutövare som vill utveckla sina företag på egen mark. Några exempel handlar om stöd till Uppsalas största privata arbetsgivare Cytiva i att utveckla en ny laboratorieanläggning, stöd till en vidareutveckling av den gamla cykelfabriken Fram till att bli en gymnasieskola och stöd till Lica Förskolor att hitta sätt att kunna expandera sin verksamhet i Björklinge.

Nämnden har under de senaste åren utvecklat servicen med stöd av modern teknik. Exempelvis är det numera möjligt för vem som helst att titta på detaljplaner på nätet så långt tillbaka som till 1880. Det finns också ett digitalt stöd för att söka bygglov och långtgående planer på att automatisera handläggningen av vissa ärendetyper inom bygglov. Andra exempel handlar om smidigare kommunikation med invånare och företag och att drönare och appar underlättar arbetet i fält.

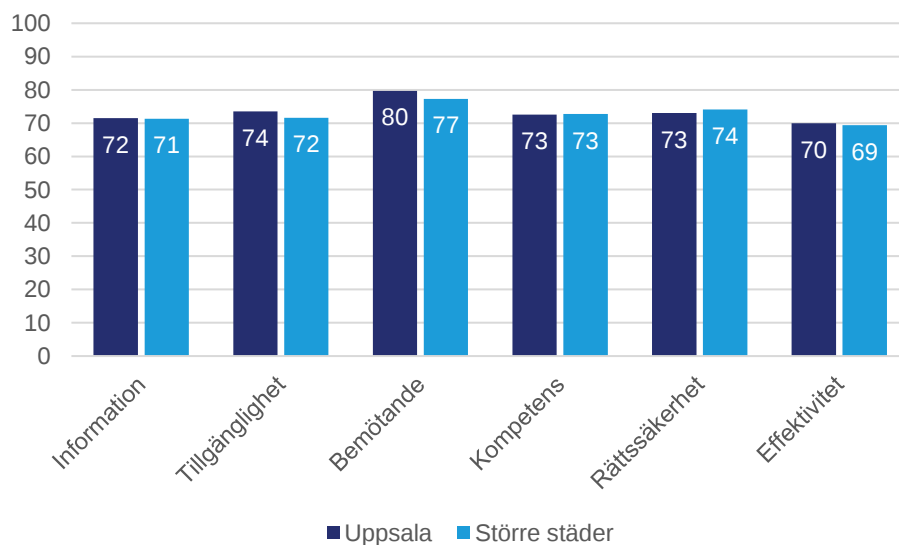
När det gäller utveckling av den geografiska informationen deltar nämndens verksamheter sedan flera år i både nationella och lokala insatser för att skapa en obruten digital samhällsbyggnadsprocess. Tanken här är att information ska kunna återanvändas och göras tillgänglig på ett sätt som ger betydligt bättre service och möjligheter för både stat, kommun, näringsliv och allmänhet. Exempelvis finns sedan en tid en öppen tillgång till kommunens baskarta och öppna data som rör geografisk information via uppsala.se.

Bygglovsverksamheten ingår sedan många år i en nationell kundundersökning. Uppsalas invånare och företag har tidigare varit mindre nöjda med bygglovsverksamheten än invånare och företag i jämförbara kommuner, men under senare år har nöjdheten i Uppsala ökat påtagligt.

Figur 26. Nöjd-Kund-Index (NKI) utifrån företagens uppfattning om Uppsala kommuns bygglovsverksamhet. Utveckling över tid. Resultat för 2023 är preliminära. Källa: nationella nöjdhetsundersökningen Insikt (öppna jämförelser).

Enligt preliminära siffror för 2023 har ligger Uppsala numera snäppet över genomsnittet för jämförbara kommuner med särskilt höga resultat på frågor som rör bemötande och tillgänglighet.

Figur 27. Nöjd-Kund-Index (NKI) utifrån företagens uppfattning om Uppsala kommuns bygglovsverksamhet. Jämförelse med kommungruppen Större städer. Avser preliminära resultat för 2023. Källa: nationella nöjdhetsundersökningen Insikt (öppna jämförelser).

Det finns flera anledningar till att resultaten har förbättrats under senare år, bland annat:

- nämnden har ökat tillgången till rådgivning genom kontaktcenter för bygglov och bygglov på väg
- verksamheten har utvecklat sitt förbättringsarbete där alla medarbetare lyfter in förbättringsförslag och är med och genomför dem
- verksamheten har deltagit i bemötandeutbildning med företag i fokus
- verksamheten tar numera en tidig kontakt i ärendena för att rätta ut eventuella frågetecken och hinder för att få till en smidig handläggning

- verksamheten har haft ett starkt fokus på medarbetarnas arbetssituation och därför utvecklat ledarskapet och organiseringen.

Tillsyn, energi- och klimatrådgivning samt bostadsanpassningsbidrag

Bostadsanpassningen har under senare år haft en viss ökning av inkommande ärenden och fick år 2023 in nära 1 650 ärenden. De senaste åren har den andel som rör bostadsanpassningar för barn ökat påtagligt – ärenden som i många fall är komplexa. Tillsynsverksamheten har under de senaste tre åren haft en något varierande ärendemängd som har legat mellan cirka 440–500 ärenden.

Sedan 2017 har nämnden ett värdskap för en energi- och klimatrådgivning som arbetar för samtliga kommuner i Uppsala län. Rådgivningen riktar sig till invånare, företag och föreningar, exempelvis bostadsrättsföreningar. Antalet rådgivningar har ökat under de senaste åren med undantag för pandemiåret 2020. Priserna på el och vädret är två saker som har betydelse för behovet av rådgivning. Under 2022 ökade priserna på el kraftigt och då mer än fördubblades rådgivningen till privathushåll. Under hösten och vintern 2023 var det kallare än vanligt och i samband med kylan ökade rådgivningen till framför allt privathushåll.

Bostadsanpassningen och tillsynsverksamheten har under de senaste tre åren avslutat fler ärenden än vad som har kommit in med undantag för att tillsynsverksamheten år 2023 fick in fler ärenden än vad som avslutades.

Nämndens tillsynsverksamhet motverkar bland annat ovårdade och farliga platser och byggnader. Vanligtvis finns det en konflikt mellan grannar som har lett fram till en anmälan om tillsyn. Verksamheten började nyligen mäta nöjdhet hos både den som anmäler och den som blir anmäld inom flera olika typer av ärendeslag. Det visar sig att nöjdheten är hög. Under 2023 hamnar ett sammanfattande nöjdhetsindex på 80 av 100. Verksamhetens erfarenhet är att det finns många exempel på att även grannsämjan ökar som en följd av hur tillsynen genomförs, vilket bidrar till social sammanhållning i närsamhället.

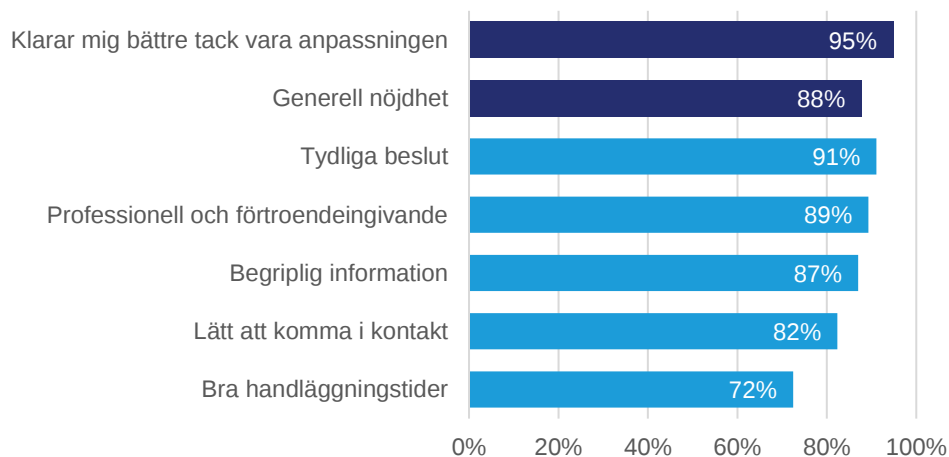
Här följer tre exempel på hur tillsynsverksamhetens arbete över tid bidragit till en bättre livsmiljö:

- Trafikfarliga korsningen. En cyklist var nära att krocka i en korsning där sikten skymdes av en övervuxen häck. Efter några tillsynsbesök hade fastighetsägaren motvilligt beskurit häcken till en nivå som ökade trafiksäkerheten för de cirka 420 cyklister och 3 300 motorfordon som passerar korsningen varje dygn.
- Spöktomten. En stor tomt var igenväxt, nedskräpad och hade byggnader i mycket dåligt skick. Utifrån tillsynen beslutade nämnden att byggnaderna skulle rivas. Fastigheten såldes och tre år efter tillsynsärendet har tomten snyggats till, styckats av och fungerar som bostad åt fyra familjer.
- Friska förskolan. En ägare av en fastighet som användes som förskola slarvade med ventilationskontroller. Tillsynen ledde till att ventilationen kontrollerades och att ventilationen blev godkänd. Det säkerställde en bra inomhusluft för 75 förskolebarn och förskolans personal.

Genom bostadsanpassningsbidraget bidrar nämnden till att öka möjligheten att bo kvar hemma, trots funktionsnedsättningar. Under de senaste tre åren har nämnden bidragit till att nära 1 400 personer varje år har blivit mer självständiga i sitt eget boende med hjälp av att de har fått nya bostadsanpassningar beviljade under året.

Sedan 2007 har verksamheten för bostadsanpassningsbidrag haft ett systematiskt kvalitetsarbete som år 2020 resulterade i Uppsala kommuns kvalitetspris. Några viktiga inslag i kvalitetsarbetet är återkoppling från invånare som ansöker om bidrag, dialog med privata entreprenörer som arbetar med att göra bostadsanpassningar, kollegialt driven verksamhetsutveckling och trivsel. Verksamheten har målmedvetet strävat efter rätt bidragsnivå i förhållande till kvalitet och kostnad.

Bidragsmottagarna har under flera år varit mycket nöjda med nämndens verksamhet. Enligt den nöjdhetsundersökning som nämnden genomförde 2023 var mellan 80–90 procent nöjda med exempelvis kompetens, information och tillgänglighet. Drygt 70 procent var nöjda med handläggningstider och 95 procent av alla som har svarat på undersökningen och som har tagit ställning anser att de har fått ett mer självständigt liv som en följd av anpassningen.

Figur 28. Nöjdhet hos personer som har sökt bostadsanpassningsbidrag år 2023. Andel som svarat 4 eller 5 på en femgradig skala som går från instämmer inte alls (1) till instämmer helt (5). De förhållandevis få som svarat att de inte har en åsikt ingår inte i underlaget (uppgår till mellan 2–7 procent beroende på fråga). Källa: egen nöjdhetsundersökning.

Framtida utmaningar

Att volym- och kompetensanpassa verksamheten för att möta behoven efter konjunkturläget

Uppsala har historiskt påverkats mindre än de flesta kommuner av lågkonjunktur tack vare det geografiska läget och den stora offentliga och långsiktiga verksamhet som finns i Uppsala genom två universitet. Nu är dock även Uppsala påverkad av konjunkturen med lägre bostadsbyggande. På nationell nivå har det skett en snabb inbromsning av byggstarter till i storleksordningen hälften av tidigare år. Boverket prognostiserar lägre byggtakt även på lång sikt men en tillväxt i samhällsekonomin förväntas ta fart under 2025 enligt Konjunkturinstitutet.

För att möta en lågkonjunktur inom nämndens bygglovsverksamhet samtidigt som trycket fortfarande är högt i stadsplaneringen arbetar nämnden med flexibilitet i organisationen, kompetensutveckling och teknisk utveckling. Den vikande konjunkturen ökar behovet av digitalisering och effektiviseringsvinster. Digitalisering och teknikutveckling ger både möjligheter att utföra samhällsuppdraget med mindre resurser och möjlighet att möta invånarnas och näringslivets förändrade behov och förväntningar. Det ändrade konjunkturläget innebär ett behov av att både anpassa

verksamheten till de ändrade behov som finns hos Uppsalas invånare och näringsliv på kort sikt samt vara rustade för att stödja snabb utveckling när konjunkturläget ändras.

Att stå redo med rätt processer (digitala, anpassade för kundens behov och möjligheter) och kompetens (automatiserade beslutsfunktioner där det är möjligt och specialistbehov för det ger mest effekt) för det behov som Uppsalaborna har är en framtida utmaning.

Att bidra till trygghet i samhället i osäkert läge

Fortsatta oroligheter i Europa tillsammans med lokalt ökat våld bidrar till en oro i samhället. Den senaste fyraårsperioden med pandemi, krig i vår närhet och lokala våldsdåd har stärkt krisberedskapen långsiktigt och för akuta händelser.

Nämndens verksamhet behöver löpande utvärdera vad som kan göras i samhällsbyggandet för att stödja trygghet i samhället på nationell och lokal nivå. Detta genom allt från planering av trygga boendemiljöer, planering av arbetsplatser och skolor, samt planering av allmänna platser anpassade till framtida behov så att de har förutsättningar att vara välbesökta. För att nå ambitionerna om ett effektivt och hållbart samhällsbyggande krävs det att nämndens verksamhet har en god förmåga till samverkan inom hela kommunkoncernen.

Att fortsätta verka för hållbarhetsfrågorna i samhällsutvecklingen

Att låta samhällsbyggandet bidra till social hållbarhet i det lokala och stå redo för påverkan från yttre omständigheter (ha tillgång till digital information, möjliggöra utveckling av funktioner som behövs).

Att följa och anpassa möjligheterna att göra klimatomställning utifrån ändrat kunskapsläge och möjligheter inom nämndens verksamhetsområde.

Räddningsnämnden

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner, där Uppsala kommun är värdkommun. Räddningsnämnden styrs av alla tre kommuner främst genom ett avtal mellan kommunerna, ett reglemente och ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor. Dessa styrdokument är antagna av alla tre kommuners kommunfullmäktige. De avsnitt i Mål och budget som berör räddningsnämnden är framtagna i samråd med Tierp och Östhammars kommuner.

Räddningsnämnden ansvarar för att bedriva en effektiv räddningstjänstverksamhet i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Kommunstyrelserna i alla tre kommuner har en uppsyningsplikt över den gemensamma nämnden. Fullmäktige i alla tre kommuner har rätt att begära upplysningar från nämnden. Ordförande, vice ordförande och anställda i den gemensamma nämnden är skyldiga att lämna upplysningar vid alla tre kommuners fullmäktigesammanträden. Ledamöter i alla tre kommuners kommunfullmäktige får ställa interpellationer eller frågor till nämndens ordförande. Nämnden ska också granskas av revisorer från alla tre kommuner. Hela rättsfiguren kan karaktäriseras som en hybrid, invävd i alla tre kommuner med en stark karaktär av egenregiverksamhet. Nämndens verksamhet omfattar olycksförebyggande verksamhet, tillsyn, rengöring och brandskydds kontroll, räddningsinsatser och olycksutredning enligt lagen om skydd mot olyckor. Nämndens verksamhet omfattar

också tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. Nämnden ska stödja andra nämnder i alla tre kommuner inom sitt kompetensområde.

Nämnden har fem inriktningsmål som finns i handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor:

- Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd
- Riskgrupper har ett bra brandskydd
- Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn
- Räddningstjänsten har stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden
- Räddningstjänsten har en god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Nämnden ska också i möjligaste mån inom sitt ansvarsområde medverka till de kommunövergripande målen från Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Nämndens budget utgår från en årlig uppräknings av kommunbidragen med prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Indexet är framtaget av Sveriges kommuner och regioner (SKR). Efter uppräknings kan nämndens budget sänkas eller höjas beroende på exempelvis rationaliseringskrav, uppdrag och förändrade lokalhyreskostnader.

Viktiga händelser under året

Bland årets räddningsinsatser sticker explosionen i Fullerö utanför Storvreta den 28 september ut. Brandförsvaret har övat och har god beredskap för att hantera sprängningar och andra typer av händelser med medvetet orsakat dödligt våld, men det var ändå en svår uppgift att hantera både under och efter räddningsinsatsen. Det fanns ett stort behov av samarbete och samverkan, och genomförda övningar och förberedelser var värdefulla. Krisstöd till både drabbade och medarbetare var särskilt angelägna frågor i efterarbetet.

Utöver vad som beslutats i räddningsnämndens verksamhetsplan och budget har brandförsvaret under året haft stort fokus på ändrade pensionsvillkor och nya arbetstidsregler. Dessa förändringar innebär nya krav på räddningsnämndens kompetensförsörjning, ett arbete som kommer behöva prioriteras mer framåt.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	1	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m	195	1	0	1
Nämnden totalt	196	1	0	1

Tabell 25. Räddningsnämnden, kommunbidrag och resultat.

Räddningsnämndens resultat för 2023 var ett överskott på 1 miljon kronor.

Den främsta förklaringen till överskottet var att nämnden fick ett ökat kommunbidrag på totalt 2,8 miljoner kronor bland annat för ökad hyra för ny brandstation i Almunge och renoveringar där kostnaderna inte fullt ut belastat nämnden under 2023.

Genom god personalplanering och vakanta tjänster blev lönekostnaderna något lägre än budget. Övriga verksamhetskostnader var högre än budgeterat främst beroende på inköp av Rakelapparater och kringutrustning till Rakelapparater. Rakel är Sveriges nationella digitala kommunikationssystem för samverkan och ledning och det är MSB som ansvarar för systemet. Utbytet av ett äldre analogt system för kommunikation och rökdykning till att bara använda Rakel slutfördes under året.

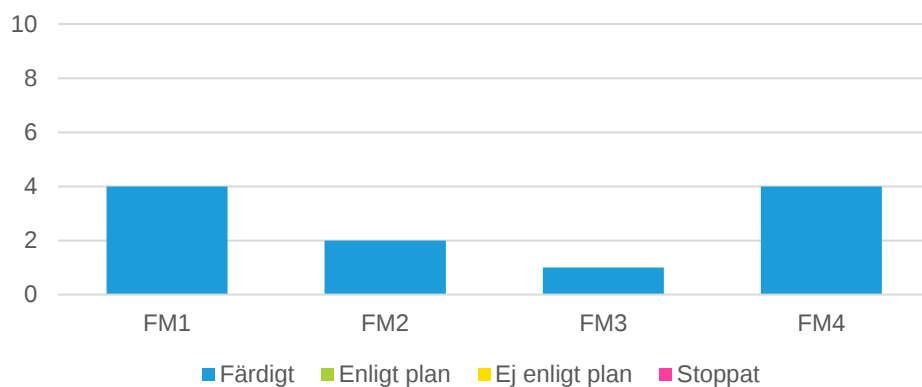
Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	17	16	14	17

Tabell 26. Räddningsnämnden, investeringar.

Nämndens investeringsram uppgick till 17 miljoner kronor. Investeringar på 16 miljoner kronor genomfördes, främst i brandfordon och brandmateriel.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Räddningsnämnden har blivit färdig med samtliga elva uppdrag från kommunfullmäktige.

Figur 29. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Räddningsnämnden bedömer att dess verksamhet starkt bidrar till fokusmålet trygghet, inte minst genom sin närvaro på landsbygden där deltidsbrandmännen är mycket uppskattade. Nämndens verksamhet har lett till de resultat den vill se utifrån handlingsprogrammet för skydd mot olyckor. För mål 5, och förmågan under höjd beredskap och krig, återstår mycket att göra innan beredskapen är god men viktiga steg har tagits 2023.

Kriget i Ukraina och utvecklingen av säkerhetsläget i Europa visar på vikten av att kunna verka vid samhällsstörningar och ha förmåga att bedriva räddningstjänst under höjd beredskap. Klimatförändringar, och de extrema väderhändelser förändringarna leder till, visar också på behovet av god beredskap och aktiv kontinuitetsplanering.

Brandförsvaret har under 2023 höjt sin förmåga att motstå störningar och bedriva räddningstjänstverksamhet under olika typer av kriser, men mer behöver göras för klara de uppgifter som enligt lagen om skydd mot olyckor ställs på räddningstjänsten under höjd beredskap. På uppdrag av regeringen har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) utrett och lämnat förslag till planeringsförutsättningar för

räddningstjänst under höjd beredskap. Brandförsvaret har också under året bidragit till MSB:s arbete med regeringsuppdraget.

Samarbetet med andra räddningstjänstorganisationer har fortsatt utvecklats och stärkts under 2023. Samarbetet möjliggör kvalitet och effektivitet, både vid förebyggande insatser, vanligt förekommande olyckor och i planering för kriser och krig. Vid en omfattande brand i Boländerna den 21 juni kom förstärkande resurser från flera andra räddningstjänstorganisationer vilket starkt bidrog till en lyckad insats.

Under 2022 beslutade räddningsnämnden om en ny tillsynsplan, och implementering av planen och genomförandet av tillsyner har haft en hög prioritet under 2023. Arbetet med tillsyner och annan myndighetsutövning har effektiviserats, och stor vikt läggs vid att underlätta för enskilda.

I händelsestatistiken från året framgår, i likhet med tidigare år, att de flesta bostadsbränder startar i samband med matlagning. Andra vanliga brandorsaker är soteld, el-relaterade bränder och rökning. Fördjupade olycksutredningar visar på vikten av ett bra brandskydd i hemmet, särskilt för de personer som inte kan sätta sig själva i säkerhet om brand uppstår. Räddningsnämndens arbete för att förebygga bränder, och särskilt hos riskgrupper, är en fortsatt angelägen fråga. Samarbete med andra förvaltningar är centralt för att lyckas med detta arbete.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Följande jämförelser har hämtats från SKR:s verktyg Kolada. Uppsala kommun har jämförts med andra kommuner i kategorin ”större städer”.

Antalet utvecklade bränder i byggnad skiljer sig inte från tidigare år. Uppsala tillhör den fjärdedel av kommunerna som har bäst resultat. I jämförelse med andra större städer är Uppsala också en kommun som har ett bra resultat.

Med responstid för räddningstjänst avses tid från när 112-anropet ankom till första resurs är på plats. Jämfört med andra kommuner har Uppsala en kortare responstid än många andra.

Samhällets kostnader för olyckor per invånare ligger på en mycket låg nivå vid en nationell jämförelse. Enligt SKR:s jämförelse har ingen annan kommun lägre kostnader per invånare än Uppsala. Orsakerna kan vara många, men en snabb och effektiv räddningstjänst bör vara bidragande.

Kostnaden för räddningstjänstverksamheten uppgick 2022 till 777 kronor per invånare, vilket är ungefär ett medelvärde vid jämförelse med andra kommuner inom kategorin större städer. Nämndens kostnader beror mycket starkt till vilken beredskap som ska finnas. Kostnaden påverkas mycket lite av antalet olyckor som inträffar.

Framtida utmaningar

Säkerhetsläget i Europa ställer krav på att återta förmågan till civilt försvar i en snabb takt. Räddningsnämnden ser stora utmaningar då den nuvarande förmågan är eftersatt sedan många år och planeringsförutsättningar och resurser saknas. De beslut som MSB:s regeringsuppdrag angående räddningstjänst under höjd beredskap leder till följs noga, samtidigt som nämnden med befintliga resurser förbereder och planerar för de utmaningar höjd beredskap eller stora samhällsstörningar skulle medföra.

Befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun innebär att antalet äldre människor kommer att öka. Många bor också kvar i egen bostad även när mycket stöd i vardagen

behövs. Räddningsnämnden poängterar vikten av att bra brandskydd som motsvarar dessa individers behov och att samarbetet mellan brandförsvaret och vård- och omsorgsförvaltningen som särskilt viktigt för ett tryggt och säkert boende för äldre som inte kan sätta sig själv i säkerhet om det skulle börja brinna.

I takt med att Uppsala växer behöver också brandförsvarets organisation utökas. En ny brandstation i södra staden kommer att behövas på sikt.

Socialnämnden

Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg i alla åldrar (inte ekonomiskt bistånd). Det inkluderar stöd till barn, ungdomar och deras föräldrar, samt stöd till personer med missbruks- eller annan beroendeproblematik. Nämnden ansvarar också för bostadssociala frågor, mottagande av ensamkommande barn, socialt utsatta EU-medborgare, familjerättsliga frågor, samordning av arbetet för att motverka våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck samt insatser för den nationella minoriteten romer. Socialnämnden ansvarar även för förebyggande ANDTS-arbete.

Viktiga händelser under året

Aktiverande och utveckling av krisstöd

Socialnämnden ansvarar för Uppsala kommuns krisstöd som bemannas av medarbetare som har beredskap dygnet runt, året runt. Krisstödet är ett komplement till kommunens ordinarie verksamheter och kan aktiveras vid kriser, olyckor och andra oväntade händelser. Under 2023 har krisstödet aktiverats vid flera tillfällen. Ibland i samband med bränder men även vid våldsrelaterade händelser som drabbat kommunen och kommuninvånarna. Krisstödet syftar till att samordna insatser med andra huvudmän och att ge stöd till drabbade människor i det akuta skedet. Arbetet pågår för att utveckla och förbättra ett mer långsiktigt stöd till drabbade vilket visat sig behövas, inte minst efter höstens våldsdåd.

Kraftsamling för att motverka kriminalitet och minska gängvåld.

I november beslutade kommunfullmäktige om en extra satsning för att motverka kriminalitet och gängvåld. Anledningen är den senaste tidens våldsupptrappning som drabbat många delar av landet. Kommunstyrelsen har tagit beslut om att prioritera fyra verksamhetsområden:

- team för ungdomar placerade utanför det egna hemmet
- stöd för ungdomar 13–17 år som vill lämna kriminalitet
- utökat arbete på familjecentraler
- aktiviteter för meningsfull fritid.

Bostad först

I syfte att skapa boendelösningar som på kort och lång sikt minskar hemlösheten har nämnden implementerat modellen Bostad först, tillsammans med Stadsmissionen, arbetsmarknadsnämnden, kommunstyrelsen och Uppsalahem. Intresset är stort, och de första hushållen flyttade in under slutet av 2023.

Kompetens- och befogenhetstrappa

För ett år sedan infördes en kompetens- och befogenhetstrappa för myndighetsutövande socialsekreterare inom avdelning barn- och ungdom myndighet. Satsningen har resulterat i en halvering av antalet vakanser och färre uppsägningar. Behovet av inhyrd personal har också minskat. Införandet har även medfört ett förändrat arbetssätt för att öka socialsekreterarnas självständighet. Ett fokusområde inom arbetsmiljön har varit att minska upprepade korttidsfrånvaro. Projektet har kallats Hälsofokus och vid uppföljning i november syntes en minskad upprepade korttidsfrånvaro. Under 2023 har grunden lagts för att bredda kompetens- och befogenhetstrappan till att omfatta familjehemssekreterare inom barn- och ungdomsvården, samt för ett införande inom avdelning vuxen.

Team för digitaliseringsarbete

Digitalisering av arbetsprocesser, som ofta åtföljs av innovation och effektivisering, medför ofta minskad administration och därmed mer tid och resurser åt kärnuppdraget. För att främja digitaliseringsarbetet har nämnden inrättat ett digitaliseringsteam som leder och skapar förutsättningar för socialförvaltningens IT- och digitaliseringsarbete.

Uppstart av samsjuklighetsprojekt och samsjuklighetsprocess

Samsjuklighetsprojektet, som genomförs i samarbete med vård- och omsorgsförvaltningen, syftar till att förbättra samverkan och att möta komplexa frågor tidigare i utredningsprocessen. På så sätt minimeras risken att ansvarsfördelningen mellan aktörerna blir otydlig och att brukare inte får det stöd de behöver. Projektet fortgår 2024. Samsjuklighetsprocessen involverar också region Uppsala och har målbilden att göra vägen till vård kortare för brukare med samsjuklighetsproblematik. Arbetet har just inletts och fortsätter 2024.

Skjutningar och sprängningar – våldsvågen

Under de senaste åren har Sverige sett ett fenomen där kriminella nätverk etablerat närvaro i såväl stora som små städer, inklusive i Uppsala. Utmärkande för nätverkskriminaliteten är utövandet av extraordinärt och urskillningslöst våld, och att nätverken omfattar barn i mycket låg ålder. År 2023 yttrade sig våldet i dödliga skjutningar och sprängningar, i en skala som aldrig tidigare setts. Mot denna bakgrund blir vikten av nämndens grunduppdrag särskilt tydlig. En del av uppdraget är reaktivt – att ge de drabbade stöd och att hjälpa såväl vuxna som barn ur destruktiva miljöer och beteende. En annan del av uppdraget är nämndens proaktiva arbete – att förebygga att destruktiva beteenden och miljöer uppstår, eller åtminstone ingripa innan de blir skadliga.

Nämnden har tagit sig an detta genom att säkerställa fortsatt leverans inom etablerade verksamheter, men också genom att utveckla och vidareutveckla arbetsmetoder och insatser.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	5	0	0	0
Vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning	0	-2	-4	-2
Missbrukarvård och övrig vård för vuxna	218	10	17	10
Barn- och ungdomsvård	666	-21	-8	-10
Familjerätt och familjerådgivning	21	1	2	1
Flyktningmottagande	2	10	8	3
Nämnden totalt	912	-3	15	0

Tabell 27. Socialnämnden, kommunbidrag och resultat.

Socialnämndens resultat för 2023 var ett underskott på 3 miljoner kronor. Avvikelsen motsvarade 0,4 procent av budgetramen (kommunbidraget) som var 912 miljoner kronor. Barn- och ungdomsvårdens underskott var 23 miljoner kronor, varav 2 miljoner kronor avsåg barn och unga med funktionsnedsättning. Missbrukarvård och övrig vård för vuxna hade ett överskott på 10 miljoner kronor.

Nämnden hanterade ett stort antal ärenden och insatskostnaderna var högre än budget och föregående år både för barn- och ungdomsvård och missbrukarvård. Resultatet för verksamhet Flyktningmottagande var ett överskott på 10 miljoner kronor som baserades på intäkter ifrån tidigare år, ersättningar hade bokats upp med försiktighet tidigare år. Verksamhet Flyktningmottagande påverkades också positivt av lägre volymer och en lägre kostnadsnivå, majoriteten av placeringar för målgruppen skedde i familjehem.

Helårsprognosen var ett nollresultat. Årets resultat låg inom det prognosspann som lämnades vid årets prognoser. En anledning till avvikelsen på tre miljoner kronor var att Migrationsverket inte betalade ut alla beviljade medel för återsökningar för insatser för nyanlända med uppehållstillstånd. Nämnden uppfyllde kriterierna för 6,7 miljoner kronor, men med hänvisning till medelsbrist utbetalades endast 2,0 miljoner kronor. Nämnden erhöll inte heller full ersättning ifrån Polismyndigheten för avhopparverksamhet, där ersättningen blev en miljon kronor lägre än prognosticerat.

Nämndens resultat försämrades med 18 miljoner kronor jämfört med 2022. Kostnadsökningen berodde till stor del på volymförändringar och dyra ärenden med komplexa behov under året samt till viss del även på den höga inflationen.

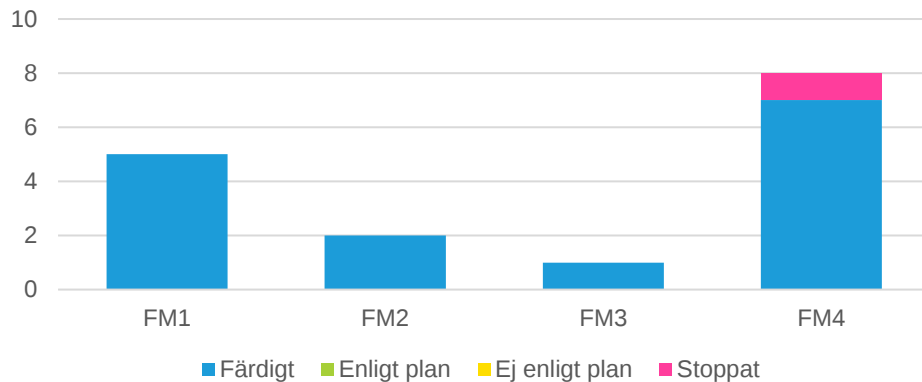
Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	2	0	0	1

Tabell 28. Socialnämnden, investeringar.

Nämndens investeringsram uppgick till 2 miljoner kronor. Nämndens investeringsram avsåg inköp av inventarier och lokalanpassningar främst i samband med lokalbyten, vilket inte blev aktuellt under 2023.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Socialnämnden har blivit färdig med 15 av 16 uppdrag. Ett uppdrag kommer inte att genomföras då det inte längre tillhör nämndens verksamhetsområde.

Figur 30. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Socialnämnden har genomfört de uppdrag och åtgärder som fastställts i nämndens verksamhetsplan som bedöms bidra till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

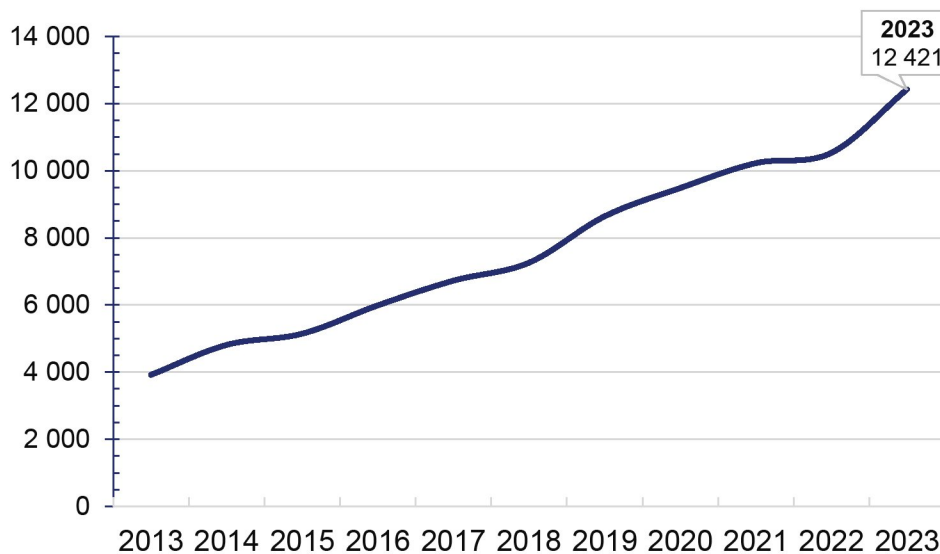
Arbetet inom ramarna för Mål och budget och verksamhetsplan ger dock inte en komplett bild av nämndens bidrag till måloppfyllelse. Hur väl nämnden levererar inom ramarna för sitt grunduppdrag har också betydelse, och verksamhetsutveckling inom nämndens ansvarsområde sker också utanför verksamhetsplanen. Exempelvis bidrar ett väl utfört grunduppdrag till fokusmål 1, eftersom socialtjänsten är en del av värdfärden, och när grunduppdraget genomförs effektivt och med goda resultat så blir både välfärden starkare och brukarnas upplevelse mer positiv. Nämndens grunduppdrag har dock särskilt stark koppling till fokusmål 4, om ett tryggt och jämlikt Uppsala. När socialnämnden är framgångsrika i att proaktivt förebygga otrygghet och ohälsa, samt att reaktivt ge rätt insatser där de ändå behövs, är det uppenbart hur det bidrar till ett tryggare Uppsala. Nämnden bidrar till jämlika förutsättningar för Uppsalas invånare genom att ge rätt stöd, rätt information samt hjälp att komma ur destruktiva miljöer eller beteenden.

Även om nämnden bedömer att arbetet den genomfört under 2023 har bidragit till måloppfyllelsen i väntad utsträckning så bör det noteras att det finns stor variation i bidragets storlek. Bidraget till måloppfyllelsen är betydligt mer blygsam inom fokusmål 2 och 3, som avser näringsliv och arbetstillfällen, respektive klimatomställning. Skälen till detta är att socialnämndens verksamhetsområde har mindre koppling till näringslivet, bortsett från upphandling och dialog med externa leverantörer inom nämndens verksamhetsområde. Eftersom nämndens verksamheter är inom den sociala sektorn består nämndens klimatavtryck till största del av de lokaler och den utrustning som är nödvändig för verksamheten. Lokaler och inköp av varor sker nästan uteslutande inom ramarna för kommundemensamma avtal, vilket begränsar nämndens rådighet att ytterligare minska klimatavtrycket genom lokalanpassning eller att påverka vilka varor upphandlingarna omfattar. Nämndens huvudsakliga åtgärd under 2023 har därför bestått i en strävan att eliminera överflödigt energikonsumtion, och att fortsatt arbeta utifrån socialnämndens handlingsplan för miljö- och klimatarbete.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Målgrupper och volymer

Inflödet av orosanmälningar avseende barn och ungdomar har kontinuerligt ökat. Jämfört med 2022 inkom 18 procent fler anmälningar, en särskilt kraftig ökning som också ställt högre krav på resurser att utreda anmälningar och medfört ett större behov av insatser. Att fler orosanmälningar inkommit bedöms kunna förklaras av att nämnden i högre grad har fått ökad kännedom om individers problematiska miljöer och beteenden, men också på faktiskt ökad otrygghet med anledning av nätverkskriminalitet och våldsvågen. Kommunens trygghetssatsning har medfört att fler barn i riskzonen för kriminalitet har identifierats genom förstärkt samverkan mellan socialtjänst och polis.

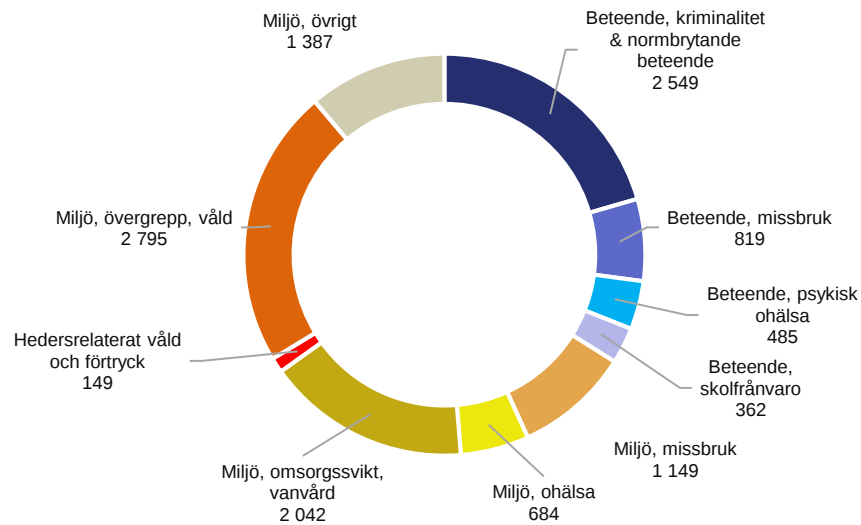

Figur 31. Orosanmälningar för barn och ungdomar 0–20 år, 2013–2023.

Oron som avses i anmälningarna har inte markant förändrats jämfört med 2022. Något högre andel av anmälningar avser oro för barnets miljö, totalt 66 procent av anmälningarna.

När oron avser barnets miljö är oro för våld i barnets miljö den vanligaste orsaken, följt av oro för bristande föräldraomsorg. För anmälningar där oron avser barnets beteende är den vanligaste orsaken att barnet uppvisar ett normbrytande eller kriminellt beteende.

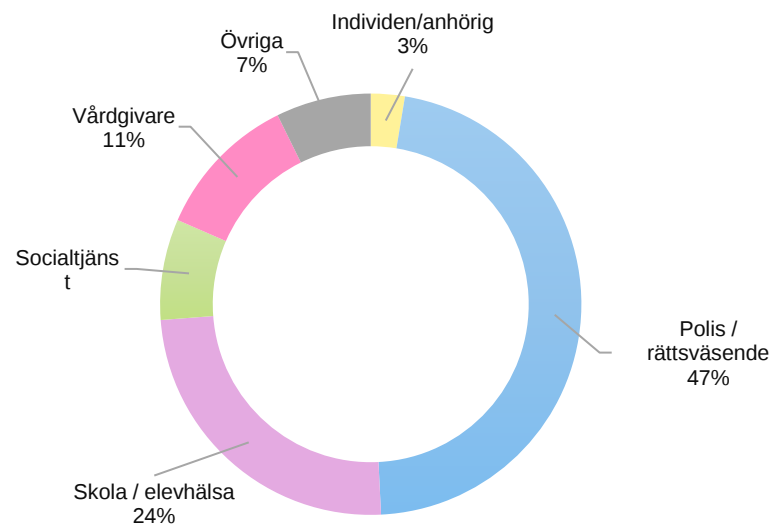
Diagrammet sammanställer orosanmälningar som inkommit under 2023. Orsakerna bakom anmälan har indelats i kategorier för att förenkla läsbarheten.

Figur 32. Orosanmälningar 2023 - indelat i kategorier om oron som anmälan avser.

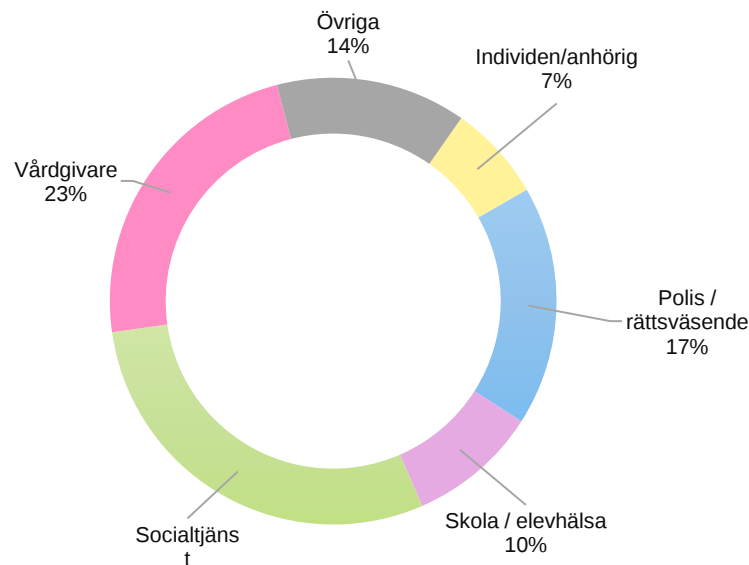
Orosanmälningar kan inkomma från allmänheten, men merparten inkommer från andra offentliga aktörer eller upprättas inom socialtjänsten. Jämfört med 2022 ser vi den största ökningen i anmälningar som upprättats av polisen följt av anmälningar som upprättats internt inom socialtjänsten.

Polisen står bakom flest anmälningar, totalt sett, och polisen står också bakom nästan hälften av alla anmälningar som avser oro för barnets beteende.

Figur 33. Fördelning av anmälare för de anmälningar som avser barnets beteende.

När oron avser barnets miljö är det dock vanligast att anmälan inkommer från vårdgivare, inklusive tandvården.

Figur 34. Fördelning av anmälare för de anmälningar som avser barnets miljö.

Trots pågående konflikter har få ensamkommande barn anvisats till Uppsala under 2023.

Även inom avdelning vuxen har inflödet ökat, i jämfört med 2022. Ökningen avser anmälningar och ansökningar vilket har resulterat i fler inledda utredningar. Men avdelningen noterar också att det är fler som vänder sig till socialtjänsten för rådgivning och information. Avdelningen erfar också en fortsatt ökning av målgrupper med komplex problematik och omfattande vårdbehov. Målgruppen är förhållandevis liten, men ett stort och komplext vårdbehov gör både utredning och behandling resursintensivt. Samverkan med andra förvaltningar och med region Uppsala bedöms också vara centralt för en effektiv handläggning som uppnår behandlingsmålen.

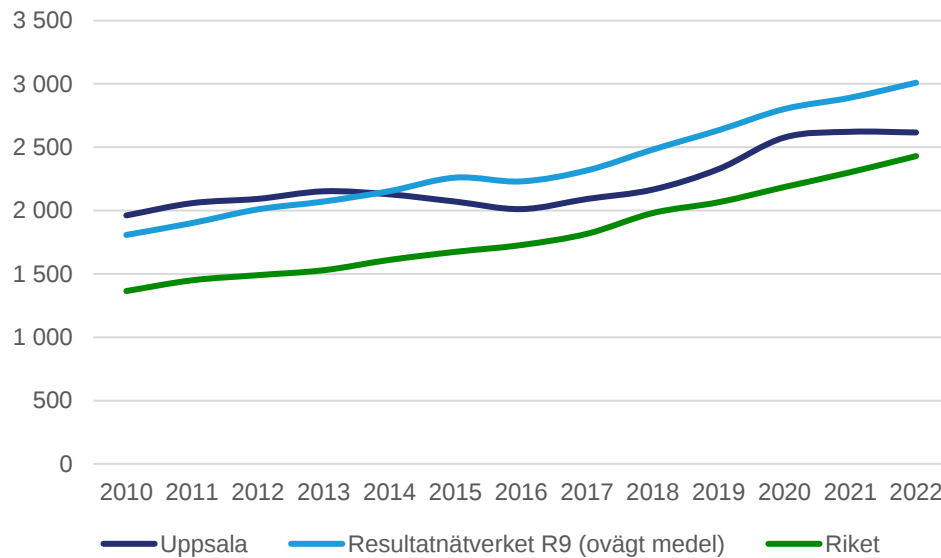
Volymökningen inom avdelning vuxen är dock inte jämnt fördelad över målgrupperna, exempelvis har behovet av skyddat boende minskat. Avdelningen har också uppnått målsättningen om färre vårddygn inom vårdformen HVB (Hem för Vård eller Boende) genom tidiga insatser och utökad öppenvård med snabb och träffsäker matchning mot brukarens vårdbehov.

För att effektivt och träffsäkert genomföra sitt grunduppdrag har nämnden fortsatt sitt arbete för att förstärka sin samverkan med andra aktörer och att implementera arbetsätt och insatser med evidensbaserad effektivitet. Nämnden har också fortsatt sitt interna kvalitetsarbete, bland annat genom systematisk uppföljning och kollegial granskning som 2023 särskilt fokuserade på barns delaktighet i utredningar och barnperspektiv i analys och bedömning.

Utveckling av kostnader

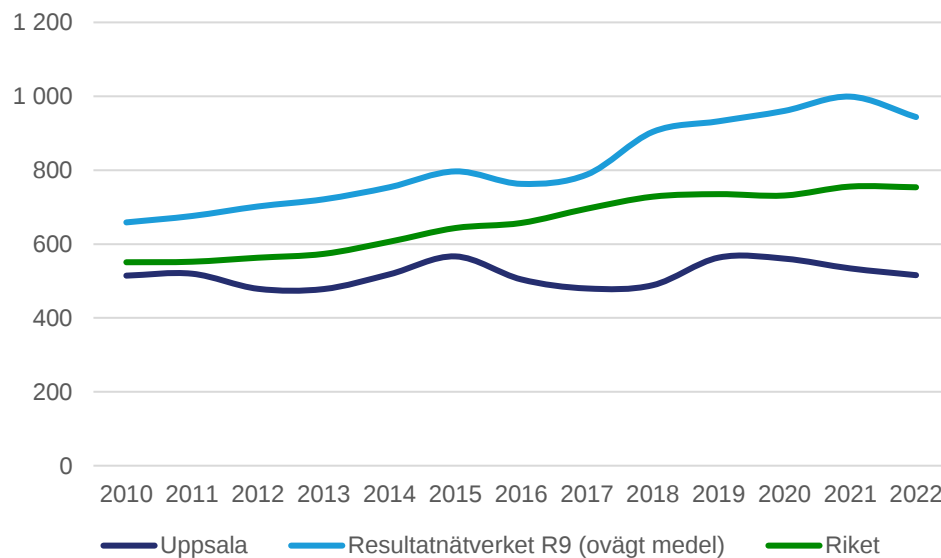
Kostnad för barn- och ungdomsvård fördelat per invånare, visar att Uppsala har bromsat upp de senare årens kostnadsökning och har haft en oförändrad nettokostnad per invånare de senaste två åren. Riket och nätverket R9 (som bedöms vara jämförbara kommuner med Uppsala) visar på fortsatt kostnadsökning även under 2022. Utifrån resultat 2023 förväntas nettokostnaden per invånare öka något, men trenden är att ökningen sker i lägre takt jämfört med riket och nätverket. De senaste åren visar att Uppsala har en högre genomsnittskostnad för barn och ungdomsvården

än genomsnittet i riket, men lägre än genomsnittet i jämförelsekommunerna i nätverket R9.

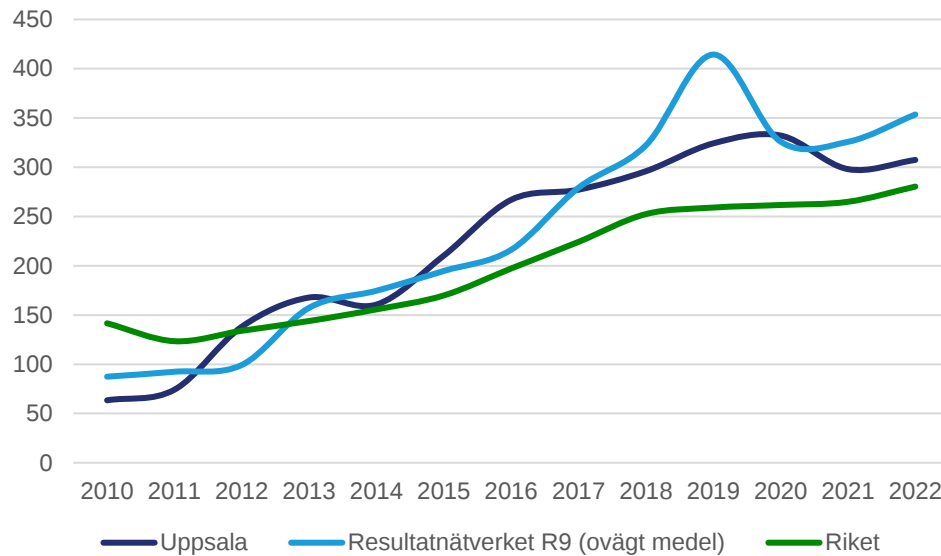
Figur 35. Nettokostnad barn och ungdomsvård, kr/invånare.

Vuxenvården delas in i områdena missbrukarvård och övrig vuxenvård. När det gäller kostnadsutvecklingen för missbrukarvården så har Uppsala genomgående lägre nettokostnader än både riket och de jämförbara R9-kommunerna. Under 2022 minskade kostnaden ytterligare för Uppsala med 3 procent, nätverket R9 hade också lägre kostnader 2022 och kostnaden för riket var oförändrat.

Figur 36. Nettokostnad missbruksvård totalt för vuxna, kr/invånare.

Övrig vuxenvård innefattar exempelvis bostadssociala kontrakt, våld i nära relationer och avhopparverksamhet. Kostnaden för övrig vuxenvård i Uppsala har varit i nivå med jämförbara kommuner, men är sedan 2018 lägre. Jämfört med riket är kostnaden i Uppsala något högre. Kostnaden per invånare ökade med 3 procent under 2022 jämfört med 2021 för Uppsala och 9 respektive 6 procent för resultatnätverket R9 och riket.

Figur 37. Nettokostnad övrig vuxenvård, kr/invånare.

Framtida utmaningar

Stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende

Med ny lagstiftning kommer skyddat boende att vara en tillståndspliktig verksamhet. Medföljande barn kommer att få ett eget biståndsbeslut för skyddat boende. Det kommer införas nationella kvalitetskrav på boendeformen och högre krav på att barn och unga tas om hand på ett professionellt sätt. Den nya lagstiftningen kan innebära ett ökat behov av personalresurser, förlängda utredningstider, och på sikt leda till högre insatskostnader.

Ekonomisk hållbarhet

Nämndens ekonomiska förutsättningar har förbättrats men omställningsarbetet för att motverka kostnadsökningar och klara en långsiktigt hållbar ekonomi behöver fortsätta. Det handlar framför allt om att minska behoven av vård utanför eget hem och minska behoven av inhyrd personal.

Målgrupper med komplex problematik

Målgrupperna som nämnden möter har större komplexitet, där sociala problem kombineras med psykiatriska diagnoser, funktionsnedsättning och neuropsykiatriska svårigheter.

Kompetensförsörjning

Att rekrytera och behålla erfaren personal, i synnerhet socialsekreterare, kan komma att vara utmanande, trots de åtgärder nämnden vidtagit. En bristande kompetensförsörjning medför också högre belastning på befintlig personal.

Desinformation och otillåten påverkan

Desinformation och otillåten påverkan har blivit ett växande problem i och med internationella påverkanskampanjer. Om nämnden inte kan nå ut med korrekt

information om sitt uppdrag så uppstår en risk att invånare inte tar det stöd de behöver och har rätt till, eller att nämnden inte får kännedom om omständigheter där nämndens insatser är nödvändiga. En negativ syn på socialtjänstens roll höjer också risken för hot och våld mot nämndens medarbetare.

Ny socialtjänstlag

En ny socialtjänstlag väntas träda i kraft under 2025. Beroende på hur lagen är utformad kan det påverka nämndens uppdrag och arbetssätt, och därmed nämndens kostnader. Att implementera den nya lagen i verksamheterna är också ett arbete som behöver genomföras utöver den ordinarie verksamheten.

Inflation leder till högre omkostnader

Inflationen och de höga energikostnaderna medför direkta kostnader för nämnden och för nämndens verksamheter i egen regi. Vartefter avtal löper ut och nya upphandlingar genomförs finns en risk att kostnaden för köp av tjänster från externa leverantörer ökar.

Behandlingsmetoder för unga kriminella

Målgruppen unga som riskerar att rekryteras till, eller som ingår i, kriminella nätverk kan fortsatt växa, om inte effektiva behandlingsmetoder identifieras. De behandlingar som finns uppnår i för låg grad behandlingsmålen, och återfallsfrekvensen för de som placeras i HVB eller SIS-institution är fortsatt hög.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden har ett samlat ansvar för all pedagogisk verksamhet från förskola till och med gymnasieskola. Nämnden har därmed ansvar för att alla barn och ungdomar boende i kommunen har tillgång till förskola och skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående förskola och skola, samt för fördelningen av resurser både till egen verksamhet och fristående enheter. Som huvudman har nämnden vidare ansvar för kvalitet och ekonomi i förskolor och skolor som drivs i kommunens regi.

Viktiga händelser under året

Det allvarliga läget i Uppsala med skjutningar och sprängdåd under hösten har påverkat både barn, elever och personal i förskolor och skolor. Till det har kommit en förhöjd terrorhotnivå. Trots läget har verksamheten fortsatt utan avbrott, med ökad medvetenhet om vikten av ett väl fungerande förebyggande arbete.

För första gången har Skolinspektionen beviljat tillstånd för distansundervisning för elever som av medicinska eller sociala skäl inte kan delta i undervisningen på plats i skolan. Uppsala var en av de två kommuner som beviljades tillståndet (tillsammans med Göteborg). Palmladskolan i Uppsala kommer att från och med hösten 2024 bedriva distansundervisning som särskilt stöd i grundskolans årskurser 7–9.

Lanseringen av chattbottar (exempelvis chat GPT) har påverkat arbetet i skolan, för både elever och lärare. Skolverket har publicerat råd om användandet av chattbottar och råder till stor försiktighet eftersom det finns få undersökningar av att använda modern AI som pedagogiska verktyg. Flera skolor har redan infört nya regler gällande utformning av skrivuppgifter, prov och läxor.

Från den 1 juli 2023 gäller nya bestämmelser som syftar till att fler barn ska gå i förskolan och få möjlighet till en bättre språkutveckling i svenska. Alla kommuner behöver arbeta uppsökande och ta kontakt med vårdnadshavarna till de barn som inte har en plats i förskolan. Det ska göras inför hösten det år barnet fyller tre år. Kommunen måste också erbjuda och reservera en plats till vissa grupper av barn, oberoende av om vårdnadshavarna ansökt om plats. Uppsala har utifrån det nya lagkravet erbjudit plats till 89 barn, varav 6 har börjat i förskolan.

Från 2 juli används begreppen anpassad grundskola respektive anpassad gymnasieskola i stället för grundsärskola respektive gymnasiesärskola.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	4	1	1	0
Förskoleverksamhet	1 628	1	27	-2
Grundskola, förskoleklass och fritidshem	3 154	30	61	20
Anpassad grundskola	184	8	9	6
Gymnasieskola	1 053	0	-11	-11
Anpassad gymnasieskola	68	4	3	3
Övriga verksamheter	0	0	0	1
Nämnden totalt	6 090	43	90	17

Tabell 29. Utbildningsnämnden, kommunbidrag och resultat.

Utbildningsnämndens resultat för 2023 var ett överskott på 43 miljoner kronor, vilket var 26 miljoner kronor högre än prognos per augusti. Överskottet motsvarar 0,6 procent av nämndens totala intäkter. Framsta förklaringen till överskottet är färre elever än budgeterat i grundskolan.

Intäkterna var 51 miljoner kronor högre än budget och förklaras främst av högre statsbidrag än budgeterat från Skolverket och Migrationsverket. Övriga intäkter var högre än budget, bland annat föräldraavgifter för förskola och fritidshem.

Kostnaderna var totalt 8 miljoner kronor högre än budgeterat. Personalkostnaderna var i nivå med budget. Personalåtgärder kring överbemanning vidtogs inom gymnasieskola och fick planerad effekt. Hyreskostnaden var i nivå med budget. Under året flyttade Österledens förskola in i nya permanenta lokaler, Almtunaskolan flyttade in i nya Brantingskolan och Lundellska skolan flyttade i en första etapp in i nya lokaler på Polacksbacken. Ersättning till fristående huvudmän var lägre än i budget och förklaras till största delen av färre elever i grundskola än budgeterat. Övriga kostnader var högre än budget och berodde bland annat på högre kostnad som en följd av högre statsbidrag. Kostnad för skolskjuts var 10 miljoner kronor lägre än budget på grund av färre elever än budgeterat.

Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	53	42	27	50

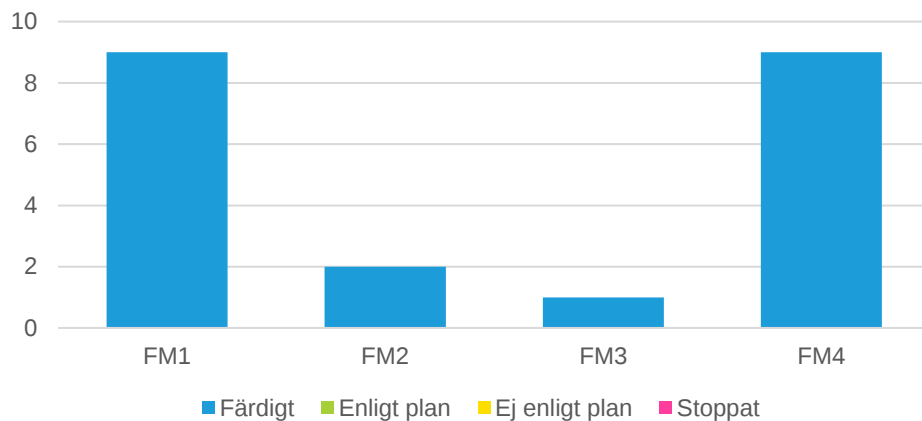
Tabell 30. Utbildningsnämnden, investeringar.

Av nämndens investeringsram på 53 miljoner kronor investerades 42 miljoner kronor. Investeringarna avsåg inventarier dels i samband med lokalförändringar enligt

beslutad lokalförsörjningsplan för pedagogiska lokaler dels reinvesteringar i verksamheterna. Den enskilt största investeringen avsåg Lundellska skolans nya lokaler.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Utbildningsnämnden har blivit färdig med samtliga 21 uppdrag från kommunfullmäktige.

Figur 38. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden bedömer att dess verksamhet i hög grad har bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål och uppdrag i Mål och budget under 2023. De åtgärder och aktiviteter som planerats för fokusmålen har genomförts eller pågår enligt plan.

Nämndens grunduppdrag sammanfaller i hög utsträckning med uppdrag 7 under fokusmål 1 i Mål och budget: Stärka likvärdigheten och höja kunskapsresultaten i förskolan, förskoleklass, grundskolor och fritidshem, fritidsklubb och gymnasieskola.

Betygsresultaten visade en uppgång för avgångseleverna i grundskolan och ett stabilt resultat för gymnasieskolan. Det är glädjande att se att de insatser som gjorts både under året och under längre tid ser ut att ha gett effekt.

Frånvaron sjönk under året men är ännu inte tillbaka på nivåerna före pandemin. Insatserna för att främja närvaron och motverka problematisk frånvaro har fortgått under året.

Utveckling av grunduppdraget över tid - förskola

Med ett totalt kommunbidrag på 1 628 miljoner kronor redovisar förskoleverksamheten ett överskott på 1 miljon kronor.

Förskola har beviljats mer statsbidrag än budgeterat. Bidragsramen för kvalitetshöjande åtgärder ökade med 17 miljoner kronor till totalt 61 miljoner kronor. Ersättningar från Migrationsverket samt förskoleavgifter blev högre än budget.

Antal barn har i snitt varit 11 847, sammantaget för kommunal och fristående verksamhet, vilket är 18 fler än under 2022.

Hemkommun

Utbildningsnämnden har ansvar för tillsyn av fristående förskolor och fristående pedagogisk omsorg i kommunen. Under år 2023 genomfördes regelbunden tillsyn av 22 fristående förskolor.

Utbildningsnämnden har under året fattat beslut om att återkalla godkännandet att bedriva förskola för två huvudmän. I ett av dessa fall har återkallandet överklagats.

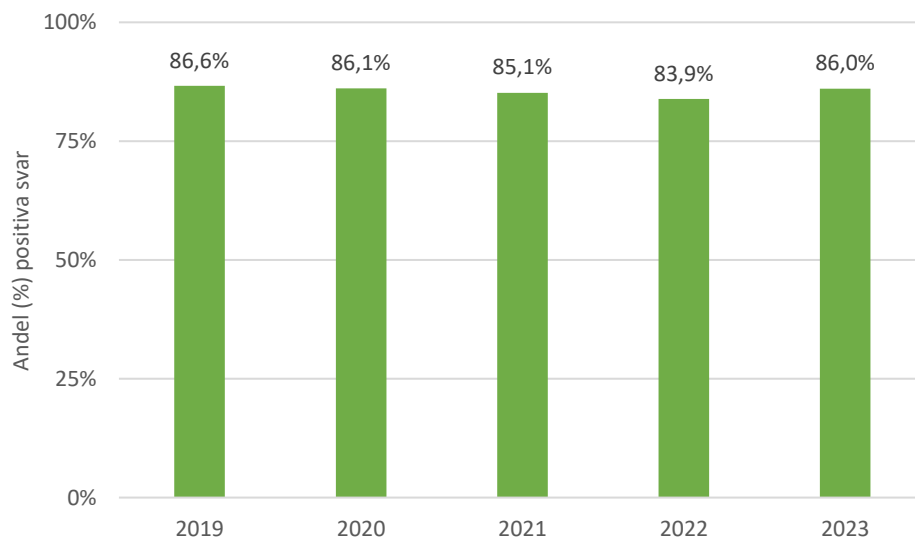
Under året har en ansökan om godkännande som huvudman för en ny förskola behandlats och beslutats med ett godkännande. Ansökan grundar sig på 42 barn.

När det gäller pedagogisk omsorg har tre huvudmän fått godkännande som huvudman för pedagogisk omsorg. Sammanlagt gäller det 34 platser i pedagogisk omsorg.

En ansökan om godkännande som huvudman för pedagogisk omsorg har fått avslag av utbildningsnämnden men överklagats.

Kommunal förskola – huvudman

Enkäten till vårdnadshavare i förskolan landade på ett väsentligt bättre resultat 2023 och den tidigare trenden med sjunkande resultat ser ut att ha brutits. Svarefrekvensen för 2023 blev glädjande nog högre än förra året. Det är i sammanhanget extra positivt att se att påståendena ”Personalen hjälper mitt barn att utveckla sitt språk” och ”Personalen hjälper mitt barn att utveckla sin matematiska förmåga” haft en positiv utveckling sedan 2019.

Figur 39. Andel positiva svar, enkät till vårdnadshavare med barn i förskolan eller pedagogisk omsorg, medelvärde samtliga frågor, kommunal förskola och pedagogisk omsorg, Uppsala. Källa: Uppsala kommun, förskoleenkät.

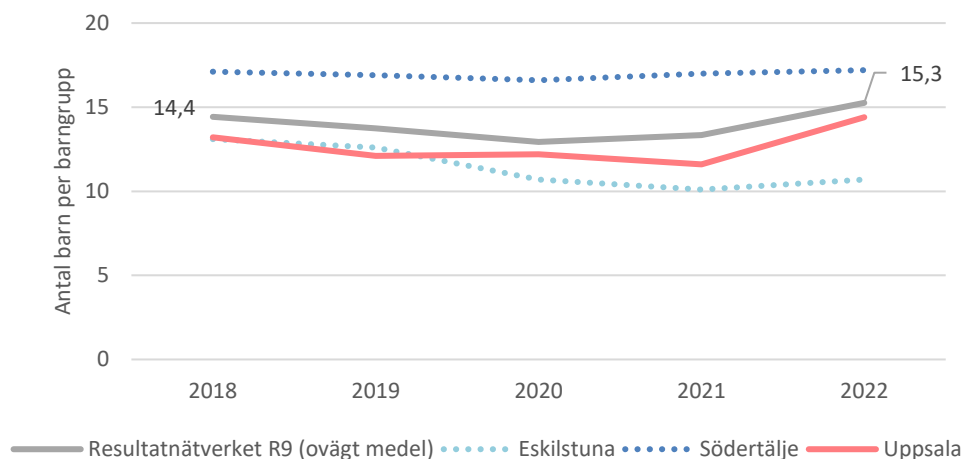
Ett viktigt steg i kvalitetsarbetet är den återkoppling som görs till förskolan på resultaten från kartläggningmaterialet som genomförs i förskoleklass. Kommunal förskolas totalresultat gällande kartläggning i förskoleklass har ökat i såväl språk som matematik. Skillnaden i resultat mellan flickor och pojkar har minskat i språk. Gällande matematik har pojkarna idag ett högre resultat än flickor, vilket är en förändring sedan föregående år. Resultatet visar vidare att klyftan mellan den första och tredje kvartilen har minskat sedan föregående år, det vill säga att gruppen förskolor som hade lägst resultat höjde sina resultat 2023. Den positiva resultatutvecklingen bedöms vara en effekt av ett medvetet, brett och långsiktigt utvecklingsarbete på förskolorna.

Uthållighet, systematik och uppföljning vid centrala insatser är framgångsfaktorer. Utvecklingsarbetet behöver fortsätta med fokus på fonologisk medvetenhet samt kommunicera och resonera.

Förskolans resultat visar en genomgående positiv utveckling, vilket kan ses i såväl kartläggning förskoleklass, förskoleenkät som medarbetarundersökning. Bedömningen är att ett långsiktigt kvalitetsarbete med ett stort handlingsutrymme för enskilda enheter att göra prioriteringar i val av utvecklingsinsatser har skapat arbetsro i organisationen. En variation av utvecklingsinsatser baserade på enheters uttryckta behov har erbjudits och funnits att tillgå.

I arbetet med att utveckla undervisningsuppdraget är förskollärarnas roll central. Uppsala är en kostnadseffektiv kommun vad gäller utbildningsområdet. En viktig del i detta är personalkostnader. Trenden i Uppsala har under flera år varit att andelen legitimerade förskollärare sjunker men nu syns ett trendbrott, både i Uppsala och i resultatnätverket R9.

Det finns tydliga skillnader gällande barngruppernas storlek mellan kommunerna i resultatnätverket R9, något som visas i diagrammet nedan. Både för resultatnätverket och för Uppsalas del har barngruppernas storlek ökat det senaste året. En bidragande orsak till detta kan vara förändringar i statsbidrag. Det är av vikt att fortsätta följa huruvida sådana förändringar påverkar barngruppernas storlek.

Figur 40. Antal barn per barngrupp i förskolan, 2018–2022. Kommunal förskola. Jämförelse mellan Uppsala och resultatnätverket R9, genomsnitt samt högst och lägst. Källa: Kolada.

Utveckling av grunduppdraget över tid - Grundskola och förskoleklass

Med ett totalt kommunbidrag på 3 154 miljoner kronor redovisar verksamhet förskoleklass, grundskola och fritidshem ett överskott med 30 miljoner kronor.

Nämnden beslutade att göra en tillfällig satsning på 10 miljoner kronor riktad till de yngre åldrarna. Grundskola har beviljats nya statsbidrag som inte var kända i budgetläget och avser läxhjälp, specialförstärkning av speciallärare och fortbildning av lärare och förskollärare.

Antal elever har i snitt varit 27 131 vilket är 244 elever färre än budget och motsvarar cirka 26 miljoner kronor lägre ersättning till huvudmännen. Jämfört med föregående år är det 167 fler elever. Under året har 174 elever från andra kommuner gått i den kommunala grundskolan.

Hemkommun

Skolvalet 2023 resulterade i fortsatt högt valdeltagande där 98,5 procent gjorde ett aktivt och godkänt skolval. Bland blivande förskoleklass elever fick 89,9 procent sitt förstahandsval och 97,2 procent någon av sina tre valda skolor. Andelen som kunnat få något av sina val har ökat både för sökande till förskoleklass och för sökande till någon av grundskolans årskurser jämfört med förra året.

Kommunal grundskola och förskoleklass – huvudman

Uppsalas kommunala skolor har resultatmässigt en positiv utveckling i de betygsättande årskurserna och presterar nu åter som riket i årskurs 9 och över riket i årskurs 6.

Skolornas förutsättningar skiljer sig mycket åt både vad gäller elevunderlag och storlek på skola. Elevtalsutvecklingen i kommunen har saktat ner på takten och det kommer inte lika många nyanlända elever som tidigare. Andelen legitimerade lärare är fortsatt god i de kommunala skolorna jämfört med riket, och skillnaderna mellan skolor är relativt liten.

Förskoleklass

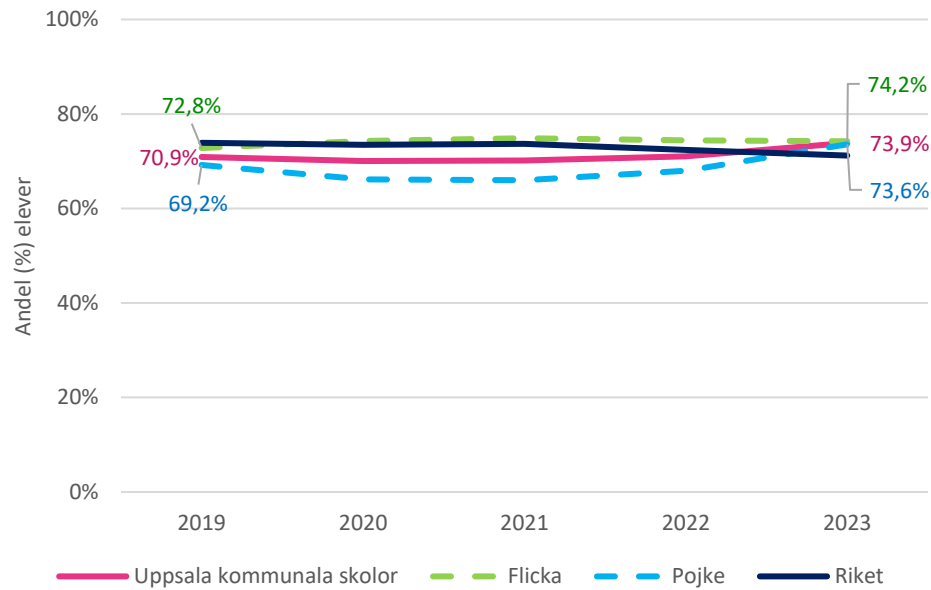
Kartläggningsmaterialet i förskoleklass visar att knappt hälften av eleverna klarar alla delmomenten för svenska respektive matematik. Resultatet har sjunkit med 5 procentenheter sedan pandemin. Skolor med hög andel elever med utländsk bakgrund samt små skolor ute på landsbygden har högre andel som behöver stöd. Här kan särskilt kommenteras att resultaten av kartläggningsmaterialet i den återkoppling som görs till förskolan pekar på ett positivt resultat. Det är viktigt att komma ihåg att förskoleklassen är obligatorisk och att kartläggningsmaterialet genomförs för samtliga barn, oavsett om barnen gått i förskola eller ej.

En tydlig utveckling av analyser, uppföljning och utvärdering av elevernas utveckling har skett men arbetet med att utveckla analysen av resultat behöver fortsätta. Dessa analyser behöver följas av konkreta stödinsatser. I detta arbete behöver ett särskilt fokus riktas mot matematik.

Grundskola

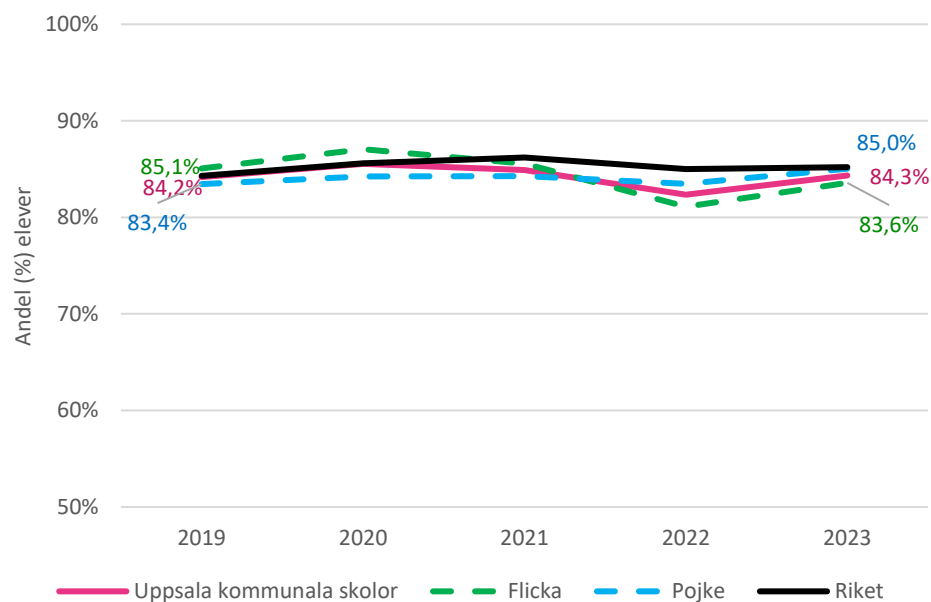
På nationella proven i årskurs 3 har Uppsala under flera år presterat betydligt bättre än riket. Resultaten sjunker dock något i såväl matematik som svenska. Både i svenska och matematik var Uppsala den kommun som hade klart bäst resultat av de kommuner som ingår i resultatnätverket R9. Uppsala ligger också klart över riket vad gäller såväl svenska som matematik.

Kunskapsresultaten i årskurs 6 visar en uppgång med 2,2 procentenheter vad det gäller hur stor andel som når målen i alla ämnen och ligger nu på 73,9 procent. Det betyder att Uppsala nu ligger 2,7 procentenheter över rikets resultat.

Figur 41. Andel elever med lägst E i alla ämnen: Årskurs 6, kommunal skola 2019–2023. Jfr Uppsala (pojke-flicka) och riket (samtliga huvudmän). Källa: Kolada.

Kunskapsresultaten för årskurs 9 ökade med 2 procentenheter så att 84,3 procent av eleverna i årskurs 9 på grundskolan blev behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram. Andelen elever som nådde kunskapskraven i alla ämnen ökade med 2,3 procentenheter och ligger nu på 71,7 procent. Meritvärdet ökade med 1 poäng och ligger nu på 233 poäng. Liksom förra året nådde en lägre andel flickor än pojkar behörighet till gymnasieskolan.

Figur 42. Andel elever behöriga till yrkesprogram: Årskurs 9, kommunal skola 2019–2023. Jämförelse mellan Uppsala (pojke-flicka) och riket. Källa: Kolada.

Ytterligare en positiv del i resultaten var att spridningen mellan skolor minskade. De insatser som gjorts under året, inte minst gällande det proaktiva arbetet ser ut att ha gett resultat.

Liksom tidigare år ligger Uppsala högre än medelvärdet för R9-kommunerna.

Jämfört med riket så är arbetsron i skolorna god. Skolornas arbete med trygghet och studiero har en central roll och Skolinspektionen har i flera kvalitetsgranskningar bedömt att skolorna i hög utsträckning arbetar systematiskt med trygghet och studiero.

Frånvaron har sjunkit sedan pandemin men är inte tillbaka på 2018 års nivå som räknas som tidigare referensvärde. Arbetet med att kvalitetssäkra frånvaroprocessen börjar ge resultat.

En rad framgångsfaktorer men även tydliga utmaningar har kunnat urskiljas genom de analyser som gjorts. Exempel på framgångsfaktorer är stabila förutsättningar i så väl elevunderlag som personal och ledning. Vikten av ett gott ledarskap visar sig både på rektorsnivå och i klassrummet. Skolor som har en systematik i arbetet med att kartlägga och analysera sina resultat samt att sätta in faktiska åtgärder lyckas bättre än andra. Det är också tydligt att närvarouppföljning och en fungerande elevhälsa är viktiga främjande faktorer.

Det finns fortsatta utmaningar när det gäller att få eleverna att nå målen i svenska som andraspråk och matematik. Det är dessa två ämnen som får störst effekt på om elever når yrkesbehörighet. Att följa upp och sätta in insatser i de tidiga åren är av största vikt.

Analysen visar också på skillnader mellan könen redan på lågstadiet. Skillnader mellan kön kan även vara påtagliga i vissa skolor över tid, samt i vissa ämnen. I synnerhet pekar analysen på att flickor i högstadiet tappat i resultat i matematik.

Utveckling av grunduppdraget över tid - Fritidshem

Antal elever i fritidshem har i snitt varit 9 941, sammantaget för kommunal och fristående verksamhet, vilket är 333 fler än under 2022.

Kommunala fritidshem – huvudman

Varje år genomförs en elevenkät inom fritidshem. Resultaten av enkäterna visar generellt att eleverna trivs och är trygga i fritidshemmen men det föreligger stora skillnader i resultat mellan skolorna och även mellan klasser i enskilda skolor. Skillnader mellan pojkars och flickors syn på verksamheten har minskat något.

Bristen på utbildade grundskolelärare med inriktning mot fritidshem är fortsatt påfallande stor. Skillnaderna mellan skolorna är stora avseende förutsättningar och kompetens. Cirka hälften av skolorna saknar legitimerade lärare i fritidshem.

Utveckling av grunduppdraget över tid - Gymnasieskola

Med ett totalt kommunbidrag på 1 053 miljoner kronor redovisar gymnasieskolan ett nollresultat.

Statsbidragen har varit i nivå med budget och likaså antal elever. Personalåtgärder kring överbemanning har vidtagits under året.

Antal elever i gymnasieskola har i snitt varit 8 071, sammantaget för kommunal och fristående verksamhet, vilket är 136 fler än under 2022. Under året har 1 283 elever från andra kommuner gått i den kommunala gymnasieskolan.

Hemkommun

Av de 2 719 elever från årskurs 9 som var folkbokförda i Uppsala gjorde 97 procent ett val till gymnasiet inför läsåret 2023/24. I gymnasievalet ingår också elever folkbokförda i andra kommuner och elever som önskar byta nationellt program eller gå från ett introduktionsprogram till ett nationellt program. Totalt antogs 3 246 elever till ett nationellt program.

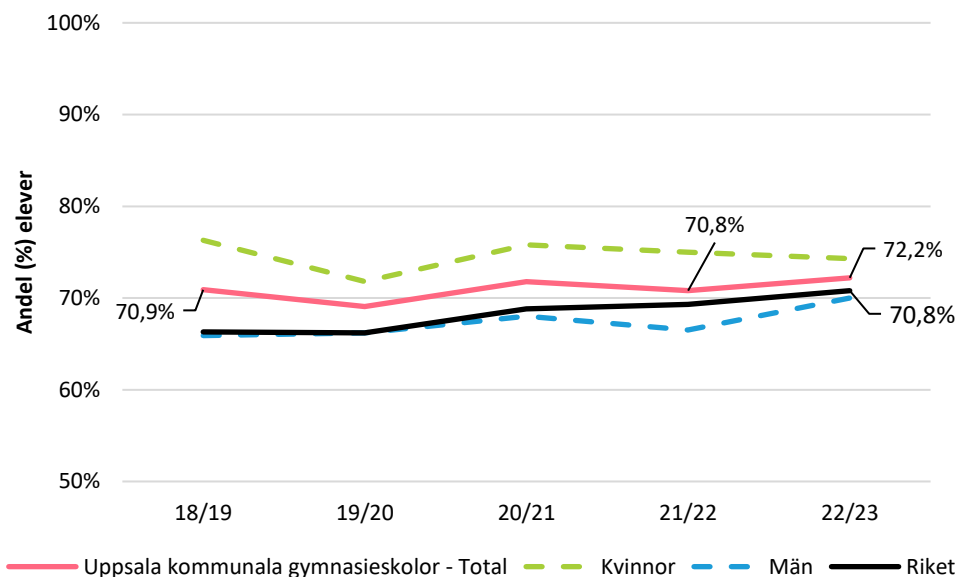
Av det totala antalet elever antogs 25,7 procent till ett yrkesprogram, en något lägre siffra än förra året.

Problem uppstod under årets placering av elever på introduktionsprogrammen, vilket innebär att arbetet med vägledning, dimensionering och placering inför placeringen på dessa program behöver prioriteras.

Kommunal gymnasieskola - huvudman

Årskullen som gick ut i juni 2023 har haft delar av sin undervisning som fjärr- och distansundervisning under pandemin.

Andelen elever i gymnasieskolan som efter 3 års studier i vår tog examen var 72,2 procent och ligger över rikets resultat (70,8 procent). Utifrån de resultat som nu har presenterats på riksnivå så visade både Uppsala och riket en positiv utveckling. Störst förbättring har pojkarna stått för och skillnaden mellan flickor och pojkar i Uppsala minskade. I diagrammet nedan visas resultat för samtliga elever som började gymnasieskola, även introduktionsprogram.

Figur 43. Genomströmning, gymnasieskola: Andel (%) elever med gymnasieexamen inom tre år, kommunal gymnasieskola. Tidsserie 2018/19–2022/2023 för Uppsala och riket (samtliga huvudmän). (Observera att y-axeln är brutet och börjar på 50 procent). Källa: Kolada.

I fråga om genomströmning visar en jämförelse mellan kommunerna i R9-nätverket på en stabil utveckling och Uppsala ligger över genomsnittet.

Särskilt glädjande med årets resultat är att antalet avhopp från gymnasiet har minskat och att närvaron har ökat. Att fler elever stannar i skolan är mycket positivt men kan också vara det som påverkat att andra resultat i fråga om examen och betygspoäng gått ner något. I gymnasieskolans kvalitetsrapport konstateras att det behövs fortsatta

insatser vad gäller utvecklingen av introduktionsprogrammen i gymnasieskolan, bland annat för att öka genomströmningen.

Från introduktionsprogrammen finns en rad olika utgångar. Utbildningen syftar till förberedelser, eller introduktion, till annan gymnasial utbildning eller till arbetsmarknaden. Uppsala ligger långt under riksnittet när det gäller andel elever inskrivna på introduktionsprogram som efter fyra år lämnat gymnasieskolan med gymnasieexamen. Uppsala ligger också lägst av R9-kommunerna men uppvisar generellt en utveckling i linje med både riket och R9-kommunerna.

Ett stort antal elever efteranmäldes till introduktionsprogram individuellt alternativ (IMA), vilket innebär att deras placeringar inte blev klara till skolstart. 47 elever efteranmäldes efter den 15 maj, varav 24 var folkbokförda i Uppsala medan resterande 23 elever var folkbokförda i annan kommun och placerade i kommunen av socialtjänsten.

Utveckling av grunduppdraget över tid – anpassad grund- och gymnasieskola

Med ett totalt kommunbidrag på 184 miljoner kronor redovisar anpassad grundskola ett överskott på 8 miljoner kronor. Antal elever har i snitt varit 349, sammantaget för kommunal och fristående verksamhet, vilket är 20 färre än budget och 21 fler än under 2022.

Med ett totalt kommunbidrag på 68 miljoner kronor redovisar anpassad gymnasieskola ett överskott på 4 miljon kronor. Antal elever, sammantaget för kommunal och fristående verksamhet, har i snitt varit 112 elever, vilket är 6 färre än budget och 3 färre än 2022.

Kommunal anpassad grundskola – huvudman

Sedan 2 juli 2023 används begreppet anpassad grundskola respektive anpassad gymnasieskola.

Anpassad grundskola har under läsåret 2022/23 arbetat för att öka elevernas medvetenhet om vad som krävs för att de ska nå kunskapskraven i de olika ämnena/ ämnesområdena. Resultatet visar att elevernas medvetenhet har ökat, främst hos högstadieläverna. Det är ett resultat av satsning på elevernas delaktighet i den egna kunskapsutvecklingen. Eleverna inom anpassad grundskola upplever fortfarande hög grad av trygghet och att de får hjälp av sina lärare om de behöver det. Skolformen har under läsåret arbetat med att utveckla bedömningskompetens inom samtliga ämnen/ämnesområden. Samarbetet mellan samtliga skolor inom anpassad grundskola har gett en ökad samsyn på undervisning såväl som bedömning.

Kommunal anpassad gymnasieskola – huvudman

Det saknas nationella anvisningar för hur anpassad gymnasieskola ska följa upp betyg och betygssättning. Betyg är en osäker indikator för att mäta kvalitet i den anpassade gymnasieskolans undervisning. Det beror på att sambandet mellan elevens betyg och undervisningens kvalitet är missvisande då det i stor utsträckning grundar sig i elevens individuella förutsättningar. Rutiner för att följa upp betyg och betygssättning är därför även ett prioriterat område som behöver utvecklas.

Det finns ett behov av att öka undervisningens tillgänglighet för alla elever liksom att utveckla rutiner för att följa och analysera elevernas resultat. Ett arbete kommer också

att göras för att implementera plan mot diskriminering och kränkande behandling och analysera elevernas uppfattning om trygghet på skolan.

Framtida utmaningar

De analyser som getts i både skolformsrapporter och i huvudmannens kvalitetsrapport visar på vikten av att hålla fast vid men också komma vidare med det utvecklingsarbete som påbörjats. Långsiktiga strategier är nödvändiga för att verkligen göra skillnad över tid, prioriterade insatser krävs för att arbetet ska få kraft. Nedan sammanfattas huvudmannens beslutade prioriteringar.

På såväl skolformsnivå som på övergripande förvaltningsnivå är det tydligt hur viktigt det är med en fortsatt kraftsamling för närvaro.

Med hjälp av de kartläggningar och bedömningsstöd som genomförs i de yngsta åldrarna i grundskolan blir behovet av stöd synligt och detta behöver omsättas till praktiska insatser. Tidiga insatser är centrala för att kunna öka måluppfyllelsen.

Ett fortsatt fokus behövs på utvecklingen i matematik och svenska/svenska som andraspråk i alla skolformer.

Utveckla verksamheten på introduktionsprogrammen, bland annat för att öka genomströmningen.

Under det gångna läsåret har vikten av att nå de barn och unga som har svårast förutsättningar blivit ännu tydligare. Det gäller inte minst barn och unga som är placerade utanför det egna hemmet. Det positiva resultat som projektet Pilot Gottsunda gett visar på värdet av satsningar som är väl förankrade i verksamheten och med gott samarbete mellan skolor, elevernas hem och socialtjänst. Insatsen permanentas och breddas för alla grundskolor i kommunen och motsvarande modell utarbetas även för gymnasieskolan.

Ungdomar i åldern 16 till 20 år och som inte arbetar eller studerar omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Verksamheten behöver utvecklas, breddas och förbättras så att fler får vägledning till studier, arbete eller annan kvalitativ sysselsättning.

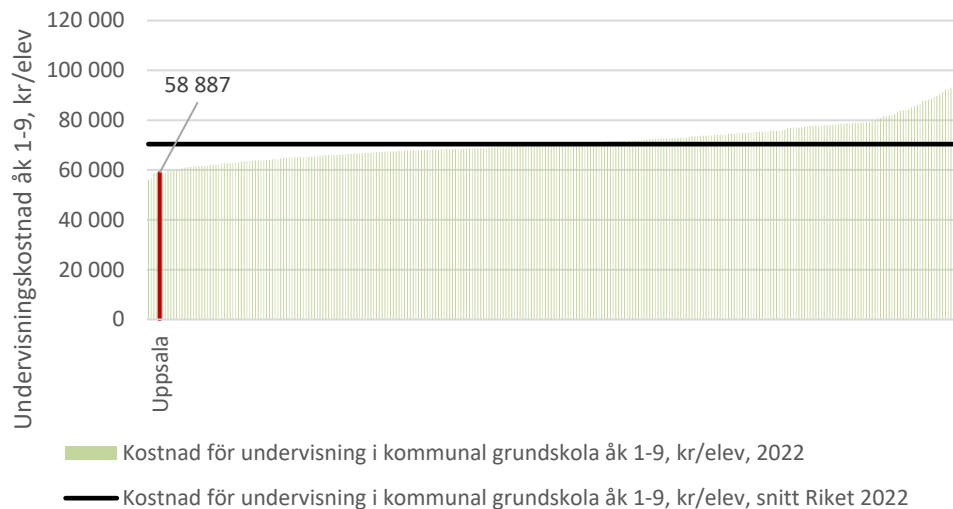
Arbetet med riktade insatser till utvalda enheter har visat sig vara ett kraftfullt verktyg som ska fortsätta användas utifrån respektive skolforms analys av både till vilka enheter insatserna ska riktas och hur dessa ska utformas.

Kostnad i relation till kvalitet

I de jämförelser med riket som gjorts ovan visas att Uppsala i många fall hamnar i paritet med eller något över riket vad gäller kunskapsresultat. I jämförelserna behöver man väga in hur förutsättningarna för respektive kommun ser ut. Viktiga sådana är socioekonomiska bakgrundsfaktorer som exempelvis föräldrarnas utbildningsbakgrund.

Uppsala har tämligen goda förutsättningar när det gäller föräldrars utbildningsbakgrund och man skulle kunna förvänta sig att Uppsala på så sätt skulle ligga ytterligare över snittet i riket vad gäller kunskapsresultaten. Tittar man i stället på effektivitetstal blir det tydligt att Uppsala är kostnadseffektivt inom utbildningsområdet. Nedan syns ett diagram som visar att Uppsala ligger tydligt under rikssnittet vad gäller undervisningskostnader för den kommunala grundskolan. (För de kostnadsjämförelser som görs nedan finns data att tillgå fram till 2022.) Sett i det

perspektivet innebär det att grundskolan håller hög kvalitet till väldigt låg undervisningskostnad och att resurserna således används mycket effektivt.

Figur 44. Kostnad undervisning kommunal grundskola 2022, åk 1-9. Samtliga kommuner samt snitt Riket. Källa: Kolada.

På liknande sätt kan man visa att resursanvändningen i förskolan också är effektiv. Jämför man personalkostnaden per barn i Uppsala med alla kommuner och riket är det påtagligt även i det fallet att Uppsala ligger på en låg nivå.

Äldrenämnden

Äldrenämnden ansvarar för service, vård och omsorg i ordinärt eller särskilt boende till personer 65 år och äldre, i de fall personerna har behov av sådana insatser på grund av ålder, sjukdom eller nedsatt fysisk funktionsförmåga. I detta ansvarar nämnden för uppgifter enligt socialtjänstlagen samt det kommunala ansvaret enligt hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden ansvarar även för öppna insatser och förebyggande verksamhet för personer 65 år och äldre.

Viktiga händelser under året

Under året har ett flertal insatser genomförts för att främja social och fysisk aktivitet bland kommunens äldre och motverka ofrivillig ensamhet och isolering. Dessa inkluderar bland annat:

- Generationsöverskridande och äldrevänliga arrangemang i samband med Uppsala Summer Zone
- Genomförande av oktoberprogrammet "Aktiv oktober", inkluderande över 125 äldrevänliga aktiviteter under oktober månad för personer 65 år och äldre
- Lansering av hemsida med lista på privata restauranger som erbjuder seniorer i Uppsala kommun seniorrabatt

Under året har ett antal aktiviteter utförts i syfte att implementera digitala tjänster för kommuninvånare och brukare och öka den sociala delaktigheten. Sedan tidigare bedrivs ett arbete med "Funk-IT". I detta utbildas de äldre, som önskar, om hur de kan använda dator, surfplatta eller mobiltelefon för olika ändamål. Implementering av digital teknik som digital tillsyn och inköp har också genomförts gentemot brukare inom egen regins hemtjänst.

Med anledning av det förändrade omvärldsläget har nämndens verksamheter i egen regi under året arbetat med kris- och beredskapsfrågor. Alla verksamheter har tagit fram kontinuitetshanteringsplaner för att bättre kunna hantera incidenter och kriser. Initiativ har tagits för att involvera nämndens externa utförare i arbetet.

Nämnden har vidareutvecklat arbetet mot välfärdsbrottslighet genom ett ökat samarbete med bland andra Skatteverket, Polisen, Uppsalahem, Försäkringskassan och överförmyndarförvaltningen. För att motverka välfärdsbrottslighet och för att upptäcka om nämndens medel utnyttjas av utförare för egen vinning har nämndens processer, rutiner och instruktioner utvecklats.

Steg har tagits för att utveckla nämndens förmåga till att nyttja statistik för verksamhetsutveckling och uppföljning. Flera team har satts samman i vård- och omsorgsförvaltningen för att få fram kvalitetssäkrade underlag. Enheten för digital verksamhetsutveckling har givits i uppdrag att förbättra möjligheterna ytterligare till statistikuttag framöver.

Vård och omsorgsförvaltningen har arbetat med att förstärka genomslagskraften av nämndens verksamhetsplan genom införandet av en förvaltningsplan och avdelningsplaner. Dessa tydliggör ansvarsfördelning och konkretiserar hur nämndens åtgärder ska genomföras.

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	2	0	0	0
Vård och omsorg om äldre	2 228	17	-9	18
varav öppna insatser	61	-6	-5	-5
varav insatser enligt SoL och HSL	2 167	22	-4	22
Nämnden totalt	2 231	17	-9	18

Tabell 31. Äldrenämnden, kommunbidrag och resultat.

Äldrenämndens resultat för 2023 var ett överskott på 17 miljoner kronor att jämföra med ett underskott på 9 miljoner kronor för 2022. Resultatet var i linje med årsprognosen per augusti. Avvikelsen utgjorde 0,7 procent av nämndens totala budgetram (kommunbidraget).

Överskottet berodde på högre prestationsbaserade statliga medel än budgeterat samt markant högre avgiftsintäkter från brukare både jämfört med år 2022 och jämfört med budget. Avgiftsökningarna berodde dels på att flera avgifter höjdes inför 2023 kopplat till ökningen av prisbasbeloppet, dels på en ökad volym inom särskilt boende. Inom ordinärt boende, hemtjänst var volymerna lägre än budgeterat och föregående år inom såväl egen som extern regi. Därutöver har nämndens resultatförstärkande åtgärder fått effekt bland annat lägre sjuk- och övertidskostnader.

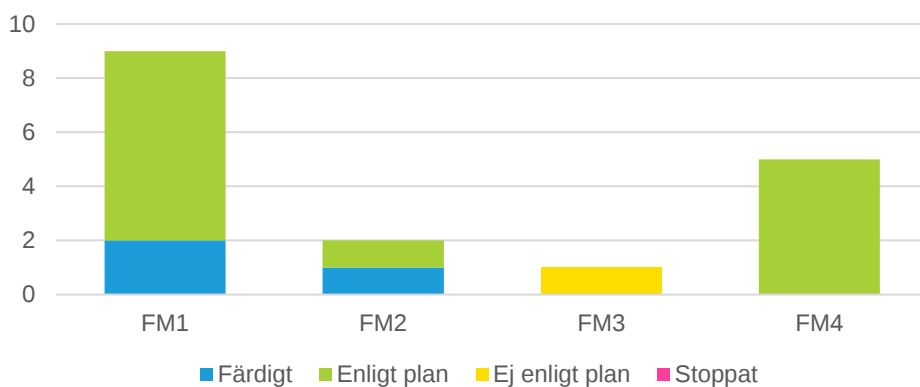
Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2023	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Helårsprognos 202308
Investeringar	17	7	13	17

Tabell 32. Äldrenämnden, investeringar.

Av nämndens investeringsram på 17 miljoner kronor nyttjades 7 miljoner kronor för inventarier och trygghetslarm till verksamheterna. Den låga investeringsnivån förklaras av att fler inköp gjordes under slutet av 2022.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Äldrenämnden har blivit färdig med tre av 17 uppdrag. 13 uppdrag pågår enligt plan och ett är försenat.

Figur 45. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden

Nämndens åtgärder bedöms i hög grad svara mot utmaningarna att värna välfärden i kommunen och leverera en god och säker vård och omsorg, på såväl kort som lång sikt. Särskilt viktiga fokusområden där omfattande utvecklingsarbete pågår finns inom innovationer och digitalisering, kompetensförsörjning och omställning mot en effektiv och nära vård.

Indikator	Totalt	Nuvärde		Jämförvärde föregående år ⁵	Jämförvärde liknande kommuner ⁶	Mål-sättning
		Kvinnor	Män			
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%) 2023	82	80	85	81	85	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg-helhetssyn, andel (%) 2023	74	73	76	72	77	Öka
Merkostnad (mnkr) för inhyrd legitimerad personal 2023	58	-	-	60	-	Minska
Andel (%) inhyrd personal av legitimerad grundbemanning 2023	34	-	-	32	-	Minska
Antal inhyrd legitimerad personal (årsarbetare) 2023	68	-	-	68	-	Minska

⁵ Värde för Uppsala kommun föregående år

⁶ Övägt medel för liknande kommuner (Västerås, Linköping, Örebro, Norrköping, Helsingborg, Lund, Umeå)

Indikator	Nuvärde			Jämförvärde föregående år ⁵	Jämförvärde liknande kommuner ⁶	Mål- sättning
	Totalt	Kvinnor	Män			
Korttidsfrånvaro % bland nämndens medarbetare (jan-okt 2023)	3,92	3,92	3,91	4,49	-	Minska
Långtidsfrånvaro % bland nämndens medarbetare (jan-okt 2023)	4,83	5,94	2,19	4,46	-	Minska

Tabell 33. Äldrenämndens indikatorer till fokusmål 1 2023. Källa: Egen uppföljning.

Ekonomi i balans

Nämnden har för 2023 uppfyllt målet om en budget i balans.

Kompetensförsörjning och hållbar arbetsmiljö

Arbetet med att minska behovet av inhyrd personal har fortsatt under året. Utmaningen är komplex och läget fortsatt utmanande då konkurrensen om legitimerad personal är mycket hög, såväl lokalt, regionalt som nationellt. Som framgår av tabell 1 så har endast marginella förändringar skett av situationen jämfört med föregående år gällande såväl kostnader för som andel/antal inhyrd legitimerad personal. Det finns dock tecken på att trenden vänt under den andra halvan av året och att antalet vakanser inom legitimerad personal vänt tydligt nedåt.

Ett stort antal utbildningsåtgärder har genomförts riktat till nämndens medarbetare under året. Insatserna har genomförts brett och inom flera områden för såväl egen regins medarbetare, myndighetsutövande personal, legitimerad personal, chefspersoner och andra medarbetare.

Jämfört med 2022 så har korttidsfrånvaron bland nämndens medarbetare sjunkit markant. Minskningen har varit allra tydligast bland kvinnor, vilket också inneburit att skillnaden i korttidsfrånvaro mellan könen minskat kraftigt. För långtidsfrånvaron så har utvecklingen tvärtom varit oförändrad samtidigt som den stora skillnaden mellan könen har kvarstått.

Innovationer och digitalisering

Under året har utvecklingsarbetet fortsatt inom nämndens verksamheter för att utveckla arbetssätten kopplat till digitala lösningar ytterligare. Nämnden har fortsatt sin fokusflyttning från tekniska lösningar och leverantörer till att se att digitalisering är en naturlig del av verksamhetsutvecklingen och styrs av nämndens kärnprocesser i stället för dess systemstöd. Arbetet har medfört att initiativ har kunnat samordnas och kopplas ihop, så att resurser används mer effektivt. Det har också bidragit till att digital utveckling utgår från verksamheternas behov, mål och önskade resultat, med brukarens behov i centrum.

En rad aktiviteter har genomförts utifrån såväl brukar- som medarbetarperspektiv, för att maximera arbetets genomslagskraft. Det handlar exempelvis om:

- Myndighet ÄLN och nämndens egen regi hemtjänst har samverkat i implementeringen och nyttjande av digital teknik som digital tillsyn och digitala inköp.
- Trygghetsskapande teknik är införd inom egen regins särskilda boenden, såsom ex. hotellås (ökad säkerhet och integritet för brukare) och spårbara läkemedelssåp i enskilda brukares rum. Upphandling pågår med ytterligare

trygghetsskapande teknik exempelvis, fallarm, kameratillsyn och nya, moderna larm.

- Förstudie har genomförts av läkemedelsautomater inom hälso- och sjukvården.

Effektiv och nära vård

Utvecklingen av samverkan med berörda nämnder och Region Uppsala pågår inom flera områden och med olika målgrupper. För berörda nämnder pågår den övergripande samordningen främst inom mål och budgets uppdrag 8. För samverkan med Region Uppsala pågår arbetet inom ramen för forum inom HSVO-organisationen.

Kommunen och Region Uppsala har som mål att 2030 etablera vårdcentrum, vilket innebär viss koncentration av vården för personer med komplexa behov eller behov som kräver något högre vårdnivå.

Genomförandepiloten vårdcentrum Uppsala på kort sikt har avslutats och övergått i förvaltning. Utfallet visade att arbets sätt, processer och flöden som tagits fram och prövats inom genomförandepiloten kan bidra till att de övergripande effektmålen nära, effektiv samt förebyggande och hälsofrämjande kan nås.

Fokusbild 3: Uppsala ska leda klimatomställningen

För att bidra och öka takten i klimatomställningen för att minska växthusutsläppen och nå målet om en fossilfri välfärdskommun arbetar verksamheterna inom olika områden. Exempel på aktiviteter som sker är optimering av fordonsflottan, miljöombudsutbildningar samt arbete med att minska mängden fossil plast i nämndens verksamheter. Krav i förfrågningsunderlag gällande fossilfria transporter finns och utförare förväntas följa den ökade takten i klimatomställningen.

Behov finns att öka takten i omställningen för att fullt ut bidra till kommunens miljömål och minska nämndens miljöpåverkan. Under kommande år tillkommer fler indikatorer och åtgärder i nämndens verksamhetsplan för att möjliggöra en ökning i omställningstakten.

Indikator	Nuvärde			Jämförvärde föregående år ⁷	Jämförvärde liknande kommuner ⁸	Mål-sättning
	Totalt	Kvinnor	Män			
Andel % använd förnybar energi vid transporter inom nämndens egna verksamheter (jan-nov)	79	-	-	88	-	100
Andel % ekologisk mat i nämndens egna verksamheter (jan-nov)	37	-	-	39	-	100
Klimatpåverkan av inköpta livsmedel, CO2ekvivalenter per kilo inköpt livsmedel	1,23	-	-	1,22	-	Minska
Andel % inköp av engångsplast i nämndens verksamheter som består av återvunnen eller förnybar plast	3	-	-	-	-	Öka

Tabell 34. Äldrenämndens indikatorer till fokusbild 3 2023. Källa: Egen uppföljning.

⁷ Värde för Uppsala kommun föregående år

⁸ Övägt medel för liknande kommuner (Västerås, Linköping, Örebro, Norrköping, Helsingborg, Lund, Umeå)

Fokusråd 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Förebyggande insatser:

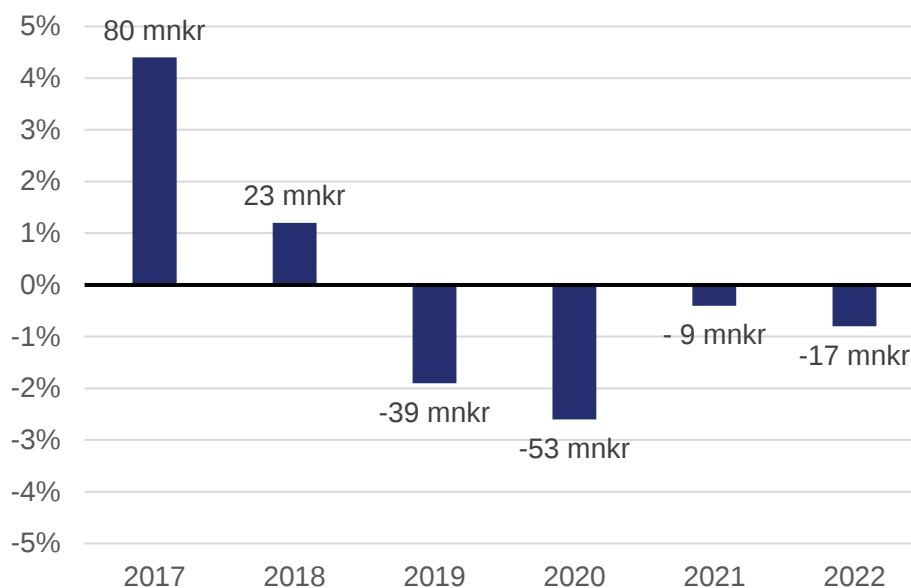
- Samarbete sker kontinuerligt i många avseenden med andra nämnder i Uppsala kommun och med Region Uppsala i samordnade insatser för att förbättra förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet för kommunens äldre.
- Insatser för att motverka ensamhet och social isolering pågår och har utvecklats kontinuerligt. Andra exempel på prioriterade insatser inom området innefattar det suicidpreventiva arbetet samt insatser för att motverka hot och våld och missbruk.
- Aktiviteter pågår även inom ramen för implementering av handlingsplan för en äldrevänlig kommun, samtidigt har arbetet för revidering av program och handlingsplan påbörjats.
- Som ett led i att bidra till mer jämlika livsvillkor för nämndens målgrupp arbetar även nämnden i samverkan med andra kommunala parter för att öka utbudet av prisrimliga bostäder på den ordinarie bostadsmarknaden och minska segregationen i kommunen.

Löpande avtalsuppföljning sker inom alla områden med ökat fokus på välfärdsbrott. Nya metoder är framtagna för att upptäcka och inleda samtal med utförare gällande misstänkta felaktigheter. Under 2023 så har arbetet fokuserat på:

- Särskild verksamhet/funktioner för granskning och kontroll är inrättad och är organiserad och samnyttjas med myndighet OSN. Särskilda funktioner har kontrollerat och sakgranskat volymfakturor från utförare av ledsagning för att dubbelregistrering samtidigt med annan insats inte ska vara möjlig att fakturera.
- Särskild uppföljning med brukare är genomförd för att säkerställa att beviljade insatser utförs. Ingen brukare har uteblivna insatser enligt granskningen.
- Kommunens "Robotfabrik" har fått i uppdrag att ta fram särskild robot kan som användas för att upptäcka registrering av utförda insatser som gjorts på felaktigt sätt. Detta minskar administrationen och ökar möjligheten till att tillsätta resurser på rätt aktivitet för att motverka välfärdsbrott.

Utveckling av grunduppdraget över tid

Uppsala har gått från en positiv nettokostnadsavvikelse 2017 på drygt 4 procent till en negativ nettokostnadsavvikelse. Detta innebär att Uppsala 2017 hade en högre kostnad inom äldreomsorgen än rikets genomsnittliga kostnad (80 miljoner kronor högre) medan motsvarande avvikelse år 2022 innebar en lägre kostnad med 17 miljoner kronor än rikets genomsnitt. År 2019 innan pandemin var första året som Uppsala hade en kostnadsnivå netto som var under rikets genomsnittliga kostnadsnivå.

Figur 46. Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorgen i Uppsala kommun 2017 - 2022.

Framtida utmaningar

Ett ökat antal äldre

Förbättrade levnadsförhållanden och förbättrad medicinsk behandling har resulterat i att livslängden i världen ökat kraftigt, vilket är positivt. De äldre ökar både numerärt och i relation till antalet personer i yrkesverksam ålder. Inom de närmaste tio åren kommer såväl antalet som andelen äldre personer att öka kraftigt.

År 2034 förväntas antalet personer 80 år och äldre i Uppsala kommun överstiga 17 000 person jämfört med drygt 11 000 personer år 2023. Som andel av den totala befolkningen förväntas andelen 80 år och äldre i kommunen stiga från drygt 4,5 procent till drygt 6 procent under samma tidsperiod.

Det ökade antalet äldre förväntas bidra till att fler behöver vård- och omsorgsinsatser under perioden. Förebyggande insatser som har god genomslagskraft och kan minska och skjuta upp behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser kommer därför att behöva prioriteras. Detta för att såväl en god och säker som samhällsekonomiskt hållbar vård och omsorg på lång sikt ska kunna tryggas. Äldrenämnden kommer bland annat att utreda och införa ett arbetssätt med intensiv hemrehabilitering. Målsättningen är att personerna efter insatstiden har minskat eller har inget behov av hemtjänst och därmed kan bo kvar hemma längre.

Olika typer av bostäder för äldre behövs för att möta den enskildes individuella behov och preferenser. Bostäder som är fysiskt tillgängliga och ger möjlighet till social samvaro (exempelvis så kallade mellanboendeformer) kan även bidra till att behovet av mer omfattande vård- och omsorgsinsatser kan skjutas upp.

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Konkurrensen om utbildad personal inom vård- och omsorgssektorn förväntas fortsätta öka framöver, inte minst som en följd av ökande pensionsavgångar. Utmaningarna är extra stora när det gäller chefer och legitimerad personal.

Brist på legitimerad personal riskerar i yttersta fall att få negativa konsekvenser för nämndens möjligheter att bedriva en säker vård. En särskild utmaning utgörs av den höga andelen inhyrd personal som medför omfattande merkostnader, (50–100 procent) jämfört med tillsvidareanställd legitimerad personal. De bemanningsföretag som är arbetsgivare till den inhyrda personalen erbjuder väsentligt högre lön än kommunen. Detta samtidigt som den inhyrda personalen i lägre utsträckning behöver utföra vissa administrativa uppgifter än den legitimerade personalen som har kommunen som arbetsgivare. Sammantaget innebär detta en utmaning för kommunen som attraktiv arbetsgivare. En hög andel inhyrd personal riskerar även att medföra negativa effekter för kvaliteten och tryggheten i vården på grund av en lägre grad av personalkontinuitet.

Ett ökat behov av chefsrekrytering förväntas inom de närmaste åren, såväl inom äldrenämndens verksamheter som inom kommunen som helhet. Kommunen behöver arbeta på alla fronter för att säkerställa kompetensförsörjningen för yrkesgruppen. Det handlar dels om att möjliggöra chefskarriär inom den egna organisationen och få chefstalanger att vilja och kunna växa i rollen. Dessutom behövs insatser för att säkerställa att kommunen kan behålla chefer i högre utsträckning.

En tydlig förändrad förutsättning för nämnden är den antagna rekommendationen om riktmärke för antal medarbetare per chef i Uppsala kommun. Rekommendationen innebär en ambitionshöjning som skapar ytterligare utmaningar inom kompetensförsörjningen av chefer och även medför ekonomiska konsekvenser.

Lagförändringar

En ny socialtjänstlag kommer troligen 2025, det innebär bland annat att tidiga insatser kan ges utan behovsprövning och att fler öppna insatser möjliggörs. För att genomföra arbetet i de satsningar som utredningen föreslår kommer socialtjänsten behöva utveckla nya arbetssätt och metoder.

Statsbidrag

Under 2023 erhöll nämnden 210 miljoner kronor i olika statsbidrag. Statsbidragen har möjliggjort extra satsningar inom nämndens olika verksamheter under året. Inför kommande år finns dock utmaningar med hur eventuella fortsatta och nya satsningar kan ske, som idag helt eller delvis finansieras av statliga medel, om inte finansiering kan säkerställas eller inrymmas i nämndens budgetram.

Statsbidraget Säkerställa en god vård och omsorg om äldre personer uppgick till 65 miljoner kronor och har bland annat finansierat nämndens arbete med borttagande av delade turer, minskad andel timanställningar samt chefsförtätning utifrån kommunens riktmärke om maximalt 30 medarbetare per chef.

Äldreomsorgslyftet uppgick till 25 miljoner kronor och har finansierat utbildningar till vårdbiträde eller undersköterska för medarbetare inom både egen och extern regi.

Övriga riktade statsbidrag uppgick till 21 miljoner kronor, medan prestationsbaserade (generella statsbidrag) uppgick till 100 miljoner kronor.

Nämndens externa leverantörer har också fått del av totalt 28 miljoner kronor. Bland annat har dessa medel finansierat utbildningar samt att förbättra både fysisk och psykosocial arbetsmiljö för medarbetare.

Planering av särskilda boenden för äldre

Av platserna i särskilda boenden i Uppsala kommun utgörs cirka 54 procent av platser inom egen regin, ca 3 procent är upphandlade enligt LOU och cirka 43 procent är upphandlade enligt LOV. För särskilda boenden enligt LOV står den privata utföraren för hyreskontraktet för fastigheten. För särskilda boenden inom egen regin och platser upphandlade enligt LOU står Uppsala kommun för hyreskontraktet. Uppsala kommun äger inte någon av dessa fastigheter.

Den bristande rådigheten över platserna medför svårigheter för en god planering och för en kontinuerlig balans mellan utbudet och behovet. Kommunen kommer därför fortsätta utveckla analysarbetet för att identifiera adekvata åtgärder för att säkerställa balans mellan det framtida utbudet och behovet av särskilda boendeplatser. Till detta hör strategiska insatser för att stärka rådigheten över det totala utbudet av platser.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden i Uppsala län är en gemensam nämnd för samtliga kommuner i Uppsala län. Nämnden har Uppsala kommun som värdkommun.

Överförmyndarnämnden är en kommunal tillsynsmyndighet. Tillsynen ska se till att den kommuninvånare som har en ställföreträdare i form av god man, förvaltare eller förmyndare ska få det hen har rätt till, både ekonomiskt och rättsligt. Tillsynen utgår från föräldrabalken, förmyndarskapsförordningen och lagen om god man för ensamkommande barn.

Viktiga händelser under året

Digitala välfärdstjänster

Sedan några år tillbaka finns en digital färdplan för överförmyndarnämndens verksamhetsutveckling. Syftet med den digitala färdplanen är att säkerställa en långsiktig planering för att nämndens tillsynsarbete fortsatt genomförs på ett rättssäkert och effektivt sätt. Den digitala färdplanen är en strategisk planering av samordningsbehov, omvärldsbevakning och nyttjande av resurser på ett strukturerat sätt.

Vid en genomgång av den digitala färdplanen i början av 2023 visade det sig att förvaltningen redan påbörjat aktiviteter som var planerade för 2023 och 2024. Det blev tydligt att vissa justeringar behövde göras då arbetet med digitalisering gått snabbare än förväntat. Under 2023 har förvaltningen därför anordnat en workshop för att ta fram nya mål och aktiviteter. Förvaltningen har också arbetat strategiskt för att följa de planerade aktiviteter som redan fanns i den digitala färdplanen.

De aktiviteter som genomförts enligt plan är att revidera förvaltningens informationshanteringsplan i syfte att sluta underteckna beslut som inte behöver det. Det har genomförts fler insatser för att lansera och nå ut med den e-tjänst för redovisning som började användas under 2023. Med framförallt har förvaltningen påbörjat arbetet med robotisering av processer. Förvaltningen har i vissa processer kunnat påverka vilka åtgärder som ska prioriteras och i andra fall har det varit beroende av externa faktorer såsom utveckling hos en leverantör.

Ny strategi för rekrytering av ställföreträdare

I januari 2023 lyftes ett initiativärende till överförmyndarnämnden angående behovet av att rekrytera fler ställföreträdare. Nämnden beslutade i februari 2023 att ge förvaltningen i uppdrag att utreda förslagen i initiativärendet. Förvaltningen fick i uppdrag att se över den rekryteringsmodell som användes och dess utfall, att kontakta andra förvaltningar för att kartlägga goda exempel när det gäller rekryteringar och att ta fram en kostnads kalkyl på webbaserad rekryteringskampanj som pågår på helårsbasis. Efter att förvaltningen genomfört en utredning beslutade överförmyndarnämnden att följa den nya strategi som tagits fram gällande att anordna fler och större träffar för både befintliga och nya ställföreträdare. Förvaltningen ska också fortsatt eftersöka och kontakta förvaltningar i andra kommuner för att kartlägga goda exempel när det gäller rekrytering. Samt med en regelbundenhet annonsera i sociala medier enligt en strategi och intervall som tas fram med hjälp av kommunens kommunikatörer

Måluppfyllelse under året

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2023	Årets resultat 2023	Årets resultat 2022	Helårsprognos resultat 202308
Politisk verksamhet	20,2	0,5	0,5	0,4
Flyktningmottagande	2,2	-0,1	0,2	-0,1
Nämnden totalt	22,4	0,4	0,7	0,3

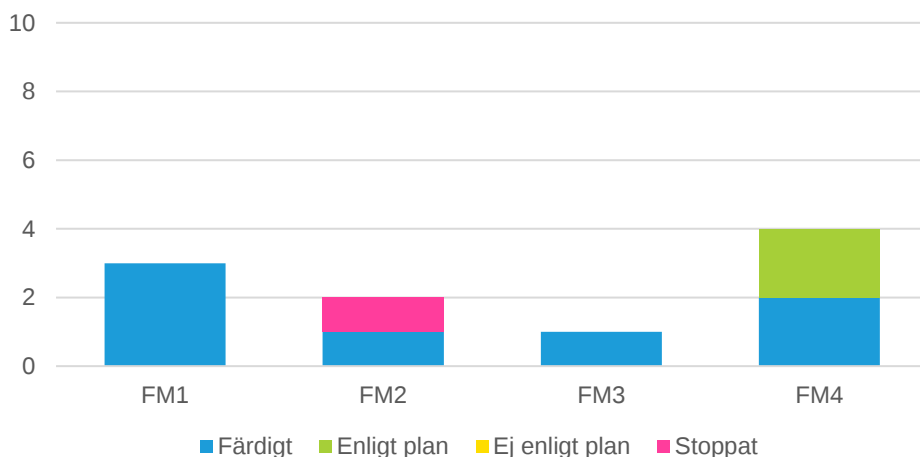
Tabell 35. Överförmyndarnämnden, kommunbidrag och resultat.

I Uppsala kommuns resultat ingår Uppsalas del av den gemensamma nämndens resultat, underskott/överskott regleras gentemot övriga kommuner. Till detta kommer de intäkts- och kostnadsposter som endast gäller Uppsala kommun, kostnad för Uppsalas politiker och bidrag från Migrationsverket.

Överförmyndarnämndens resultat för 2023 var ett överskott om 0,4 miljoner kronor som beror på lägre kostnader än budget för arvoden till övriga ställföreträdare. Personalomkostnadspålägget var för högt budgeterat och det var därtill procentuellt fler huvudmän än beräknat som betalade arvodet själva. Kansliet har också haft lägre personalkostnader.

Mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Överförmyndarnämnden har blivit färdiga med sju av kommunfullmäktiges tio uppdrag. Två uppdrag pågår enligt plan. Ett uppdrag kommer inte att genomföras då det inte tillhör nämndens verksamhetsområde.

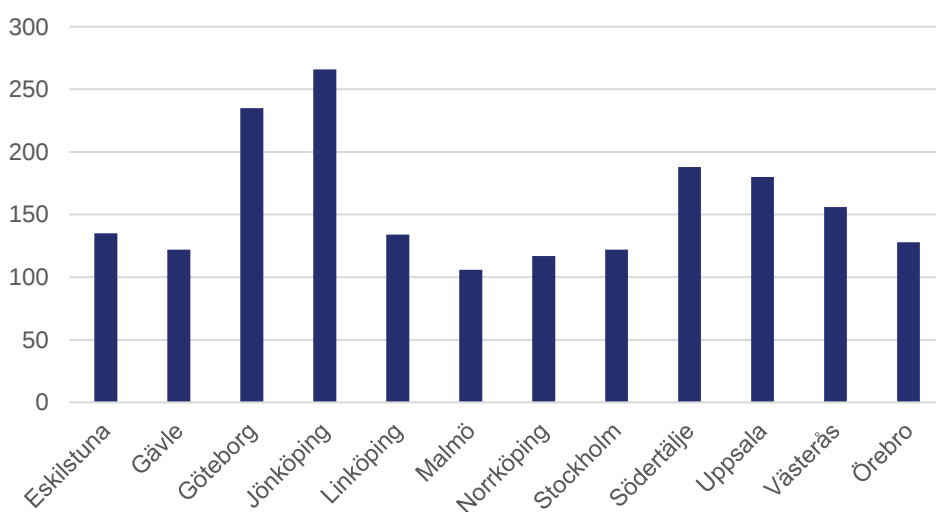
Figur 47. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms nämnden ha bidragit till kommunfullmäktiges fokusmål.

Nämnden har arbetat med alla fyra fokusmålen i Mål och budget. Nämnden bedömer att tre av dessa är helt uppfyllda och ett i hög grad uppfyllt.

Målet som uppfylldes i hög grad kunde inte uppfyllas helt eftersom målet var att samtliga årsräkningar skulle vara granskade den 1 september 2023. Förvaltningen nådde målet till 96 procent. Detta får ändå räknas som ett bra resultat med tanke på att förvaltningen fått in fler årsräkningar än väntat och tiden endast överskridits med anledning av det överskottet. Under denna rubrik ryms även rekryteringsmålet på 80 nya ställföreträdare som inte kunde nås, det rekryterades 58 ställföreträdare. Det är visserligen en ökning mot föregående år men inte tillräckligt i förhållande till nämndens behov.

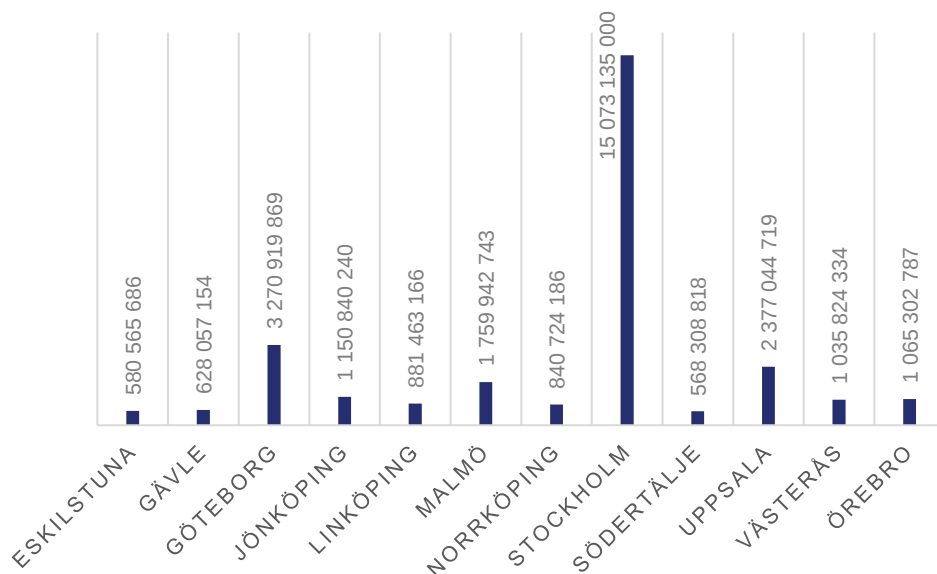
Utveckling av grunduppdraget över tid

Figur 48. Antal ställföreträdarskap per årsarbetstid (2022).

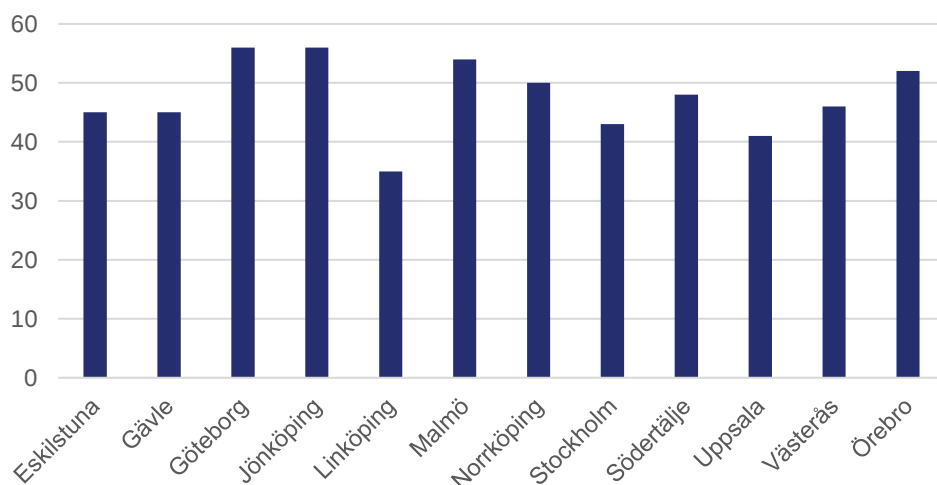
Uppsala läns överförmyndarverksamhet har ungefär samma antal ärenden per anställd som Södertälje och Västerås av R9-kommunerna, mellan 150 och 200 ärenden. Antal ärenden hos den gemensamma överförmyndarnämnden i Uppsala län är på en

relativt stabil nivå och löpande handläggning hinns med utan att stora balanser bildas och utvecklingsarbete kan bedrivas. Statistiken som redovisas är för 2022 eftersom 2023 års statistik inte publiceras av Länsstyrelsen förrän under mars månad 2024.

Figur 49. Totalt värde som omfattas av nämndens tillsyn (2022).

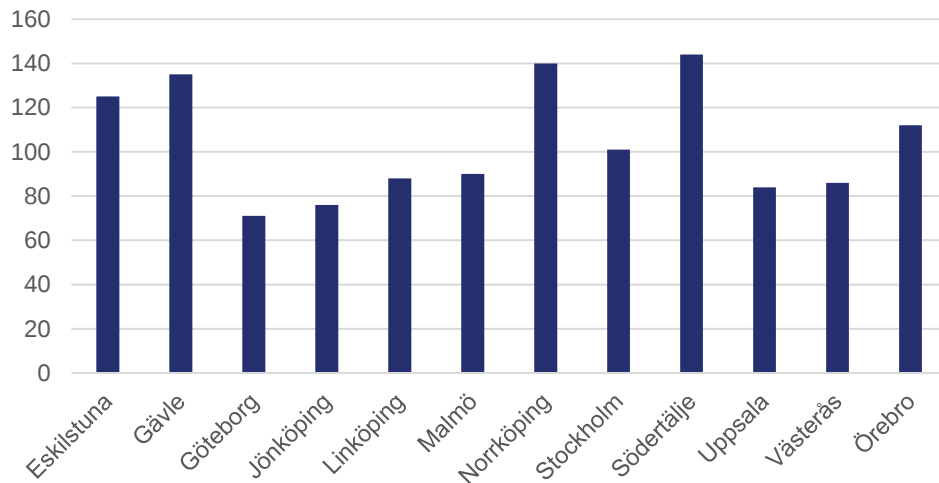
En stor och viktig del av överförmyndarverksamheten är granskningen av gode männens och förvaltarnas årsredovisningar. I samband med granskning av årsredovisningen ska överförmyndaren kontrollera att den enskilde fått nytt av sina inkomster samt eventuellt kapital och att den enskilde inte lidit några rättsförluster. För att göra en bedömning av hur stor inkomst och förmögenhet som respektive överförmyndarverksamhet har tillsyn över är det intressant att titta på det samlade värdet som omfattas av överförmyndarens tillsyn. Stockholms överförmyndare sticker ut med långt större samlade värden än någon annan överförmyndarverksamhet. Uppsala läns överförmyndarnämnd har tillsyn över cirka 2,4 miljarder kronor vilket är något mindre än Göteborgs överförmyndarnämnd. Nämnden har en välutarbetad granskningsrutin och har på de senaste åren utarbetat ett arbetssätt vid granskning av årsräkningar som gör att granskningen även avslutas i tid.

Figur 50. Kostnaden för arvode - kommunens del (%).

Arvode till gode män och förvaltare är en stor del av nämndens budget. Det är upp till varje överförmyndarnämnd att bestämma vilka arvodesriktlinjer som ska tillämpas.

Många överförmyndare tillämpar Sveriges Kommuners och Regioners riktlinjer vilket även överförmyndarnämnden i Uppsala län gör. Vem som är betalningsansvarig för det arvode som överförmyndaren beslutar till god man eller förvaltare framgår av lag. Det styrs av inkomster och tillgångar, enskilda med låga inkomster och små tillgångar betalar inte arvode medan övriga gör det. I Uppsala län står kommunen för arvodet i 41 % av alla ärenden under 2022.

Figur 51. Totalkostnad per kommuninvånare i kr (2022).

Kostnaden för överförmyndarverksamheten per kommuninvånare skiljer sig relativt mycket åt mellan R9-kommunerna och även mellan de större kommunerna i landet. Uppsala läns överförmyndare har en kostnad om 84 kronor per kommuninvånare vilket ligger i närheten av kostnaden för flera andra kommuner; Malmö, Västerås och Linköping.

Framtida utmaningar

Dagens ställföreträdersystem är baserat på att det finns ett ideellt engagemang i samhället, där en stor del av uppdragen innehas av anhöriga till den enskilde. Systemets ideella karaktär grundar sig i föreställningen att en god man ska vara just en god person som kliver in och hjälper en medmänniska. Däremot finns det uppdrag som är mer komplicerade och krävande än genomsnittet och som innebär en större insats från ställföreträdaren. Det kan vara uppdrag där det exempelvis finns omfattande skulder, missbruk eller hemlöshet. I dagsläget står många överförmyndare inför den stora utmaningen att rekrytera kompetenta ställföreträdare till sådana uppdrag.

Sverige har en åldrande befolkning och det går mot en utveckling där äldre blir både fler i antal och lever längre. I Uppsala län förväntas antalet personer som är 80 år eller äldre att fördubblas under de kommande åren. Detta kommer att ställa större krav på den kommunala verksamheten som helhet, och däribland överförmyndarnämnden.

SOU 2021:36 God man och förvaltare – en översyn

Under våren 2021 presenterades SOU 2021:36 God man och förvaltare – en översyn som föreslår en rad ändringar inom området för överförmyndarnämndens verksamhet. Bland annat föreslås nya begrepp vad gäller omfattningen av ett uppdrag, högre krav på ställföreträdarna vad gäller redovisning och en ökad beslutanderätt för överförmyndarna. Den ökade beslutsrätten för överförmyndarna innebär att beslut om anordnande, jämkning och upphörande av godmanskap flyttas från tingsrätterna till

överförmyndarna. Det finns också förslag på införandet av en ny myndighet som ska arbeta med framtagande av föreskrifter, vägledning, utbildningsmaterial, statistik och att tillhandahålla ett nationellt ställföreträdaregister.

Den gemensamma överförmyndarnämnden i Uppsala län var remissinstans och lämnade ett huvudsakligen positivt remissvar då många föreslagna ändringar redan är i linje med den verksamhet nämnden bedriver eller vill kunna bedriva.

Lagförslaget har dock inte genomförts enligt plan och det är i nuläget oklart när och om det kommer bli aktuellt.

Verksamhet i bolagsform

Uppsala stadshus AB

Uppsala stadshus AB är moderbolag i stadshuskoncernen och ägs till 100 procent av Uppsala kommun. Uppsala stadshus AB äger i sin tur 100 procent av aktierna i stadshuskoncernens samtliga tretton dotterbolag, varav tre är underkoncerner.

Moderbolaget svarar för ägarstyrning, strategisk planering och samordning, löpande översyn samt ekonomisk kontroll och uppföljning av dotterbolagen i koncernen. Moderbolaget har inga anställda.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	13	13	12	13	7
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%	0%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster	67	61	358	-14	-12
Justerad balansomslutning	6 759	6 829	6 587	6 721	6 546
Justerat eget kapital	4 725	4 581	4 364	3 997	4 003
Investeringar	-	-	-	-	-
Räntabilitet på eget kapital, %	1%	1%	8%	neg	neg
Soliditet, %	70%	67%	66%	59%	61%
Medelantalet anställda	-	-	-	-	-

Tabell 36. Ekonomiskt utfall för Uppsala stadshus AB.

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 67 (61)⁹ miljoner kronor. Det högre resultatet beror i huvudsak på högre utdelningar från dotterbolagen i koncernen. Efter årets genomförda årsstämmor lämnade dotterbolagen Uppsala stadshus holding AB, Uppsala stadshus holding 2 AB och Uppsalahem AB utdelning med totalt 192 (77) miljoner kronor. Utdelningarna från Uppsala stadshus holding AB och Uppsala stadshus holding 2 AB är direkt hänförliga till de fastighetsförsäljningar som genomfördes i koncernen under 2020 och från försäljningen av Gottsunda Centrum 2022. Efter en extra bolagsstämma i dotterbolaget Uppsala kommuns fastighets AB beslutades om en efterutdelning till Uppsala stadshus AB på 47 miljoner kronor. Efter genomförda fastighetsförsäljningar kvarstår inga tillgångar i Uppsala kommuns fastighets AB. Under året har därmed värdet på aktierna i dotterbolaget skrivits ned med 143 miljoner kronor, vilket motsvarar substansvärdet. Till följd av högre marknadsräntor har räntekostnaderna i Uppsala stadshus AB ökat jämfört med föregående år.

Bolagets räntebärande låneskuld per balansdagen var 957 (1 271) miljoner kronor, vilket är en minskning sedan föregående år med 314 miljoner kronor.

⁹ Siffror inom parentes avser föregående år

Ägardirektiv

Bolagsspecifika ägardirektiv

<p>Moderbolaget ska verkställa kommunfullmäktiges beslut som är av ägarkaraktär och följa upp att dotterbolagen arbetar utifrån de av kommunfullmäktige uppsatta ägardirektiven. Uppsala stadshus AB svarar för aktiv ägarstyrning och strategisk planering inom bolagskoncernen.</p> <p>Moderbolaget ska svara för samordningen av bolagskoncernen samt avgöra frågor som är gemensamma för bolagen. Moderbolaget ska säkerställa att största möjliga samordning sker mellan bolagen och inom kommunkoncernen.</p> <p>Moderbolaget ska samordna och nyttja möjligheter till resultatutjämning inom stadshuskoncernen, bland annat koncernbidragsmöjligheter. Moderbolaget ska även samordna och planera likviditetsflödet inom stadshuskoncernen. I det ingår bland annat hantering av att lämna och erhålla aktieägartillskott. I planeringen av koncernens likviditetsflöde ska både krav och möjligheter i särskild lagstiftning beaktas, exempelvis Lag (2010:879) om allmännyttiga bostadsföretag.</p> <p>Moderbolaget ska svara för löpande ekonomisk kontroll och uppföljning av bolagskoncernen samt för utveckling av effektivare styrning.</p>	<p>Moderbolaget ska vara en central funktion som möjliggör och skapar förutsättningar för dotterbolagen att fokusera på sina kärnverksamheter. I syfte att uppnå detta ska moderbolaget bland annat ansvara för:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ägardirektiven och uppföljningen av dessa • Löpande dialog med dotterbolagen • Initiera samarbete i samordnings- eller utvecklingsgrupper inom till exempel ekonomi-, fastighets-, värderings-, investerings- och miljöfrågor och underlätta och driva projektinriktat arbete • I samverkan med dotterbolagen sätta upp förslag på resultatkrav samt följa upp och avrapporterar dessa. • Löpande bevaka och följa upp investeringar, förvärv och avyttringar. <p>Uppsala stadshus AB ska hantera ansökningar om igångsättningsstillstånd för investeringar över 50 miljoner kronor. Uppsala stadshus AB har rätt att inom bolagskoncernen omdisponera den av kommunfullmäktige beslutade investeringsramen för respektive år.</p>
---	---

Tabell 37. Ägardirektiv för Uppsala stadshus AB beslutade i Mål och budget 2023–2025.

Kommunfullmäktige har lämnat sex bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala stadshus AB. Av dessa ägardirektiv bedömdes alla som helt uppfyllda.

Uppsala stadshus AB svarar för *ägarstyrning, strategisk planering, ekonomisk kontroll och uppföljning* av kommunens bolag samt samordnar gemensamma frågor i koncernen. Ägarstyrningen har bland annat skett genom olika styrdokument och löpande uppföljning av dem samt genom ägardialoger, information från bolagen till moderbolagets styrelse samt genom olika mötesforum och dialoger. Ägardialoger har skett vid två tillfällen, i april/maj och i oktober/november. Under året har verkställande direktörer i dotterbolagen informerat om verksamheten och diskuterat aktuella frågor med moderbolagets styrelse.

Ekonomiskt utfall för Uppsala stadshus AB har under året *svarat för flera samordningsaktiviteter* till exempel gemensam styrelseutvärdering i koncernen, initiering av gemensamma utvecklingsgrupper såsom förberedande arbete med hållbarhetsrapportering (CSRD), styrelseutbildning för förtroendevalda och styrelseordförande, koncernbidragshantering samt prognos- och likvidplanering av dotterbolagens finansieringsbehov.

Under året har *sju igångsättningsstillstånd för investeringar i dotterbolagen överstigande 50 miljoner kronor behandlats* i Ekonomiskt utfall för Uppsala stadshus AB:s styrelse.

Destination Uppsala AB

Destination Uppsala AB ska genom marknadsföring, affärsutveckling och försäljning inom områdena affärsturism, evenemang och privatturism vara ett strategiskt verktyg för tillväxt, ökade intäkter och sysselsättning inom besöksnäringen i Uppsala kommun.

Bolaget ansvarar även för att projektleda kommunens större evenemang och att samarbeta med det lokala näringslivet i syfte att utveckla mötes- och evenemangsindustrin via partnerskapet Uppsala Convention Bureau. Vidare ansvarar bolaget för stadens besöksmottagande och Uppsalas turistinformation.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	11	24	13	15	18
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	1%	0%	0%	1%
Resultat efter finansiella poster	1	1	5	6	1
Justerad balansomslutning	22	20	22	4	11
Justerat eget kapital	1	1	1	1	1
Investeringar	-	-	-	0	0
Räntabilitet på eget kapital, %	71%	94%	716%	949%	126%
Soliditet, %	7%	3%	3%	14%	7%
Medelantalet anställda	18	19	19	21	22

Tabell 38. Ekonomiskt utfall för Destination Uppsala AB.

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 1 (1) miljon kronor.

Omsättningen uppgick till 11 (24) miljoner kronor, vilket är en minskning 13 miljoner kronor jämfört med föregående år. Minskningen förklaras av att bolaget under 2023 inte längre ansvarade för Bandyfinalen som evenemang. Bolagets kostnader är intäktsrelaterade med följd att resultatet var i linje med föregående år, trots lägre omsättning.

Totalt besöktes evenemangen som bolaget ansvarade för av cirka 350 000 besökare, vilket är en ökning jämfört med 2022 med cirka 13 procent.

Resultatet före finansiella poster uppgick till 0 (0) miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 0 miljoner kronor.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska utveckla och marknadsföra den del av varumärket Uppsala som rör besöksnäringen. Detta ska ske i nära samarbete med näringslivet och andra externa aktörer.

Bolaget ska värva och utveckla evenemang, möten och besöksrelaterade etableringar i Uppsala. Arbetet ska ske i nära samarbetet med angränsade kommuner, organisationer, näringslivet, universiteten och andra offentliga myndigheter i syfte att stärka Uppsalas position inom

Bolaget ska i samverkan med nämnder och bolag bidra i planering av en flerfunktionell användning av lokaler, anläggningar och mark för att skapa förutsättningar för fler och större möten och evenemang som bidrar till stärkt besöksnäring och tillväxt i Uppsalas näringsliv.

Bolaget ska, vid om- eller nybyggnation av mötes-, sport-, evenemangs- och rekreationsanläggningar, bidra med sakkunskap så att behoven hos dem

besöksnäringen så väl nationellt som internationellt.	som besöker eller arrangerar evenemang i Uppsala tillmötesgår och beaktas.
Bolaget ska uppmuntra arrangörer och besökare att resa hållbart till möten och evenemang i Uppsala.	
Bolaget ska koordinera samverkan mellan de arenor som kommunen helt eller delvis finansierar samt projektleda evenemang på uppdrag av Uppsala kommun eller externa aktörer.	

Tabell 39. Ägardirektiv för Destination Uppsala AB beslutade i Mål och budget 2023–2025.

Kommunfullmäktige har lämnat sex bolagsspecifika ägardirektiv till Destination Uppsala AB, varav fyra bedöms som helt uppfyllda och två som i hög grad uppfyllda. Den sammanvägda bedömningen är att bolagets ägardirektiv till övervägande del är helt uppfyllda.

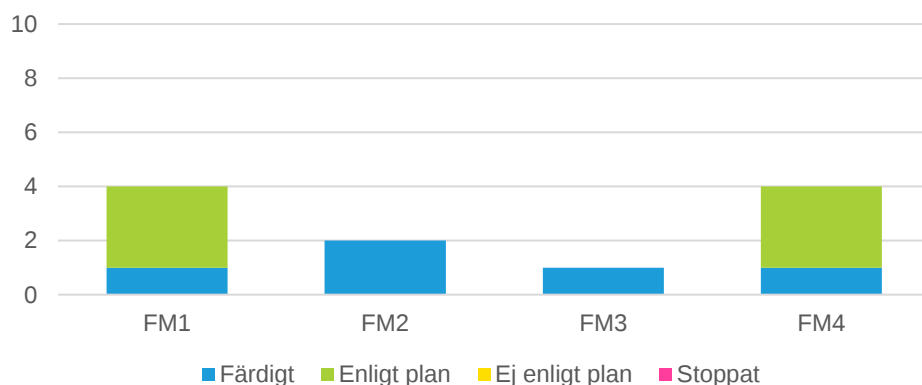
Arbetet med att *utveckla och aktualisera varumärkesplattformen* för Uppsala har pågått under året och fortsätter att pågå i samverkan med kommunikationsstaben och externa aktörer.

Enheten Möten & Evenemang (Uppsala Convention Bureau, UCB) har bearbetat 1 136 potentiella möten och evenemang och har under året värvat 34 möten och 15 evenemang till Uppsala. Under året har UCB överlämnat 60 miljoner kronor i affärer till näringslivet. Målet var 36 miljoner vilket överträffades med god marginal.

Bolaget har som uppdrag att *projektleda evenemang på uppdrag av Uppsala kommun* och har genomfört tre större evenemang, Valborg, Kulturnatten och Allt ljus på Uppsala som totalt genererat cirka 500 000 besökare.

Mål och uppdrag

Destination Uppsala AB har blivit färdig med fem av elva uppdrag. Sex pågår enligt plan.

Figur 52. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsalahem AB

Uppsalahem AB är ett allmännyttigt kommunalt bostadsbolag som bidrar till att stärka kommunens utveckling genom att med hög kompetens äga, förvalta och utveckla hyresfastigheter och erbjuda boenden för olika faser i livet. Bolaget erbjuder även bostäder för studenter, ungdomar och seniorer. Bolagets erbjudande är att skapa trygga och trivsamma hem där många vill bo.

Uppsalahem AB är Uppsalas ledande bostadsbolag som bygger och förvaltar närmare 18 000 hyresbostäder, inklusive studentbostäder. Nästan 30 000 Uppsalabor bor i bolagets hyresrätter.

Bolaget bildar tillsammans med ett dotterbolag en underkoncern till Uppsala stadshus AB.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	1 637	1 573	1 505	1 439	1 409
Andel av koncernens nettoomsättning, %	39%	40%	44%	44%	44%
Resultat efter finansiella poster	228	283	365	316	289
Justerad balansomslutning	12 601	12 550	12 422	12 376	12 272
Justerat eget kapital	5 438	5 262	5 118	4 855	4 621
Investeringar	476	237	426	761	620
Räntabilitet på eget kapital, %	4%	5%	7%	7%	6%
Soliditet, %	43%	42%	41%	39%	38%
Medelantalet anställda	305	286	276	279	274

Tabell 40. Ekonomiskt utfall för Uppsalahem AB.

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick för Uppsalahemkoncernen till 228 (283) miljoner kronor, vilket är 55 miljoner kronor lägre än föregående år. Årets och föregående års resultat innehåller jämförelsestörande poster, såväl positiva som negativa, vilket avser utrangeringar, nedskrivningar samt realisationsvinster och realisationsförluster vid försäljning av tillgångar. Den enskilt största jämförelsestörande posten 2023 avsåg en nedskrivning av mark i dotterbolaget Kretia 2 fastighets AB. På grund av förekomst av cinnoberbaggen på fastigheten har bygggrätten värdereglerats med 38 miljoner kronor, vilket motsvarar 24 procent av det bokförda värdet. Justerat för dessa poster var resultatet 16 miljoner kronor lägre än föregående år.

Både nettoomsättningen och de fastighetsrelaterade kostnaderna har ökat till följd av hyresökningar och färdigställda renoveringar. Den årliga hyresjusteringen på 4,4 procent bidrog med högre intäkter men kompenserade inte fullt ut för kostnadsökningarna. Överskottsgraden ökade från 53 procent till knappt 56 procent. De främsta anledningarna var ett lägre utfall av skador, minskade personalkostnader som en effekt av vakanser och sjukfrånvaro, pausat hyresgäststyrt underhåll och omprioriteringar i resultatpåverkande underhållsprojekt. Den generella kostnadsutvecklingen i bostadsbranschen har de senaste åren väsentligt överstigit konsumentprisindex (KPI) och den höga inflationen under året har medfört ökade skötsel-, reparations- och underhållskostnader. Därutöver har kostnader för värme ökat som en effekt av en kallare höst och vinter jämfört med ett normalår. Räntekostnaderna var knappt 69 miljoner kronor högre än föregående år trots en

minskning av låneskulden. Ökningen är en effekt av högre marknadsräntor vid refinansiering av lån.

Resultatet före finansiella poster, rensat för jämförelsestörande poster, uppgick till 430 miljoner kronor. Därmed uppfyllde bolaget kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 370 miljoner kronor.

Marknadsvärdet på Uppsalahems fastighetsbestånd uppgick till 29 635 (30 485) miljoner kronor, vilket är 17 220 (18 166) miljoner kronor högre än det bokförda värdet. Minskningen i marknadsvärdet förklaras framför allt av förändrade marknadsräntor som har lett till en svagare marknad för bostadsfastigheter.

Årets investeringar uppgick till 476 (237) miljoner kronor och ryms inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. En återhämtning skedde under 2023 jämfört med 2022 som präglades av en kraftig inbromsning avseende framför allt nyproduktionsprojekt. En stor del av planerade renoveringsprojekt och aktiverbara underhållsprojekt har kunnat genomföras under året. Två projekt för nyproduktion har gått in i produktionsfas, Fältläkaren och Spexaren Rackarberget, som båda avser studentlägenheter. Renovering av 134 lägenheter har färdigställts under året. Vid årsskiftet pågick renovering av 115 lägenheter och nyproduktion av 353 lägenheter.

Ägaridé, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Ägaridé

<p>Bolaget ska som allmännyttigt bostadsbolag bidra till att stärka hela Uppsalas utveckling genom att med hög kompetens äga, förvalta och bygga bostäder, främst hyresfastigheter i Uppsala stad och landsbygd för olika faser i livet.</p>	<p>Bolaget ska årligen erbjuda en andel av nyuthyrningen till personer som av särskilda ekonomiska och/eller sociala skäl inte kan få en bostad på egen hand och till personer som omfattas av bosättningslagen.</p>
<p>Bolaget ska vara ett av kommunens verktyg för att förverkliga sin bostadspolitik.</p>	<p>Bolaget ska vara en resurs för hela Uppsala kommun i strategiska frågor om samhällsutveckling, boende och bostadsbyggande. Bolaget ska i samverkan med andra bolag och aktörer, inom och utanför kommunkoncernen, utveckla kommunkoncernens kompetens i boendefrågor.</p>
<p>Bolaget har att värda sina tillgångar på ett långsiktigt hållbart sätt varvid bolagets resultat som huvudregel återinvesteras. För att möjliggöra fortsatta investeringar och en rimlig belåningsgrad får bolaget jobba med väl avvägda avyttringar av byggrätter och/eller mindre bestånd av bostäder och lokaler. Sammantaget över tid ska antalet hyresrätter för bolaget öka.</p>	<p>I arbetet med hållbar stadsutveckling ska bolaget särskilt fokusera på att minska boendesegregationen och social oro.</p>
<p>Bolaget ska skapa förutsättningar för att kommunen i olika konjunkurlägen ska kunna genomföra sin bostadspolitik. Bolaget är en av flera aktörer i utvecklingen av nya bostadsområden i kommunen och skapar samhällsnytta för hela kommunen genom att ta en ledande roll i förvaltning och byggande av bostäder i Uppsala kommun.</p>	<p>Bolaget ska i kommunkoncernen vara ett föredöme i frågor om att skapa sammanhållning och gemensam riktning i hela kommunen och aktivt bidra till att kommunens alla verksamheter i styrelser, nämnder, bolag och förvaltningar tillsammans bildar en helhet.</p>
<p>Bolaget ska vara ett utvecklingsinriktat företag där innovativa idéer och boendekoncept kan prövas och bolaget ska särskilt fokusera på hållbara renoveringsmodeller.</p>	

Tabell 41. Ägaridé för Uppsalahem AB beslutad i Mål och budget 2023–2025.

Bolagets ägaridé bedöms vara helt uppfyllt. Ägaridén stärker Uppsalahem AB som allmännyttigt bolag och tydliggör bolagets roll i hela Uppsala kommuns expansion.

Bolagets uppdrag, att *verka som kommunens verktyg för att förverkliga bostadspolitiken*, har inneburit att bolaget satsat ytterligare resurser på trygghetsarbetet på plats, främst i Gottsunda. I Gottsunda har områdesvärdar anställts, vilka arbetar utanför ordinarie kontorstider för att hjälpa till och skapa trygghet i området.

Genom att arbeta aktivt tillsammans med övriga kommunala verksamheter med planeringen av Södra staden har bolaget varit med och *utvecklat nya bostadsområden tillsammans med övriga kommunkoncernen*. Under året har två nyproduktionsprojekt startat och bolaget har även samarbetat med andra verksamheter inom kommunkoncernen för att utveckla lokaler i rätt lägen och för rätt typ av verksamhet.

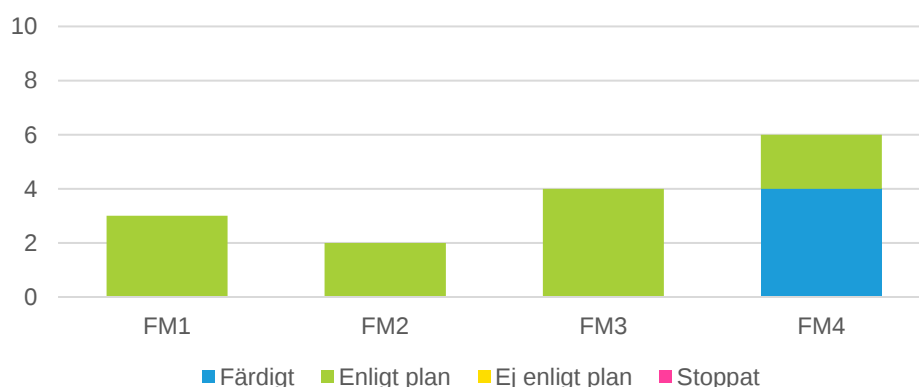
Innovativa idéer och nya boendekoncept har prövats och bolaget har särskilt fokuserat på hållbara renoveringsmodeller. Uppsalahem AB har tillsammans med Uppsala vatten och avfall AB och STUNS fått EU-bidrag för att främja cirkulära lösningar vid renoveringarna i Gottsunda. Bolaget har även arbetat med sina entreprenörer för att minska byggavfallsmängderna. Uppsalahem AB har testat nya mobilitetslösningar i nyproduktionsprojekten.

Bolaget har *vårdat sina tillgångar på ett långsiktigt hållbart sätt*. Uppsalahem AB har i grunden en stabil ekonomi vilket är viktigt för att möjliggöra fortsatta satsningar inom uppdraget och samtidigt klara av att möta de finansiella utmaningar som för närvarande finns på byggmarknaden. Trots ett ansträngt kostnadsläge håller bolaget en hög takt på underhålls- och renoveringsprojekt. En stor del av planerade renoveringsprojekt och aktiverbara underhållsprojekt har kunnat genomföras och utgör omkring 75 procent av årets investeringsvolym. Under året erbjöds bolaget möjligheter att förvärva tre fastigheter i områdena Rosendal och Salabacke från en fastighetsaktör som lämnar Uppsalamarknaden. Affären planeras att genomföras under våren 2024, under förutsättning att kommunfullmäktige godkänner förvärven.

Bolaget har under året *erbjudit en andel av nyuthyrningen till personer som av särskilda ekonomiska och/eller sociala skäl inte kan få en bostad på egen hand* och till personer som omfattas av bostättningslagen. Under året har 107 lägenheter erbjudits till kommunen, varav 48 lägenheter har förmedlats.

Mål och uppdrag

Uppsalahem AB har blivit färdig med fyra av 15 uppdrag. Elva uppdrag pågår enligt plan.

Figur 53. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala bostadsförmedling AB

Uppsala bostadsförmedling AB förmedlar hyresrätter från privata och allmännyttiga bostadsbolag till bostadssökande i Uppsalaregionen. Förmedling av bostäder sker via en digital förmedlingstjänst till den bostadssökande som har längst kötid och som uppfyller hyresvärdens kriterier. Tydlighet, tillgänglighet och transparens präglar bolagets tjänster och kontakter med bostadssökande, hyresvärdar och övriga intressenter. Bolagets mål är att ha både nöjda bostadssökande och nöjda hyresvärdar.

Under 2023 har bostadsförmedlingen förmedlat 8 143 (7 428) bostäder och per den 31 december 2023 fanns 132 048 (125 607) betalande bostadssökande i bostadskön. Bostadsförmedlingen skrev avtal med sju nya hyresvärdar med bestånd i fem olika kommuner under 2023, vilket ytterligare breddar utbudet för regionens bostadssökande.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	37	35	35	31	28
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	1%	1%	1%	1%
Resultat efter finansiella poster	2	5	3	1	-1
Justerad balansomslutning	30	29	30	28	26
Justerat eget kapital	6	6	6	6	7
Investeringar	2	-	8	2	0
Räntabilitet på eget kapital, %	34%	77%	46%	18%	neg
Soliditet, %	19%	20%	20%	23%	26%
Medelantalet anställda	38	37	35	39	37

Tabell 42. Ekonomiskt utfall för Uppsala bostadsförmedling AB.

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 2 (5) miljoner kronor och är 3 miljoner kronor lägre än föregående år. Nettoomsättningen ökade med cirka 2 miljoner kronor jämfört med föregående år vilket beror på fler antal betalande i bostadskön samt fler förmedlade bostäder. De ökade intäkterna har mötts av kostnadsökningar för bland annat lokaler, rekryteringar och datakommunikation. Inflationen har haft en stor effekt på bolagets personalkostnader och pensionskostnaderna har därigenom ökat med drygt 1 miljon kronor jämfört med föregående år.

Resultatet före finansiella poster uppgick till 2 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 1 miljon kronor.

Årets investeringar uppgick till 2 (0) miljoner kronor. Under året utvecklades kö- och förmedlingssystemet bland annat med funktionen digital inkomstverifiering.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Uppsala bostadsförmedling AB ska vara kommunens verktyg för att säkerställa en effektiv hyresrättsmarknad i Uppsalaregionen.	Bolaget ska vara en digital förmedling med en tydlig digital profil.
Bostadsförmedlingen ska ha god kunskap om, och marknadsföra, bostadsmarknaden i Uppsalaregionen.	Bostadsförmedlingen ska ha möjlighet att erbjuda efterfrågade tjänster mot ersättning.
Bostadsförmedlingen ska verka för att underlätta inträde på bostadsmarknaden med fokus på grupper som har det särskilt svårt att ta sig in på bostadsmarknaden.	Bolaget ska spela en viktig roll inom det bostadssociala området och kunna bidra i förmedlingen av bostadssociala kontrakt.
Bostadsförmedlingen ska bära sina egna kostnader och finansieras genom avgiftsbelagd kö samt vid behov avgift för förmedling.	

Tabell 43. Ägardirektiv för Uppsala bostadsförmedling AB beslutade i Mål och budget 2023–2025.

Kommunfullmäktige har lämnat sju bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala bostadsförmedling AB. Av dessa ägardirektiv bedöms alla som helt uppfyllda.

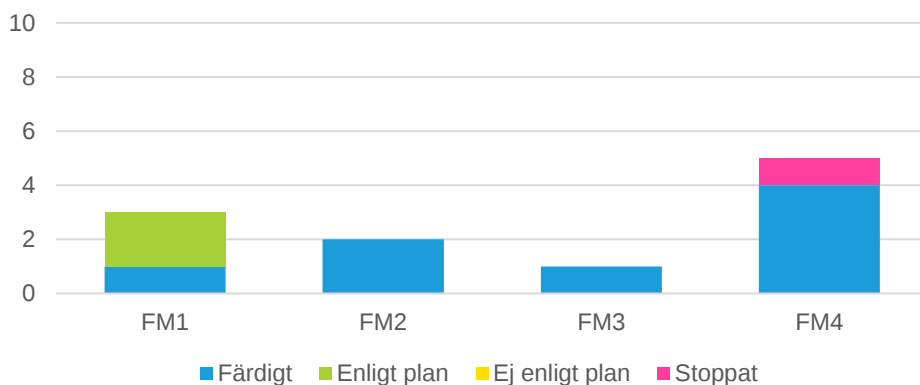
I syfte att vara kommunens *verktyg för att säkerställa en effektiv hyresmarknad i Uppsalaregionen* har bolagets strategi varit att förmedla bostäder efter kötid och i enlighet med hyresvärdarnas kriterier. Under 2023 har sju nya hyresvärdar tillkommit och 8 143 bostäder förmedlats åt 41 hyresvärdar inom alla kommuner i länet samt för Norrtälje. Bolaget har arbetat aktivt med försäljningsarbete genom både traditionell och digital marknadsföring i syfte att få fler hyresvärdar att ansluta sig till bolagets förmedlingsverksamhet. Förmedlingsavgiften sänktes den 1 april från 625 kronor till 500 kronor för studentbostäder och från 1 000 kronor till 800 kronor för vanliga bostäder.

Bostadsförmedlingen har *verkat för att underlätta inträde på bostadsmarknaden* med fokus på grupper som har det särskilt svårt att ta sig in på bostadsmarknaden genom att ha information om hur det går till att söka bostad både på svenska, engelska och arabiska. Bolaget har även gjort riktade insatser mot särskilt prioriterade målgrupper för att öka medvetenheten om vikten av att stå i bostadskön. Bolaget samverkar med kommunens olika förvaltningar kring handlingsplaner och program för olika målgrupper.

Bostadsförmedlingen har under året erbjudit en *digital förmedlingstjänst* och arbetat med ytterligare digitalisering och automatisering i förmedlingsprocessen. Detta bland annat genom att förenkla vägen till bostad med hjälp av digital inkomstverifikation vilket gör processen för bostadssökande enklare. Bolaget har upphandlat en tjänst som möjliggör distribution av post till bostadssökande via digital brevlåda.

Mål och uppdrag

Uppsala bostadsförmedling AB har blivit färdig med åtta av elva uppdrag. Två uppdrag pågår enligt plan. Ett uppdrag är stoppat då den planerade åtgärden för 2023 inte kunde genomföras. Arbetet fortsätter 2024.

Figur 54. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB ska tillhandahålla ändamålsenliga lokaler och mark för den verksamhet som bedrivs inom Uppsala kommun, bedriva verksamheten vid de rekreations- och idrottsanläggningar som bolaget äger och till Uppsala kommun och dess helägda bolag erbjuda fastighetsförvaltningstjänster.

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB bildar tillsammans med två dotterbolag en underkoncern till Uppsala stadshus AB.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020*	2019*
Nettoomsättning	508	487	297	0	0
Andel av koncernens nettoomsättning, %	12%	12%	8%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster	-1	-5	-28	0	0
Justerad balansomslutning	4 009	3 896	3 446	0	0
Justerat eget kapital	248	230	226	1	0
Investeringar	233	189	225	-	-
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Soliditet, %	6%	5%	7%	97%	92%
Medelantalet anställda	222	226	210	0	0

* Jämförelsesiffror avser den vilande verksamheten för R2 AB som fusionerades med tre av stadshuskoncernens bolag och bildade Uppsala kommun arenor och fastigheter AB under 2021

Tabell 44. Ekonomiskt utfall för Uppsala kommun arenor och fastigheter AB.

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick för koncernen Uppsala kommun arenor och fastigheter till drygt -1 (-5) miljoner kronor, vilket är 4 miljoner kronor högre än föregående år. I årets och föregående års resultat ingår jämförelsestörande poster som avser utrangeringar och realisationsvinster vid försäljning av tillgångar. Justerat för dessa poster uppgick årets resultat till knappt -5 miljoner kronor och föregående års

resultat till drygt –5 miljoner kronor. Årets resultat ligger därmed i linje med föregående års resultat, efter justering av jämförelsestörande poster.

Nettoomsättningen har ökat som en effekt av indexuppräknning av hyrorna inom fastighetsförvaltningen samt ökade intäkter inom arena management. Bolaget hade både fler badbesökare, ett utökat simskoleuppdrag och högre beläggning på parkeringar jämfört med föregående år. Vakansen på fastighetssidan var fortsatt låg och främst hänförlig till de kommersiella delarna på Studenternas. Omsättningsökningen motverkas delvis av lägre intäkter på grund av färre driftärenden och lägre efterfrågan från kommunen på bolagets tjänster avseende byggservice, fastighetsdrift och teknisk förvaltning.

De fastighetsrelaterade kostnaderna ökade som en effekt av inflationen och en ovanligt kall och snörik vinter. Nyupplåning och refinansiering av lån, i kombination med högre marknadsräntor, har medfört ökade räntekostnader. Kostnadsökningen möts till viss del av effektiviseringar. Bolaget hade sitt första hela räkenskapsår under 2022 efter en fusion av fyra bolag samt övertagande av verksamheter från Uppsala kommun. En översyn av organisationen har genomförts som bland annat har resulterat i att personal har samlats i färre lokaler, vilket har minskat lokalkostnaderna under 2023. Bolaget har även minskat antalet konsulter och sett över behov vid ersättningsrekryteringar.

Resultatet före finansiella poster, rensat för årets jämförelsestörande poster, uppgick till 45 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 43 miljoner kronor.

Marknadsvärdet på fastighetsbeståndet uppgick till 4 712 (4 638) miljoner kronor, vilket är 1 495 (1 360) miljoner kronor högre än det bokförda värdet. Utvecklingen förklaras av en relativt stabil marknad för fastigheter med offentlig verksamhet som hyresgäster.

Årets investeringar uppgick till 233 (189) miljoner kronor och ryms inom den av kommunfullmäktige beslutade ramen. Årets största projekt var uppförandet av ett multihus i Rosendal med förväntat färdigställande under 2024. Därutöver har bolaget flera projekt kopplade till Gränby sportfält. Under året har projektering inletts för en ny simhall och en ny ishall för träning och renovering av befintliga ishallar har pågått. Bolaget har även uppfört en ny brandstation i Almunge.

Ägaridé, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Ägaridé

Bolaget ska aktivt bidra till att stärka hela Uppsalas utveckling genom att på affärsmässig grund och med kunden i fokus äga, förvalta, bygga och utveckla arenor och fastigheter i Uppsala stad och landsbygd. Bolaget ska värda och underhålla sina arenor och fastigheter så att värde och attraktivitet bibehålls eller ökar över tid.

Bolaget ska vara en sammanhållen, proaktiv och professionell part i kontakter med Uppsalas föreningsliv såväl bredd som spets och elit, näringsliv och besöksnäring i alla frågor som handlar om nyttjande av arenor och fastigheter.

Bolaget ska genom sin verksamhet främja livfulla mötesplatser i den växande kommunen och

Bolaget är kommunens verktyg för att koordinera och projektera om- och nybyggnation av arenor och fastigheter och förverkliga detta genom eget eller andras byggande och ägande samt vara ett utvecklings- och innovationsinriktat företag med fokus på långsiktighet och hållbarhet.

Bolaget ska i kommunkoncernen vara ett föredöme i frågor om att skapa sammanhållning och gemensam riktning i hela kommunen och aktivt bidra till att kommunens alla verksamheter i styrelser, nämnder, bolag och förvaltningar tillsammans bildar en helhet.

därmed bidra till att stärka Uppsala som en attraktiv kommun att besöka, leva och verka i. Bolaget ska i sina roller och uppdrag aktivt medverka i arbetet för en ökad jämlik folkhälsa och utveckla Uppsala som evenemangsplats.

Tabell 45. Ägaridé för Uppsala kommun arenor och fastigheter AB beslutad i Mål och budget 2023–2025.

Bolagets ägaridé bedöms vara helt uppfylld.

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB har *bidragit aktivt till att stärka hela Uppsalas utveckling* genom att äga förvalta, bygga och utveckla arenor och fastigheter i Uppsala stad och landsbygd.

För att säkerställa ett långsiktigt hållbart arbete med tillgångsförvaltning av fastigheterna har strategiska fastighetsplaner med tillhörande underhållsplaner tagits fram för varje fastighetsobjekt.

Bolaget äger de större idrottsarenorna Fyrishov, Studenternas och Gränby Sportfält. Fyrishov är ett av Sveriges största besöksmål och drivs i egen regi. Verksamheten har hållit öppet alla dagar året runt. Studenternas är en idrottsarena för elitfotboll och bandy där flera elitlag har sin hemvist. Studenternas vann under inledningen av 2024 första pris i kategorin Årets idrottsarena 2023 i tidningen Sport och affärers rankning. Gränby sportfält är ett område med flera ishallar. Inom Gränby sportfält planeras flera utvecklingsprojekt de kommande åren. Bolagets anläggningar har haft en hög tillgänglighet och ett brett utbud som bidragit både till *en ökad folkhälsa och till näringslivsutveckling i Uppsala samtidigt som de har främjat möjligheten till livfulla mötesplatser och till näringslivsutveckling i Uppsala.*

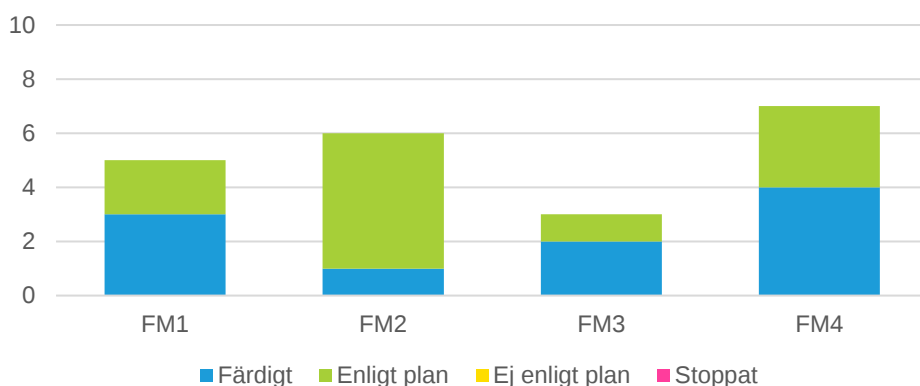
Bolaget har bidragit till *medborgarnytta och ökad och jämlik folkhälsa* genom att, på uppdrag av utbildningsförvaltningen, bedriva simskoleundervisning för förskoleklasser i två badanläggningar och under hösten utökades simskoleundervisningen till att även omfatta en fortsättning för grundskolans årskurs två.

Bolaget har varit *kommunens verktyg för att koordinera och projektera om- och nybyggnation av arenor och fastigheter.* Inom investeringsområdet har produktion av Multihuset i Rosendal pågått samtidigt som flera stora byggen befunnit sig i ett tidig projektskede såsom Uppsala evenemangs- och eventarena, simidrottsanläggning och träningshall för isidrotter i Gränby.

Uppsala kommun arenor och fastigheter AB har haft flera samarbeten med både förvaltningar och bolag inom kommunkoncernen. Bolaget har fortsatt arbetet med att *utveckla ett nära samarbete med staberna på kommunledningskontoret* genom att köpa supporttjänster från kommunen och bolaget har i dialog med kommunledningskontoret utvärderat samarbetet. Tillsammans med kommunstyrelsen har Uppsala kommun arenor och fastigheter AB även utvecklat en gemensam beställningsprocess i syfte att skapa tydligare ekonomisk styrning och en effektivare investeringsprocess inom kommunkoncernen.

Mål och uppdrag

Uppsala Kommun arenor och fastigheter AB har blivit färdig med tio av 21 uppdrag. Elva uppdrag pågår enligt plan.

Figur 55. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala kommuns fastighets AB

Under 2022 sålde bolaget i enlighet med Uppsala kommunfullmäktiges beslut den 13 september 2021 (KSN-2019-0957) samtliga fastigheter i sitt bestånd. Det innebär att bolaget inte bedrivit någon operativ verksamhet under 2023. Bolaget förvaltas av systerbolaget Uppsala kommun arenor och fastigheter AB.

Bolaget såldes efter räkenskapsårets utgång, den 1 januari 2024, till systerbolaget Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB, vilket det därefter planeras att fusioneras med.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	0	65	94	98	96
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	1%	3%	3%	3%
Resultat efter finansiella poster	0	89	-208	-9	-13
Justerad balansomslutning	25	106	686	935	1 026
Justerat eget kapital	24	55	68	251	241
Investeringar	-	24	44	50	82
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	162%	neg	neg	20%
Soliditet, %	98%	52%	10%	27%	20%
Medelantalet anställda	1	0	14	14	18

Tabell 46. Ekonomiskt utfall för Uppsala kommuns fastighets AB.

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 0 (89) miljoner kronor.

Årets resultat belastades bland annat av kostnader för tekniska åtgärder enligt åtaganden i de avtal som gäller tidigare års försäljningar av fastigheter samt av kostnader för fortsatt drift av bolaget. Kostnaderna uppvägs av ränteintäkter för de medel som sedan tidigare influerats från fastighetsförsäljningarna. Bolaget har under

senare delen av året använt medlen för att göra utdelning och lösa skulder till Uppsala stadshus AB samt för att amortera lån.

Resultatet före finansiella poster, exklusive jämförelsestörande poster, uppgick till –1 miljon kronor, vilket innebär att kommunfullmäktiges resultatkrav på 0 miljoner kronor inte uppfylldes. Anledningen är de förvaltningskostnader av bolaget som förekommit under året.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska verka i enlighet med kommunfullmäktiges beslut 13 september 2021 gällande förändring av fastighetsägandet i Gottsunda centrum (KSN-2019-0957).

Under en övergångsperiod ska bolaget förvalta kvarvarande fastighetsbestånd.

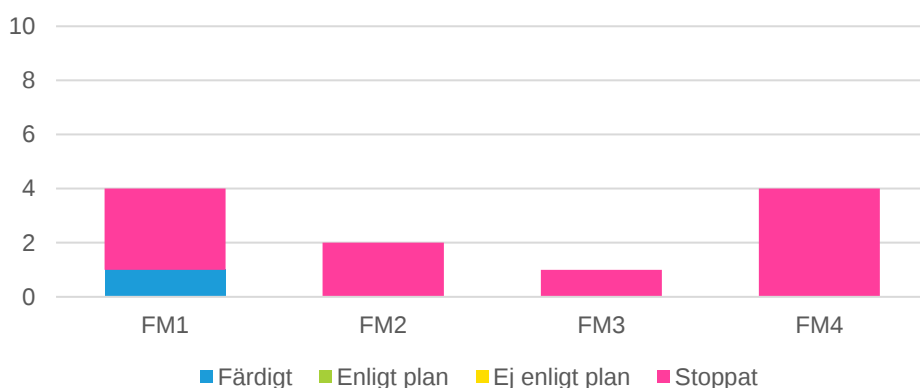
Tabell 47. Ägardirektiv för Uppsala kommuns fastighets AB beslutade i Mål och budget 2023–2025.

Kommunfullmäktige har lämnat två bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala kommuns fastighets AB som alla bedöms vara helt uppfyllda.

Bolagets *hela fastighetsbestånd har sålts under 2022 i enlighet med kommunfullmäktiges beslut* den 13 september 2021 (KSN-2019-0957). Bolaget har inte haft något fastighetsbestånd att förvalta under 2023.

Mål och uppdrag

Eftersom Uppsala kommuns fastighets AB inte bedriver någon operativ verksamhet sedan 1 januari 2023 har bolaget inte kunnat genomföra tio av kommunfullmäktiges elva uppdrag. Ett uppdrag som handlade om att genomföra fastighetsförsäljningen är klart.

Figur 56. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Uppsala kommun skolfastigheter AB

Uppsala kommun skolfastigheter AB äger, förvärvar, avyttrar, bygger och förvaltar skolfastigheter. Beståndet omfattar 146 fastigheter och växer i takt med att nya skolor och förskolor byggs. Fastighetsbeståndet är förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

Bolagets uppgift är att erbjuda ändamålsenliga lokaler för skol- och barnomsorgsverksamhet inom Uppsala kommun. Därigenom ska bolaget bidra till bästa möjliga nyttjande av den samlade fasta egendomen, tomträtter och lokaler som används i alla verksamheter som Uppsala kommun bedriver. Bolagets fastighetsbestånd hyrs till största delen ut till Uppsala kommun.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	895	792	703	679	630
Andel av koncernens nettoomsättning, %	22%	20%	20%	21%	19%
Resultat efter finansiella poster	56	100	82	162	89
Justerad balansomslutning	9 190	8 178	7 400	6 652	6 549
Justerat eget kapital	1 457	1 301	1 133	1 056	901
Investeringar	1148	899	933	546	571
Räntabilitet på eget kapital, %	4%	8%	7%	15%	10%
Soliditet, %	16%	16%	15%	16%	14%
Medelantalet anställda	92	87	90	86	83

Tabell 48. Ekonomiskt utfall för Uppsala kommun skolfastigheter AB.

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 56 (100) miljoner kronor. Justerat för jämförelsestörande poster i form av utrangeringar och nedskrivningar var resultatet 95 (130) miljoner kronor.

Nettoomsättningen var väsentligt högre än föregående år, totalt 103 miljoner kronor. Främsta orsaken var den indexuppräknningen som skett av hyrorna och som i stor utsträckning var en följd av den höga inflationen. Ytterligare en bidragande faktor till de högre intäkterna var förvärvade och nyproducerade lokaler som tagits i drift under året.

Inflationen och kostnadsutvecklingen har påverkat resultatet. Störst förändring kan noteras för räntekostnaderna som blev 54 miljoner kronor högre än föregående år. Förklaringen är dels en högre låneskuld, dels högre räntenivåer än tidigare för lån som refinansierats. Inflationen bidrog till ökade fastighetskostnader med cirka 4 till 5 miljoner kronor, främst gällande skötsel samt reparations- och underhållskostnader. Inhyringskostnaderna för moduler blev högre, både till följd av fler enheter och högre indexuppräknningar. Personalkostnaderna ökade, bland annat som en konsekvens av fler anställda, vilka i medeltal blev fem fler. I ökningen ingick en satsning på att rekrytera projektledare i syfte att minska kostnaderna för inhyrda konsulter. Sammantaget resulterade det i en kostnadsminskning på cirka 5 miljoner kronor. Driftnettot 2023 var 606 miljoner kronor, motsvarande 69 procent av nettoomsättningen, vilket kan jämföras med 2022 då driftnettot var 546 miljoner kronor, motsvarande 68 procent av nettoomsättningen.

Resultatet före finansiella poster, rensat för jämförelsestörande poster, uppgick till 219 (200) miljoner kronor. Det innebär att kommunfullmäktiges resultatkrav på 161 miljoner kronor uppfyllts.

Marknadsvärdet på fastighetsbeståndet, exklusive pågående projekt, uppgick per 31 december 2023 till 11 910 (11 100) miljoner kronor, vilket är 5 907 (5 515) miljoner kronor högre än det bokförda värdet. Utvecklingen förklaras av ett större fastighetsbestånd på en stabil marknad för fastigheter med hyresgäster inom offentlig verksamhet. Direktavkastningen på fastighetsbeståndet var 5,1 (5,0) procent.

Årets investeringar uppgick till 1 148 (899) miljoner kronor och rymmer inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. Investeringarna bestod i huvudsak av nyproduktion av förskolor, skolor samt underhåll och anpassningar av lokaler. Flera stora projekt befinner sig i produktionsfas, bland annat nyuppförande av Brantingskolan och Gottsundaskolan samt nyproduktion av Rosendals skola. I inledningen av året invigdes Rosendals förskola och Björklinge kyrkskola förvärvades från Uppsala kommun.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

<p>Bolaget ska tillsammans med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden arbeta fram samverkansmodeller för kostnads- och energieffektiva och ändamålsenliga lokallösningar.</p>	<p>Bolaget ska utgå från lokalförsörjningsplan samt funktionsprogram för pedagogiska lokaler.</p>
<p>Bolaget ska ha en ledande roll i planeringen och genomförandet av utbyggnaden av pedagogiska fastigheter i ett växande Uppsala och ta särskilt ansvar för att erbjuda lokaler av god kvalitet med konkurrenskraftiga hyror.</p>	<p>Bolaget ska arbeta för att skapa hälsosamma utbildningslokaler.</p>

Tabell 49. Ägardirektiv för Uppsala kommun skolfastigheter AB beslutade i Mål och budget 2023–2025.

Kommunfullmäktige har lämnat fyra bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala kommun skolfastigheter AB som alla i hög grad bedöms vara uppfyllda.

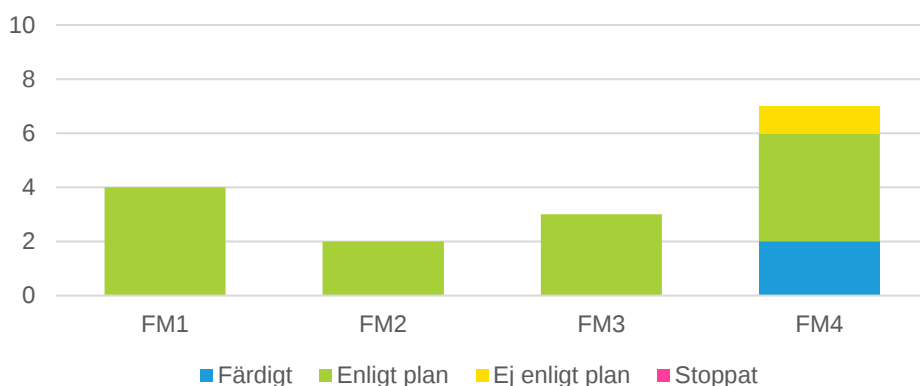
Uppsala kommun skolfastigheter AB ska enligt direktiven ta *en ledande roll när kommunen planerar, bygger och utvecklar pedagogiska och hälsosamma lokaler* för ett växande Uppsala. Framtagandet av en konceptförskola inleddes under hösten 2022 och har fortgått med målsättningen att ha alla handlingar klara innan sommaren 2024 för att kunna upphandla och starta byggandet av den första konceptförskolan. Ett till stora delar konceptualiserat byggande av förskolor förväntas leda till minskade investeringskostnader också förhoppningsvis lägre klimatavtryck. För att kunna bygga billigare och därigenom undvika höjda hyror i nyproduktion har bolaget skiftat från inhyrda projektledare till att anställa egna projektledare. Omställningen från konsulter till egna resurser bedöms ha minskat kostnaderna för nyproduktion med 5 miljoner kronor under 2023.

I *dialog med fastighetsstaben och utbildningsförvaltningen* har bolaget planerat tillkommande behov av skolplatser. Dialogen har skett med utgångspunkt från kommunens lokalförsörjningsplan och funktionsprogram för pedagogiska lokaler.

Bolaget säkerställer genom framtagna rutiner att signaler om byggnadsrelaterad ohälsa i lokalerna utreds snabbt, åtgärdas och upphör. Att *ha kunskap om fastigheternas skick och kunna arbeta hälsoförebyggande* är en viktig del i arbetet. Under året har bolaget kompletterat fastigheternas underhållsplaner med en inventering av fastigheternas tekniska installationer vilket möjliggör ett proaktivt arbetssätt för att förhindra att det uppstår ohälsosamma miljöer i utbildningslokalerna.

Mål och uppdrag

Uppsala kommun skolfastigheter AB har blivit färdig med två av 16 uppdrag. 13 uppdrag pågår enligt plan. Ett uppdrag är försenat.

Figur 57. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB

Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB startades 1972 och hyr sedan dess ut kontors-, industri- och lagerlokaler till Uppsalas näringsliv och offentliga sektor. I april 2019 beslutade kommunfullmäktige att bolagets fastigheter ska avyttras externt eller överlåtas inom kommunkoncernen och att bolagets verksamhet därefter ska avvecklas. I avvaktan på ett gynnsammare marknadsläge har inga fastighetsförsäljningar skett under 2023.

Verksamheten har sedan beslutet i kommunfullmäktige i huvudsak bedrivits inom de tre områdena förvaltning, uthyrning och avyttring, alla med det gemensamma syftet att bidra till tillväxt och utveckling för kommunen.

Bolaget bildar tillsammans med två dotterbolag en underkoncern till Uppsala stadshus AB.

Efter räkenskapsårets utgång, den 1 januari 2024, förvärvade Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB sitt systerbolag Uppsalas kommun fastighets AB. Under 2024 planeras de båda bolagen att fusioneras.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	63	61	105	108	157
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	1%	3%	3%	4%
Resultat efter finansiella poster	44	9	79	-187	12
Justerad balansomslutning	1 168	1 171	1 161	1 225	1 565
Justerat eget kapital	534	633	620	583	694
Investeringar	12	11	52	98	213
Räntabilitet på eget kapital, %	8%	1%	13%	neg	2%
Soliditet, %	46%	46%	53%	48%	54%
Medelantalet anställda	-	-	13	21	24

Tabell 50. Ekonomiskt utfall för Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB.

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick för koncernen Uppsala kommun utvecklingsfastigheter till 44 (9) miljoner kronor. I årets resultat ingår en realisationsvinst på 22 miljoner kronor hänförlig till en tilläggsköpeskilling avseende tidigare avyttrad mark i Librobäck. Rensat för realisationsvinsten och ytterligare en jämförelsestörande post uppgick resultatet till 20 (16) miljoner kronor.

Att det justerade resultatet blev cirka 4 miljoner kronor högre än 2022 förklaras i huvudsak av lägre kostnader för underhåll samt lägre avskrivningskostnader. Detta då fastighetsbeståndet minskat till följd av föregående års koncerninterna avyttringar av dotterbolag till Uppsala kommun arenor och fastigheter AB.

Vakansgraden var under 2023 i snitt 5,9 (2,9) procent, vilket i huvudsak följer av att en stor lokal på Bolandsgatan blivit vakant. Lokalen utgör tillsammans med fyra av sex våningsplan på Fålhagsleden 59 och Fålhagsleden 61 merparten av bolagets vakanser.

Resultatet före finansiella poster, rensat för jämförelsestörande poster, var 22 (18) miljoner kronor. Resultatet översteg därmed kommunfullmäktiges resultatkrav på 13 miljoner kronor.

Under året genomfördes en koncernintern överlåtelse av fastigheten Kungsängen 1:10 från dotterbolaget Förvaltningsbolaget industrihus Kölen KB till moderbolaget Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB. Försäljningen gav en realisationsvinst på 13 miljoner kronor som elimineras i koncernen. Transaktionen är gjord i syfte att fortsätta utvecklingen och verkställigheten av kommunfullmäktiges beslut om att förändra fastighetsägandet i Uppsala kommun.

Marknadsvärdet på fastighetsbeståndet uppgick till 1 027 (1 170) miljoner kronor, vilket är 725 (879) miljoner kronor högre än det bokförda värdet. Att marknadsvärdet sjunkit avspeglar den avmattning som skett på fastighetsmarknaden.

Årets investeringar uppgick till 12 (10) miljoner kronor, vilket är 2 miljoner kronor högre än kommunfullmäktiges ram. Av investeringarna avsåg 7 miljoner kronor underhållsprojekt i bolagets bestånd. Resterande del avsåg aktiverbar stämpelskatt hänförlig till årets genomförda koncerninterna fastighetsöverlåtelse.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Bolaget ska verka för att sälja fastigheter i enlighet med Kommunfullmäktiges beslut 29 april 2019 (KSN-2019-0957).

Under en övergångsperiod ska bolaget förvalta kvarvarande fastighetsbestånd.

Tabell 51. Ägardirektiv för Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB beslutade i Mål och budget 2023–2025.

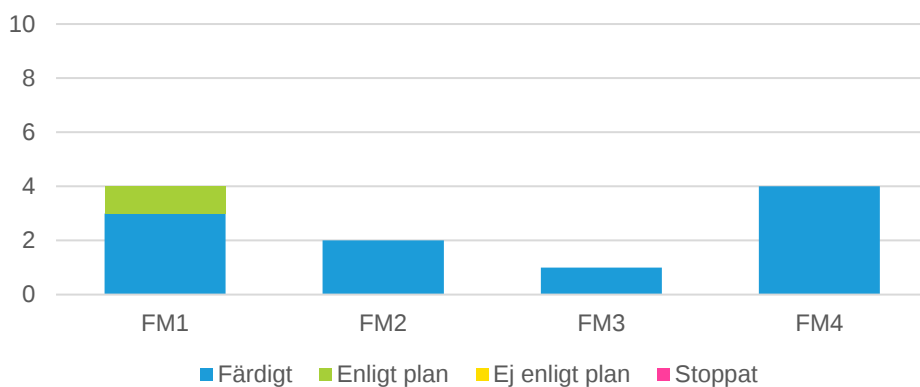
Kommunfullmäktige har lämnat två bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB. Av dessa ägardirektiv bedöms ett som helt uppfyllt och ett som i hög grad uppfyllt. Den sammanvägda bedömningen är att bolagets ägardirektiv i hög grad är uppfyllda.

Bolaget har inte sålt några fastigheter externt under 2023 på grund av det rådande läget på transaktionsmarknaden för fastigheter. Styrelsen och bolagsledningen har bedömt att det under de närmaste åren kommer vara ett fortsatt svagt marknadsläge

där det kan bli svårt att sälja till ett rimligt pris. Under 2023 har en genomlysning skett av bolagets fastigheter där några identifierats som strategiska för kommunkoncernen att behålla. Bolaget har under året förvaltat kvarvarande fastigheter.

Mål och uppdrag

Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB har blivit färdiga med tio av kommunfullmäktiges elva uppdrag. Ett uppdrag pågår enligt plan.

Figur 58. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala konsert och kongress AB

Uppsala konsert och kongress AB bedriver sedan 2007 konsert-, kultur-, kongress- och restaurangverksamhet i konsert- och kongresshuset vid Vaksala torg. Bolaget hyr ut lokaler samt arrangerar kongresser, konferenser, möten, mässor, utställningar och evenemang. Bolaget driver även en restaurang och lunchservering.

Konsert- och kongresshuset består av stora salen (1 120 platser), sal B (340 platser), sal C (120 platser), sal D (850 platser bankett, alternativt 1 500 platser stående publik) och flera konferens- och mötesrum. I restaurangdelen kan upp till 850 sittande gäster serveras.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	57	41	13	16	50
Andel av koncernens nettoomsättning, %	1%	1%	0%	1%	2%
Resultat efter finansiella poster	-37	-41	-39	-45	-39
Justerad balansslutning	88	86	83	72	63
Justerat eget kapital	47	47	47	48	36
Investeringar	2	1	1	3	6
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Soliditet, %	53%	55%	57%	66%	57%
Medelantalet anställda	61	60	65	68	66

Tabell 52. Ekonomiskt utfall för Uppsala konsert och kongress AB.

Ekonomiskt utfall

Bolaget bedriver sin verksamhet i två verksamhetsgrenar, programverksamheten och konferensverksamheten. Nettoomsättningen ökade till 57 (41) miljoner kronor och resultatet efter finansiella poster uppgick till –37 (–41) miljoner kronor.

2023 var det första året efter pandemin som inte präglades av restriktioner, däremot har andra externa faktorer så som sämre konjunktur, inflation och en svagare krona belastat verksamhetens resultat.

Det totala antalet evenemang var 299 (227), varav 204 (132) var kopplade till programverksamheten och 95 (95) till konferensverksamheten. Antalet besökare ökade med cirka 17 procent till cirka 239 000. Restaurangen har haft ett nytt menykoncept vilket har haft en positiv påverkan på försäljningen och för mötesverksamheten.

Bolaget uppfyllde inte kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på –34 miljoner kronor då resultatet före finansiella poster uppgick till –36 miljoner kronor. Avvikelsen uppgår till drygt 2 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 2 (1) miljoner kronor och rymdes inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. Investeringarna avsåg främst utveckling av scenteknik och digital teknik.

Ägaridé, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Ägaridé

<p>Bolaget ska genom sin verksamhet vara en livfull mötesplats som genomsyras av en unik mix av musik, såväl dag som natt, och som med sin kvalitet med både bredd och spets attraherar och inspirerar till möten mellan människor i olika åldrar och med olika livsstilar – lokalt, nationellt och internationellt.</p> <p>Bolaget ska genom sin event-, kongress- och konferensverksamhet aktivt bidra till utvecklingen av besöksnäringen i Uppsala och stärka bilden av Uppsala som en attraktiv stad att besöka, leva och i.</p>	<p>Bolaget ska samspela med omgivningen och medverka till en levande stadskärna som vidgas mot östra Uppsala utifrån sin geografiska plats.</p> <p>Bolaget ska samverka med näringslivet och aktörer som stärker de olika verksamheterna inom musikens respektive event-, kongress- och konferensverksamhetens områden.</p> <p>Bolaget ska ha affärsmässighet som drivkraft.</p>
---	--

Tabell 53. Ägaridé för Uppsala konsert och kongress AB beslutad i Mål och budget 2023–2025.

Bolagets ägaridé bedöms helt uppfyllt. Ägaridén stärker Uppsala konsert och kongress AB:s roll som den plats där event, kongress och konferensverksamhet samlas för att vara en livfull mötesplats för musik och evenemang.

Uppsala konsert och kongress AB har *genom sin verksamhet skapat en livfull mötesplats med en unik mixa av musik*. Under året har bolaget bland annat utvecklat programmet till att ha mer barn- och ungdomsverksamhet, initierat nya festivaler för att locka nya grupper av besökare genom samarbeten med till exempel Uppsala danscenter och andra aktörer både lokalt och nationellt. Konserter med kurdiska, persiska, syriska, finska och afghanska artister har anordnats för att tilltala minoriteter inom Uppsalaområdet. Under våren 2023 presenterade bolaget en vision och strategi för hur området kan utvecklas till en mötesplats och offentligt vardagsrum för Uppsalabor och tillresta. Strategin presenterades för berörda parter i närområdet och för deltagarna i

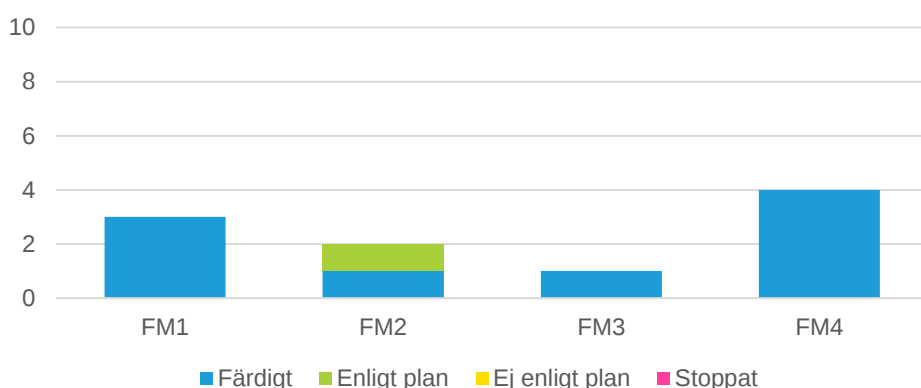
Uppsala Citysamverkan. Strategin är tänkt att vara långsiktig och innebär en samverkan med många aktörer med Uppsala konsert och kongress AB som initiativtagare.

Bolaget har deltagit i nationella och internationella branschsammankomster för att exponera och positionera UKK som evenemanglokal och Uppsala kommun som en evenemangstad. I syfte att *aktivt bidra till utvecklingen av besöksnäringen i Uppsala* har ett nytt kreativt råd bildats där bolaget ingår tillsammans med lokala aktörer. Bolaget har även samarbetat med näringslivets aktörer genom flera affärsnätverk, bland annat Handelskammaren och hotellverksamheterna.

Under året har det interna fokuset varit att *stärka affärsmässigheten och öka intäkterna* genom införandet av ett styrkortsbaserat arbete för att följa upp produktivitetssökningar, minska administrationen och stärka resultatet. Arbets sättet ska också stärka innovationskraften och öka kompetensen hos medarbetarna.

Mål och uppdrag

Uppsala Konsert & Kongress AB har blivit färdigt med nio av tio uppdrag. Ett uppdrag pågår enligt plan.

Figur 59. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala parkering AB

Uppsala parkering AB erbjuder parkeringar till såväl privatpersoner som fastighetsägare och näringsidkare i Uppsala kommun. Bolaget förvaltar all parkering på allmän gatumark i Uppsala kommun, cirka 25 000 parkeringsplatser. Bolaget förvaltar även cirka 2 500 parkeringsplatser på kommunal kvartersmark. Bolaget äger två parkeringsanläggningar, Centralgaraget och Dansmästaren, och förvaltar Kvarnengaraget. I anläggningarna finns totalt cirka 1 100 parkeringsplatser. Parkerings- och mobilitetsanläggningen Brandmästaren är under uppförande.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	133	117	99	84	87
Andel av koncernens nettoomsättning, %	3%	3%	3%	3%	3%
Resultat efter finansiella poster	35	39	31	25	28
Justerad balansomslutning	405	347	326	307	264
Justerat eget kapital	33	32	32	28	29
Investeringar	65	45	10	49	94
Räntabilitet på eget kapital, %	105%	121%	97%	89%	99%
Soliditet, %	8%	9%	10%	9%	11%
Medelantalet anställda	44	40	36	35	30

Tabell 54. Ekonomiskt utfall för Uppsala parkering AB.

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 35 (39) miljoner kronor, vilket är 4 miljoner kronor lägre än föregående år.

Nettoomsättningen ökade med drygt 13 procent till 133 (117) miljoner kronor. Den högre nettoomsättningen berodde främst på ökad beläggning på gatuparkeringar, men även ökad beläggning vid Fyrishov, IFU Arena och Soldathemsvägen. Korttidsparkeringar utgjorde cirka 73 procent av nettoomsättningsökningen. Ytterligare en bidragande orsak var att parkeringsanmärkningar och kontrollavgifter ökade.

Den högre nettoomsättningen medförde högre omsättningsrelaterade kostnader såsom markarrenden och kortavgifter. Personalkostnaderna ökade och var bland annat hänförligt till personalrekryteringar inom parkeringsövervakning och bygg- och fastighetsförvaltningen. Medelantalet anställda ökade med 10 procent till 44 (40). De finansiella kostnaderna ökade med knappt 2 miljoner kronor som följd av högre marknadsräntor och ökad upplåning för pågående nyproduktion av Brandmästaren.

Resultatet före finansiella poster uppgick till 38 miljoner kronor. Bolaget uppfyllde därmed kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på 28 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgick till 65 (45) miljoner kronor och rymdes inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. Huvuddelen av investeringarna avsåg projektet Brandmästaren i Rosendal som förväntas slutföras under första kvartalet 2025. Bolaget har även haft mindre kapitalkrävande investeringar såsom laddplatser, skyltar och underhållsinvesteringar i befintliga anläggningar.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

<p>Uppsala parkering AB ska i samarbete med gatu- och samhällsmiljönämnden säkerställa att ytor för parkerings- och mobilitetslösningar kommer till stånd som syftar till ett hållbart resande och bidrar till god framkomlighet på det allmänna gatunätet.</p> <p>Bolaget ska bidra till att målen i Parkeringspolicy för Uppsala kommun (KSN-2013-0338) uppnås.</p> <p>Bolaget ska, i linje med innerstadsstrategin, arbeta för att tillgodose behovet av parkeringslösningar för motorfordon och cyklar i centrala Uppsala genom fler mobilitetsanläggningar och/eller kollektivtrafikförsörjda pendlarparkeringar.</p> <p>Bolaget ska arbeta för en ökad digitalisering av verksamheten, exempelvis digitala parkeringslednings- och betalsystem.</p>	<p>Bolaget ska verka för ett mobilitetsperspektiv på resande genom att tillhandahålla parkering för bil- och cykelpool.</p> <p>Bolaget ska, vid uppförande av anläggning, eftersträva att parkeringsanläggningar kan kombineras med kommersiella- och verksamhetslokaler och/eller bostäder genom lämplig fastighetsbildning.</p> <p>Bolaget ska i de egna parkeringsanläggningarna arbeta med differentierade avgifter och andra marknadsincitament i syfte att hålla hög beläggningsgrad i garagen.</p> <p>Bolaget ska i samverkan med övriga aktörer i kommunen arbeta för utökade möjligheter för laddning av elbilar.</p>
---	--

Tabell 55. Ägardirektiv för Uppsala parkering AB beslutade i Mål och budget 2023–2025.

Kommunfullmäktige har lämnat åtta bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala parkering AB som alla bedöms vara helt uppfyllda.

Bolaget har samarbetat *med gatu- och samhällsmiljönämnden för att säkerställa ytor för parkerings- och mobilitetslösningar*, till exempel öppnas 200 nya parkeringsplatser upp vid Norra Hovstallängen när Österplan stängs i samband med ombyggnationen av järnvägen.

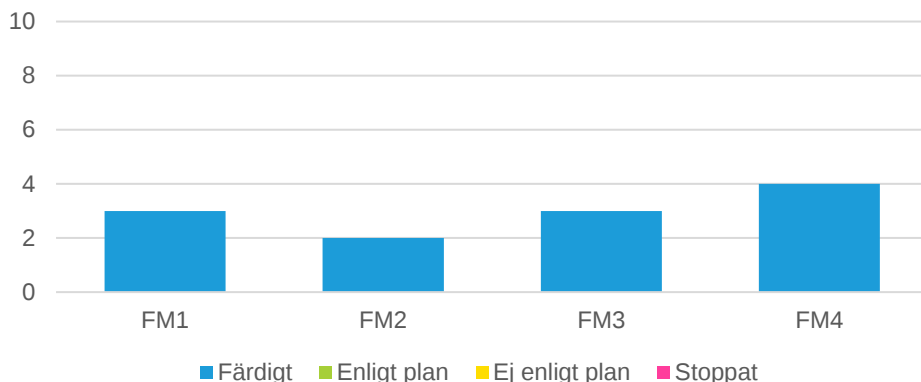
Uppsala parkering AB har *arbetat med att bidra till målen i kommunens Parkeringspolicy* genom utbyggnad av laddstolpar och nya mobilitetshus både centralt och i stadens ytterområden. Bolaget har även upphandlat en helhetstjänst för laddinfrastruktur som innebär att leverantören tillhandta håller allt från projektering, installation och drift till betallösningar och support till slutanvändarna.

I syfte att *öka verksamhetens digitalisering* har digitala parkeringsdata avseende markparkeringar lagts in i kommunens geografiska informationssystem (GIS). Genom digitalisering av parkeringsdata i Dansmästaren och Kvarnengaraget kan söktrafiken i staden minska vilket också bidrar till mindre trafik i centrum.

Bolaget har *samverkat med övriga aktörer i kommunen under året*. Tillsammans med till exempel stadsbyggnadsförvaltningen har bolaget arbetat med målet att skapa en betalmodell för elladdning på allmän plats samt på kommunägda kvartersmarksparkeringar. Under året har samarbete med Uppsala kommun arenor och fastigheter AB och Uppsala kommun skolfastigheter AB pågått gällande kommunal kvartersmark som kan nyttjas för framtidens elladdning. I samband med detta har kommunstyrelsen fattat beslut gällande parkering på kommunal kvartersmark.

Mål och uppdrag

Uppsala parkering AB har blivit färdig med tolv av tolv uppdrag.

Figur 60. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala stadshus holding AB

Uppsala stadshus holding AB bildades i slutet av 2019. Syftet var att hantera de fastighetsavyttringar som beslutades av Uppsalas kommunfullmäktige i april 2019.

Bolaget bedriver ingen löpande operativ verksamhet.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020
Nettoomsättning	0	0	0	18
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster	8	8	0	459
Justerad balansomslutning	30	49	182	545
Justerat eget kapital	27	45	112	482
Investeringar	-	-	-	-
Räntabilitet på eget kapital, %	30%	18%	0%	95%
Soliditet, %	92%	92%	61%	88%
Medelantalet anställda	-	-	-	-

Tabell 56. Ekonomiskt utfall för Uppsala stadshus holding AB.

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till 8 (8) miljoner kronor. Årets resultat har påverkats med 10 miljoner kronor av en tilläggsköpeskilling hänförlig till en fastighetsförsäljning som genomfördes under 2020. Intäkten möts av en kostnad på knappt 3 miljoner kronor hänförlig till en bedömd kommande kostnad för sanering av mark på samma fastighet.

Uppsala stadshus holding 2 AB

Uppsala stadshus holding 2 AB bildades i början av 2022. Syftet med bolaget var att hantera försäljningen av Gottsunda centrum.

Bolaget tecknade under 2022 ett avtal med Fastighets AB Hemmaplan om försäljning av Gottsunda centrum. I samband med avyttringen av Gottsunda centrum ålades

säljaren att utföra vissa tekniska åtaganden, bland annat avseende en sättningskada på ett antal fundament.

Bolaget bedriver ingen löpande operativ verksamhet.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022
Nettoomsättning	0	0
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%
Resultat efter finansiella poster	1	173
Justerad balansomslutning	15	174
Justerat eget kapital	14	173
Investeringar	-	-
Räntabilitet på eget kapital, %	9%	100%
Soliditet, %	95%	100%
Medelantalet anställda	-	-

Tabell 57. Ekonomiskt utfall för Uppsala stadshus holding 2 AB.

Ekonomiskt utfall

Årets resultat efter finansiella poster uppgick till 1 (173) miljoner kronor. Resultatet har belastats med en kostnad på 0,5 miljoner kronor hänförlig till en reservering för sättningskadan på Gottsunda centrum.

Uppsala stadsteater AB

Uppsala stadsteater AB invigdes 1951 och är Sveriges tredje största stadsteater. Bolaget strävar efter att aktivt bidra till en utveckling av kulturlivet i Uppsala och stärka Uppsala som en attraktiv stad.

Varje år tar runt 80 000 personer del av stadsteaterns utbud med egna produktioner, gästspel och andra aktiviteter. Omkring 50 skådespelare, inklusive en fast ensemble med tolv medlemmar, arbetar vid teatern tillsammans medarbetare inom administration, teknik, mask, kostym, scenografitillverkning och produktion. Teatern har fyra olika scener. Stora scenen har plats för cirka 530 åskådare, Lilla scenen cirka 160, Ettan (källarscenen) cirka 100 och Intiman cirka 50 personer. Uppsala stadsteater AB har också dramapedagogisk verksamhet som vilar på fyra grundpelare, ungdomsensemblen, pedagogiskt arbete i skolorna, teaterföreställningar och pedagogiskt arbete på teatern. Teatern bedriver även sommarverksamhet i Gottsunda.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	21	17	6	7	14
Andel av koncernens nettoomsättning, %	0%	0%	0%	0%	0%
Resultat efter finansiella poster	-79	-78	-79	-77	-76
Justerad balansomslutning	141	127	120	112	110
Justerat eget kapital	87	87	88	89	87
Investeringar	3	5	8	7	5
Räntabilitet på eget kapital, %	neg	neg	neg	neg	neg
Soliditet, %	61%	68%	73%	79%	79%
Medelantalet anställda	108	100	99	96	104

Tabell 58. Ekonomiskt utfall för Uppsala stadsteater AB.

Ekonomiskt utfall

Resultatet efter finansiella poster uppgick till –79 (–78) miljoner kronor. Intäkterna ökade till 41 (36) miljoner kronor, varav biljettförsäljningen ökade till 17 (14) miljoner kronor. I bolagets intäkter ingår erhållet statligt bidrag från Kulturrådet på 20 (18) miljoner kronor.

Under året hade Uppsala stadsteater AB 80 474 (57 865) besökare, vilket är en ökning med drygt 39 procent jämfört med föregående år då antalet besökare påverkades av pandemirestriktionerna. Beläggningsgraden ökade till 79 (76) procent. Antalet föreställningar inklusive gästspel var 296 (283).

Uppsala stadsteater AB har haft ett flertal framgångsrika produktioner under året där ökade biljettintäkter också medförde ökade kostnader. Det är framför allt ökade personalkostnader för skådespelare och högre royaltykostnader. Sammantaget fick det till följd att bolaget inte uppfyllde kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav på –77 miljoner kronor då resultatet före finansiella poster uppgick till –78 miljoner kronor. Avvikelsen uppgick till drygt 1 miljon kronor.

Årets investeringar uppgick till 3 (5) miljoner kronor och rymdes inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. Investeringarna avsåg främst teknisk utrustning samt upprustning av teaterns foajé. Ett antal projekt kopplade till ombyggnation och scenteknik har fördröjts och planeras att färdigställas under 2024.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

Uppsala stadsteater AB ska, främst genom produktion av scenkonst med egen ensemble, aktivt bidra till en utveckling av kulturlivet i Uppsala.	Uppsala stadsteater AB ska presentera egna produktioner och samarbeten, samt tillhandahålla en arena för gästspel och andra aktiviteter.
Bolaget ska aktivt bidra till utveckling av besöksnäringen i Uppsala och stärka bilden av Uppsala som en attraktiv stad att besöka och bo i.	Bolaget ska föra dialog och samverka med kulturnämnden, andra kulturinstitutioner och besöksmål för att stärka kulturlivet, uppnå samordningsvinster samt bidra till Uppsalas kulturella utveckling.

Tabell 59. Ägardirektiv för Uppsala stadsteater AB beslutade i Mål och budget 2023–2025.

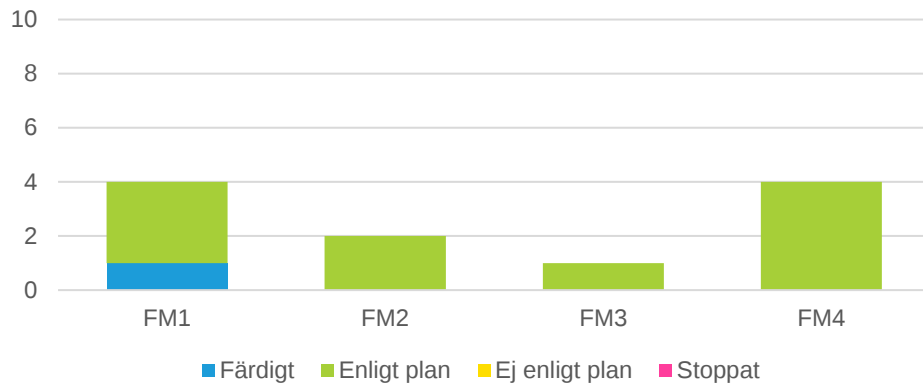
Kommunfullmäktige har lämnat fyra bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala stadsteater AB. Av dessa ägardirektiv bedöms alla som helt uppfyllda.

Stadsteatern har *bidragit aktivt till utvecklingen av kulturlivet i Uppsala* och under 2023 har publiken hittat tillbaka till teatern. Drygt 80 000 besökare har tagit del av 296 föreställningar vilket medförde en beläggningsgrad om 79 procent.

Teatern har samarbetet med kulturnämnden när det gäller barn- och ungdomsverksamheter vilket ligger i linje med stadsteaterns *uppdrag att tillhandahålla en arena för gästspel, stärka kulturlivet samt för att uppnå samordningsvinster och bidra till Uppsalas kulturella utveckling*.

Mål och uppdrag

Uppsala stadsteater AB har blivit färdig med ett av elva uppdrag. Tio uppdrag pågår enligt plan.

Figur 61. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.

Uppsala vatten och avfall AB

Uppsala vatten och avfall AB ansvarar för kommunens vatten- och avloppsförsörjning (VA) samt avfallshantering. Bolaget tar hand om hushållsavfall, producerar biogas samt återvinner avfall. Sammantaget levererar bolaget dricksvatten och hanterar avloppsvatten för mer än 200 000 personer och ansvarar för hämtning och behandling av hushållsavfall från alla hushåll och företag i Uppsala. Bolaget producerar och levererar även biogas till bland annat stadsbussarna i Uppsala. Vid bolagets avfallsanläggning, Hovgården, sorteras och behandlas grov-, bygg- och industriavfall, askor och förorenade jordmassor.

VA-försörjningen och den för kommunen obligatoriska avfallshanteringen finansieras via taxor, enligt lagen om allmänna vattentjänster respektive miljöbalken. Verksamheterna regleras till stor del av nationella lagar och förordningar. Dessa kompletteras med föreskrifter som fastställs av kommunfullmäktige och som reglerar de lokala förhållandena. VA-försörjningen och avfallshanteringen redovisas i respektive monopolverksamhet som baseras på självkostnadsprincipen. Biogasproduktion och Hovgårdens avfallsanläggning bedrivs enligt affärsmässiga principer och redovisas i den konkurrensutsatta verksamheten.

Belopp i miljoner kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	935	848	699	638	609
Andel av koncernens nettoomsättning, %	20%	19%	18%	17%	17%
Resultat efter finansiella poster	8	4	11	30	35
Justerad balansslutning	4 399	3 973	3 526	3 299	3 231
Justerat eget kapital	394	396	394	393	393
Investeringar	580	566	385	349	278
Räntabilitet på eget kapital, %	2%	1%	3%	8%	9%
Soliditet, %	9%	10%	11%	12%	12%
Medelantalet anställda	349	320	291	248	236

Tabell 60. Ekonomiskt utfall för Uppsala vatten och avfall AB.

Ekonomiskt utfall

Taxefinansierade monopolverksamheter

Under 2023 genomfördes inga avgiftshöjningar för VA-monopolet eller för avfallshanteringen under kommunens ansvar. För de taxefinansierade monopolverksamheterna uppgick det redovisade resultatet till noll då uppkomna överskott eller underskott regleras mot posterna förutbetalda avgifter i balansräkningen, i enlighet med gällande lagstiftning. Regleringen av VA-monopolets resultat 2023 minskade skulden för förutbetalda brukningsavgifter med 62 miljoner kronor, vilket ökade nettoomsättningen med samma belopp.

De ökade brukningsintäkterna har mötts av kostnadsökningar kopplade till ökade kostnader för licenser, kemikalier och anläggningsutrustning, bland annat till följd av inflationen och den svaga kronkursen. Omorganisation, ökade krav på säkerhetsarbete och fortsatt arbete med genomlysning och utveckling av bolagets arbete med underhåll och automation har medfört ett ökat antal anställda och ökade personalkostnader under året. Pågående investeringar och avslutade investeringsprojekt har lett till både ökade räntekostnader och ökade avskrivningskostnader för bolaget.

Skulden för förutbetalda avfallsavgifter för hushållen ökade med 9 miljoner kronor och minskade nettoomsättningen med motsvarande belopp. Jämfört med föregående års avsättning har intäkterna från återvinningscentralerna minskat på grund av lägre volymer och lägre metallpriser samt färre sålda företagskort. Kostnaderna har inte minskat i samma omfattning som intäkterna vilket medförde att avsättningen var 8 miljoner kronor lägre än föregående år.

Konkurrensutsatta verksamheter

Resultatet före finansiella poster för de konkurrensutsatta verksamheterna uppgick sammanlagt till 8 (4) miljoner kronor, vilket är 4 miljoner kronor högre än föregående år. Därmed klarade bolaget kommunfullmäktiges fastlagda resultatkrav om 7 miljoner kronor för 2023.

Hovgårdens resultat uppgick till -0,5 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor lägre än föregående år. Konjunkturläget har medfört minskade intäkter för deponi, skrot och mottagningstjänster till sorteringsplattan samtidigt som kostnaderna inte har minskat i motsvarande grad som de volymberoende intäkterna.

Biogasverksamhetens resultat uppgick till 9 miljoner kronor, vilket är nästan 10 miljoner kronor högre än föregående år. Ökade kostnader för bland annat energi och reservdelar för processanläggningen, gasreningen och tankstationerna för biogasen har mötts av ökade intäkter från erhållet produktionsstöd om 18 miljoner kronor från Energimyndigheten för åren 2022 och 2023. Resultatet har även förstärkts av ett statligt elstöd om 1 miljon kronor.

Årets investeringar för bolagets verksamheter uppgick till 580 (566) miljoner kronor och rymmer inom den av kommunfullmäktige fastställda ramen. Investeringarna var framför allt hänförliga till upprustningen av reningsverket i Kungsängen och utbyggnaden av ledningsnätet, överföringsledningar och återvinningscentraler för att möta en växande stad. Under året invigdes en ny återvinningscentral i Fyrislund och projektet med överföringsledningar Rosendal-Ulleråker avslutades.

Ägardirektiv, mål och uppdrag från kommunfullmäktige

Bolagsspecifika ägardirektiv

<p>Bolaget ska utarbeta, för beslut i kommunfullmäktige, förslag till bestämmelser för brukande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Uppsala kommun (ABVA) och föreskrifter om taxa för brukande av den allmänna anläggningen samt förslag till verksamhetsområde. Bolaget får besluta om avgifternas belopp enligt beräkningsgrunder i taxeföreskrifterna.</p> <p>Bolaget ska utarbeta, för beslut i kommunfullmäktige, förslag till renhållningsordning och avfallsplan samt förslag till taxa för kommunalt avfall.</p> <p>Bolaget ska ha planeringsansvar för att utveckla och tillämpa principerna som bidrar till en långsiktigt hållbar dagvattenhantering inom kommunen, att ta recipienthänsyn och att planera för alternativa avrinningsvägar är viktiga faktorer i detta. Ansvaret ska inkludera planering för hantering av markvatten i fysisk planering. Bolaget ska vara kommunens kompetensresurs avseende dagvatten.</p> <p>Bolaget ska vara en föregångare i resurshushållning, cirkulärt näringsutnyttjande och minskad relativ vattenförbrukning och implementera det i utbyggnaden av ny vatten- och avloppsinfrastruktur.</p>	<p>Bolaget ska vara kommunens kompetensresurs avseende förvaltning av yt- och grundvattenresurser och har inom kommunen ansvar för Riksintresse för anläggningar för vattenförsörjning. Kompetenser nyttjas även för innovation och utveckling inom miljöteknikområdet.</p> <p>Uppsala vatten och avfall AB ska utveckla strategier för att kunna ställa miljökrav på upphandlade tjänster och därigenom åstadkomma en klimatomställning av fordonsflottan. Bolaget bidrar till cirkulär ekonomi i kommunen och har ett strategiskt utvecklingsansvar inom hela kommunen för drivmedel och andra energibärare som bidrar till omställningen till ett fossilfritt och cirkulärt samhälle. Bolaget verkar för etablering av ytterligare tankställen för drivmedel och andra energibärare som bidrar till omställningen till ett fossilfritt och cirkulärt samhälle.</p> <p>Bolaget ska äga, driva och utveckla kommunens anläggningar för biogasverksamhet och Hovgårdens avfallsanläggning.</p>
---	--

Tabell 61. Ägardirektiv för Uppsala vatten och avfall AB beslutade i mål och budget 2023–2025.

Kommunfullmäktige har lämnat sju bolagsspecifika ägardirektiv till Uppsala vatten och avfall AB som alla bedöms vara helt uppfyllda.

Under året har *taxor för avfall och VA utarbetats* av bolaget och beslutats av kommunfullmäktige.

Uppsala vatten och avfall AB har ansvarat för att driva, planera och utveckla samt tillämpa principer som bidrar till en *långsiktigt hållbar dagvattenhantering inom kommunen*. Bolaget har arbetat med klimatanpassning i flera olika projekt för att kunna möta framtida klimatförändringar. Uppsala vatten och avfall AB har projektlett kommunens arbete med att ta fram en skyfallsplan för Uppsala. En dagvattenmodell har tagits fram för att analysera nuvarande kapacitet och identifiera underdimensionerade ledningssträckor. Bolaget har byggt dagvattendammar för att både kunna rena dagvatten och fördröja stora vattenflöden vid skyfall.

Bolaget har *utvecklat strategier för att kunna ställa miljökrav på upphandlade tjänster*. För att säkerställa social hållbarhet har Uppsala vatten och avfall AB arbetat med att ställa upphandlingskrav gällande antidiskriminering, barns rättigheter och antikorruption.

I enlighet med ägardirektiv ska bolaget *bidra till cirkulär ekonomi och ha ett strategiskt utvecklingsansvar för biogas i hela kommunen*. Den tankstation för vätgas som planeras att byggas tillsammans med Vattenfalls snabbbladdstation har behövt omlokaliseras till Brillinge på grund av svårigheter med att få bygglov för den tilltänkta platsen bredvid Fyrislunds bussdepå. De organisatoriska förutsättningarna för att gå vidare med en

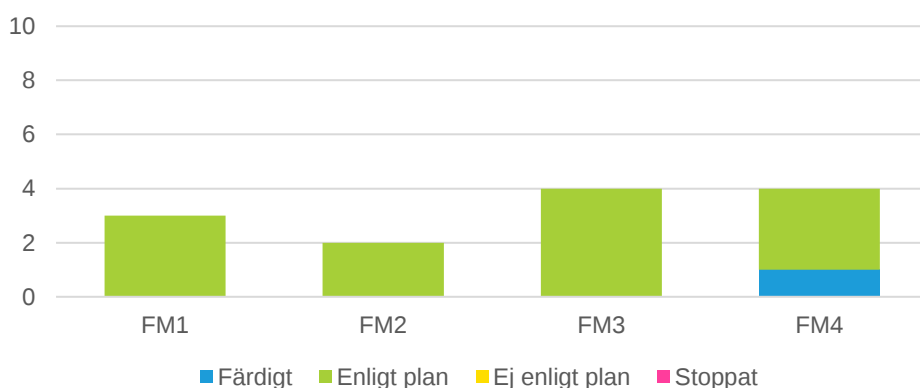
satsning på vätgasproduktion är inte tillgodosedda, vilket gör att bolaget under året har pausat det arbetet.

Bolaget har arbetat för att vara en *föregångare i resurshållning, cirkulärt näringsutnyttjande och minskad relativ vattenförbrukning* under året. Fortsatt utveckling av rutiner och system för registrering av vattenanvändning i den egna verksamheten är ett exempel för att minska vattenförbrukning.

Bolaget äger, driver och utvecklar kommunens anläggningar för biogasverksamhet och Hovgårdens avfallsanläggning. Under 2023 genomförde biogasanläggningen Kungsängens gård investeringar i efterrötning, efterrötkammare samt gasflak och dekomprimering. Bolaget fick under 2023 stöd beviljat från Klimatklivet för att bygga ut biogasproduktionen. Det kommer leda till cirka 25 procent ökad produktionskapacitet för bolaget som motsvarar en klimatnytta på cirka 4 000 ton koldioxidekvivalenter per år när biogasen ersätter drivmedel. Under året har projektering av en ny sorteringsplatta för Hovgårdens avfallsanläggning genomförts. Syftet med en ny sorteringsplatta är att skapa plats för sortering, kvalitetssäkring och bättre förutsättningar att arbeta med avsättning av material högre upp i avfallstrappan.

Mål och uppdrag

Uppsala vatten och avfall AB har blivit färdig med ett av 13 uppdrag. Tolv uppdrag pågår enligt plan.

Figur 62. Diagram över mål och uppdrag från kommunfullmäktige.

Utifrån sina ansvarsområden bedöms bolaget ha bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges fokusmål.